

Ajuntament
de Sabadell
Organisme Autònom Local
Museus i Arxiu Històric de Sabadell

Organisme Autònom local de Museus i Arxiu històric de Sabadell

Memòria de l'any 2008

ARXIU HISTÒRIC DE SABADELL

Indústria, 32
08202 SABADELL
Tel. 93 726 87 77
Fax. 93 727 57 03
a/e: ahs@ajsabadell.es

MAS MUSEU
D'ART DE SABADELL

Dr. Puig, 16
08202 SABADELL
Tel. 93 725 77 47
Fax. 93 727 55 07
a/e: mas@ajsabadell.es

mhs
MUSEU D'HISTÒRIA
DE SABADELL

Sant Antoni, 13
08201 SABADELL
Tel. 93 727 85 55
Fax. 93 726 60 42
a/e: mhs@ajsabadell.es

PRESENTACIÓ	4
CAPÍTOL I. GOVERN I DIRECCIÓ	5
1. CONSELL RECTOR	5
2. RECURSOS HUMANS.....	9
2.1. Personal	9
2.2. Organigrama.....	10
2.3. Formació d'estudiants i pràctiques acadèmiques.....	12
2.4. Formació i presentacions	13
2.5 Participació i docència	16
2.6 Contractacions externes	16
2.7 Col·laboracions institucionals.....	18
3. RECURSOS MATERIALS, EQUIPAMENTS I INFRAESTRUCTURA.....	19
3.1 L'Arxiu Històric.....	19
3.2 El Museu d'Art	19
3.3 El Museu d'Història	20
4. RECURSOS ECONÒMICS, LIQUIDACIÓ DEL PRESSUPOST 2008.....	21
4.1 Romanent líquid de tresoreria.....	21
4.2 Subvencions i patrocinis	21
CAPÍTOL II. ELS FONS	22
1. EL FONS DE L'ARXIU HISTÒRIC	22
1.1 Objectius.....	22
1.2 Actuacions	23
2. EL FONS DEL MUSEU D'ART	32
2.1 Objectius.....	32
2.2 Actuacions	32
3. EL FONS DEL MUSEU D'HISTÒRIA	49
3.1 Objectius.....	49
3.2 Actuacions	49
4. EL FONS DEL MUSEU DE LA INDÚSTRIA TÈXTIL LLANERA, VAPOR BUXEDA VELL	65
4.1 Objectius.....	65
4.2 Actuacions	65
CAPÍTOL III. LA RECERCA	67
1. RECERCA AL MUSEU D'ART	67
1.1 Objectius.....	67
1.2 Actuacions	67
2. RECERCA AL MUSEU D'HISTÒRIA.....	71
2.1 Objectius.....	71
2.2 Actuacions	71
3. RECERCA AL MITL, MUSEU DE LA INDÚSTRIA TÈXTIL LLANERA	77
3.1 Objectius.....	77
3.2 Actuacions	77
CAPÍTOL IV. LA DIFUSIÓ	78
1. DIFUSIÓ DES DE L'ARXIU HISTÒRIC	78
1.1 Objectius.....	78
1.2 Actuacions	79
2. DIFUSIÓ DES DEL MUSEU D'ART	93
2.1 Objectius.....	93
2.2. Actuacions	95
3. DIFUSIÓ DES DEL MUSEU D'HISTÒRIA.....	143
3.1 Objectius.....	143
3.2 Actuacions	143
4. DIFUSIÓ DELS DEL MITL, MUSEU DE LA INDÚSTRIA TÈXTIL LLANERA.....	162
4.1 Objectius.....	162
4.2 Actuacions	162

4.3 Dades d'assistència	162
CAPÍTOL V. ANNEXOS.....	163
1. PROGRAMA de la IX MOSTRA CURTMETRATGES	163
2. PROGRAMA PEDAGÒGIC DEL MAS. ACTIVITATS.....	166
3. PROGRAMA PEDAGÒGIC DEL MHS. ACTIVITATS	170
4. RELACIO D'ENTITATS I PERSONES QUE HAN CEDIT DOCUMENTACIÓ A L'AHS	185

PRESENTACIÓ

La memòria de l'any 2008 de l'Organisme Autònom Local Museus i Arxiu Històric de Sabadell (OAMA) recull totes les actuacions realitzades durant l'esmentat any. Actuacions que han permès aconseguir els objectius essencials de preservació i custòdia del nostre patrimoni, però també de difusió i divulgació del mateix, per tal de seguir configurant els arxius i museus de la ciutat com a centres culturals oberts i relacionats amb tota la ciutadania i amb la resta d'entitats i institucions que també treballen per preservar i divulgar el patrimoni.

Les actuacions han estat moltes, importants i des de tots els àmbits, fons, recerca i difusió, tal i com reflexa aquesta memòria.

Però voldríem destacar la unificació de les dues direccions dels Museus Municipals en una de sola, a partir del mes de novembre. Un primer pas per començar a treballar una renovada mirada sobre les nostres col·leccions i el nostre patrimoni, ja no tan en funció de la tipologia del bé cultural que es tracta, sigui aquest històric, artístic o arqueològic, sinó molt més interdisciplinari i complementària, tot esperant afavoreixi una lectura més renovadora, més completa, actual i atractiva del patrimoni de la nostra ciutat.

CAPÍTOL I. GOVERN I DIRECCIÓ

1. CONSELL RECTOR

El Consell Rector assumeix el govern i la gestió superior de l'organisme autònom i està integrat per membres amb veu i vot, així com d'altres amb veu però sense vot.

Els membres amb veu i vot són el president; el vice-president i els vocals designats pel Ple de l'Ajuntament de Sabadell que seran un regidor/a de la corporació en representació de cada grup municipal; representants d'institucions i/o entitats públiques o privades, així com persones a títol individual que hagin destacat en activitats i actuacions relacionades amb les finalitats pròpies de l'Organisme.

Els membres amb veu i sense vot són la gerent de l'organisme, els directors dels museus i arxiu, així com el secretari delegat i la interventora delegada de l'organisme.

El Consell Rector de l'Organisme Autònom Local Museus i Arxiu Històric de Sabadell ha estat format l'any 2008 pels membres següents:

Fins a la reunió del 22 de desembre de 2008 per les persones següents:

- President:
Sr. Lluís MONGE PRESENCIA, regidor de l'Ajuntament de Sabadell
- Vice-president:
Sr. Joan MANAU VALOR, regidor de l'Ajuntament de Sabadell
- Vocals:
 1. En representació dels grups municipals:
 - Sra. Montserrat CAPDEVILA TATCHÉ, regidora de l'Ajuntament de Sabadell i Tinent d'Alcalde.
Suplent: Sra. Concepción Manzano Zambudio, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
 - Sra. Virgínia DOMÍNGUEZ ÁLVAREZ, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sr. Isidre Soler Clarena, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
 - Sr. Antoni FONT RENOM, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sr. José Beltran Taixà, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
 - Sra. Patrícia MARTÍNEZ RUIZ, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sr. Jordi Soriano José, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.

- Sr. Juan Miquel MENA ARCA, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sra. Maria Carmen Garcia Suárez, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
- Sr. Magí ROVIRA I FONT, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.

2. Representants d'institucions i/o entitats públiques o privades

- Sra. M. Dolors FORRELLAD DOMÈNECH, representant de l'Acadèmia de Belles Arts
Suplent: Sra. Montserrat Senserrich Comajuncosa
- Sr. Salvador FITÉ BORGUÑO, representant de la Caixa d'Estalvis de Sabadell.
Suplent: Sr. Fermí Pons-Pons
- Sr. Rafael IZARD BADIA, representant de la Delegació del Vallès del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya
Suplent: Sr. Joan Vega Castellví
- Sr. Pere MOLERA PICAÑOL, representant de la Fundació Bosch i Cardellach
- Sr. Joan GORINA VANDRELL, representant del Gremi de Fabricants de Sabadell
Suplent: Sr. Jordi Font Renom
- Sr. Miquel BACH NUÑEZ, representant de la Fundació La Mirada
Suplent: Sra. Mercè Mompel i Soler
- Sr. Javier MICÓ GINER, representant del Col·legi Notarial de Catalunya
Suplent: Sr. Joan BOSCH BOADA
- Sr. Enric COBO BARRI, representant de la Subdirecció General d'Arxius del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- Sr. Josep Maria MASSAGUÉ I TORNER, representant de la Unió Excursionista de Sabadell

3. A títol individual

- Sr. Simón SAURA CONESA
- Sr. Oriol CIVIL DESVEUS

▪ Gerent:

Sra. Eva VILARRUBÍ MÁRMOL, gerent de l'Organisme Autònom i Cap del Servei del Departament de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell.

▪ Director/a:

- Sr. Joan COMASOLIVAS I FONT, director de l'Arxiu Històric de Sabadell
- Sra. Núria JUAN-MUNS PLANS, directora del Museu d'Història de Sabadell. Del 1 de gener fins el 31 d'octubre de 2008.
- Sra. Engràcia TORRELLA i SUÑÉ, directora del Museu d'Art de Sabadell. Des de l'1 de novembre de 2008 directora del Museu d'Art i d'Història de Sabadell.

▪ Secretari delegat:

Sr. Josep Manel COLELL VOLTAS

- Interventora delegada:

Sra. Ramona SAGUÉS LÓPEZ

A partir de la reunió del 22 de desembre de 2008 per les persones següents:

- President:

Sr. Lluís MONGE PRESENCIA, regidor de l'Ajuntament de Sabadell

- Vice-president:

Sr. Joan MANAU VALOR, regidor de l'Ajuntament de Sabadell

- Vocals:

4. En representació dels grups municipals:

- Sra. Montserrat CAPDEVILA TATCHÉ, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sra. Concepción Manzano Zambudio, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
- Sra. Virgínia DOMÍNGUEZ ÁLVAREZ, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sr. Isidre Soler Clarena, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
- Sr. Antoni FONT RENOM, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sr. José Beltran Taixà, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
- Sra. Patricia MARTÍNEZ RUIZ, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sr. Jordi Soriano José, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
- Sr. Juan Miquel MENA ARCA, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.
Suplent: Sra. Maria Carmen Garcia Suárez, regidora de l'Ajuntament de Sabadell.
- Sr. Magí ROVIRA FONT, regidor de l'Ajuntament de Sabadell.

5. Representants d'institucions i/o entitats públiques o privades

- Sr. Ricard CALVO DURAN, representant de l'Acadèmia de Belles Arts
Suplent: Sra. Montserrat Senserrich Comajuncosa.
- Sr. Salvador FITÉ BORGUÑO, representant de la Caixa d'Estalvis de Sabadell.
Suplent: Sr. Fermí Pons-Pons
- Sr. Rafael IZARD BADIA, representant de la Delegació del Vallès del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya
Suplent: Sr. Joan Vega Castellví
- Sr. Pere MOLERA PICAÑOL, representant de la Fundació Bosch i Cardellach
- Sr. Joan GORINA VANDRELL, representant del Gremi de Fabricants de Sabadell
Suplent: Sr. Jordi Font Renom
- Sr. Miquel BACH NUÑEZ, representant de la Fundació La Mirada
Suplent: Sra. Mercè Mompel Soler

- Sr. Javier MICÓ GINER, representant del Col·legi Notarial de Catalunya
Suplent: Sr. Joan BOSCH BOADA
- Sr. Enric COBO BARRI, representant de la Subdirecció General d'Arxius del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- Sr. Josep Maria MASSAGUÉ TORNER, representant de la Unió Excursionista de Sabadell

6. A títol individual

- Sr. Simón SAURA CONESA
- Sr. Oriol CIVIL DESVEUS

▪ Gerent:

Sra. Eva VILARRUBÍ MÁRMOL, gerent de l'Organisme Autònom i Cap del Servei del Departament de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell.

▪ Director/a:

- Sr. Joan COMASOLIVAS I FONT, director de l'Arxiu Històric de Sabadell
- Sra. Engràcia TORRELLA i SUÑÉ, directora del Museu d'Art i Museu d'Història de Sabadell.

▪ Secretari delegat:

Sr. Josep Manel COLELL VOLTAS

▪ Interventora delegada:

Sra. Ramona SAGUÉS LÓPEZ

Els estatuts de l'organisme autònom estableixen que el Consell es reunirà dues vegades a l'any amb caràcter ordinari, i amb caràcter extraordinari sempre que el president ho consideri necessari, a iniciativa pròpia o a sol·licitud de la quarta part dels membres del Consell Rector. Durant l'any 2008 el Consell rector s'ha reunit en cinc ocasions: el 20 de febrer, el 27 de maig, el 24 de juliol, el 21 d'octubre i el 22 de desembre.

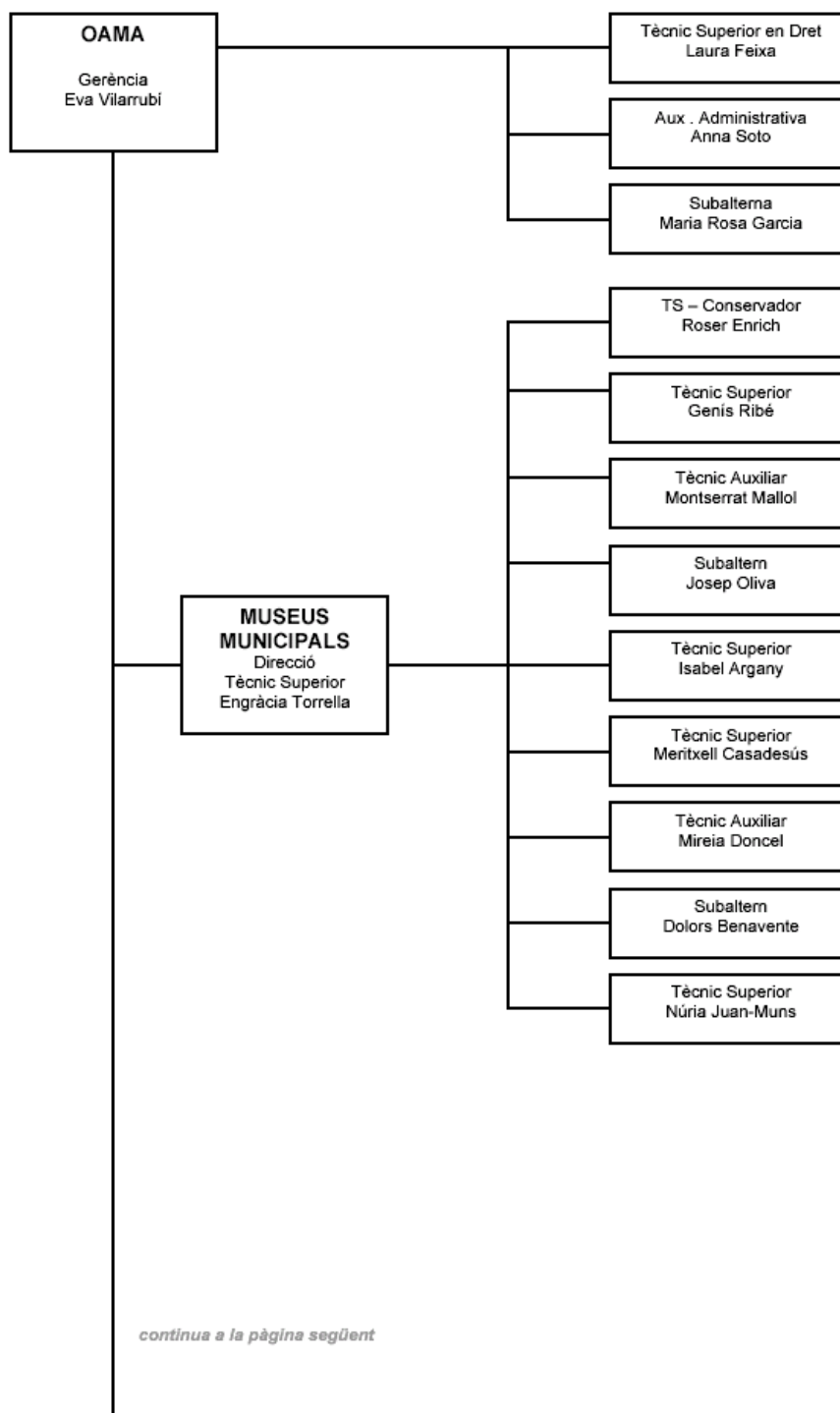
2. RECURSOS HUMANS

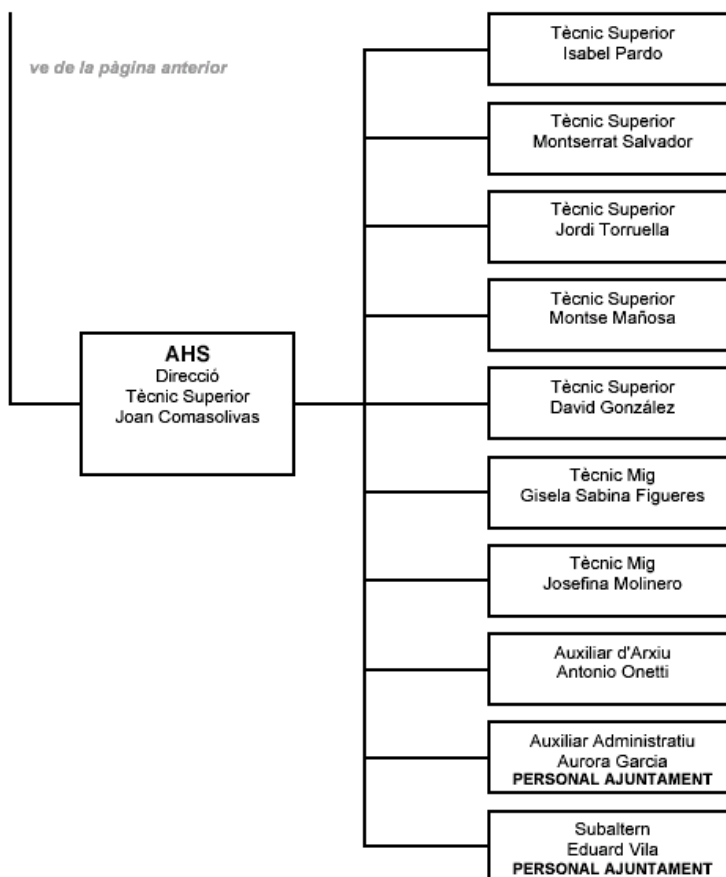
2.1. Personal

Durant l'any 2008 el personal que presta els seus serveis a l'Organisme Autònom Local Museus i Arxiu Històric de Sabadell, ha estat:

- Eva Vilarrubí Màrmol, gerent de l'OAMA.
- Laura Feixa Ibáñez, tècnica superior.
- Anna Soto López, tècnica auxiliar a partir del 26 de març.
- Ma Rosa Garcia Martínez, subalterna a temps parcial.
- Núria Juan-Muns Plans, tècnica superior del Museu d'Història.
- Roser Enrich i Gregori, tècnica superior del Museu d'Història.
- Montserrat Mallol Garcia, tècnica auxiliar del Museu d'Història.
- Genís Ribé i Monge, tècnic superior del Museu d'Història.
- Josep Oliva Garcia, subaltern del Museu d'Història.
- Engràcia Torrella i Suñé, tècnica superior i directora del Museu d'Art. Des de l'1 de novembre directora també del Museu d'Història.
- Isabel Argany Comas, tècnica superior del Museu d'Art.
- Dolores Benavente López, subalterna del Museu d'Art.
- Meritxell Casadesús Insa, tècnica superior del Museu d'Art.
- Mireia Doncel Hernández, tècnica auxiliar del Museu d'Art.
- Joan Comasòlivas Font, arxiver i director de l'Arxiu Històric.
- Gisela Figueras i Cifuentes, bibliotecària
- David González Ruiz, arxiver documentalista.
- Montserrat Mañosa i Rifé, arxivera.
- Josefina Molinero i Ruiz, bibliotecària.
- Antonio Onetti i Vera, auxiliar d'arxiu.
- Isabel Pardo i Navarro, arxivera.
- Montserrat Salvador i Padrosa, arxivera.
- Aurora Garcia Frey, auxiliar administrativa adscrita al Departament de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell.
- Luisa Rus i Luque, operària del Servei de Neteja de l'Ajuntament de Sabadell.
- Jordi Torruella i Llopart, arxiver
- Eduard Vilà i Homs, auxiliar de sala, adscrit al Departament de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell.

2.2. Organigrama

2.3. Formació d'estudiants i pràctiques acadèmiques

Arxiu Històric

Lídia Guarch i Sánchez finalitza la beca "VI convocatòria de Beques Guillem Mateu i Domingo" el 23 de juliol de 2008.

Sarai Delgado i Montoro finalitza la beca "VII convocatòria de Beques Guillem Mateu i Domingo" el gener de 2008; i Laura Orenga i Gaya finalitza la mateixa beca el mes d'abril de 2008.

Ricard Oliva finalitza la beca "VII convocatòria de Beques Guillem Mateu i Domingo" el juny de 2008.

Laura Orenga i Gaya i Sarai Delgado i Montoro són beneficiaris de la "VIII convocatòria de Beques Guillem Mateu i Domingo".

Museu d'Història

Convenis de cooperació educativa amb els alumnes d'Història de la UAB, Laura Aznar i Josep Ma. Almuni.

Gemma Junyent i Josep Ma. Almuni, alumnes d'Història de la UAB van realitzar les pràctiques al MHS de l'assignatura Pràctiques d'arqueologia i museologia.

Ana Pérez-Muelas, alumna d'Història de la UAB va realitzar les seves pràctiques al MHS de l'assignatura Tècniques de laboratori, arxiu i camp.

Sílvia Marquez Gil, alumna d'Art de la UAB va realitzar les pràctiques de l'assignatura Museologia i Patrimoni.

Museu d'Art

Mireia Fuster Gallardo, alumna d'Art de la UAB va realitzar les pràctiques de l'assignatura Museologia i Patrimoni.

Raul Casado González, a través de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, ha obtingut experiència professional com a Tècnic d'animació del patrimoni cultural local gràcies a la segona edició del Pla d'Ocupació Anem al Museu, al Museu d'Història i al Museu d'art de Sabadell, des del mes de desembre del 2008 al mes de juny del 2009. Els objectius generals del programa han estat: desenvolupar polítiques de patrimoni cultural comunitari, imputar accions per afavorir la integració de les persones novingudes al municipi i dels segments de població que habitualment no són usuaris dels serveis culturals municipals, impulsar lògiques de cooperació i de treball en xarxa a escala intermunicipal i introduir instruments de qualitat en l'actuació dels museus.

Loida González Ortega de l'IES Agustí Serra i Fontanet, va realitzar les pràctiques de batxillerat artístic, del 25 de juny al 22 de juliol i horari de dilluns a divendres de 9 a 15h.

2.4. Formació i presentacions

2.4.1 Arxiu Històric

Curs: introducció al tractament de fons privats en biblioteques: els fons personals

Organització: Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes

Lloc i data: Barcelona, febrer

Assistents: Josefina Molinero Ruiz

3a. jornada internacional de programari lliure per a biblioteques

Organització: Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes

Lloc i data: Barcelona, 21 de febrer de 2008

Assistents: Josefina Molinero Ruiz, Gisela Figueras Cifuentes

Curs de formació en la catalogació en millennium al CCUC

Organització: Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya

Lloc i data: Barcelona, maig

Assistents: Josefina Molinero Ruiz, Gisela Figueras Cifuentes

Curs: e-biblio. biblioteca y bibliotecarios como agentes de promoción de la sociedad de la información

Organització: Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes

Lloc i data: Barcelona, setembre

Assistents: Josefina Molinero Ruiz

Curs de marc 21 adaptat a les pautes del CCUC

Organització: Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya

Lloc i data: Barcelona, octubre

Assistents: Josefina Molinero Ruiz, Gisela Figueras Cifuentes

Curs sobre legislació de fotografies als arxius

Organització: Escola d'Administració Pública.

Lloc i data: Barcelona, 12 i 19 de febrer de 2008

Assistents: David González, Isabel Pardo

Curs: fotografia digital: bases per al disseny d'un arxiu

Organització: Associació d'Arxivers de Catalunya

Lloc i data: Girona, 9 d'abril de 2008

Assistents: David González, Isabel Pardo

Curs: curs sobre directrius per a projectes de digitalització de col·leccions i fons

Organització: Escola d'Administració Pública. Generalitat de Catalunya

Lloc i data: Sant Cugat del Vallès, Arxiu Nacional de Catalunya, 2,4 i 6 de juny de 2008

Assistents: David González, Isabel Pardo

Curs: jornades innova doc. preservació de documents digitals

Organització: Escola d'Administració Pública. Generalitat de Catalunya

Lloc i data: Barcelona, 14 i 15 d'octubre de 2008

Assistents: David González, Isabel Pardo

Congrés internacional sobre "arxius i drets humans"

Organització: Arxivers Sense Fronteres (AsF)

Lloc i data: Sarrià de Ter, 2-4 d'octubre de 2008

Assistent: Joan Comasòlivas i Font

Jornades sobre "fosses comunes i simbologia franquista"

Organització: Centre d'Estudis Internacionals de la UB amb el suport de la Direcció General del Memorial Democràtic.

Lloc i data: Barcelona, 10 i 11 d'octubre de 2008

Assistent: Joan Comasòlivas i Font, Montserrat Mañosa i Rifé

Jornades "la ciutat i la memòria democràtica"

Organització: Centre de Treball i Documentació, Grup Desafectos i Universitat Progressista d'estiu de Catalunya

Lloc i data: Barcelona, 20 i 21 de novembre de 2008

Assistents: Joan Comasòlivas i Font.

X jornades d'imatge i recerca Antoni Varés

Organització: Centre de Recerca i Difusió de la Imatge. Ajuntament de Girona

Lloc i data: Girona, 10 a 13 de novembre de 2008

Assistents: David González Ruiz.

Jornades aladda drets d'autor i digitalització

Organització: Associació Literària i Artística per la Defensa del Dret d'Autor (ALADDA).

Lloc i data: Facultat de Biblioteconomia de la Universitat de Barcelona, 27 de novembre de 2008.

Assistents: David González Ruiz, Isabel Pardo Navarro, Patricia Álvarez.

2.4.2 Museu d'Art i d'Història

Jornada de presentació del nou pla de museus i de la segona versió del programa de documentació museum plus

Organització: Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya

Lloc i dates: 21 de gener al Museu Nacional d'Art de Catalunya

Assistents: Engràcia Torrella i Meritxell Casadesús

Jornada eines per a treballs de memòria oral

Organització: Memorial Democràtic / Generalitat de Catalunya

Amb el suport de: Diputació de Barcelona i Coordinadora de Centres d'estudis de Parla Catalana

Lloc i dates: Institut d'Estudis Catalans, 26 de gener.

Assistents: Roser Enrich i Genís Ribé

Fira d'art contemporani ARCO/MADRID

Lloc i dates: Madrid, 14 i 15 de febrer

Assistent: Engràcia Torrella

Aprenentatge i servei

Organitza: Departament d'Educació de l'Ajuntament de Sabadell

Lloc i dates: Biblioteca Vapor Badia, els dies 11 i 26 de març

Assistent: Núria Juan-Muns

Expodidàctica. saló dels recursos per a l'educació. 13 edició

Organitza: Fira Barcelona

Lloc i dates: Barcelona, 4 i 5 d' abril

El Museu d'Art i el Museu d'Història participen en l'estant de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona

7nes jornades del Ripoll de difusió del patrimoni del riu Ripoll

Organitza: Amics del Ripoll

Lloc i data: Casal Pere Quart, del 5 al 12 d'abril

Núria Juan-Muns participa amb la ponència "Un riu d'històries: contingut i resultats de les activitats didàctiques a l'entorn del Ripoll".

Jornada senyalització de patrimoni

Organització: Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols / Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols

Lloc i dates: Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, 26 de setembre.

Assistents: Genís Ribé

En aquesta jornada es va presentar, fora del programa de comunicacions exposades oralment, el resum del projecte de *Senyalització patrimonial de les xemeneies de Sabadell*, que es va recollir al dossier que es va repartir entre els assistents a la Jornada.

Curs: taller de puntuació

Organització: CNL Sabadell, Ajuntament de Sabadell

Lloc i dates: Aules del carrer Alfons XIII, c. Alfons XIII, del 13 al 22 d'octubre

Assistent: Núria Juan-Muns i Isabel Argany

Jornada internacional el fil de la innovació

Organització: ACTE, Ajuntament de Terrassa, Diputació de Barcelona

Lloc i Dates: 17 d'octubre al Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya, Terrassa

Assistents: Roser Enrich

Dins els 4 Workshops programats en la jornada, el MHS participà en el taller: *Innovar en patrimoni: l'experiència de Twintext*, La xarxa Twintext aglutina diversos museus tèxtils europeus, entre ells el MHS, en aquesta sessió de treball s'avançà en la metodologia de documentació dels mostraris tèxtils, cara a assolir una base de dades comuna i interconnectada de tot el patrimoni de mostraris tèxtils europeu.

Curs: taller de precisió lèxica

Organització: CNL Sabadell, Ajuntament de Sabadell

Lloc i dates: octubre de 2008

Assistent: Meritxell Casadesús

Jornades de debat la ciutat i la memòria democràtica

Organització: Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya (UPEC) / Centre de Treball i Documentació (CTD) i Desafectos. Publicació d'història crítica

Amb el suport de: Diputació de Barcelona / Memorial Democràtic / Generalitat de Catalunya / Ajuntament de Barcelona

Lloc i data: Pati Manning / Barcelona, 20-21 de novembre.

Assistent: Genís Ribé

Curs de llenguatge administratiu

Organització: Servei de Recursos Humans/Formació i el Consorci de Normalització Lingüística.

Calendari del curs: des de l'1 de desembre de 2008 fins al 15 d'abril de 2009, dilluns i dimecres

Horari: de 13.00 h a 15.00 h (60 hores)
Lloc: Aules del carrer Alfons XIII núm. 47
Formadora: Maria Alfaro
Assistent: Mireia Doncel

2.5 Participació i docència

Gisela Figueras Cifuentes i Joan Comasòlivas i Font presenten una comunicació sobre l'hemeroteca de l'Arxiu Històric de Sabadell al "XI Col·loqui Aula de Periodisme Diari de Barcelona" "*Els fons hemerogràfics de la premsa en català*". Organitzat per l'Aula d'Història del Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra. Amb la col·laboració de l'AAC. 26 de maig de 2008.

Joan Comasòlivas i Font participa com a ponent ("fila zero") del taller "Accés i preservació de documents electrònics: polítiques de digitalització" fent una presentació de l'experiència en digitalització dels fons fotogràfics de l'AHS. Coordinat per Raimon Nualart (Agència catalana de certificació CATcert. En el marc del 5è Laboratori d'Arxius Municipals *L'Administració en el marc de l'administració electrònica*. 27 de febrer de 2008.

Joan Comasòlivas i Font participa en una Taula Rodona sobre els arxius d'empresa a Espanya, presentant la ponència *Fons i Fonts per a l'estudi del sector tèxtil a Catalunya*. Madrid, 50è aniversari de ANABAD, febrer de 2008.

Joan Comasòlivas i Font intervé en un programa sobre genealogia i heràldica. Fundació Bosch i Cardellach-Ràdio Sabadell, 27 d'agost de 2008.

Joan Comasòlivas i Font presenta el film *Sabadell, emporio textil de España, 1944*, en el marc del lliurament dels premis Memorial Pere Farran. Ajuntament de Sabadell, Auditori de la Biblioteca del Vapor Badia, 16.10.2008.

Joan Comasòlivas i Font, David González i Ruiz i Isabel Pardo i Navarro assisteixen a les reunions de l'Observatori d'Arxius i Televisions Locals Catalunya-Andorra; Andorra, Edifici Administratiu del Govern, 28 d'abril de 2008; Granollers, Mercat Audiovisual de Catalunya, 29 de maig de 2008; i Terrassa, Parc Audiovisual de Catalunya, 18 de novembre de 2008.

Joan Comasòlivas i Font participa a les reunions de la Central Tècnica Assessora de la Xarxa d'Arxius Municipals de la Diputació de Barcelona. Sant Boi, 10 d'abril de 2008; El Prat del Llobregat, 10 de desembre de 2008.

Isabel Pardo i Navarro i David González i Ruiz participen a les reunions de la comissió tècnica de fotografia de la Central Tècnica Assessora de la Xarxa d'Arxius Municipals de la Diputació de Barcelona. Badalona, 2 de desembre de 2008.

2.6 Contractacions externes

Les contractacions externes que s'han realitzat l'any 2008 i que volem destacar en aquest apartat són les següents:

Arxiu Històric de Sabadell

- Elaboració del regest i catalogació de trenta pergamins a càrrec de Vicenç Ruiz Gómez, per un import de 459 € (IVA inclòs).
- Microfilmació i digitalització dels volums de 1926, 1927 i 1928 de la *Revista de Sabadell* a càrrec de l'empresa Tecnològias de la Documentación, S.A., per un import de 2.338,44 € (IVA inclòs).
- Restauració de 17 volums del fons notarial dels segles XV-XVIII realitzada per Josep Maria Palau i Sallent, per un import de 1.846,37 €, amb el suport de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.
- Restauració de diversos documents realitzada també per Josep Palau i Sallent per un import de 2.185,44 €, amb el suport de la Diputació de Barcelona. La intervenció consisteix en 11 manuals notarials del segle XV-XVIII, 3 capbreus del segle XVI i 39 volums del padró de veïns de 1940.

Museu d'Art de Sabadell

- Impressió del catàleg de l'exposició del Museu d'Art La Sala Tres, en la ruta de l'art alternatiu a Catalunya, a càrrec d'ARTS GRÀFIQUES ORIENT, SA amb CIF:A58076290, per un import de 11.837,55 €.
- Comissariat de l'exposició homenatge a Pau Vila, a càrrec d'IRU. Gestió i Producció, amb CIF:36543602Y, per un import total de 9.000,00 € (IVA inclòs).
- La realització d'un audiovisual sobre la figura de Pau Vila a càrrec de la PRODUCTORA ALEPH 2005, SL, amb CIF:B-63650139, per un import total de 7.577,12 € (IVA inclòs).
- Muntatge de l'exposició Ramon Noè, a càrrec de l'empresa RELLUC, per un import de 6.780,26 €;
- Subministrament dels plafons, mapes, fitxes, etiquetes, vinils, calaix de fusta i d'una base compartimentada de l'exposició Pau Vila, amb un pressupost de 10.086,00 €, i l'IVA de 1.613,76 €, a càrrec de l'empresa RELLUC SL.
- Treballs de moviments dels murs, instal·lació de vitrines, taules i cadires, col·locació de vinil, plafons i peces a exposar, distribució de l'espai i coordinació de la feina de l'exposició Pau Vila, amb un pressupost de 9.220,00 €, i l'IVA de 1.475,20 €, a càrrec del Sr. JOSEP COSTA MONLLOR.

Museu d'Història de Sabadell

- El redisseny dels quaderns i dels opuscles de patrimoni del Museu d'Història; composició, maquetació, realització d'infogrames i planimetria del quadern de patrimoni XI dedicat al conjunt industrial de l'Electricidad SA i ABB, a càrrec de VINYETS COMUNICACIÓ, SL, per un import total de 6.740,76 € (IVA inclòs).
- La impressió de 500 exemplars del quadern de patrimoni XI a càrrec de GRAF QUATRE, SL, per un import total de 3.681,60 € (IVA inclòs).
- Disseny del cartell, tríptic catàleg i de l'exposició (plafons i altres materials complementaris) *Sabadell Nord: ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener...* amb un pressupost de 8.694,76 € i l'IVA de 1.391,16 €, a càrrec del senyor Pere Canals Rucabado.
- Producció i muntatge de l'exposició Sabadell nord: Ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener..., amb un pressupost de 10.350,92 € i l'IVA de 1.656,15 €, a càrrec de Relluc, SL.

- Muntatge de l'exposició Ràdio Sabadell 75 anys, amb un pressupost de 7.119,80 € i l'IVA de 1.139,17 €, a càrrec de RELLUC SL.
- Treballs d'adequació dels espais per l'exposició Ràdio Sabadell 75 anys, amb un pressupost de 6.480,00 € i l'IVA de 1.036,80 €, a càrrec de JORDI ROSSINYOL I CASADEVALL.
- Producció gràfica de l'exposició *Ràdio Sabadell 75 anys*, amb un pressupost de 7.424,80 € i l'IVA de 1.187,97 €, a càrrec de JOSEPCOSTA MONLLOR.
- Restauració de la Immaculada Concepció del Museu d'Història, per un import de 4.454,40 € (IVA inclòs) i a la restauració de la Verge del davallament, per un import de 4.454,40 € (IVA inclòs), a càrrec de NÚRIA DEU I FERRER.
- Disseny i muntatge de l'exposició Trets de la foscor. Els refugis antiaeris de la Guerra Civil a Sabadell, i disseny de la banderola i del full de sala, amb un pressupost de 5.603,45 € i l'IVA de 896,55 €, a càrrec de MAGEM TORRELLA ASSOCIATS SCP.
- Disseny de l'exposició Xarxes. Circulació de matèries, objectes, idees i persones entre les primeres comunitats pageses, del tríptic i del cartell; el control de qualitat gràfica i de presentació de tot el muntatge i del procés de producció dels materials divulgatius, amb un pressupost de 9.480,00 € i l'IVA de 1.516,80 €, a càrrec de PERE FRADERA BARCELONA.

2.7 Col·laboracions institucionals

De setembre a desembre de 2008 Patricia Álvarez Martínez dóna suport puntual a l'AHS com a tècnica d'arxius contractada per la Central de Serveis Tècnics de la Xarxa d'Arxius Municipals de la Diputació de Barcelona, amb una durada total de 4,5 mesos.

3. RECURSOS MATERIALS, EQUIPAMENTS I INFRAESTRUCTURA

Durant l'any 2008 a la Casa Ponsà (AHS), a la Casa Casanovas (MHS) i a la Casa Turull s'han realitzat diferents actuacions encaminades al manteniment i millora dels tres equipaments, assumides pressupostàriament pel propi organisme autònom, així com pels departaments de Cultura i Manteniments de l'Ajuntament de Sabadell.

3.1 L'Arxiu Històric

L'Organisme Autònom ha realitzat i gestionat les següents actuacions a càrrec del seu pressupost:

- Manteniment anual dels armaris compactes, del lector de microfilm, de la fotocopiadora i adaptar la taula del lector de microformes.
- L'adquisició de tot el material de conservació i d'oficina necessari per al funcionament habitual de l'arxiu.

El Departament de Manteniments de l'Ajuntament de Sabadell ha realitzat i gestionat les següents actuacions a càrrec del seu pressupost:

- El manteniment de la calefacció de l'edifici; de la instal·lació elèctrica; dels aparells d'extinció i detecció d'incendis; de l'alarma i de l'ascensor
- El manteniment anual de l'aire condicionat, així com la realització de diverses reparacions.
- El manteniment de les cobertes.
- Inspecció del parallamps.
- Petites reparacions elèctriques, de fusteria, de paleteria, llauneria, vidreria i pintura

3.2 El Museu d'Art

L'Organisme Autònom ha realitzat i gestionat les següents actuacions:

- El manteniment anual de la fotocopiadora i de la porta de vidre automàtica de l'entrada.
- L'adquisició de tot el material de conservació i d'oficina necessari per al funcionament habitual del museu.

El Departament de Manteniments de l'Ajuntament de Sabadell ha realitzat i gestionat les següents actuacions a càrrec del seu pressupost:

- El manteniment anual de l'ascensor; de les alarmes; de l'aire condicionat i dels aparells d'extinció i detecció d'incendis i de les cobertes.
- Ruixada d'embornals per prevenir mosquit tigre i eliminar sorrals; reparar càmera de vigilància.

- Petites reparacions elèctriques, de fusteria, de paletaeria, llauneria i pintura

El Departament de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell ha realitzat i gestionat les següents actuacions a càrrec del seu pressupost:

- Reforç estructural de l'escala principal de museu.
- Estudi geotècnic per rehabilitació estructural del museu.

3.3 El Museu d'Història

L'Organisme Autònom ha realitzat i gestionat les següents actuacions:

- L'adquisició de tot el material d'oficina necessari per al funcionament habitual del museu
- El manteniment anual de la fotocopiadora.
- Reparació d'un aparell de dades climàtiques del magatzem i verificació del calibrat.
- Adquisició de prestatgeries pel magatzem.

El Departament de Manteniments de l'Ajuntament de Sabadell ha realitzat i gestionat les següents actuacions a càrrec del seu pressupost:

- El manteniment de les cobertes; de l'ascensor; dels aparells d'extinció i detecció d'incendis i manteniment preventiu d'embornals.
- Petites reparacions elèctriques i pintura.

El Departament de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell ha realitzat i gestionat les següents actuacions a càrrec del seu pressupost:

- Obres de condicionament en l'accés i adequació del vestíbul del Museu d'Història.
- Subministrament i instal·lació d'intèrfon a la porta d'entrada a oficines del Museu d'Història.

4. RECURSOS ECONÒMICS, LIQUIDACIÓ DEL PRESSUPOST 2008

4.1 Romanent líquid de tresoreria

		IMPORTS EUROS	
1	FONS LÍQUIDS		63.059,62
2	DRETS PENDENTS DE COBRAMENT		293.821,22
+	DE PRESSUPOST D'INGRESSOS, CORRENT	290.889,22	
+	DE PRESSUPOST D'INGRESSOS, TANCATS	2.922,00	
+	D'OPERACIONS NO PRESSUPOSTÀRIES		
3	OBLIGACIONS PENDENTS DE PAGAMENT		189.927,78
+	DE PRESSUPOST CORRENT	124.961,45	
+	DE PRESSUPOSTOS TANCATS		
+	D'OPERACIONS NO PRESSUPOSTÀRIES	64.966,33	
		IMPORTS EUROS	
I	ROMANENT LÍQUID DE TRESORERIA (1+2-3)		166.953,06
II	SALDOS DE DUBTÓS COBRAMENT		
III	EXCES DE FINANCIACIÓ AFECTADA		
IV	ROMANENT DE TRESORERIA PER DESPESES GENERALS (I-II-III)		166.953,06

Del romament líquid de tresoreria, 166.953,06€ corresponen a despeses compromeses de l'exercici 2008, que són encàrrecs que per la seva complexitat no han finalitzat o contractes subscrits a final d'any.

4.2 Subvencions i patrocinis

L'any 2008 l'organisme autònom ha rebut subvencions i patrocinis procedents d'altres administracions públiques; institucions i empreses privades.

- **Generalitat de Catalunya**

Les subvencions rebudes han estat de 6.136 € per a les actuacions de recerca sobre la Memòria Històrica; 2.927,26 € per la restauració d'obres del fons del Museu d'Art; 1.846,37 € per la restauració de 17 volums dels fons notariais de l'Arxiu Històric; 8.000,03 € per l'elaboració d'instruments de descripció de fons documentals de la secció d'imatge i so de l'Arxiu Històric; 6.629 € per la revisió de la base de dades documental i registre del Museu d'Història; 6.629 € per l'inventari i documentació de la Col·lecció del Museu d'Art; 12.800 € per l'exposició La Calaita (xarxes); 1.068,70 per a la prospecció i excavació arqueològica del refugi antiaeri a l'IES Pau Vila i 11.000 € per a l'exposició Isidre Manils *Cine Ateneo* cicle Singulars Propis.

- **Diputació de Barcelona**

Les subvencions rebudes han estat de 5.000 € per la programació d'arts visuals; 8.000 € pel tractament documental del fons fotogràfic que està en suport de vidre i 9.000 € pel programa de difusió dels Museus (excepte arts visuals).

- **Fundació Caixa de Sabadell**

La subvenció rebuda ha estat de 4.000 € per la digitalització del fons Rafael Molins i Alaix "*Fotografia industrial i publicitària a Sabadell 1952-1978*".

CAPÍTOL II. ELS FONTS

1. EL FONTS DE L'ARXIU HISTÒRIC

1.1 Objectius

L'Objectiu general d'aquest programa és el treball en el coneixement dels fons dipositats a l'AHS i, per tant, totes les mesures de conservació, restauració, substitució de suport i generació d'instruments de descripció encaminades a fer-los accessibles als usuaris de l'AHS.

Les actuacions previstes eren:

1. Aplicació de les TAD (Taules d'Avaluació Documental) per a la gestió dels corresponents expedients d'avaluació i tria de documents. Comunicació dels processos de destrucció documental a la Generalitat de Catalunya i obtenció dels certificats de destrucció corresponents.
2. Catalogació retrospectiva de llibres d'acord amb el CCUC.
3. Continuació del programa de digitalització de volums de l'hemeroteca.
4. Continuació de la restauració de volums del fons notarial.
5. Compra de llibres de la col·lecció local.
6. Convocar i tutelar les beques Guillem Mateu i Domingo (VII Convocatòria).

Per a l'any 2008, i en correspondència amb els dos anys anteriors, es va preveure incidir especialment en l'impuls de la secció d'Imatge i So. Pel que fa a les tasques arxivístiques de la Secció d'Imatge i So, es preveia la continuïtat dels treballs en curs, que eren:

- a. Base de dades DOGMA: seguiment del desenvolupament de Dogma des dels serveis d'Informàtica de l'Ajuntament. Aquest gestor documental municipal preveu un mòdul específic per al tractament dels fons iconogràfics arxivístics. Actualment s'ha desenvolupat el format d'entrada de dades de les col·leccions fotogràfiques i s'espera la posta en marxa del gestor per tal de poder iniciar les tasques de documentació de les col·leccions ja digitalitzades. Com a solució provisional, es crearà un Access amb la mateixa estructura d'entrada de dades per a poder iniciar els processos de documentació i després migrar tota la informació quan el DOGMA estigui a punt.
- b. Digitalització dels fons fotogràfics en suport de vidre. L'anàlisi documental queda vinculat al desenvolupament de la digitalització. El canvi de suport (passar de vidre a fitxer digital) implica el treball de re-instal·lació dels originals i el topografiat definitiu als dipòsits. Finalització de la col·lecció Francesc Casañas i Riera i intervenció en altres fons com ara la col·lecció d'estereoscopies cedida per Consol Molins.

- c. Arxiu videoteca de TVS (Televisió de Sabadell). Continuar les tasques bàsiques de salvament d'aquesta immensa videoteca formada per 2.561 cintes de vídeo en diferents suports (la quantitat final pot variar, no es sabrà fins al final de l'inventari). Aquestes tasques consisteixen en la obertura de capsos i desempaquetat de les cintes, neteja externa tant de les fundes dels vídeos com dels videocassettes, un a un i de forma exhaustiva, consolidació de les etiquetes (fixació i retolació) i altres informacions originals adjuntes, i finalment, ordenació física de les cintes. A partir d'aquest moment es pot fer l'inventari total de l'arxiu de TVS. Quedaria pendent l'anàlisi documental i la conversió digital per a la consulta i comunicació.
- d. Re-instal·lació i documentació d'una petita part del fons personal Ricard Simó i Bach, en concret els 16 àlbums de fotografies personals. La re-instal·lació implica treure els documents dels àlbums originals, químicament poc estables, i substituir-los per materials arxivístics de conservació. Després de la re-instal·lació es procedeix a documentar les imatges passant la informació a una base de dades Access, que és el sistema actual de treball a la secció, en espera de la posta en marxa definitiva de la base de dades DOGMA.
- e. En la mesura del possible i d'acord amb el desenvolupament de les tasques anteriorment descrites i de les concrecions de la base de dades DOGMA proporcionades per IAS, s'entraria en la primera fase del processament arxivístic del fons Joan Puigdomènech i Mira, ingressat l'any 2007, amb la neteja i pre-classificació de les fotografies; la primera fase del processament arxivístic de les fotografies del fons fotogràfic de l'empresa ABB, format per 17 capsos i més de 5.000 imatges, mitjançant la re-instal·lació dels originals en suports de conservació i l'inventari i signaturació. I la primera fase del processament arxivístic del fons fotogràfic procedent de l'Alcaldia, mitjançant la re-instal·lació i signaturació d'unes 10.000 imatges.

Pel que fa als fons històrics, la previsió era treballar amb algunes sèries voluminoses del fons municipal (manaments de pagament i ingressos, 1923-1939), el treball sobre la competència de Serveis Militars (1820-1900) i encarregar així mateix els registres dels diversos pergamins de les guardes o cobertes recuperades al llarg del procés de restauració de diversos volums del fons notarial (S. XIV-XVI).

En referència als fons privats, es preveia finalitzar les tasques endegades sobre els fons de les empreses Sampere i Juanico, Badia i Marcet (en aquest cas, incloent el procés tècnic d'eliminació de part de documentació del fons considerada irrellevant).

1.2 Actuacions

1.2.1 INGRÉS DE DOCUMENTACIÓ

Donacions i adquisicions

- **Fons Privats:**

Llibre d'actes del Patronat de l'Escola Industrial, 1902-1942. Donació d'Àngela Saló Comas (08.01.2008).

Documentació personal d'Álvaro García Trabanca. Donació d'Álvaro Garcia Trabanca. Completa el fons (08.02.08)

Documentació diversa de la Fundició Fortuny. Donació de Teresa Aragall Borrell (19.03.08).

Documentació del Gremi de Forners de Sabadell. Donació de Francesc Valls (19.03.08).

Correspondència carcerària de Narcís Rosell Rabassó. Donació de Núria Rosell Pajares (28.03.08).

Llibre d'actes de la Unió Patronal de Barbers de Sabadell, 1932-1936. Donació de Salvador Balaguer Callís (17.04.08).

Escrips diversos de Josep Rosas Vilaseca. Donació de Màrius Rosas Pera. Completa el fons (17.04.08).

Documentació de l'associació Fòrum Ciutadà: dona i Sabadell, 1998-2008. Donació de Montserrat Torruella (06.05.08).

▪ **Documents Fotogràfics i Documents Audiovisuals**

De les donacions rebudes enguany destaquen les següents: el fons de Mn. Joan Busquets i Prats, que recull tota una vida de treball dedicat al catequisme i a la seva parròquia, La Concòrdia. La cronologia de la producció documental va de 1963 al 2006, any en què va morir. A banda d'una biblioteca i videoteca considerables, el fons destaca pels documents en imatge. Va fer milers de diapositives (una estimació inicial situa el fons en més de 50.000) i fotografies per muntar audiovisuals didàctics, xerrades i conferències, per il·lustrar publicacions i escrits propis. Isidre Carné que aporta més discos de format LP als ja nombrosos donats ens anys anteriors, Magdalena Clerch, Ramon Freixas fotografies de la pràctica del bàsquet als anys 40, Ramón Galí completa el fons del pilot Ramon Torras amb noves fotografies, el fons personal d'Álvar Garcia Trabanca, les pel·lícules familiars de Joan Serra Comadrán. Destaquem finalment la donació d'un exemplar del documental de la periodista Cristina Escrivà "Estudiar en guerra: los institutos obreros 1936-1939" que recull testimonis locals de l'època.

▪ **Llibres, Revistes i Cartells:**

A banda dels ingressos corrents a la biblioteca, l'any 2008, per mitjà dels germans M. Dolors i Oriol Busquets, entra a l'AHS, juntament amb altres materials documentals, part de la biblioteca formada al llarg de la seva vida per Mn. Joan Busquets i Prat. Es tracta d'una col·lecció de temàtica ben diversa, que dóna compte de les seves inquietuds personals i socials. Així, dins d'una vintena de caixes de trasllat, trobem obres de geografia i història de Catalunya, festes i patrimoni arquitectònic català, fotografia, literatura...

A la secció hemeroteca ingressen les publicacions habituals de la ciutat i les revistes tècniques a les que l'AHS està subscript o hi manté intercanvi mitjançant la revista *Arraona*.

Estadística total d'ingressos

▪ **Arxiu Administratiu:**

Han ingressat les següents transferències municipals ordinàries:

Comissió de Govern. Llibres d'actes de la Comissió de Govern, 2003	04 UI	0,4 ml.
Secretaria. Decrets d'Alcaldia, 2005-2006	71 UI	7,10 ml.
Cementiri. Notificacions taxa manteniment, 1999-2001	07 UI	0,7 ml.
Cementiri. Reversió de drets sobre sepultura, 2001-2005	05 UI	0,5 ml.
Cementiri. Concessions breus sepultures, 2001	02 UI	0,2 ml.
Cementiri. Finalització concessions breus, 2001	01 UI	0,1 ml.
Cementiri. Permisos d'obres i instal·lacions ornamentals a les sepultures, 2003-2006	01 UI	0,1 ml.
Cementiri. Registre entrada, 1999-2004	02 UI	0,2 ml.
Cementiri. Registre sortida, 1999-2005	01 UI	0,1 ml.
Cementiri. Llicències d'enterrament, 2001-2005	23 UI	2,3 ml.
Cementiri. Duplicats de títols de concessió, 2002-2006	02 UI	0,2 ml.
Planejament. Pla General d'Ordenació Urbana, 1990-1993	32 UI	3,2 ml.
Planejament. Representació gràfica del terme de Sabadell, 1959, 1970	382 fot.	0,018 ml.
Planejament. Pla General d'ordenació urbana de la comarca de Sabadell, 1978.	13 plànols	0,010 ml.
Urbanisme. Llibre d'actes de la Comissió de Foment i Urbanisme, 1957-1987	03 UI	0,3 ml.
Llicències urbanístiques. Obres majors, 1997	173 UI	17,30 ml.
Llicències urbanístiques. Obres menors, 1997	40 UI	4,00 ml.
Llicències urbanístiques. Obres menors, 1998	54 UI	5,40 ml.
Llicències urbanístiques. Activitats classificades, i innòqües, 1997	65 UI	6,50 ml.
Llicències urbanístiques. Activitats classificades, i innòqües, 1998	64 UI	6,40 ml.
Llicències urbanístiques. Xarxes, 1997	26 UI	2,60 ml.
Llicències urbanístiques. Xarxes, 1998	24 UI	2,40 ml.
Llicències urbanístiques. Connexions al clavegueram, 1997	02 UI	0,20 ml.
Llicències urbanístiques. Connexions al clavegueram, 1998	03 UI	0,30 ml.

Llicències urbaníst. Guals, 1997	07 UI	0,70 ml.
Llicències urbaníst. Guals, 1998	09 UI	0,90 ml.
Llicències urbaníst. Ús i ocupació, 1997	10 UI	1,00 ml.
Llicències urbaníst. Ús i ocupació, 1998	12 UI	1,20 ml.
Llicències urbaníst. Exemptes de llicència i immediates, 1997	21 UI	2,10 ml.
Llicències urbaníst. Exemptes de llicència i immediates, 1998	17 UI	1,70 ml.
Llicències urbaníst. Informes i certificats urbanístics, 1997	10 UI	1,00 ml.
Llicències urbaníst. Informes i certificats urbanístics, 1998	08 UI	0,80 ml.
Assessoria jurídica. Expedients contenciosos administratius, 1981-1996	27 UI	2,70 ml.
Assessoria jurídica. Danys mobiliari urbà municipal, 1996	03 UI	0,30 ml.
Arxiu Històric de Sabadell. Butlletes de consulta, 1999-2002	11 UI	1,10 ml.
Total:	668 UI + 382 fot. +13 plànols	74,028 ml.

- **Arxiu de Protocols del Districte Notarial de Sabadell:**

Protocols notariaus, 1980-1981 176 volums 20 ml

- **Fons d'imatge i So:**

Durant tot l'any s'han anat produint un seguit de donacions fins a un total de 46, de les quals no és possible fer un còmput total. Hi ha entrades de, per exemple, 12 positius fotogràfics, mentre d'altres constitueixen un fons personal complet, com ara el de Mn. J. Busquets i Prats, que és calcula en més de 50.000 diapositives i 10.000 positius en paper.

- **Biblioteca:**

237 volums per a la biblioteca local, a més d'alguna biblioteca de caire privat abans detallada.

- **Hemeroteca:**

Hemeroteca local	80 capçaleres (8 de noves)
Hemeroteca comarcal	5 capçaleres
Hemeroteca referència	28 capçaleres (1 de nova)

1.2.2 TRACTAMENT DEL FONS DE L'AHS

- **Arxiu Central (1979-2006)**

S'ha fet una total reorganització i un canvi de criteri per a la instal·lació de les sèries als dipòsits D3 i D4 degut a dos factors bàsics: d'una banda, la manca d'espai i la saturació dels dipòsits i d'altra, per tal de facilitar l'accés a les sèries amb més índex de consulta.

Estadística dels trasllats organitzada per sèries documentals:

SÈRIE	ANYS	Núm. UI
Activitats	1974-1978	127
	1979-1982	153
	1986-1990	79
Plusvàlua	1960-1990	1242
	1991-1994;1997-1998	157
Taxa d'Equivalència (plusvàlua)	1964	15
	1974	20
	1984	21
	1989	03
Manaments IN/PG organismes autònoms	1993-2000	100
Manaments IN/PG	1979-1981;1986;2001	223
	1991;1994-1997	350
Obres Majors	1986	09
Disciplina	1983-1985	20
Disciplina AI	1964-1978	88
Macro-sèrie Menors (GU/XR/CC/EX)	1973-1979	113
Factures, baixes, rebuts	1988-1990	19
TOTAL TRASLLATS		2739
Expedient Tria 1/2008	02/04/2008	621 capsos + 82 vols.
TOTAL		3360 capsos + 82 vols.

S'han compactat les sèries de Plusvàlua i Taxa de plusvàlua per tal d'optimitzar l'espai als dipòsits alhora que s'ha aprofitat per automatitzar la descripció i els inventaris. La macro-sèrie d'Obres menors de Xarxes, Guals i Connexions al clavegueram (1973-1979) s'ha separat per poder incloure les Xarxes a l'expedient de Tria i eliminació 1/2008. D'altra banda, les sèries de Guals i Connexions al clavegueram s'han reencapsat, inventariat i reinstal·lat.

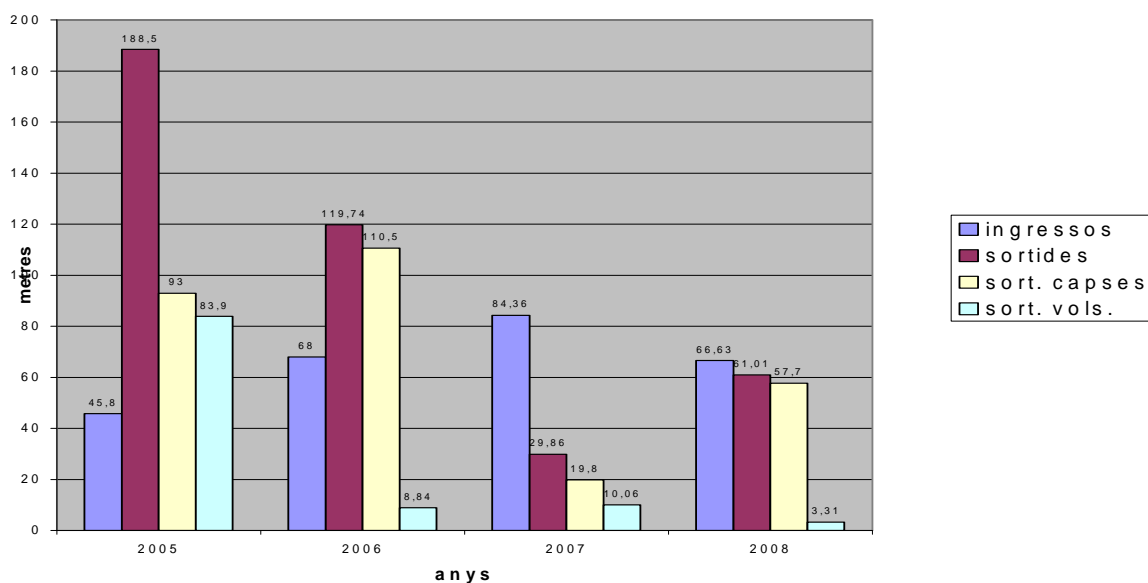
SÈRIE	UI PROCESSADES	UI COMPACTADES	PERCENTATGE
Plusvàlua, 1960-1990	1399	218	15,58 %
Taxa plusvàlua, 1964	69	3	4,35 %
Macro-sèrie Menors (GU/CC)	113	15	13,27%
TOTAL	1581	236	14,93%

▪ Tria i eliminació

Durant el 2008 només s'ha elevat un sol expedient a la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental.

Expedient de Tria 1/2008	Capses eliminades	Volums eliminats	Total UI	Metres
	621	82	703	65,66

Arxiu Administratiu
Ingressos i sortides 2005-2008

▪ Arxiu Històric i Intermedi

Amb la col·laboració de Sarai Delgado, becària de l'AHS, es re-classifica, re-instal·la i descriu la macrosèrie de llicències d'obres dels anys 1957-1961. El procés ha consistit en la identificació de tots i cadascun dels expedients, cosa que ha permès identificar les sèries i en conseqüència determinar quins expedients podien ésser objecte d'eliminació. La compactació de la documentació i l'eliminació de 2.952 expedients ha suposat passar de les 120 unitats d'instal·lació inicials a 93, distribuïdes de la següent manera:

- Llicències d'obres majors,	64 UI
- Llicències d'instal·lacions industrials,	16 UI
- Llicències d'obres menors (CP),	8 UI
- Connexions al clavegueram,	4 UI
- Guals,	1 UI

El nombre d'expedients catalogats ha estat el següent:

- Llicències d'obres majors,	3.177
- Llicències d'instal·lacions industrials,	761

Amb la col·laboració de Ricard Oliva, becari de l'AHS, es fa inventari de les sèries següents:

- Manaments d'ingrés del pressupost ordinari, 1940-1965	1,3 ml
- Manaments de pagament del pressupost ordinari, 1940-1970	13,9 ml
- Manaments d'ingrés del pressupost d'urbanisme, 1955-1970	0,1 ml
- Manaments de pagament del pressupost d'urbanisme, 1955-1970	0,7 ml
- Manaments d'ingrés del pressupost extraordinari, 1927-1938	0,2 ml
- Manaments de pagaments del pressupost extraordinari, 1926-1981	1,9 ml
- Expedient del pressupost ordinari, 1890-1978	2,6 ml
- Expedient del pressupost extraordinari, 1898-1979	0,6 ml
- Comptes de cabals de Tresoreria, 1940-1971	2,6 ml
- Liquidació i compte general del pressupost, 1940-1976	1,6 ml
- Llibre de comptes corrents de proveïdors, 1944-1980	1,4 ml

▪ Arxiu de protocols

S'han buidat i indexat els capítols matrimonials, testaments i inventaris dels notaris següents:

Pau Rojas, 1633-1668 (testaments), 118 docs.

Pau Puigjaner, 1760-1774 (capítols matrimonials, testaments i inventaris), 681 docs.

Fèlix Gay, 1760-1780 (capítols matrimonials, testaments i inventaris), 518 docs.

▪ Fons privats

Amb la col·laboració de Ricard Oliva, becari de l'AHS, s'intervé en els fons Antoni Trallero i Alòs i SA Marcet.

Pel que fa al primer, es procedeix a fer una primera ordenació i a instal·lar provisionalment el fons, passant els documents dels contenidors amb que es van transferir a capsos estàndard. Es continua la tasca feta fa alguns anys, tot agrupant i ordenant els projectes d'aquest enginyer industrial seguint un ordre alfabètic de clients. Aquesta tasca s'ha traduït de moment en un pre inventari de les 309 unitats d'instal·lació i 84 tubs que contenen uns 1.300 plànols.

Del fons SA Marçet s'amplia l'inventari amb la revisió i ordenació de diversos fitxers de personal (10 UI).

▪ **Secció d'Imatge i So**

Des del 15 de setembre de 2008 Patricia Álvarez Martínez, contractada en qualitat de tècnic per la Diputació de Barcelona, dins el programa de tractament arxivístic dels fons documentals dels arxius que formen part de la Xarxa d'Arxius Municipals, ha portat a terme dins la Secció d'Imatge i So diverses tasques, les més destacables de les quals són, la total re-instal·lació per a la conservació definitiva dels negatius de vidre del fons Casañas, format per 4.205 unitats i l'inici de la documentació de fotografies del nombrós fons Joan Balmes Benedicto, que es preveu de llarga duració atès el volum total d'imatges, que supera les 80.000 unitats. Els treballs realitzats fins ara amb aquest fons són solament un primer pas per la documentació completa del fons, ja que amb la feina feta fins ara només s'ha cobert un 5% del total de fotografies. A més a la secció s'ha realitzat l'inventari dels següents fons i col·leccions, J. Renom, Josep Pujadó 34 fotografies de l'ABB, Joan Llonch 156 fotografies del vapor Llonch, Joaquim Rubies Umbert 140 fotografies sobre el bàsquet als anys 40, Magdalena Clerch 42 fotografies familiars, Antoni Estruch 119 fotografies sobre futbol, Ramon Torras 67 fotografies sobre motociclisme, Joan Vila Grau i finalment el processament i digitalització d'un fons de 764 fotografies aèries procedents del departament d'Urbanisme.

Pel que fa als processos de conservació mitjançant el canvi de suport, s'ha digitalitzat el fons fotogràfic de Rafael Molins i Alaix, de fotografia indústria i publicitària, format per un total de 2.395 negatius en formats grans (de 4x4 a 13x15).

Pel que fa a la atenció de consultes en sala, enguany s'ha tret al públic 51.812 fotos (positius en paper), 24 àlbums, 52 capsos i 34 vídeos. A demanda dels usuaris, s'han fet 569 còpies fotogràfiques i 838 reproduccions en suports digitals (CD/DVD) que fan un total de 1.416 reproduccions, un 49'84% més que l'any anterior.

Al final de 2008, la Secció d'Imatge i So de l'AHS comptabilitza 105.936 imatges digitalitzades i 44.540 de documentades i accessibles sobre l'aplicació Access. (el nombre d'imatges documentades ha crescut un 120% en un any).

▪ **Biblioteca**

S'han catalogat en el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC) un total de 541 exemplars. Aquest total correspon a les adquisicions de la col·lecció local de l'any 2008 i a part del fons ja existent a l'AHS que encara queda pendent de ser catalogat. D'aquesta xifra, 252 han resultat ser noves altes en l'esmentat catàleg, cosa que suposa que més del 40% del nostre fons integrat al llarg d'aquest any han estat títols nous per al CCUC.

En aquest apartat hem de fer esment del fet que durant l'any 2008 s'ha produït el canvi del programa VTLIS, que havia funcionat fins ara per a la catalogació dels membres del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, pel programa Millennium. Per aquest motiu els treballs de catalogació dels materials bibliogràfics així com dels hemerogràfics s'han hagut d'enlentir al llarg de l'any, i fins i tot aturar durant uns mesos. Des del mes d'octubre, però, després de la corresponent formació, hem passat a funcionar plenament amb el nou programa.

Durant l'any 2008, alhora, hem començat a estudiar l'adquisició d'un programa de gestió bibliogràfica propi. Aquesta qüestió la valorem com a molt necessària ja que, si bé la catalogació en el CCUC ens resulta molt positiva en tots els aspectes (difusió, estalvi de recursos, cooperació...), hem de pensar que un catàleg col·lectiu no pot fer visibles les dades més locals dels diferents centres i, per tant, s'ha de complementar amb un programa propi. En aquest sentit, ens hem informat de diferents productes de programari lliure que sembla ser una alternativa molt eficaç, la qual s'està implementant en molts centres similars al nostre.

▪ Hemeroteca

Durant el 2008 s'ha continuat amb les tasques pròpies, com el manteniment de l'hemeroteca corrent, del que en destaca l'alta de revistes i diaris al Catàleg Col·lectiu de les Universitats Catalanes, on s'han donat d'alta 70 nous títols, a part dels que s'afegeixen per còpia, que han estat més nombrosos.

Seguint les campanyes anuals de canvi de suport aquest any s'han digitalitzat i microfilmats els anys 1926 a 1928 de la *Revista de Sabadell*, ampliant fins a més de 40.585 el nombre de planes digitalitzades dels fons d'hemeroteca de l'AHS.

S'han revisat les hemeroteques "a buidar", "comarcal" i "oficial", de les que de destaquen els processos següents:

Hemeroteca a buidar:

125 títols processats i catalogats al CCUC

50 eliminades

23 títols derivats (16 a documentació ciutadana; 4 a biblioteca; 3 a d'altres centres)

Hemeroteca comarcal:

33 títols derivats a les biblioteques públiques o arxius de: Badia del Vallès, Barberà del Vallès, Caldes de Montbui, Castellar del Vallès, Cerdanyola del Vallès i Sentmenat; resten altres títols a processar.

Hemeroteca oficial:

S'envien diversos exemplars del *Diario de Sesiones de las Cortes* a la Biblioteca del Col·legi d'Advocats.

Dels processos de revisió de col·leccions també es deriven alguns títols a l'Hemeroteca de la Biblioteca de Catalunya i a l'Arxiu de la CONC.

Amb aquesta revisió s'aconsegueix donar major coherència a la col·lecció hemerogràfica de l'AHS i es guanya un espai d'uns 10ml.

Es comencen els primers intents de re-disseny del web i es treballa en la coordinació de l'edició de la revista *Arraona* número 31.

2. EL FONTS DEL MUSEU D'ART

2.1 Objectius

1. Continuar les tasques de **manteniment**, i **millora**, del fons del museu, tant a nivell d'emmagatzematge, conservació i documentació, que engloben: la documentació, les sales de reserva i conservació, els nous ingressos, els moviments de fons, les consultes externes entre d'altres.
2. Continuar amb el **correcte emmagatzematge** de les col·leccions del MAS.
3. Continuar el programa de **restauracions** dels fons en relació al programa d'exposicions i a les actuacions de conservació preventiva.
4. Continuar les tasques habituals de manteniment de la **documentació**, que són bàsicament de revisió i de manteniment del sistema de documentació, ja sigui registre, fitxa d'inventari, documentació annexa i fotografia, i dels nous ingressos.
5. Promoure l'**adquisició** d'obra, tant en forma de compres, com de donacions, llegats, entre d'altres formes, sobre tot d'obra d'autors sabadellencs contemporanis.
6. Gestionar els **préstecs** dels fons que sol·licitin altres entitats i institucions amb destinació a exposicions.
7. Continuar l'ampliació i el manteniment de la **Biblioteca**.
8. Continuar les tasques de recerca i recull dels dossiers d'artistes locals del **Centre de Documentació**, així com promoure les donacions de documentació, llibres i arxius.

2.2 Actuacions

2.2.1 CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

Conservació

Tal com estava previst en el programa d'actuació per a l'any 2008, s'han continuat portant a terme les tasques habituals de manteniment de les col·leccions ja emmagatzemades, les quals estan sotmeses a un continu moviment degut a les consultes i recerques, participació en exposicions temporals, pròpies o alienes, etc.

També s'han emmagatzemat correctament tots aquells objectes que han ingressat a les col·leccions durant l'any.

Entre totes aquestes tasques voldríem destacar l'adquisició de fundes i arxius lliures d'àcid, aptes per a la conservació preventiva de materials fotogràfics, per a millorar la conservació dels fons gràfic de Fina Miralles, que es va documentar amb detall l'any 2007. S'ha establert una ordenació més raonable de tot aquest fons, segons els tipus de material i per ordre cronològic, i totes les imatges s'han disposat en aquests contenidors.

Restauració i emmarcació

Al llarg de l'any 2008 s'ha revisat l'estat de conservació de tots aquells objectes de la col·lecció que durant l'any han participat en el programa d'activitats i d'exposicions, tant produït pel propi MAS com per d'altres entitats, així com els nous ingressos. En el cas que ha estat necessari s'ha procedit a la seva restauració.

Les obres restaurades són les següents:

1. Per a l'exposició *Descobreix una joia del museu 2008 (Abans del soterrament. Set passos a nivell. Noves visions)*, del 17 de maig al 29 de juny, les obres següents:
 - Josep Maria Cañadell, *Paso de nivel de Carretera de Castellar (Sabadell)*, 1972. Oli sobre tela. 50 x 61 cm. Procedència: donació de l'autor (2002). MAS, núm. reg. 6296.
 - Josep Maria Cañadell, *Paso de nivel de Carretera de Barcelona (Sabadell)*, 1972. Oli sobre tela. 50 x 61 cm. Procedència: donació de l'autor (2002). MAS, núm. reg. 6297.
 - Josep Maria Cañadell, *Paso de nivel de Calle Salud (Sabadell)*, 1972. Oli sobre tela. 50 x 61 cm. Procedència: donació de l'autor (2002). MAS, núm. reg. 6298.
 - Josep Maria Cañadell, *Paso de nivel de Calle Tres Cruces (Sabadell)*, 1972. Oli sobre tela. 50 x 61 cm. Procedència: donació de l'autor (2002). MAS, núm. reg. 6299.
 - Josep Maria Cañadell, *Paso de nivel de Carretera Matadepera (Sabadell)*, 1972. Oli sobre tela. 53,5 x 65 cm. Procedència: donació de l'autor (2002). MAS, núm. reg. 6302.
 - Josep Maria Cañadell, *Paso de nivel de Calle Cruz (Creueta, Sabadell)*, 1972. Oli sobre tela. 54 x 65 cm. Procedència: donació de l'autor (2002). MAS, núm. reg. 6303.
 - Josep Maria Cañadell, *Estación "Norte" Sabadell*, 1974. Oli sobre tela. 60 x 73 cm. Procedència: donació de l'autor (2002). MAS, núm. reg. 6304.
 - Josep Maria Cañadell, *Estación de la Rambla de Sabadell*, 1971. Oli sobre tela. 65 x 92 cm. Procedència: donació de l'autor (2002). MAS, núm. reg. 6305.

2. Per a l'exposició *Presències recuperades. El retrat a la col·lecció del MAS*, del 12 de juny al 20 de juliol, amb l'ajut de la subvenció per a la conservació preventiva i la conservació-restauració de béns mobles del patrimoni cultural català atorgada per la Generalitat de Catalunya i del programa de restauracions de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, les obres següents:
 - *Retrat d'Agustí Brujas Servat i el seu fill Joan Brujas Pellisser*, 1855. Oli sobre tela. 78,5 x 87 cm (marc: 90,5 x 99,5 x 7 cm). Procedència: donació de Maria Rosa Brujas Badó (2005). MAS, núm. reg. 10311.
 - Francisco Rodríguez, *Retrat de Pau Casades, escrivà del Rei*, 1797. Oli sobre tela. 80,5 x 64 cm (marc: 85,5 x 69,5 x 2 cm). Procedència: llegat Maria Cladellas (1940). MAS, núm. reg. 678.
 - Vicenç Borràs Abella, *Borrachina*, primer quart del segle XX. Oli sobre tela. 61 x 44 cm (sense marc). Procedència desconeguda. MAS, núm. reg. 490.
 - Joan Figueras Soler, *Testa de vell*, darrer quart del segle XIX. Oli sobre tela. 18,5 x 15,5 cm (sense marc ni bastidor). Procedència: donació Joan Figueras Crehueras (1977). MAS, núm. reg. 1162.

- *Retrat femení*, segle XIX. 79 x 61,5 cm (marc: 84 x 67 x 3 cm). Procedència desconeguda. MAS, núm. reg. 933.
 - Pere Elias Sindreu, *Retrat femení*, entre 1930-1940. Oli sobre aglomerat de fusta. 27 x 22 cm (marc: 28,5 x 23,8 x 2,8 cm). Procedència: llegat Enric Palà Girvent (1974). MAS, núm. reg. 548.
 - Màrius Vilatobà Ros, *Retrat de Llorenç Lladó*, 1920. Oli sobre fusta. 44 x 34 cm (marc: 56,5 x 46 x 2 cm). Procedència desconeguda (1946). MAS, núm. reg. 201.
 - Antoni Pous Palau, *Retrat de Santiago Segura*, primer quart del segle XX. Oli sobre tela. 55 x 40 cm (marc: 75 x 61 x 4 cm). Procedència: llegat Maria Cladellas (1943). MAS, núm. reg. 431.
 - Llorenç Lladó Julià, *Paisatge amb vaca*, darrer quart del segle XIX. Oli sobre tela. 19x25 cm. MAS, núm. reg. 905.
 - Llorenç Lladó Julià, *Tardor*, c. 1898. Oli sobre tela. 56x78 cm. MAS, núm. reg. 22.
 - Josep Espinalt, *Al·legoria de l'Escultura*, finals del segle XIX. Oli sobre tela. 135,8 x 42 cm. MAS, 3110.
 - Josep Espinalt, *Al·legoria de la Filosofia*, finals del segle XIX. Oli sobre tela. 129 x 47 cm. MAS, 3108.
3. Dins del programa d'ajuts per a la restauració d'obres adreçats a professionals de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona per al 2008, l'empresa Montart de Manresa ha restaurat les obres següents:
- Llorenç Lladó Julià, *Paisatge amb vaca*, últim quart del segle XIX. Oli sobre tela, 19 x 25 cm. MAS, núm. reg. 905.
 - Llorenç Lladó Julià, *Tardor*, c. 1898. Oli sobre tela, 56 x 78 cm. MAS, núm. reg. 22.
4. Dins del programa d'ajuts per a la restauració d'obres adreçats als professors de l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona, de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona per al 2008, estan en procés de restauració les obres següents
- Josep Espinalt, *al·legoria de la Filosofia*, finals segle XIX. Oli sobre tela, 192 x 42 cm. MAS, núm. reg. 3108.
 - Josep Espinalt, *Al·legoria de l'Escultura*, finals segle XIX. Oli sobre tela, 135,8 x 47 cm. MAS, núm. reg. 3110.
5. Així mateix, el Museu d'Art ha restaurat l'obra següent, que forma part de l'exposició permanent a la Casa Turull i que va resultar malmesa accidentalment l'any 2006:
- Envald Maurier (atrib.), *Relotge de paret*, c. 1860. Fusta de pi ebenitzada amb marqueteria de nacre i filet de metall, amb esfera de marbre amb números esmaltats emmarcats amb metall i pèndul de metall. 70 x 60,5 x 14,2 cm. MAS, núm. reg. 4029.

Les obres emmarcades són les següents:

1. Per a l'exposició *Presències recuperades*, del 12 de juny al 20 de juliol, les obres següents:

- Josep Domènech, *Retrat d'un germà del pintor*, 1895. Oli sobre tela. 60 x 49,5 cm. MAS, núm. reg. 1913
- Joan Figueras, *Retrat de la seva esposa*, últim quart del s. XIX. Oli sobre fusta. 28 x 17,5 cm. MAS, 1170.
- Josep Casanovas Clerch, *retrat d'un religiós*, 1878. Dibuix sobre paper. 70,2 x 57,5 cm. MAS, núm. reg. 1794.
- Vicenç Borràs, *Borrachina*, s.d. Oli sobre tela. 61 x 44 cm. MAS, núm. reg. 490.
- Màrius Vilatobà, *Retrat de Sílvia Sallarès*, 1935. Oli sobre fusta. 50 x 41 cm. MAS, núm. reg. 117.
- Francesc Torras Armengol, *Retrat de Rosa Viñas*, entre 1870 i 1876. Oli sobre tela 62 x 52 cm (ovalat). MAS, núm. reg. 743.
- Francesc Torras Armengol, *Retrat de Josep Formosa*, entre 1870 i 1876. Oli sobre tela (ovalat). 62 x 52 cm. MAS, núm. reg. 742.
- Isabel Serrahima, *Pintora*, 1960. Oli sobre tela. 50 x 61,5 cm. MAS, núm. reg. 858.
- Fidel Trias, *Retrat de Joan Vilatobà*, c. 1950. Oli sobre tela. 92 x 62 cm, MAS, núm. reg. 338.

També es van emmarcar 43 dibuixos amb paspartú, utilitzant els marcs amb què compta el MAS per a l'emmarcació d'obra gràfica.

2. Per a l'exposició *Ramon Noè. Ocell de bardissa*, del 2 de setembre al 2 de novembre, l'obra següent:

- Ramon Noè Hierro, *Mercat*, 2002. Pastel sobre paper. 64,8 x 43,2 cm. MAS, núm. reg. 6291.

2.2.2 DOCUMENTACIÓ DE LA COL·LECCIÓ

Durant l'any 2008, i seguint el programa d'actuació definit, s'han continuat les tasques de documentació habituals, que en termes generals són:

- Manteniment de les fitxes d'inventari general. S'ha seguit amb la correcció dels errors, la millora i l'ampliació de la informació que s'hi recull i que fa referència a la història de l'objecte, la qual cosa implica recerca bibliogràfica.
- Manteniment de l'arxiu documental de la col·lecció. La redacció de les fitxes d'inventari dels objectes de la col·lecció ha provocat diversos nivells de recerca i general l'acumulació de gran quantitat de documentació i d'expedients vinculats, que cal posar a l'abast a través del Centre de Documentació del MAS (CDMAS).
- Manteniment de l'arxiu d'imatges documentals. S'ha seguit fotografiant les noves adquisicions i millorant les fotografies existents així com la seva classificació.
- S'ha registrat i fitxat els nous ingressos.

Aquests treballs han estat realitzats pel personal tècnic del propi museu d'Art i mitjançant contractes de serveis, concretament han estat els següents:

- *M. Jesús Fernández*, gràcies a l'ajut de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona, per a l'any 2008, que estava destinat a documentar 300 peces de la col·lecció, s'ha centrat la seva feina en dos conjunts determinats.

En primer lloc, el grup de 47 objectes procedents del despatx de Joan Oliver que van ingressar l'any 1997. Bona part d'aquestes obres ja estaven documentades, però s'havien detectat diversos errors i duplicitats, que s'han hagut de corregir.

S'ha fet una revisió de tot el conjunt per rectificar possibles errors.

Després, els objectes del fons d'Agustí Masvidal, format per 285 peces, entre dibuixos i gravats, que la senyora Concepció Tortosa, vídua de l'artista, va donar al Museu d'Art de Sabadell l'any 2002. Les obres d'aquest conjunt tenien número de registre assignat però no s'havien registrat individualment, i es conservaven en un espai provisional de la reserva del museu. S'han registrat correctament, se n'ha realitzat la documentació pertinent, se n'ha fet la documentació fotogràfica i les obres s'han ubicat definitivament. Tota aquesta informació s'ha introduït al programa Museum Plus de gestió de la col·lecció.

- *Eloi Castells*, ha ajudat i complementat les tasques que duen a terme els tècnics del MAS. Concretament, ha contribuït a la recol·locació d'obres que havien participat en exposicions pròpies, ha fet una revisió de les ubicacions de les obres en el magatzem, i ha acabat la documentació de les obres adquirides durant l'any, ubicant-les definitivament al magatzem d'obra.

Per altra banda, ha col·laborat en la correcció d'incidències especificades en l'informe de migració realitzat pel Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya, pròpies del traspàs de la informació del programa de documentació DAC al nou programari Museum Plus.

D'altra banda, junt amb el personal tècnic del museu, durant els mesos de novembre, desembre del 2008 i gener del 2009 ha documentat el fons d'obra de Joan Vilatobà, propietat de la família. S'han determinat diversos conjunts que mereixen tractaments diferenciats i que són: Joan Vilatobà, obra fotogràfica, Joan Vilatobà, obra pictòrica, Màrius Vilatobà, autors coetanis, mobiliari, biblioteca i hemeroteca i fons arxivístic.

- *Mar Canet*, ha realitzat uns documents que faciliten la consulta i la gestió del fons documental de l'artista Fina Miralles, que havia estat revisat i documentat l'any 2007. Paral·lelament, ha guardat el fons fotogràfic en els arxius de conservació adquirits per a tal finalitat i ha acabat d'identificar, numerar i documentar els negatius que havien quedat pendents. Cal destacar la col·laboració de Fina Miralles en aquestes tasques.

A partir d'aquest moment es considera que el fons documental de Fina Miralles està perfectament documentat i es conserva en les mínimes condicions que s'exigeixen per a aquests materials. De la gran tasca realitzada durant l'any 2007, només queda pendent documentar degudament aquelles obres fotogràfiques que inicialment es van considerar documentació i, per tant, mai no havien estat registrades com objectes artístics.

2.2.3 INGRESSOS

Seguint el programa d'actuació definit, s'ha promogut l'ingrés de nous objectes per a la col·lecció, a través de donacions, compres, llegats, dipòsits i recol·leccions, sempre i quan es vinculin a la política d'adquisicions del MAS, lligada al discurs històric local.

Donacions

Al llarg de l'any 2008 s'aprovaren els ingressos d'obres següents a la col·lecció del MAS, producte de donacions:

- 10.380. Procedència: Emili Hierro. Autor: Emili Hierro. Tema: Interior de la Casa Turull. Tècnica: reproducció fotogràfica de l'obra original. Mides: 15 x 20 cm. Data: 2006.
- 10382. Procedència: Tamara Kuselman. Autor: Tamara Kuselman. Tema: Happy family. Tècnica: fotomuntatge digital. Mides: 19,5 x 39,5 cm. Data: 2008.
- 10383. Procedència: Montserrat Senserrich. Autor: Montserrat Senserrich. Tema: Passeig. Tècnica: oli sobre tela. Mides: 81 x 100 cm. Data: 2007.
- 10384. Procedència: Enric Saiz (Col·lectiu Intempèrie). Autor: Enric Saiz (Col·lectiu Intempèrie). Tema: Tente City. En construcció. Tècnica: poliestirè expandit (Porexpan), filferro i fusta. Mides: diverses. Data: 2008.
- 10385. Procedència: Assumpta Taulé Tello. Autor: Jordi Roca. Tema: Retrat de Dolors Viñas. Tècnica: oli sobre tela. Mides: 81 x 60 cm. Data: 1984.
- 10386. Procedència: Teresa Pampalona. Autor: Teresa Pampalona. Tema: Factoria. Tècnica: serigrafia i collage sobre tela. Mides: 50 x 50 cm. Data: 2008.
- 10387. Procedència: Marina Ramoneda. Autor: Marina Ramoneda. Tema: Caperucita (Para comerte mejor). Tècnica: mixta. Mides: diverses. Data: 2006.
- 10388. Procedència: Federico Duret. Autor: Federico Duret. Tema: Anónimo con sombrero. Tècnica: oli sobre tela. Mides: 45 X 36 cm. Data: 2005.
- 10389. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Pere Sanromà. Tema: Paisatge. Tècnica: oli sobre cartró. Mides: 24 x 33 cm. Data: 1975.
- 10390. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Aurora Matarín. Tema: Abstracte. Tècnica: mixta sobre fusta. Mides: 61 x 50 cm. Data: 1988.
- 10391. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Antoni Angle. Tema: Paisatge rural. Tècnica: oli sobre tela. Mides: 46 x 55 cm. Data: 1966.
- 10392. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Antoni Angle. Tema: Paisatge urbà. Tècnica: oli sobre tela. Mides: 46 x 61 cm. Data: c. 1970.
- 10393. Procedència: Alfons Borrell. Autor: David Graells. Tema: Paisatge urbà. Tècnica: oli sobre tela. Mides: 50 x 61 cm. Data: s.d.
- 10394. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Joaquim Montserrat. Tema: Abstracte. Tècnica: oli sobre tela. Mides: 65 x 46 cm. Data: c. 1960.
- 10395. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Isidre Creus. Tema: Retrat d'Alfons Borrell. Tècnica: mixta sobre cartró. Mides: 52 x 30 cm. Data: c. 1960.
- 10396. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Josep Domènech. Tema: Sense títol. Tècnica: mixta sobre fusta. Mides: 53,5 x 38,5 cm. Data: c. 1970.
- 10397. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Josep Domènech. Tema: Sense títol. Tècnica: aquarel·la sobre paper. Mides: 14,5 x 11 cm. Data: 1989.
- 10398. Procedència: Alfons Borrell. Autor: Josep Domènech. Tema: Sense títol. Tècnica: aquarel·la sobre paper. Mides: 10 x 20 cm. Data: 1989.
- 10399. Procedència: Engràcia Torrella. Autor: Marina Ramoneda. Tema: Princess (El ratoncito feroz). Tècnica: roba i agulles de cap. Mides: 33,5 x 24 x 5 cm. Data: 2005.

2.2.4 MOVIMENT DEL FONS

Préstecs concedits

Durant l'any 2008 el MAS cedí en préstec temporal les següents obres del seu fons, així com el permís de reproducció per a les publicacions i material de difusió:

- A la Fundació Caixa Girona, per participar a l'exposició temporal titulada "Enric Casanovas, escultor i amic", del 23 de gener al 8 de març, l'obra següent:
 - Enric Casanovas, *Testa clàssica*, entre 1911 i 1914. Talla de marbre. 33 x 18 x 23 cm. MAS, núm. reg. 792.
- Al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, per participar a l'exposició temporal titulada "Il·luminacions. Catalunya visionària", del 10 de febrer al 17 de maig, les obres següents:
 - Joan Vilatobà, *En quin punt del cel et trobaré?*, c. 1915. Bromur virat (còpia moderna). 62 x 95 cm. MAS, 1493.
 - Joan Vilatobà, *La juventud encarándose con la realidad*, s.d. Gelatimobromur d'argent. 16,3 x 23 cm. MAS, 2431.
 - Joan Vilatobà, *Sense títol*, s.d. Gelatimobromur d'argent. 14,5 x 11,3. MAS, 9889.
 - Fina Miralles, *Paisatge de Serrallonga*, 1973. 7 x 37 x 31 cm. MAS, 5240.
 - Fina Miralles, *Dona-arbre*, de la sèrie *Translacions*, 1973. Fotografia en blanc i negre (còpia d'exposició). 40,5 x 30,5 cm.
 - Fina Miralles, *Relacions del cos amb elements naturals: cobriment del cos amb palla*, de la sèrie *Relacions*, 1975. Fotografies en blanc i negre (còpies d'exposició). 3 Fotografies de 30,3 x 22,8 cm i 2 fotografies de 30,3 x 23,8 cm.
 - Fina Miralles, *L'arbre i l'home: a dalt d'un arbre*, de la sèrie *L'arbre*, 1975. Imatge en blanc i negre digitalitzada de l'original, per a producció.
 - Fina Miralles, *L'arbre i l'home: lligada a un arbre*, de la sèrie *L'arbre*, 1975. Imatge en blanc i negre digitalitzada de l'original, per a producció.
 - Fina Miralles, *L'arbre i l'home: penjada*, de la sèrie *L'arbre*, 1975. Imatge en blanc i negre digitalitzada de l'original, per a producció.
 - Fina Miralles, *L'arbre i l'home: l'arbre cabana*, de la sèrie *L'arbre*, 1975. Imatge en blanc i negre digitalitzada de l'original, per a producció.
 - Fina Miralles, *L'arbre i l'home: paraules a l'arbre*, de la sèrie *L'arbre*, 1975. 5 Imatges en blanc i negre digitalitzades de l'original, per a producció.
- A la Fundació Privada Joaquim Busquets, per participar a l'exposició temporal titulada "Bodegons", del 3 d'abril al 6 de juny, l'obra següent:
 - Rafael Durancamps, *Llebre*, 1950. Oli sobre tela. 60 x 81 cm. MAS, 266.
- Al Museu d'Història de Catalunya, per l'exposició temporal titulada "Dones. Els camins de la llibertat", del 10 d'abril al 13 de juliol, l'obra següent:
 - Domènech Soler Gili, *La platja*, 1926. Oli sobre cartró. 23 X 35 cm. MAS 174.
- Al Museu d'Història de Sabadell, per participar a l'exposició temporal que s'ha fet amb motiu de l'Aplec de la Salut, del 9 al 14 de maig, les obres següents:

- Camil Fàbregas, Imatge de la mare de Déu de La Salut, 1949. Talla de fusta daurada i policromada. 82x19,5x18 cm. MAS, 1301.
- Camil Fàbregas, Imatge de la Mare de Déu dels Àngels, 1942. Terra cuita policromada. 88 x 38 x 31 cm. MAS, 1362.
- Al Museu Arxiu de Sant Andreu de Llavaneres, per participar a l'exposició temporal dedicada a l'escultor Joan Borrell i Nicolau, del 30 de maig al 29 de juny, l'obra següent:
 - Joan Borrell i Nicolau, Salomé, 1914. Bronze fos. 30 x 13 x 11 cm. MAS, 794.
- Al Museu Diocesà de Barcelona, per participar a l'exposició temporal titulada "Ricardo Urgell. El pintor invisible", del 17 de juliol al 28 de setembre, l'obra següent:
 - Ricard Urgell, Processó, finals del segle XIX – principis del segle XX. MAS, 359.
- A l'Associació Project Re.Act.Feminism, per participar a l'exposició itinerant titulada "*Re.Act.Feminism. Art of the 1960's and 70's today*", que es presentarà a l'Akademie der Künste (Berlin, del 13 de desembre de 2008 al 8 de febrer de 2009), a la Kunsthaus Erfurt (antiga República Democràtica d'Alemanya, durant el març de 2009) i a l'International Festival of Contemporary Art City of Women Ljubljana (Eslovènia, durant l'abril de 2009), l'obra següent:
 - Fina Miralles, Petjades, 1976. Filmació de l'acció.
- Al Museu d'Història de Sabadell, per a l'exposició temporal titulada "Ràdio Sabadell, 75 anys. De l'EAJ20 al 94.6", del 3 de setembre al 9 de novembre, les obres següents:
 - Moble auxiliar, c. 1910. Fusta de pi tenyida, amb aplicacions de llautó i marbre. 155,5 x 89,8 x 45,4 cm. MAS, 4035.
 - Peanya, c. 1910. Fusta de pi tenyida, amb aplicacions de llautó. 100,5 x 32 x 32 cm. MAS, 4030.
 - Cadires, c. 1910. Fusta de pi tenyida, amb aplicacions de llautó. MAS, núm. inv. 4274, 4272, 4378, 4377, 4100 i 4353.
- Al Departament de Relacions Institucionals de l'Ajuntament de Sabadell, per a la decoració d'espais de l'edifici central de l'Ajuntament, des del 29 d'octubre i de manera indefinida, les obres següents:
 - Joan Vila Casas, Planimetria M.S.3, 1997. Pintura acrílica sobre fusta. 95,5 x 76,5 cm. MAS, núm. reg. 10.007.
 - Joan Vila Casas, Planimetria 3.V.7, Pintura acrílica sobre fusta. 95,5 x 76,5 cm. MAS, núm. reg. 10.009.

Préstecs d'altri

Per l'organització de les exposicions temporals produïdes pel Museu d'Art, sovint és necessari demanar obres en préstec temporal a d'altres entitats o particulars, així com el corresponent permís de reproducció per al catàleg. Aquests préstecs ocasionen tasques de gestió, transport, assegurances, entre d'altres. Així, durant l'any 2008, sense citar aquelles que formen part d'una exposició itinerant que tenen un tractament de gestió diferenciat, les obres demanades per a les exposicions organitzades o coorganitzades pel MAS han estat les següents:

- Per l'exposició *Josep M. Brull. L'artista, el mestre, l'home*, des del 20 de desembre al 2 de març del 2008, les obres als prestadors següents:

- Al Gremi de Fabricants:
 - Naixement i pessebre del paraire de Josep M. Brull.

- Per a l'exposició *Ramon Noè. Ocell de Bardissa*, presentada al primer pis del MAS, del 2 de setembre al 2 de novembre, obres als prestadors següents:

- Ramon Noè Antolí

Pintura:

- Portada de la catedral de Vic, c. 1955. Aquarel·la sobre paper. 67 x 51,5 cm (aprox.).
- Marina, 1982. Pastel sobre paper. 50 x 65 cm (aproximades).
- Barraques de l'illa de Buda, c. 1950-53. Aquarel·la sobre paper. 32,5 x 41 cm.
- Illa de Buda, c. 1950-53. Aquarel·la sobre paper. 49 x 65 cm.
- Carrer de les Caputxes, s.d. Pastel sobre paper. 65 x 50 cm (aproximades).
- Plaça de la Gardunya, s.d. Aquarel·la sobre paper. 87 x 70 cm.
- Barri xino, c. 1954. Aquarel·la sobre paper. 47 x 51,5 cm.
- Els carros, anys 50. Aquarel·la sobre paper. 50,5 x 59,5 cm.
- Rambla de Barcelona, s.d. Aquarel·la sobre paper. 50,5 x 70,5 cm.
- Carrer de la Barceloneta, s.d. Aquarel·la sobre paper. 52 x 38 cm.
- Port de Barcelona (Vulcano), s.d. Sanguina i pastel sobre paper. 49 x 67,5 cm (aprox.).
- Port de Barcelona (Vulcano), s.d. Pastel sobre paper. 57 x 42 cm (aprox.).
- Templett darrere l'Ajuntament, s.d. Sanguina sobre paper. 42,5 x 54,5 cm.
- Hotel Suizo, s.d. Sanguina i carbonet sobre paper. 61 x 48 cm.
- Jardins de la Caixa de Sabadell, s.d. Pastel sobre paper. 64 x 48 cm (aprox.).
- Aplec a la Salut, s.d. Pastel sobre paper. 39 x 50 cm.
- Barranc del Ripoll, 26.10.1990. Oli sobre tela. 60 x 81 cm (aprox.).
- Barranc del Ripoll, s.d. Pastel sobre paper. 48 x 65 cm (aprox.).
- Pastoreig al riu Ripoll, 1994. Creta i llapis blau sobre paper. 50 x 65 cm (aprox.).
- Incendi a ca la Daniela, 1996. Pastel sobre paper. 50 x 64,5 cm (aprox.).
- Camí a la vora del Ripoll, s.d. Pastel sobre paper. 50 x 65 cm.
- Fàbriques a la vora del Ripoll, s.d. Pastel sobre paper. 41 x 65 cm.
- Nuvolada, s.d. Pastel sobre paper. 50 x 60 cm (aprox.).
- Nuvolada, s.d. Pastel sobre paper. 103 x 75 cm (aprox.).
- Foc a Sant Llorenç, 2003. Aquarel·la sobre paper. 48,5 x 65 cm (aprox.).
- Soca de plataner, s.d. Pastel sobre paper. 47 x 30 cm.

- Soca d'olivera, s.d. Carbonet sobre paper. 37 x 27,5 cm.
- Soca, s.d. Pastel sobre cartolina. 57 x 39,5 cm (aprox.).
- Autoretrat, c. 1945. Aquarel·la sobre paper. 33,3 x 23,8 cm.
- Tres barbers, c. 1944. Carbonet, sanguina i llapis sobre paper. 17,5 x 12,5; 15,5 x 13,5; 21 x 12 cm.
- Nen, c. 1944. Aquarel·la sobre paper. 15,5 x 12,5 cm.
- "Moro", c. 1944. Aquarel·la sobre paper. 65 x 50,5 cm.
- "En el zoco", 1944. Aquarel·la sobre paper. 20,5 x 26,5 cm.
- Porta d'una mesquita, c. 1944. Aquarel·la sobre paper. 24 x 17,5 cm.
- Rucs a Tetuan, 1944. Aquarel·la sobre paper. 14 x 20 cm.
- "Jugando a damas", c. 1944. Llapis blau sobre paper. 27,5 x 19,5 cm.
- Dos marroquins amb cistell de verdures, 1944. Carbonet sobre paper. 16 x 21,5 cm.
- Canal de Venècia, 1953. Aquarel·la sobre paper. 34 x 50 cm (aprox.).
- Estació del vaporetto, 1953. Aquarel·la sobre paper. 35 x 50,5 cm.
- Carrer de Nàpols, c. 1955-56. Aquarel·la sobre paper. 65 x 50 cm.
- Carrer de Florència, 25.07.1953. Carbonet sobre paper. 48,5 x 27 cm.
- Vista de Florència, 26.07.1953. Carbonet sobre paper. 24,2 x 32,5 cm.
- Plaça san Paolo, 15.07.1953. Carbonet sobre paper. 24,5 x 32,5 cm.
- Riu Sena, 1954. Aquarel·la sobre paper. 37,5 x 51,5 cm.
- La seva mare, 1955. Oli sobre tablex. 89,5 x 114,5 cm.
- El seu pare, s.d. Carbonet i llapis sobre paper. 35 x 25 cm.
- Ramon, c. 1969-70. Carbonet sobre paper. 33,5 x 50 cm.
- Nuri, 1949. Oli sobre tela. 92 x 73 cm.
- La Nuri llegint, principis anys 70. Oli sobre tela. 34,5 x 27 cm.
- Esther, Palamós, 1 de gener de 1972. Carbonet sobre paper. 50 x 38,5 cm.
- Anna, principis anys 90. Sanguina sobre paper. 65 x 50 cm.
- Elias, principis anys 50. Oli sobre tela. 92 x 73 cm.
- Gitana, s.d. Oli sobre cartró. 98,5 x 69 cm.
- La Charo, anys 70. Pastel sobre paper. 65 x 50 cm (aprox.).
- Nu, s.d. Pastel sobre paper.
- Retrat d'home gran, c. 1947. Aiguafort sobre paper. 28 x 20 cm (aprox.).
- Retrat de nena, c. 1947. Aiguafort sobre paper. 23,5 x 16,5 cm (aprox.).
- Ferran Bach-Esteve, 1943. Sanguina sobre paper. 27 x 21,2 cm.
- Autoretrat, principis anys 40. Carbonet sobre paper. 41,5 x 30,5 cm.
- Autoretrat, mitjans anys 40. Oli sobre tela. 39 x 31 cm.
- Autoretrat, anys 40. Oli sobre cartró. 25 x 17,5 cm.
- Autoretrat, c. 1952. Carbonet sobre paper. 47 x 34 cm (aprox.).
- Autoretrat, anys 60. Oli sobre tablex. 46 x 38 cm.
- Autoretrat, 1979. Oli sobre tablex. 47 x 32,5 (aprox.).
- Dos cavalls i un ase, s.d. Oli sobre tablex. 53,5 x 65 cm.
- Cavall, s.d. Sanguina sobre paper. 23 x 34 cm (aprox.).
- Cavall de tir, s.d. Carbonet sobre paper. 18,5 x 24,5 cm (aprox.).
- Tres ases, principis 60. Tinta a la canya sobre paper. 36 x 49 (aprox.).
- Ase, principis 60. Tinta a la canya sobre paper.
- Dues vaques, s.d. Carbonet sobre paper. 35 x 50 cm.
- Traficants de bestiar, 1961. Carbonet sobre paper. 60 x 76 cm (aprox.).
- Tigre, anys 60. Aquarel·la sobre paper. 31 x 47 cm (aprox.).
- Lleona menjant, s.d. Carbonet sobre paper.
- Lleopard estirat, 05.11.1954. Tinta sobre paper. 30 x 48 cm (aprox.).
- Lleó dormint, s.d. Carbonet sobre paper. 34 x 49,5 cm (aprox.).
- Elefants, s.d. Oli sobre paper. 47 x 65,5 cm.
- Ocells, s.d. Aquarel·la sobre paper. 50 x 33 cm.
- Estudi de ximpanzé, s.d. Carbonet sobre paper. 35 x 41,5 cm.
- Estudi de camell, s.d. Carbonet sobre paper. 35,5 x 45 cm.

- Dos ossos polars dormint, s.d. Tinta a la canya sobre paper. 32 x 42,5 cm.
- Estudi de cérvols, s.d. Llapis sobre paper. 35 x 47 cm.
- Dues zebres, 11.01.1958. Carbonet sobre paper. 32 x 40,5 cm.
- La Marça, principis anys 90. Pastel sobre paper. 40 x 50 cm.
- La Cana dormint, anys 70. Carbonet sobre paper. 22 x 30,5 cm (aprox.).
- Cavallistes, abril de 1960. Cera sobre fusta. 100 x 160 cm.
- Equilibristes, 1960. Ceres i pa d'or i argent sobre fusta. 190 x 94 cm.
- Caravanes, s.d. Aquarel·la sobre paper.
- Emi-Cañamón, s.d. Carbonet i pastel sobre paper. 38 x 34 cm (aprox.).
- Tonetti, s.d. Carbonet sobre paper. 50 x 35 cm (aprox.).
- Pompoft-Thedy "Nabucco", s.d. Carbonet sobre paper. 50 x 35 cm (aprox.).
- Milanés, s.d. Carbonet i ceres sobre paper. 50 x 36 cm (aprox.).
- Dos pallassos, 1962. Oli sobre tela. 100 x 73 cm.
- Dom Sanders, s.d. Carbonet i aquarel·la sobre paper.
- Pinito, s.d. Llapis blau sobre paper. 33 x 22 cm (aprox.).
- Pallasso, s.d. Carbonet i pastel sobre paper. 48,5 x 34 cm (aprox.).
- Laura. Sra. Kioto, s.d. Carbonet i pastel sobre paper. 49 x 32 cm (aprox.).
- Dos cavallistes, s.d. Carbonet sobre paper. 48,5 x 27 cm.
- El domador Taras Bulba, s.d. Carbonet sobre paper. 50 x 36 cm.

Dibuixos preparatoris:

- Vidrieres de Santa Maria dels Turers (Banyoles), 1956-60. Llapis i aquarel·la sobre paper.
- Dibuix preparatori per a esmalt de la Mare de Déu, anys 50. Llapis sobre paper.
- Esmalt de Sant Francesc, 1961. Llapis sobre paper.

Proves tècniques:

- Planxes de prova per al sagrari de la catedral de Barcelona, 1953. Tremp sobre coure. 27,5 x 31 cm.
 - Prova, s.d. Anilina sobre fusta. 21 x 36 cm.
 - Prova, s.d. Anilina sobre fusta. 21 x 36 cm.
 - Prova, s.d. Tremp sobre fusta. 32 x 28,2 cm.

Esmalts:

- Sant Francesc, 1961. Esmalt transparent, opac, tipus Limoges, pasta i vitrificable, amb palló d'argent. 15 x 7,8 cm.
- Cavall, c. 1953. Esmalt transparent, opac i vitrificable, amb palló d'argent, argent brunyible i argent en pols. 3,3 x 4 cm.
- Capità de vaixell, c. 1965. Esmalt tipus Limoges i vitrificable. 3,3 x 2,4 cm
- Medalla de la Mare de Déu, anys 50. Esmalt transparent, tipus Limoges i vitri, amb interpolació de pallons d'argent, or brunyible i or de petxina. Or i perles. 4 cm diàmetre.
- Mare de Déu, anys 50. Esmalt tipus Limoges. 2,9 cm diàmetre.
- Mare de Déu, anys 50. Esmalt tipus Limoges. 2,8 x 2,3 cm.
- Noia, anys 50. Esmalt tipus Limoges. 2,8 x 2,2 cm.
- Noia, anys 50. Esmalt tipus Limoges. 2,3 x 1,8 cm.
- Papallones, anys 60. Esmalt transparent i tipus Limoges, amb retocs d'esmalt vitrificable i interpolacions de paper d'argent. 5 x 4 cm.
- Mare de Déu, 1962. Esmalt transparent i vitrificable, òpals i or brunyible. 8,5 x 7 cm.
- Agulla-medalla de la Mare de Déu, finals anys 70. Or i esmalt transparent, tipus Limoges i vitrificable, amb or de petxina, palló d'or i or brunyible. 4,8 x 3,2 cm.

- Pallassos, anys 60. Esmalt opac, pasta, transparent i vitrificable, amb palló d'argent i or brunyible. Estat de conservació deficient (cal restauració). 14 x 9,5 cm.
 - Joan Iglésias
 - Autoretrat, 1990. Carbonet sobre paper. 74 x 57 x 4,5 cm (marc).
 - Passeig de la plaça Major, c. 1983-1984. Pastel sobre paper. 87 x 72,5 x 5 cm (marc).
 - Marta, anys 80. Carbonet sobre paper. 116 x 97 x 5,5 cm (marc).
 - Joaquim Boixareu
 - Barques a Calella, s.d. Pastel sobre paper. 53 x 71 x 4 cm (amb marc).
 - Colón, 1963. Aquarel·la sobre paper. 47,5 x 66 x 3,8 cm (amb marc).
 - Carrer cap a la Boqueria, s.d. Pastel sobre paper. 82,7 x 67,2 x 6 cm (amb marc).
 - Nu, s.d. Pastel sobre paper. 77,3 x 62,2 x 3,2 cm (amb marc).
 - Dom Sanders, s.d. Carbonet i aquarel·la sobre paper. 67 x 49 x 3 cm (amb marc).
 - Ego Pax, anys 60. Argent i esmalt. 31,5 x 22,5 cm (amb marc).
 - Déu vos guard, anys 60. Argent i esmalt. 38 x 23 cm (amb marc).
 - Fermí Cardona
 - Aplec a la Salut, s.d. Pastel sobre paper. 77 x 71,5 x 2 cm (amb marc).
 - Arbres, c. 1995. Pastel sobre paper. 83 x 69 x 4 cm (amb marc).
 - Arbres, c. 1995. Pastel sobre paper. 83 x 79 x 4 cm (amb marc).
 - Retrat femení, s.d. Carbonet sobre paper. 82,5 x 74,5 x 3 cm (amb marc).
 - Port de Palamós, s.d. Pastel sobre paper. 72 x 89 x 5 cm (amb marc).
 - Francesc Hernandez
 - Barbosa, s.d. Carbonet sobre paper. 71,5 x 81,5 x 3,5 cm (amb marc).
 - Rambla de Barcelona, s.d. Pastel sobre paper. 85 x 71 x 4,5 cm (amb marc).
 - Moll de la Fusta, s.d. Aquarel·la sobre paper. 80 x 101 x 7,5 cm (amb marc).
 - Soca d'olivera, s.d. Pastel sobre paper. 73 x 59,5 x 4,5 cm (amb marc).
 - Autoretrat, 2001. Aiguafort i llapis sobre paper. 40,5 x 34,5 x 4 cm (amb marc).
 - Albert Oller
 - Charlie Rivel, s.d. Carbonet i pastel sobre paper.
 - Popey, s.d. Carbonet i pastel sobre paper.
- Per a l'exposició *Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis*, presentada a la planta baixa del MAS, del 2 de setembre al 30 de novembre, obres als prestadors següents:
- Joan Lluís Arruga. Barcelona
 - Negro o Japón, acrílic, 1991, 195 x 130 cm.

- Santi Julià, Terrassa
 - K'AN, oli sobre tela, 2003, 130 x 100 cm.
- Jaume Masoliver/ Carme Vila , Sabadell
 - K'AN, acrílic sobre tela, 2001, 50 x 50 cm.
 - S/T, acrílic sobre tela, 1995, 170 x 95 cm.
 - K'AN, acrílic sobre tela, 2001, 50 x 50 cm.
- Ramon Ruaix, Sabadell
 - s/t. Acrílic sobre tela, 1998. 65 x 54 cm.
- Siscu Casas , Sabadell
 - EFFEKTEN I, oli sobre tela, 2006. 179 x 120 cm.
- Josep Ache, Sabadell
 - Cosas mias, acrílic sobre tela, 1991, 146 x 114 cm.
- Patronat Martínez Guerricabeitia. Universitat de Valencia
 - Moments ago, oli sobre tela, 2003, 195 x 170 cm.
- Galeria Cànem, Castelló de la Plana
 - Cabell i flama, acrílic sobre tela, 2000.
- Agustí Rof, Mollet del Vallès
 - K'AN, acrílic sobre tela, 2001. 50 x 50 cm.
- Jaume Xicola, Martorelles
 - S/T, acrílic sobre tela, 1990. 70 x 175 cm.
- Ernest Querol, Barcelona
 - Déjame pensar, oli sobre tela, 2005, 170 x 75 cm.
- Isidre Manils. Sabadell
 - Mad – alone, 1996, acrílic sobre tela, 195 x 130 cm.
 - 7:23 h., 2006, oli sobre tela, 179 x 120 cm.
 - Es muy difícil que llegue nadie, 1996, acrílic sobre tela, 225 x 150 cm.
 - Faz (9), 2002, oli sobre tela, 50 x 50 cm.
 - Faz (7), 2002, oli sobre tela, 50 x 50 cm.
 - Faz (6), 2002, oli sobre tela, 50 x 50 cm.
 - Petó (11), 2008, oli sobre tela, 100 x 100 cm.
 - 05:03 h., 1998, acrílic sobre tela, 195 x 97 cm.
 - 640, 2004, oli sobre tela, 195 x 160 cm.

- Totenbaum, 1995, acrílic sobre tela, 20 x 200 cm.
 - Faz (1), 2001, acrílic sobre tela, 179 x 120 cm.
 - Dylan (2), 2004, oli sobre tela, 116 x 39 cm.
 - T8R Mat, 1990, acrílic sobre tela, 100 x 100 cm.
 - Petó (12), 2008, oli sobre tela, 100 x 100 cm.
 - 10:45 h., 1998, acrílic sobre tela, 50 x 50 cm.
 - Ull (2), 1993, acrílic sobre tela, 130 x 81 cm.
 - S.t., 1998, acrílic sobre tela, 81 x 60 cm.
 - Acoblament (12), 2006, oli sobre tela, 89 x 116 cm.
 - Faz (11), 2002, oli sobre tela, 50 x 50 cm.
 - Faz (12), 2002, oli sobre tela, 50 x 50 cm.
 - Faz (10), 2002, oli sobre tela, 50 x 50 cm.
 - Ull (1), 1990, acrílic sobre tela, 195 x 148 cm.
 - Effekten (4), 2004, oli sobre tela, 97 x 43 cm.
 - Acoblament (9), 1990, acrílic sobre tela, 60 x 30 cm.
- Jesús Martínez Clarà . Barcelona
 - Laca en las uñas, 1999, acrílic sobre tela, 46 x 27 cm.
- Per l'exposició *El plasticisme espiritual de Francesc Domingo*, des del 14 de novembre al 18 de gener del 2009, organitzada pel: Museu Abelló de Mollet del Vallès, Thermalia Museu de Caldes de Montbui, Museu d'Art de Sabadell, Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú, Museu de Valls i Diputació de Barcelona, les obres als prestadors següents:
- Col·leccions particulars
 - Autoretrat, 1913-1919, oli s/tela, 30 x 40 cm.
 - Retrat de Josep Llorens Artigas, 1913, oli s/tela, 54 x 46 cm.
 - Figura, 1917, tinta xinesa i aquarel·la, 32,8 x 24 cm .
 - Gerro amb flors, 1916, oli s/paper, 43 x 30 cm.
 - Cantant del Paral·lel, 1919, llapis, tinta i aquarel·la s/paper, 27 x 20,5 cm.
 - Mariner en una cadira, 1917 , oli s/tela.
 - Retrat de Pepito Domingo, 1927 c., oli s/tela, 31 x 22 cm.
 - Retrat de Rosita Termes, 1925, aquarel·la s. Paper, 23 x 17 cm.
 - Retrat de Jaume Gispert, 1927, oli s/tela, 83 x 65 cm.
 - Retrat de Rosita Termes, 1928, oli s/tela, 90 x 75 cm .
 - Composició, 1925-26, tinta xinesa, 55 x 42,5 cm.
 - Home, nen i cavallet, 1928, llapis s/paper, 32,5 x 22 cm.
 - Retrat de Conxita Fontcuberta, 1927 , llapis s/paper, 33 x 23,5 cm.
 - Paisatge, 1925 c., oli s/tela, 45 x 52 cm.
 - Paisatge, 1927 c., oli s/tela, 60 x 70 cm.
 - El barri de Sant Salvador de Caldes de Montbui, 1927, oli s/tela, 73,5 x 60 cm.
 - Paisatge, 1927 c., oli s/tela, 71,5 x 59 cm.
 - Retrat de Manolo Hugué, 1931 c., llapis s/paper, 13,5 x 10,3 cm.
 - Esbós per a Les bretones, 1926 , llapis i sanguina s/paper, 23 x 18 cm.
 - Bretona, Helène, 1927, oli s/tela, 60 x 46 cm.
 - Jove amb guants, 1927, oli s/tela, 70 x 56 cm.
 - Dona, 1927, oli s/tela, 92 x 73 cm.
 - Pagès bretó amb vaca, 1928 c. , oli s/tela, 61 x 46 cm.
 - Pagès bretó amb pipa, 1928 c., oli s/tela, 60 x 48,5 cm.
 - Retrat de la muller de Feliu Elias, 1923-1926, oli s/tela, 92 x 65 cm.
 - Retrat de Pau Gargallo amb pipa, sanguina, s.d.

- Retrat de Pau Casals, s/d , dibuix.
- Retrat de Jean Cocteau, 1928, llapis s/paper, 30 x 23 cm.

- Museu de la Ceràmica de Barcelona
 - Gerro, 1917, 25 alç. x 19 diàmetre.

- Museu Nacional d'Art de Catalunya
 - Natura morta, 1918 c., oli s/tela, 56 x 38 cm.
 - Maternitat, 1927, oli s/tela, 74 x 55 cm.
 - Les bretones, 1926, oli s/tela, 92 x 73 cm.
 - Nena amb nina, 1927 c., oli s/tela, 73 x 61 cm.

- Museu de Caldes de Montbuí Joan Abelló, Mollet del Vallès
 - La palmera, 1925 c., oli s/tela, 44 x 53 cm.
 - Ballarina, s/d, dibuix llapis, 12,9 x 9,1 cm.
 - Bust femení, s/d, dibuix, llapis plom, 12,9 x 9,1 cm.
 - Figura femenina de perfil , dibuix, llapis plom, 12,9 x 9,1 cm.

- Museu Joan Abelló, Mollet del Vallès
 - Família, 1930, oli s/tela, 90 x 72 cm.
 - Home i brau, 1928, dibuix, 22 x 34 cm.
 - Home i brau, 1928, dibuix, 22 x 34 cm.
 - Figura, 1928, dibuix, 22 x 34 cm.
 - Figura, 1928, dibuix, 22 x 34 cm.
 - Figura, 1928, dibuix, 22 x 34 cm.

- Museu de Vilanova
 - Retrat de Victòria González, 1931-1935, oli s/tela, 46 x 37 cm.
 - Figura femenina, llapis i sanguina s/paper, 30,5 x 22 cm.
 - Nu, s/d, oli s/tela, 65 x 54 cm.

- Museu de Valls
 - Pagès del Vallès, 1927, oli s/tela, 81 x 71 cm.

- Museu de Vilafranca
 - Dona amb nena, s/d, dibuix, llapis s. Paper.

2.2.5 CONSULTES I PERMISOS DE REPRODUCCIÓ DE LA COL·LECCIÓ

Consultes al fons

S'han continuat atenent les peticions de consultes d'objectes del fons per part d'investigadors i especialistes. S'han atès una quarantena de consultes, bona part de les quals han derivat en futurs préstecs per a exposicions temporals externes.

Permisos de reproducció

Durant l'any 2008 els permisos de reproducció concedits a d'altres entitats, públiques o privades, d'obres que formen part de la col·lecció del Museu d'Art de Sabadell han estat les següents:

- Totes aquelles obres deixades en préstec temporal per a exposicions organitzades per altres entitats públiques o privades. Veure apartat de préstecs temporals.
- A la Fundació Tàpies de Barcelona, per il·lustrar la fitxa tècnica de l'obra que forma part del llistat d'obres d'Antoni Tàpies situades en espais d'accés públic a la pàgina web de la Fundació, l'obra següent:
 - Antoni Tàpies, *Campana*, 1995. Bronze, aliatge de coure, estany, plom, ferro i pintura. 1790 x 1090 x 2430 cm. Ajuntament de Sabadell.
- Al Gremi de Fabricants de Sabadell, per reproduir a la publicació commemorativa del 450 aniversari de l'entitat, les obres següents:
 - Anònim, *Sant Roc i Sant Sebastià*, 1748. Oli sobre tela.
 - Antoni Estruch, *Manifestació per la República*, 1904. Oli sobre tela.
 - Domènec Soler Gili, *Volta de la Borriana*, s.d. Aquarel·la sobre paper.
 - Domènec Soler Gili, *Plaça de Manresa*, s.d. Aquarel·la sobre paper.
 - Domènec Soler Gili, *Porta de Barcelona*, s.d. Aquarel·la sobre paper.
 - Domènec Soler Gili, *Plaça de l'Àngel*, s.d. Aquarel·la sobre paper.
 - *Vista interior de la planta noble de la Casa Turull*.
- A l'Institut Ramon Llull, per reproduir a la publicació *Carrers de frontera. Passatges de la cultura alemanya a la cultura catalana*, volum II, a cura de Simona Sdrabec i Arnau Pons, en edició alemanya (2.500 exemplars) i catalana (1.000 exemplars), les obres següents:
 - Fina Miralles, *Espanya*, 1977. Collage.
 - Fina Miralles, *Triangles*, 1976. Collage.
 - Fina Miralles, *Abandonats*, 1977. Collage.
 - Fina Miralles, *Veure-hi no és estar viu*, 1976. Collage.
- A la revista *L'Avenç*, per il·lustrar l'article de Maia Creus sobre la *Sala Tres i l'art conceptual a Catalunya*, les obres següents:
 - Fragments del catàleg de l'exposició *Sala Tres 1972-1979. En la ruta de l'art alternatiu a Catalunya*, pàg. 5, 178-179, 181, 196 i 222.
- Al Museu Diocesà de Lleida i Comarcal, per reproduir en un mòdul interactiu del nou projecte museogràfic, dedicat a les guerres i setges de Lleida, l'obra següent:
 - Antoni Estruch, *Corpus de sang*, 1907. Oli sobre tela.
- Al Museu Diocesà de Barcelona, per reproduir al catàleg de l'exposició *Ricardo Urgell. El pintor invisible*, les obres següents:
 - Ricard Urgell, *Processó*, finals del segle XIX – principis del segle XX.
 - Ricard Urgell, *Dona en una església*, 1901.

- Al Terracotta Museu de Terrissa i Ceràmica Industrial de la Bisbal, per reproduir a l'article dedicat al ceramista sabadellenc Marian Burguès, de Xavier Rocas, per al número de l'any 2008 de la publicació *Estudis del Baix Empordà*, les obres següents:
 - Joan Baulenas, *Retrat de Marian Burguès*, anys vint. Fotografia en b/n. 22x30 cm.
 - Antoni Vila Arrufat, *Marian Burguès al seu taller*, 1919. Oli sobre tela. 49x60 cm.

3. EL FONDS DEL MUSEU D'HISTÒRIA

3.1 Objectius

1. Intensificar el programa de **reordenació i documentació** de les col·leccions.
2. Continuar el programa de **restauracions** dels fons en relació al programa d'exposicions i a les actuacions de conservació preventiva.
3. Gestionar les **ofertes de donació** i promoure l'**adquisició i recol·lecció** de béns mobles d'interès museístic.
4. Gestionar el **dipòsit dels materials procedents de les excavacions arqueològiques** que es realitzen al terme municipal.
5. Gestionar els **préstecs** dels fons que sol·licitin altres entitats i institucions amb destinació a exposicions.
6. Continuar el programa de **conservació preventiva del magatzem** del carrer d'Agricultura.
7. Gestionar les **consultes** dels objectes del fons per part d'especialistes.

3.2 Actuacions

3.2.1 CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

Conservació

Enguany s'han continuat efectuant les tasques habituals inherents a la conservació preventiva en l'edifici del magatzem del MHS al c. d' Agricultura i que consisteixen en les següents accions:

- Continuació de l'enregistrament de les dades ambientals – HR i temperatura -. En els espais d'aquest magatzem hi ha instal·lats 7 mesuradors electrònics del tipus *Datta logger*, periòdicament s'han bolcat les dades preses pels aparells en el programa informàtic especial de control climàtic, d'aquesta manera es va fornint l'arxiu de dades ambientals dels espais de la reserva; fet d'altra banda obligatori per la legislació vigent.
- També s'ha seguit efectuant el manteniment i canvi dels filtres del sistema de ventilació d'aire forçat així com el manteniment de l'aparell deshumificador. Tots dos sistemes estan ubicats al soterrani de l'equipament.

S'ha iniciat el condicionament, embalatge, etiquetatge i nou sistema d'emmagatzematge del fons de llums de sostre i aplics. Per a la realització d'aquesta tasca s'ha comptat amb la col·laboració de l'empresa de restauració *El Taller scp*.

A més s'han portat a terme les tasques següents a edificis patrimonials:

- Control climàtic a l'ermita de sant Iscle i santa Victòria. El MHS realitza el control climàtic d'aquest recinte, s'enregistren les dades ambientals i es controla el clima amb l'ajut de dos deshumificadors que hi ha instal·lats.
- Control de plagues a la casa Duran.

Durant el mes de juliol es detectà la presència activa de tèrmits a la planta baixa de la casa Duran, concretament a l'àmbit de la fàbrica de sabó. Des del MHS ho posarem en coneixement del Departament de Salut per tal de coordinar el tractament contra aquests insectes.

Ateses les característiques històriques i patrimonials de l'edifici es realitzà un estudi d'avaluació i diagnosi en totes les plantes i dependències de l'edifici amb l'objectiu de determinar amb exactitud l'extensió i intensitat de l'activitat dels tèrmits i altres possibles patologies de les fustes de l'edifici. El resultat de l'estudi va permetre realitzar una proposta d'actuació contra els xilòfags que combina la injecció de productes químics per matar-les i la col·locació d'esquers. L'estudi i diagnosi la realitzat l'empresa SAC Antiplagues de Catalunya.

Restauració

S'ha continuat, el programa de restauració dels fons, aplicant els criteris de conservació preventiva i sistemàtica, així com restauracions d'objectes concrets que han de formar part d'exposicions.

Per formar part d'exposicions:

- Per a l'exposició **Maredeus**, que el MHS muntà a l'ermita de Sant Iscle i Santa Victòria per l'Aplec de la Salut:

. *Imatge de la Immaculada Concepció* (núm. reg. 1366). Talla sobre fusta daurada i policromada del s. XVIII.

. Verge del davallament (núm. reg.1359)

- Per a l'exposició **Una cuina moderna**, muntada amb motiu del dia internacional dels museus.

. Cuina Corberó (núm. reg. 17.045). Cuina de gas de ferro i llautó dels anys 30.

- Per a l'exposició **Ràdio Sabadell (75 anys) de l'EAJ20 al 94.6**, s'han restaurat: 3 ràdios (núm. de reg. 6478, 16219, 16823) 1 micròfon núm. De reg. 13024), 1 cafetera exprés (núm. De reg. 17064), 1 conjunt de moble auxiliar, cadires i cònsola.

Per objectes conservats als magatzems:

- Fons de teixits coptes. S'ha iniciat la restauració de la col·lecció de teixits coptes del MHS, a càrrec del Centre de Documentació i Museu Tèxtil de Terrassa (CDMT) dirigit per la restauradora Elisabet Cerdà.

- Cortines de la Casa Duran

El MHS conserva les 4 cortines que estaven instal·lades a la balconada de la Sala Noble de la Casa Duran. Són unes peces de cotó estampades amb corró de coure, de fons verd que presenten una decoració de gerros i vegetals. Es daten ca. 1885. Enguany s'han restaurat la tercera de les cortines a càrrec de del Centre de Documentació i Museu Tèxtil de Terrassa (CDMT); ha estat dirigida per la restauradora Elisabet Cerdà. El cost d'aquesta restauració està subvencionada totalment per la Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona

- Casa Duran: la fàbrica de sabó i els elements de fusta

El 2008 han finalitzat les obres de rehabilitació de la casa Duran, que ha efectuat pel departament d'obres de l'Ajuntament, per aquest motiu s'ha iniciat el procés d'adequació per a l'obertura al públic que enguany ha consistit en la consolidació i restauració de les restes arqueològiques de la fàbrica de sabó i la restauració dels elements de fusta dels àmbits de la fàbrica de sabó: sabonera, penjadors de les parets, porta de comunicació, finestra de la cambra de la sabonera, i del graner s'han envellit les portelles noves. Aquestes restauracions les ha portat a terme l'empresa ECRA scp. Els costos de restauració s'han assumit amb el pressupost d'inversions del departament d'Obres de l'Ajuntament.

3.2.2 DOCUMENTACIÓ DE LA COL·LECCIÓ

Les tasques portades a terme han estat les següents:

- Revisió i correcció de la base de dades documental

Atès que el MHS ja té instal·lat el nou programa de documentació de les col·leccions MUSEUM PLUS, enguany se n'ha iniciat la revisió i correcció per detectar possibles errors, és una feina lenta i entretinguda ja que estem parlant d'una base de dades de més de 17.000 fitxes. Tots els errors i mancances que es van detectant s'elevan a la Direcció General de Patrimoni que s'ocupa de subsanar-les. Aquesta tasca la realitza el personal tècnic del MHS responsable de documentació i de manera puntual col·laboradors contractats pel museu o per la OPC de la Diputació.

Així, destaquem la comparació sistemàtica dels diferents tesaurus del programa antic (DAC) amb les dades del Museum Plus, concretament s'ha treballat en el tesaurus de font d'ingrés.

- Actualització de la documentació i redacció de noves fitxes d'inventari.

Enguany s'ha comptat amb la col·laboració de la documentalista Mireia Andújar Masid, primer contractada per l'OPC de la Diputació de Barcelona i després contractada pel MHS.

La tasca de documentació del MHS d'enguany ha girat a l'entorn de tres eixos principals:

.Correcció i ampliació dels continguts de les fitxes d'inventari general de la col·lecció de teixits històrics, concretament sobre el fons d'indianes i teixits estampats (71 fragments de teixit) i els teixits coptes (17 fragments). A més s'han introduït noves fotografies També s'han comprovat sistemàticament les ubicacions de tots els fragments de teixits històrics del fons del MHS.

.Correcció i ampliació dels continguts de les fitxes d'inventari general de la col·lecció de socarrats, a partir de la recerca exhaustiva d'aquest fons, conformat per 75 elements, efectuada amb motiu de l'exposició el *Socarrat un ornament oblidat*. Es corregiren i ampliaren els continguts de les fitxes i també s'actualitzà la fotografia d'identificació. A més de la introducció i ampliació de dades en les fitxes, s'han establert enllaços amb els diferents mòduls del Museum plus, com és el d'exposicions, relacions objecte-objecte, bibliografia, altres.

.*Registre i documentació de nous ingressos*. Tasca que comporta la inscripció al llibre de registre, la redacció de la fitxa d'inventari General, la realització de la fotografia documental amb suport digital i la inserció de la fotografia a la fitxa.

3.2.3 INGRESSOS

Donacions

- Ascenció Vanrell

. Camilla i tauleta auxiliar de la consulta mèdica del seu pare, Dr. Francesc Vanrell i Cruells, ubicada a la Rambla núm. 168 de Sabadell. c. 1934.

- Antònia Puigdomènech Royo

. Màquina de doblegar xapa marca AJIAL i quadre amb les eines de la màquina, procedents de l'antic taller de llauneria del pare de la donant, Joan Puigdomènech Mira; estava situat al cobert de la finca situada al c. Pau Rigalt 22. Primera meitat del segle XX.

- Emília Soler i Casajuana

. Làpida funerària amb la inscripció Narcís Camps i Munné i la data: 1865. El primer emplaçament d'aquesta làpida va ser el cementiri de Jonqueres.

- Isidre Carné i Grané

. Capelleta petitoria de la Sagrada família, primera meitat del segle XX; mostres de guarniments de carda de l'empresa GUARNICARD, Sabadell, anys 60-70, i 4 rajoles de mostra de finals del segle XIX- princ. XX, provenen de la cuina original de la casa del donant al carrer Jovellanos.

- Teresa Obradors i Domènech

. Dos mobles de Biblioteques Circulants Laborals, de la Caixa de Sabadell (Lote 43 i Lote 54). Aquest servei era la continuació d'una iniciativa que es va endegar l'any 1942, amb la creació de les Biblioteques Circulants Escolars, destinat a les escoles de Sabadell i que a més de llibres també inclouen materials pedagògics, projectors de pel·lícules, etc.

. Una cistella de vímet.

. Una bossa de mà, de pell, marca "Tauro".

. Una medalla commemorativa d'una revetlla del *Tenis Circulo Sabadellés*, de l'any 1943.

. Una capseta de maquillatge, amb mirallet interior.

- Joan Argemí Fontanet

- . Una bàscula de pesar nadons, marca "Atlántida". La bàscula pertanyia al consultori particular del doctor Joan Argemí Fontanet, pediatra, que fou el director de la Clínica Infantil del Nen Jesús des del 1962 fins al 31 d'octubre del 1984, data en què es va jubilar.

Recol.leccions

- Carrer de Sant Pau, 125

- . Una caixa-arcó de fusta.

La recol·lecció d'aquest moble, datable del primer terç del segle XX i en estat de conservació regular, s'ha fet en el marc del seguiment d'un projecte d'enderroc d'un rengle d'habitatges que està inclòs al PEPPS amb un nivell de protecció documental (element 716-D1). Aquest rengle de cases fou construït entre els anys 1857 i 1858, amb posteriors reformes al llarg dels segles XIX i XX, al costat de l'antic camí de Sant Pau. L'obra original és un projecte del mestre d'obres Josep Antoni Obradors, per encàrrec del propietari Josep Fatjó. Les cases són de planta baixa i pis, amb una eixida al darrera, alçades sobre una parcel·la de quatre metres d'amplada cadascuna.

Es tracta d'un moble de caràcter domèstic, molt habitual en els habitatges modestos i menestrals de la ciutat industrial, que servia per guardar-hi roba i altres elements d'aixovar.

- C. del Raval de Fora, 40 / Convent, 33.

- . Una sabonera de ferro.
- . 2 garrafes de vidre.
- . 1 ampolla de vidre.
- . 1 molinet de cafè marca Turmix (amb caps a i full d'instruccions).
- . 1 lletera d'alumini.
- . 1 caps a de llauna de "Supositorios Midy. Adreno-estípicos".
- . 1 caps a de llauna "Juventa. El desayuno ideal". Especialidades Celsus (Barcelona).
- . 6 potets de llauna d'espècies (pebre, clau i canyella). "Especies garantizadas Chavea" (Murcia, 50 céntimos).
- . 1 potet de llauna d'esperadrap adhesiu.
- . 1 caps a de llauna Dentífrico Perborato Laceda (Laboratorios de Vizcaya, 2,70 ptes.). "Blanquea los dientes, quita el olor fétido del aliento, evita la caries".
- . Una armariet farmaciola de paret, de fusta.
- . 1 gerra de pisa amb dues nanses (tipus Don Pedro).
- . Un record de primera comunió del 1943.
- . Diverses monedes dels segles XIX-XX: 1 moneda de dos céntims (1870), 1 moneda de cinc céntims (1870), 2 monedes de vint-i-cinc céntims (1925), 6 pessetes (1937, República Española), 3 monedes de vint-i-cinc céntims (1937, Il Año Triunfal), 7 monedes de cinc céntims (1941), 2 monedes de deu céntims (1945), 3 monedes de cinquanta céntims (1966).

La donació d'aquests materials de caràcter domèstic, datables entre finals del segle XIX i la primera meitat del segle XX, es va dur a terme en el marc del seguiment d'un projecte d'enderroc de les finques dels carrers del Raval de Fora, 40-44 / Mare de Déu de les Neus, 18 / Convent, 33, atès que aquest indret del centre històric està catalogat al PEPPS com a Espai d'Expectativa Arqueològica (núm. 50). Van ingressar provisionalment al magatzem del MHS amb data de 4 de juliol del 2007. El MHS agraeix la col·laboració del donant Sr. Tomàs Paz Torras.

Dipòsits

Segons el procediment establert en el Decret 78/2002 de 5 de maig del 2002 Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, l'any 2008 la Direcció General del patrimoni Cultural ha realitzat el següent dipòsit definitiu:

. *Necròpolis d'incineració del Pla de la Bruguera*. Material arqueològic procedent de les intervencions arqueològiques d'urgència realitzades al Pla de la Bruguera (Castellar del Vallès, Vallès Occidental) els anys 1992,1993 i 1994. Aquestes intervencions van donar com a resultat la troballa d'estructures del Bronze final i la primera Edat del Ferro, d'entre les que destaca una necròpolis d'incineració d'aquesta darrera etapa. El material arqueològic és abundant i altament significatiu.

3.2.4 MOVIMENT DEL FONS

Préstecs

- A l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, per a formar part de l'exposició itinerant *EL món des d'una rajola*:

. Quatre rajoles d'oficis: Llebre (núm. inv.636), Mussol (núm. inv. 638), i Ànec (núm. inv. 630), del Segle XVIII; i Gos, vaixell i castell (núm. inv. 644) del segle XIX. Tècnica: Ceràmica pintada a mà sobre estergit. Mides:13 x 13 x 1 cm.

- Al Departament de Presidència de l'Ajuntament de Sabadell, per a ser exposat a la *sala noble* de l'edifici de la Plaça Sant Roc.

. Bandera de Sabadell (núm. Inv. 5137)
 . Bandera de Sabadell (núm. Inv. 5138)
 . Escut de Sabadell (núm. Inv. 5631)

Préstecs d'altri

- Per l'exposició "*Xemeneies (que ja no fumegen...)*" s'han rebut préstecs d'objectes, fotografies i documents de diverses institucions, entitats i particulars:

.Del MAS: Diverses reproduccions d'obra del fons.

.De l'AHS: Diverses reproduccions de fotografies.

.De l'Arxiu Fotogràfic de la UES:
 Diverses reproduccions de fotografies i documents.
 Originals i reproduccions de diversos plànols.

.De l'Arxiu Històric de l'ETSEIB (UPC):

Llibre de L. Ser *Traité de Physique Industrielle. Production et utilisation de la chaleur*. París: G. Maisson, 1888.

Llibre de Joaquín Ribera *Física industrial. Física aplicada a la indústria, la agricultura, artes y oficios*. Barcelona: Ed. Nacelite, 1890 (2 vols.).

Llibre d'E. Lafon. *Théorie, calcul et construction des cheminées d'usine*. Paris & Liège: Librairies Polytechnique Ch. Bérenger, 1928.

Diverses reproduccions de fotografies i documents.

.De la Fundació Bosch i Cardellach (Fons Izard):

Originals i reproduccions de diversos plànols.

.De Plàcid Garcia-Planas:

Llibre d'Artur Masriera y Colomer (1882). *Á la industriosa Sabadell*. Premi Xemeneya de Plata ofert pel Círcol Sabadellès, en el marc del Primer Certámen Literari organitzat per l'Ateneo Sabadellés al teatre dels Camps del Recreo, el 14 de maig del 1882.

Llibre *Artextil por dentro*, 1964. Dibuixos de Cesc

Un obrecartes amb publicitat d'una empresa anglesa.

2 escultures *Xemeneies*, de fusta i cartró, de Josep Madaula. 2005.

.De Txema Vidal:

7 maquetes de set xemeneies industrials del Poblenou de Barcelona: Xemeneia de Bianchini i Companyia (fabricació de ferros per a encofrats), Xemeneia de la Central La Mata, del Poble-sec, 1896-1897 (antiga Companyia Barcelonesa de Electricidad; és una de les tres xemeneies del Paral·lel), Xemeneia de La Escocesa (fàbrica tèxtil), Xemeneia del Vapor Llull, 1902 (Massó i Carol, fàbrica de productes químics), Xemeneia de Palo Alto, 1875 (Gal i Puigsech, filatura de llana), Xemeneia de Can Nubiola, 1921 (coneguda popularment com l'*Azulete*, fàbrica de colorants i pigments químics) i Xemeneia de Can Jaumandreu, 1857-1861 (filatura de llana i d'estam).

.De Montserrat Salvador:

Un carnet d'estudiant de l'Escola d'Enginyers Industrials de Barcelona (1931), de Josep Salvador i Roig

Un regle de càlcul de Josep Salvador i Roig, enginyer industrial.

.De M. Engràcia Sampere:

Reproducció d'una fotografia.

.D'Esteve Renom (Arxiu Renom-Llonch):

Diverses reproduccions de fotografies.

.D'Antoni Carbonell:

Diverses reproduccions de fotografies.

.De Joan Garcia-Planas:

Reproducció d'una fotografia.

.De Josep Maria Massagué:

Diverses reproduccions de fotografies.

- Per l'exposició *Sabadell nord: Ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener...* s'han rebut préstecs d'objectes, documents i fotografies de diverses institucions, entitats i particulars:

.De l'AHS:

Originals i reproduccions de diversos llibres, revistes, fotografies, plànols i documents.

.De l'Associació de Veïns de Ca n'Oriac:

Originals i reproduccions de diverses revistes i fotografies.

.De l'Associació de Veïns de Can Deu:

Capgròs que té la forma d'una lluna (anys 1977-1978).

Programa de la Festa Major de 1978 a Can Deu.

Catàleg de pel·lícules de la temporada de 1973-1974.

.Del Museu d'Eines del Camp de Can Deu / Obra Social Caixa Sabadell):

Un jou de bous de fusta i ferro, del segle XX.

.Del Museu d'Eines del Camp de Can Deu / Obra Social Caixa Sabadell):

Un jou de bous de fusta i ferro, del segle XX.

.De la Hermandad de la Virgen de la Fuensanta, de Ca n'Oriac:

Una imatge de la Marededéu de la Fuensanta (any 1952).

Un estendard de l'Hermandad de los Caballeros de la Fuensanta, de Ca n'Oriac, any 1952.

.De la Cofradía de Semana Santa y María Santísima de la Sangre, de Can Puiggener:

Filmació de la Processó de Divendres Sant de Can Puiggener (14 de març de 2006).

.De la Mutualidad de Previsión Social. Virgen de la Fuensanta, de Ca n'Oriac:

Una placa de la Mutualidad P.S.V. de la Fuensanta, dels anys seixanta (segle XX).

Banderins esportius.

.De la Unió Esportiva Sabadell Nord:

2 copes trofeus dels anys 1959 i 1967 que van ser guanyats per equips de diferents categories del Club de Futbol Sant Julià, fundat l'any 1959.

Reproducció d'una fotografia.

.Del C.D. El Llano:

Reproducció d'una fotografia.

Banderins esportius.

.De l'IES Arraona-Sabadell:

Audiovisual *IES Arraona, 40 anys (1967-2007)*.

.De la família Muñoz-González:

Un braser amb paleta d'una casa del Torrent del Capellà, anys 50 (segle XX)

Trampes per caçar ocells, anys 50 (segle XX).

Una bicicleta "Super-BH" de l'any 1951.

Rebut de lletres de pagament per un contracte de compra d'un terreny del Torrent del Capellà, a Ca n'Oriac, de l'any 1952.

.De la família Medrán:
Una embotidora dels anys 50 (segle XX).
Diverses reproduccions de fotografies.

.De Victoriana Herranz Clemente:
Ràdio i transmissor dels anys 1950-1952.

.D'Ester Lopera:
Un cartell de reivindicació d'un centre cívic públic a Can Deu, finals dels anys 70.
Un programa de la Festa Major de 1986 a Can Deu.

.De Juan Antonio Muñoz González:
Una llibreta de la Cofradía del Cristo de la Buena Muerte (anys 1962-1973).
Documentació diversa de la Confraria del Cristo de la Buena Muerte, anys 1961-1964.
Diversos llibres.

.De Joan Argemí Fontanet:
Una bàscula de pesar nadons dels anys 50 (segle XX) que pertanyia al consultori particular d'aquest pediatra, que fou el director de la Clínica Infantil del Nen Jesús des del 1962 fins al 31 d'octubre del 1984, data en què es va jubilar.

.D'Inocencio Pérez i Paquita Cano:
Una filmació del casament d'Inocencio Pérez López amb Paquita Cano Cano, a l'església de Sant Josep Obrer, al Torrent del Capellà, del 5 de juliol del 1964.

.De Josep Oliva García:
Un llibre d'escolaritat d'ensenyament primari (anys 1971-1979), del Colegio Nacional Miguel Carreras.

- Per a l'exposició "*Ràdio Sabadell (75 anys). De l'EAJ20 al 94.6*" s'han rebut préstecs de diverses institucions i particulars en forma de documentació gràfica, fotogràfica i també d'objectes:

De l'AHS

"Relación de anuncios radiados por la Emisora E.A.J.20 desde 5 de agosto de 1933 hasta 20 de marzo de 1935" (Són 2 fulls). – Arxiu Històric de Sabadell (D-74/2001 Josep i Assumpció Corbella Morral).

Ofici de l'Alcaldia de Sabadell comunicant al Director de Ràdio Sabadell la incautació de l'emissora i nomenant representant de la seva autoritat al Sr. Joan Benito Sanz, 28 de juliol de 1936. -- Arxiu Històric de Sabadell (D-74/2001 Josep i Assumpció Corbella Morral).

Ofici de l'Alcaldia de Sabadell comunicant al Director de Ràdio Sabadell que, a més del Sr. Joan Benito Sanz, també nomena representant seu al Sr. Lluís Papell Comas, 28 de juliol de 1936. -- Arxiu Històric de Sabadell (D-74/2001 Josep i Assumpció Corbella Morral).

Ofici del Comitè Local de Defensa de Sabadell informant al director de Ràdio Sabadell que al final de les emissions caldrà executar també "*La Internacional*", s.d.-- Arxiu Històric de Sabadell (D-74/2001 Josep i Assumpció Corbella Morral).

El President (Josep Corbella Santamaria) i el Secretari (V. Colomer Catafau) de Radio Club Sabadell informen el President del Centre Excursionista del Vallès de la instal·lació de la nova emissora Radio-Club Sabadell E.A.J.20., s.d. -- Arxiu Històric de Sabadell (D-74/2001 Josep i Assumpció Corbella Morral).

Invitació del Director d'E.A.J. 20 Radio Sabadell al Sr. José Corbella Santamaria a la inauguració dels nous estudis i emissora, 20 de juliol de 1943. -- Arxiu Històric de Sabadell (D-74/2001 Josep i Assumpció Corbella Morral).

Imprès "per a sol·licitar un disc en l'emissió del Ràdio-oient", s.d. -- Arxiu Històric de Sabadell (D-74/2001 Josep i Assumpció Corbella Morral).

Llibre d'Or de l'Emissora E.A.J.20 Radio Club Sabadell, inaugurada oficialment el 5 d'agost del 1933. -- Arxiu Històric de Sabadell (D-74/2001 Josep i Assumpció Corbella Morral).

Guió radiofònic "Arte y Letras", s.d. (Són 2 fulls) . -- Arxiu Històric de Sabadell. Fons Fau Crespi (AP 539)

Guió radiofònic: "Audición Extraordinaria de Oasis para el Viernes Santo día 15.IV.1960" (són 8 folis).—Arxiu Històric de Sabadell. Fons Fau Crespi (AP 541).

Programa anunciador de la 1ª Emissió a la vista del públic, 26 de juny de 1940. -- Arxiu Històric de Sabadell. Col·lecció de Documentació Ciutadana (DC Radio Sabadell 1940-1941).

Programa anunciador de la 2ª Emissió a la vista del públic, 22 de desembre de 1941. - - Arxiu Històric de Sabadell. Col·lecció de Documentació Ciutadana (DC Radio Sabadell 1940-1941).

Número de la Loteria Nacional del "Servicio de Socorro de Radio Sabadell", 1949. -- Arxiu Històric de Sabadell. Col·lecció de Documentació Ciutadana (DC Radio Sabadell 1949-1955).

Programa "Concert Simfònic organitzat per la Direcció General de Radiodifusió de la Generalitat de Catalunya", 12 novembre 1937 (full color verd).-- Arxiu Històric de Sabadell. Col·lecció de Documentació Ciutadana (DC Radio Sabadell 1937-1939).

Programa "Concert Simfònic organitzat per la Direcció General de Radiodifusió de la Generalitat de Catalunya", 12 novembre 1937 (full color blanc).-- Arxiu Històric de Sabadell. Col·lecció de Documentació Ciutadana (DC Radio Sabadell 1937-1939).

Expedient relatiu a actes i festes als quals es convida l'Alcaldia i l'Ajuntament. -- Arxiu Històric de Sabadell. Fons Municipal: Expedients Generals de Governació (expt. 214/1933 AMH 2284/19).

Expedient "*Guiones Emisiones Escolares Radiadas*".-- Arxiu Històric de Sabadell. Fons Municipal: Expedients Generals de Cultura (expt. 137/1952 AMH 2012/4/19).

De la Biblioteca del Pavelló de la república de la universitat de Barcelona
Cartell *El receptor de radio es portavoz de la cultura* Delegación de Propaganda y
Prensa del C.E.P. València (C 5460)

De Carmen Anadón Perales
Rètol de Ràdio Sabadell, anys 70
Caricatura emmarcada Joan Maria Solà, director de Ràdio Sabadell

De Víctor Barahona
Dos carnets de treballador de Ràdio Sabadell

De Vicenç Callarisa
Fotografies
K-7 Reporter de color negre

De Jordi Puig Vizcarro
Micròfon marca Telefunken ,ca. 1938,
Làmpada emissora i medidor de laboratori del centre emissor de Ràdio Sabadell a Sant
Nicolau dècada anys 70 s. XX,
Fotografia anys 40

De Montse Segura Montaña
Rètol d'Antena de Catalunya anys 70.
Rètol de Ràdio Sabadell amb Escut franquista dècada anys 60s. XX.
Rètol de Ràdio Sabadell (cadena COPE), dècada anys 80s. XXm
Vàlvula petita del centre emissor de Sant Nicolau, dècada anys 70s. XX,
Fotografia de la UM Peugeot de Ràdio Sabadell.
Passis de premsa, tres K-7 i Dat.

De Manolo Garrido
Aparell de Ràdio, dècada dels 70

De Mercedes González
Placa Premsa Esportiva
Escut del Centre d'Esports Sabadell
Trobeig de 1971

De Maria Pons
Placa i medalla dels 25 Anys de Radio d'Anna Maria Pons
Retrat d'Anna Maria Pons, oli sobre tela. Autor Pere Ferrer
Tres Carnets de Radio

De Santi Soler
Rètol de Ràdio Sabadell

De Montse Hidalgo
Fotografies

De Magda Montseny
Foto de Grup amb la Torxa Olímpica, 1992

De Juanjo Yunquera
Dues fotografies

De Toni Exposito

Micròfon Western Electric, anys 30
Cronòmetre, anys 70

De Aurora Tricuera
Fotos

De Paquita Holgado
Fotografies

De José Manuel Gálvez
Auriculars

De Frederic Sala
Foto

De Pilar Armengol
Foto

De Sí.via Coppulo
Fotos

De Maria Oliva
Fotos

De Ramon Cliville
Fotos (2 Torxa Olímpica)

De Santi Soler
Rètol Radio Sabadell Negro

De Luis Angel Alonso
Adhesius dels logos de Ràdio Sabadell dels anys 80
Audio Fonoteca Años 60-70

De Plàcid Garcia Planas
audio fonotèca anys 50

De Com radio
Material Discoteca – Fonoteca (Fondo EAJ 20)
Fotografies Radio Sabadell EAJ 20 (Fondo EAJ 20)
Material Tècnic Fons EAJ20
Material Tècnic
Pòster 882 Bona Sintonia

- Per a l'exposició "*El socarrat un ornament oblidat*" s'han rebut préstecs de diverses institucions i particulars en forma de documentació gràfica, fotogràfica i també d'objectes:

D'Eva Xirau Riera
11 Socarrats, procedents de Can Xirau, Castellar del Vallès, Cronologia: ss.XVII-XVIII
De Jordi Domingo
5 Socarrats, procedents de Ca n'Ustrell, Sabadell. Cronologia: ss.XVIII-XIX

D'Esteve Canyameres
Tapajunts dels socarrats del sostre de Casa Baiò, Sentmenat.

De Josep M. Masague

6 socarrats procedents de Sentmenat

- Per l'exposició "Trets de la foscor. Els refugis antiaeris de la Guerra Civil a Sabadell" s'han rebut préstecs d'objectes, fotografies i documents de diverses institucions, entitats i particulars:

De l'Arxiu Històric de Sabadell:

Llibre de registre de comunicacions, 1938-1939, gener [de la Junta de Defensa Passiva Local]

Llibre de comptes per a obres als refugis, 1937-1938 [fins al gener del 1939; de la Junta de Defensa Passiva Local]

Original del Full oficial del Comitè del Front Popular i Organitzacions Obreres, núm. 114, 27 de novembre de 1936

Llibre Zanjas-refugios, de la Subsecretaria de Propaganda del Govern de la República espanyola. Ediciones Españolas, 1938

Diverses reproduccions de documents i fotografies.

De la Biblioteca del Pavelló de la República (UB):

Llibre Catalunya. Consell de Sanitat de Guerra. Ciutadà, *¿què has de fer davant la guerra aèria?* [1937?]

Llibre Govern de la Generalitat. Conselleria de Treball i Obres Públiques. Junta de Defensa Passiva de Catalunya. Normes generals i instruccions tècniques.

Llibre *Protegeos! consejos a la población civil contra los ataques por bombardeo.*

Reproduccions de diversos documents i cartells de propaganda i avisos de la Guerra Civil.

Del Museu de Cerdanyola del Vallès. Ca n'Ortadó:

Una bomba de demolició del model SC 250 TYPE I, de fabricació alemanya, de la Guerra Civil espanyola, trobada al municipi de Cerdanyola del Vallès l'any 2006.

Un plafó informatiu sobre aquesta bomba i el context arqueològic i històric de la troballa.

De l'Arxiu fotogràfic de La Vanguardia:

Diverses reproduccions de fotografies.

De l'Arxiu Nacional de Catalunya:

Diverses reproduccions de fotografies.

De l'Arxiu fotogràfic dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya:

Diverses reproduccions de fotografies.

De l'Arxiu fotogràfic de la UES:

Diverses reproduccions de fotografies.

De l'Institut Cartogràfic de Catalunya:

Diverses reproduccions de fotografies.

De Roser Enrich:

Màscara de gas (fabricació russa, 1938) i filtre (fabricació espanyola, 1937).

De Plàcid Garcia-Planas:

Llibre *Los gases en la guerra*, de J. M. Serra Forné. Barcelona, 1936.

Llibre *Conferencia aeroquímica*. Sobre una possible agressió feixista a casa nostra, del Dr. Antoni Oriol Anguera. Sabadell, desembre de 1936.

D'Esteve Renom (Arxiu Renom-Llonch):

Diverses reproduccions de fotografies.

De Pere Salaet:

Diverses reproduccions de fotografies.

De José Ángel Arroyos:

Diverses reproduccions de fotografies.

De Miquel Aznar:

Objectes de farmaciola procedents del refugi antiaeri número 307 del carrer Nou de la Rambla (Barcelona).

De Francesc Esteve:

Diverses reproduccions de fotografies.

De Josep Frigola / Janus SL i Roger Sala /SOT Prospecció Arqueològica:

Diverses reproduccions de fotografies i plànols.

- Per a l'exposició "*Pau Vila. El país en la mirada*" s'han rebut préstecs de diverses institucions i particulars en forma de documentació gràfica, fotogràfica i també d'objectes:

De Carles Olivella:

2 mapes de Pau Vila, any 1933

brúixola

Una capsa metàl·lica amb els següents estris:

Allargador amb difuminador

2 allargadors llapis

1 tremp amb mànec i caputxa

1 llapis amb caputxa

1 tiralínies

1 fulla d'afaitar per esborrar vegetals

1 maquineta amb funda

2 compassos d'amplades

De l'Unió Excursionista de Sabadell:

1 botes de muntanya ferrades amb "tricunis"

1 motxilla

De la Fundació Bosch i Cardellach:

Vila, Pau, Selecció d'escrits de geografia. Barcelona : Curial, 1977-1979. (Biblioteca de cultura catalana (Curial) ; 31-34). Vols. 1-2. TOPOGRÀFIC: B 1/2/730 (v.1), B 1/2/731 (v.2)

Vila, Pau, Visiones geohistóricas de Venezuela. Caracas : Ministerio de Educación, 1969. 293 p. : il. ; 30 cm. TOPOGRÀFIC: B 3/3/322

Vila, Pau, Comarca del Vallès. Barcelona : Casa del Vallès, 1930. XXXVIII, 215 p. ; 23 cm. (Biblioteca d'estudis comarcals (Casa del Vallès) ; 1). TOPOGRÀFIC: A 003-b200

Vila, Pau, Geografía de Venezuela. [Caracas] : Ministerio de Educación, 1960-. <3> v. : il., map. ; 30 cm. TOPOGRÀFIC: B 3/2/323 (v.1), B 3/2/325 (v.2)

Vila, Pau, Codazzi, Humboldt, Caldas : precursoras de la geografía moderna. Caracas : Dirección de Cultura, Publicaciones y Relaciones Públicas, 1960. XV, 267 p. ; 20 cm. TOPOGRÀFIC: B 2/2/1373

Vila, Pau, Joan Orpí, l'home de la Nova Catalunya : últim conqueridor a les Índies i fundador de la Barcelona veneçolana : 1593-1645. Barcelona : Ariel, DL 1967. 298 p., [28] p. de lám. : il. ; 22 cm. (Hores de Catalunya). TOPOGRÀFIC: B 2/2/1372

El problema comarcal de Catalunya. Barcelona : Casa del Vallès, 1931. 142 p. ; 23 cm + 1 mapa (pleg. en coberta posterior). (Biblioteca d'estudis comarcals (Casa del Vallès) ; 2). TOPOGRÀFIC: B 2/1/34

Vila, Pau, Assaig de recordança i de crítica de l'escola Horaciana. Barcelona : Impr. de la Casa de Caritat, 1920. 38 p. ; 21 cm. TOPOGRÀFIC: B 2/2/1188

Vila, Pau, Resum de geografia de Catalunya. Barcelona : Barcino, 1928-1935. 9 v. ; 17 cm. (Col·lecció popular Barcino ; 43, 47, 58, 60, 69, 108, 109, 113, 116). TOPOGRÀFIC: B 1/2/448 (v.1), B 1/2/452 (v.2), B 1/2/463 (v.3), B 1/2/464 (v.4)

Vila, Pau, Qué els portaran, els reis, als nostres fills? Barcelona : Tip. L'Avenç, 1912. 30 p. ; 22 cm. TOPOGRÀFIC: BR 1/611

Vila, Pau, Le Peuplement de la Catalogne : le problème géographique de l'eau. Amsterdam : Congrès International de Géographie, 1938. 18 p., [1] f. de map. pleg. : il., fot., map. ; 26 cm. TOPOGRÀFIC: BR 1/1239

3.2.5 PERMISOS DE REPRODUCCIÓ

Del Museu d'Història

S'han rebut les peticions per a la realització de reportatges fotogràfics de les sales del museu o d'algun dels objectes exhibits següents:

23/02/08. José Luís Dieste Sánchez

Fotografies realitzades: de la sala de prehistòria

Motiu: ús personal

23/02/08. Pablo i Albert

Fotografies realitzades: Generals del museu

Motiu: per fer un treball d'escola

15/02/08. Agustí Alonso

Fotografies realitzades: Plafons informatius exposició Egipte

Motiu: Ús particular

02/04/08. Alba González

Fotografies realitzades: Tot el museu

Motiu: Treball de camp sobre el museu de l'assignatura Geografia II

08/04/08. Manuel Quesada Rovira

Fotografies realitzades: diversos

Motiu: Ús personal

14/05/08. Sergio Garcia Rodríguez

Fotografies realitzades: sala de prehistòria

Motiu: un treball de l'escola

09/07/08. Sergio Acebedo Cruz

Fotografies realitzades: còpia de l'àlbum de fotografies i del vídeo d'entrevistes de l'exposició :Cicle Sabadell i els seus barris. Sabadell nord.

Motiu: un treball de recerca per IES Arraona

02/10/08. Berta González Carnicer

Fotografies realitzades: socarrats ceràmics de l'exposició "El socarrat, un ornament oblidat"

Motiu: documentació de treballs i projectes propis realitzats al taller de ceràmica de l'Escola d'Art Illa.

04/11/08. Víctor Barahona Núñez

Fotografies realitzades: exposició Radio Sabadell

Motiu: Ús particular

22/11/08. Pere Ribalta Puig

Fotografies realitzades: exposició "Trets de la foscor"

Motiu: Arxiu privat

11/12/08. Alba Grayston

Fotografies realitzades: exposició

Motiu: escriure un article per a la revista de l'IES Pau Vila

12/12/08. Carmina Argemí Tomás

Fotografies realitzades: totes les sales

Motiu: Un treball universitari (ESDI)

14/12/08. David Esteban

Fotografies realitzades: Cartells i bomba (exposició)

Motiu: Treball de la universitat

D'altri

De l'Agència EFE

Per a formar part de l'exposició *Ràdio Sabadell (75 anys)*. De l'EAJ20 al 94.6 autorització per a reproduir una fotografia del president de la Generalitat Josep Tarradellas saludant des del balcó del Palau de la Generalitat el dia del retorn del seu exili el 23 d'octubre de 1977.

4. EL FONS DEL MUSEU DE LA INDÚSTRIA TÈXTIL LLANERA, VAPOR BUXEDA VELL

4.1 Objectius

1. Continuar les tasques de centralització dels fons en reserva al magatzem de la Fàbrica Molins.
2. Continuar el programa de reordenació i documentació de la col·lecció de la maquinària tèxtil i altres objectes diversos del fons.
3. Continuar la catalogació de la col·lecció dels mostraris tèxtils en el dipòsit provisional del soterrani de la Biblioteca Central Vapor Badia.
4. Continuar el programa de restauracions dels fons en relació al programa d'exposicions i a les actuacions de conservació preventiva.
5. Gestionar les ofertes de donació de béns mobles d'interès museístic.
6. Gestionar els préstecs dels fons que sol·licitin altres entitats i institucions amb destinació a exposicions.
7. Promoure la participació d'estudiants de pràctiques universitàries en les tasques de registre i documentació del fons.
8. Gestionar les consultes dels objectes del fons per part d'especialistes.

4.2 Actuacions

4.2.1 CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

S'han realitzat les tasques bàsiques de conservació dels objectes del fons, sense que hi hagi hagut una acció remarcable de restauració en cap dels objectes.

4.2.2 DOCUMENTACIÓ DE LA COL·LECCIÓ

S'ha continuat la catalogació del fons de mostraris tèxtils, aquesta tasca la realitzen teòrics tèxtils integrats en la Comissió de Mostraris, formada per: Josep Armesto, Manel Borrell, Lluís Clapés, Josep Cusidó, Agustí Farrés, Joan Farriol, Miquel Grau, Frederic Gutés, Josep Llobet, Jordi Marminyà, Vicenç Mayor, Joan Carles Miquel, Josep Maria Peret, Albert Planas, Josep Puigdemívol, Orsini Sotorra i Ramon Vila.

A partir del mes de novembre s'adequà un espai al magatzem del carrer Agricultura, ja que fins llavors aquestes treballs es portaven a terme al soterrani de la Biblioteca del Vapor Badia.

4.2.3 INGRESSOS

Donacions

- Maria i Margarita Pacareu Gimeno
 - . Teleret jacquard de ferro colat, fet pel seu pare Antoni Pacareu Viñas a principis dels anys 30.
 - . Bufandes fetes en el teler.
 - . Llibres de teoria de teixits i matèries tèxtils.
 - . Dues fotos

- Jaume Sallarès Saus
 - . Conjunt de mostraris de panyeria de 1910 a 1976; i conjunt de mostraris de bufandes de 1940 a 2004. Empresa Sallarès Deu de Sabadell.

- Ricard Calvo Duran
 - . Tisores dentades per tallar mostres.
 - . Rajola d'ofici, anagrama de l'empresa del donant SELECTEXT, aquesta es dedicava a l'elaboració de mostraris va funcionar entre els anys 60 i 70 del segle XX.

- Magda Vives-Jenny Grau
 - . Llibres i Apunts d'Eugène Jenny, un dels fundadors de la filatura Jenny-Turull de Sabadell. Cronològicament corresponen a finals del segle XIX i primera meitat del segle XX.

- Josep Ma Sabatés i Mallorca, gerent de Fil Genesis SL
 - . Una màquina contínua de retort per fer fils de fantasia, fabricada a Terrassa per l'empresa Junyent anys 20-30 del s.XX.
 - . Tres màquines pentinadores, fabricades a Mulhose (Alsàcia) 1922.
 - . Un trepant.

Aquestes màquines procedeixen de l'antiga empresa de filatura Jenny-Turull. Que va estar ubicada en aquest mateix edifici, el va por de Ca la Daniela.

- Francesc Llonch Soler,
 - . Col·lecció de mostraris tèxtils de les empreses Antonio Llonch,S.A., Dimtex,S.L. i d'altres del seu arxiu.

4.2.4 MOVIMENTS DEL FONS

Traslats

- La col·lecció de mostraris
 - Enguany s'ha realitzat el trasllat del fons de mostraris ja catalogats, des de la Biblioteca del Vapor Badia a l'ESDI. Per a la realització d'aquesta tasca s'ha comptat amb la col·laboració de les estudiants de la UAB Laura Aznar Rull i Mireia Andújar Masid.

CAPÍTOL III. LA RECERCA

1. RECERCA AL MUSEU D'ART

1.1 Objectius

1. Seguir impulsant tots aquells encàrrecs que impliquen un procés d'estudi o d'investigació al voltant de la col·lecció o de temes d'interès de la nostra ciutat, estiguin vinculats o no a activitats organitzades pel propi museu, com poden ser per exemple els comissariats d'exposicions, que es consideren conceptualment com a recerques per elles mateixes.
2. Continuar fent el seguiment tècnic de les escultures ubicades a la Via Pública, en coordinació amb l'Àrea d'Urbanisme, habitatge i Patrimoni de l'Ajuntament.
3. Seguir col·laborant en els estudis i l'elaboració de propostes tècniques en relació al desenvolupament d'altres projectes de departaments municipals que impliquin l'assessorament tècnic del MAS per a treballar específicament els aspectes d'història de l'art i patrimoni artístic, entre els quals volem destacar la direcció del programa d'arts visuals de l'Estruch.

1.2 Actuacions

1.2.1 ENCÀRRECS EXTERNS

En aquest apartat s'hi inclouen aquells encàrrecs externs al personal tècnic del Museu d'Art de Sabadell, que han implicat una recerca, un procés d'estudi o investigació al voltant de la col·lecció o de temes d'interès de la nostra ciutat, estiguin vinculats o no a activitats organitzades pel propi museu, com poden ser per exemple els comissariats d'exposicions i textos d'estudi per als catàlegs, ja que es consideren conceptualment com a recerques per elles mateixes, sovint el resultat d'aquestes recerques és un catàleg o qualsevol altre tipus de publicació o edició.

Totes aquelles altres recerques (comissariats o textos) han estat portades a terme pel personal tècnic del Museu d'Art de Sabadell.

- Elena Vilalta, per al comissariat de l'exposició "*Josep M. Brull. L'artista, el mestre, l'home*" a Sabadell.
- Rossend Lozano, per al comissariat de l'exposició "*Autoretrat d'una època. Sabadell i la col·lecció Morgui*".
- Eva Buch, conservadora del Museu de Monstserrat, per al comissariat de l'exposició "*Cultura, Cultures*" a Sabadell.
- Isabel Coll, per al text "*El retrat a Catalunya*" per al catàleg de l'exposició "*Presències recuperades. El retrat a la col·lecció*".
- Maria Peña, per al text "*Ramon Noè, o de la probitat de l'art i de la vida*" per a la publicació "*Ramon Noè, ocell de bardissa*".

- Francesc Miralles, per a la publicació "*Ramon Noè, ocell de bardissa*".
- Imma Fontanals, per al text "*Ramon Noè Hierro: la vida expressada d'un traç*" per a la publicació "*Ramon Noè, ocell de bardissa*".
- Anna Cabeza, per a la selecció de cites per a la publicació "*Ramon Noè, ocell de bardissa*".
- M. Jesús Fernández, per a la documentació i elaboració de la trajectòria artística i bibliografia per a la publicació "*Ramon Noè, ocell de bardissa*".
- Jesús Martínez Clarà, per al comissariat de l'exposició i de la publicació conjuntament amb Ferran Giménez: "*Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis*".
- Antoni Marí, per al text "*Identitat i transformació*" per a la publicació "*Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis*".
- Fèlix Fanés, per al text "*L'ídol de l'absència*" per a la publicació "*Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis*".
- Carles H. Mor, per al text "*Angelofania escapçada*" per a la publicació "*Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis*".
- Joaquim Sala Sanahuja, per al text "*7:23 h*" per a la publicació "*Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis*".
- Ramon Ruaix, per a l'audiovisual i video de cració de l'exposició "*Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis*".
- Natàlia Barenys, per al comissariat de l'exposició "El plasticisme espiritual de Francesc Domingo" a Sabadell"
- Álvaro de los Ángeles, Marta Dahó i Tanit Plana, per al comissariat de l'exposició "*Talent Latent*" a Sabadell.
- Autors diversos per la revista *Arraona*, número 31. En procés d'edició durant l'any.
- Beth Giravent, el comissariat de la 9 Mostra de curtmetratges.
- Maria Jesús Fernández Augusto, per les tasques de recerca i documentació de la segona part de la col·lecció permanent, des de la Guerra Civil fins avui.

1.2.2 CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I BIBLIOTECA

Durant l'any s'han executat diverses accions per aconseguir l'objectiu de millora dels continguts, espais i accessos de la biblioteca del CDMAS, així com les tasques habituals de manteniment. Aquests són.

- S'ha procedit a la compra d'aquells llibres de temàtica especialitzada que s'han considerat d'interès per al fons de la biblioteca.

- S'han continuat les tasques de recull de documentació diversa i bibliografia per enriquir els dossiers d'artistes locals contemporanis.
- S'ha continuat amb les tasques de recull i manteniment de documentació diversa i bibliografia per enriquir els dossiers d'artistes històrics. La redacció de les fitxes d'inventari dels objectes de la col·lecció ha provocat i provoca diversos nivells de recerca i genera l'acumulació de gran quantitat de documentació i d'expedients vinculats, que cal posar a l'abast a través del Centre de Documentació del MAS (CDMAS).
- S'han continuat els intercanvis de publicacions amb d'altres entitats.
- S'ha procedit al registre dels nous ingressos i al manteniment del centre de documentació i de la biblioteca.

Aquest any els fons bibliogràfics s'han incrementat en 100 títols aproximadament, entre llibres, catàlegs i d'altres, pendents de registre. Cal notar que seguint els criteris iniciats l'any 2003, una selecció de publicacions, catàlegs i revistes de temàtica extralocal, es traslladen a la biblioteca del vapor Badia.

Així mateix, cal mencionar la donació d'un conjunt de documentació escrita i gràfica de l'arxiu personal de l'artista Josep Domènech, dels anys setanta i vuitanta, format per fotocòpies de documentació diversa (articles de premsa, catàlegs d'exposició, invitacions, currículums, correspondència, etc.), diapositives i fotografies sobre paper i documentació relativa a diverses exposicions.

Loida González Ortega, alumna de pràctiques de Batxillerat, va fer les tasques de registre de llibres a la nostra biblioteca.

1.2.3 PREMIS

- 20 edició Premi Espais a la creació i a la crítica d'art 2008

El 28 de març va tenir lloc a la *Fundació Espais d'Art Contemporani* de Girona l'acte de lliurament dels premis de la 20 edició Premi Espais a la creació i a la crítica d'art 2008

Des de fa vint anys, la *Fundació Espais d'Art Contemporani* convoca el *Premi Espais a la Creació i a la Crítica d'Art* amb l'objectiu de promoure i valorar la tasca que es genera des de l'àmbit de la crítica i la teoria de l'art. Durant els darrers anys aquesta convocatòria s'ha consolidat com un esdeveniment de significativa rellevància en l'escenari cultural del conjunt de l'Estat espanyol, sobretot pel que fa a l'especificitat de la seva temàtica.

El *Premi Espais* s'estructura en tres modalitats:

1. Beca-Premi d'ajut a la creativitat artística
2. Publicació d'un treball assagístic inèdit
3. Premis a un treball publicat i/o realitzat

El jurat d'enguany estava integrat per:

- Juan Vicente Aliaga (Professor de Teoria de l'Art a la Universitat Politècnica de València)
- Xavier Antich (Professor d'Estètica a la Universitat de Girona)
- Miren Eraso (Directora artística d'Arteleku)
- Manuel Olveira (Director del Centro Galego de Arte Contemporánea)
- Pilar Parcerisas (Historiadora de l'Art i comissària d'exposicions)
- Glòria Picazo (Comissària, crític d'art i directora del Centre d'Art La Panera de Lleida)
- Jordi Vidal Boris (President de la Fundació Espais)

Després de l'avaluació dels treballs presentats, el Jurat va atorgar el premi a un treball publicat a Maia Creus Castellana pel text del catàleg: Sala Tres 1972-1979 en la ruta de l'art alternatiu a Catalunya.

2. RECERCA AL MUSEU D'HISTÒRIA

2.1 Objectius

1. Impulsar la investigació i la divulgació dels estudis relacionats amb els programes de treball del museu, especialment la recerca que es deriva del comissariat de les exposicions de producció pròpia i que contribueix a l'aprofundiment en el coneixement de les col·leccions del museu i de la història de la ciutat.
2. Coordinar la investigació en el marc de projectes inclosos en els programes de Memòria Històrica i Cultura de Proximitat .
3. Fer el seguiment de les llicències d'obres en espais de protecció arqueològica, en coordinació amb les àrees de territori i de medi ambient de l'Ajuntament i promoure els estudis patrimonials i arqueològics pertinents.
4. Fer el seguiment de les llicències d'enderroc en les àrees de protecció arqueològica i en els casos d'edificis d'interès patrimonial, en coordinació amb les àrees de territori i de medi ambient de l'Ajuntament, i promoure els estudis patrimonials i arqueològics pertinents.
5. Impulsar la recerca sobre els materials arqueològics dipositats en el fons del museu amb l'objectiu de divulgar-ne els coneixements que aportin mitjançant el programa d'exposicions o bé per a la seva publicació en la col·lecció dels *Quaderns d'Arqueologia*.
6. Impulsar la recerca sobre temes d'arqueologia, història i patrimoni locals per a ser divulgats mitjançant el programa de conferències, per la seva publicació en la col·lecció *Quaderns de Patrimoni i/o* per a la seva publicació a la revista *Arraona*.

2.2 Actuacions

2.2.1 COMISSARIATS D'EXPOSICIONS

En aquest apartat s'hi inclouen aquells encàrrecs externs al personal tècnic del Museu d' Història de Sabadell, que han implicat una recerca, un procés d'estudi o investigació al voltant de la col·lecció o de temes d'interès de la nostra ciutat, estiguin vinculats o no a activitats organitzades pel propi museu, com poden ser per exemple els comissariats d'exposicions i textos d'estudi per als catàlegs, ja que es consideren conceptualment com a recerques per elles mateixes, sovint el resultat d'aquestes recerques és un catàleg o qualsevol altre tipus de publicació o edició.

Totes aquelles altres recerques (comissariats o textos) han estat portades a terme pel personal tècnic del Museu d'Història de Sabadell.

- Per Sabadell nord: Ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener... Sabadell i els seus barris, el comissariat fou a càrrec de Soledad Bengoechea amb la col·laboració de Ricard Desola.

- Per Jaume Viladoms i Valls (1913- 1979): treball, cultura i compromís social, el comissariat fou a càrrec d'Eduard Masjuan, Doctor en Història (Departament d'Economia i d'Història Econòmica) per la Universitat Autònoma de Barcelona l'any 1998.
- Per Mira què he fet! el comissariat va anar a càrrec de: Josep Maria Almuni, Gemma Junyent i Sílvia Màrquez.
- Per Xemenies (que ja no fumegen...), en la recerca i documentació dels continguts hi han col·laborat l'historiador Ricard Oliva i l'arquitecte Josep Maria Masagué.
- Per *Ràdio Sabadell (75 anys). De l'EAJ20 al 94.6*, el comissariat fou a càrrec de Juan Sánchez Villegas. Susanna Ferrada Castro ha realitzat la documentació i la redacció de textos d'aquesta exposició.
- Per *El Socarrat, un ornament oblidat*, el comissariat fou a càrrec de Josep Ma. Masagué, amb la col·laboració d'Estela Capdevila.
- Per *Pau Vila. El país en la mirada*, el comissariat fou a càrrec de Joan Avellaneda, geògraf, i Àngels Casanovas, historiadora, realitzà les tasques de documentalista.
- Per *Xarxes. Els primers intercanvis fa 6.000 anys*, el comissariat ha anat a càrrec de Mònica Blasco, de l'empresa Sintagma, Projectes Culturals, SL., amb la col·laboració de Xavier Clop, prehistoriador, i José Luís Molina, antropòleg, i els tècnics dels museus organitzadors i de la Diputació de Barcelona, també professor de la UAB).

2.2.2 PROJECTES ESPECÍFICS DE RECERCA

Recerca històrica

-Beca d'història local Miquel Carreras

Durant l'any 2008 es coordinà el treball de la guanyadora de la Beca d'Història Local Miquel Carreras, convocada per l'Ajuntament de Sabadell, l'Obra Social Caixa Sabadell i la Fundació Bosch i Cardellach en la 6ª edició corresponent als anys 2007-2008

Soledad Bengoechea va treballar en el seu projecte *Actituds i estratègies dels empresaris sabadellencs durant la Segona República (1931-1939)*, que no lliurà al novembre del 2008, tal i com estava previst en les bases, sinó que se li concedí una pròrroga per posposar el lliurament durant el primer trimestre del 2009.

- Sobre la memòria històrica

Al llarg de l'any 2008 s'ha continuat treballant en la documentació i la recerca sobre la memòria històrica a Sabadell, en els següents apartats i amb les següents actuacions:

- El 22 de febrer es va fer una visita al refugi antiaeri i polvorí de l'aeroport de Sabadell, a càrrec de tècnics del Programa d'Espais i Projectes de Memòria del Memorial Democràtic/Generalitat de Catalunya (Jordi Guixé i Ricard Conesa), amb l'objectiu de valorar la possibilitat d'incorporar aquest element patrimonial a la Xarxa d'Espais de Memòria que impulsa la Generalitat de Catalunya.

- El mes de març es va dur a terme una intervenció de prospecció arqueològica al pati de l'IES Pau Vila, on es tenia documentada l'existència d'un refugi antiaeri de caràcter civil construït entre els anys 1937 i 1939. Aquesta intervenció va ser projectada i coordinada pel MHS, per tal d'avaluar l'impacte arqueològic que podrien tenir les obres de futura rehabilitació d'aquest institut d'ensenyament, les quals impliquen l'enderroc de la totalitat de les seves actuals instal·lacions i la seva nova construcció.
- El mes de setembre es va realitzar l'aixecament topogràfic del refugi antiaeri dels carrers de Buxeda i Tetuán, en el marc de la preparació dels continguts de l'exposició *Trets de la Foscor...* Els treballs topogràfics van anar a càrrec de l'empresa Astergeo SL.
- Igualment s'han continuat recollint nous testimonis orals a l'entorn d'aquesta temàtica, i més concretament a l'entorn de l'activitat de la fàbrica de Baygual i Llonch quan s'hi van instal·lar els tallers de l'aviació naval.

Recerca arqueològica

- *Coordinació tècnica dels estudis i les analítiques especialitzades del jaciment arqueològic de Can Roqueta / Can Revella*, excavat entre els anys 2005 i 2006. La direcció científica d'aquests treballs és a càrrec de Mònica Oliva i Noemí Terrats (Arqueològic Terra-Sub SL), i el finançament és a càrrec de SBD Creixent, SA. Al llarg de l'any han estat lliurats un total de 14 estudis:

- Anàlisi arqueozoològica (Sílvia Albizurri).
- Dibuix de les plantes i seccions de camp (X. Carlús).
- Estudi del material ceràmic protohistòric, materials a torn (Ricard Marlasca).
- Flotació, tria i anàlisi restes arqueobotàniques i determinació de restes de fusta carbonitzada, llavors i fruits (Raquel Piqué, UAB).
- Estudi de la malacofauna marina, indústria en os i els ornaments personals (Mònica Oliva).
- Estudi del material ceràmic neolític i excavació placa d'argila cuita E83 (Mònica Oliva).
- Estudi material ceràmic i objectes metàl·lics d'època medieval (Noemí Terrats).
- Anàlisi de la ceràmica del bronze inicial (José Espejo).
- Anàlisi taxonòmica d'un fragment de fusta procedent d'un mànec d'una destraleta de bronze (Riker Yll, Minoa SL).
- Estudi antropològic de les restes òssies humanes (M. Eulàlia Subirà, Minoa SL).
- Anàlisi del material en terra: tovots, torchis... (Elena García).
- Aixecament georeferenciat dels alçats dels murs del mas i realització de plànols generals (AGTOP).
- Planimetries de distribució espacial i funcional de les estructures arqueològiques excavades (Noemí Terrats).
- Consolidació i restauració d'una plataforma d'argila cuita (Sílvia Llobet, ÁBAC).

- Coordinació tècnica de la intervenció arqueològica duta a terme al subsòl del pati i gimnàs de l'IES Pau Vila el mes de març. La intervenció es va dividir en dues fases consecutives: la primera va consistir en la prospecció amb georadar i va ser dirigida per Roger Sala i Ekhine Garcia, de l'empresa SOT. Prospecció Arqueològica; la segona va consistir en la realització de diversos sondejos arqueològics i va ser dirigida per Josep Frigola, de Janus SL. L'objectiu d'aquesta actuació era la localització d'aquesta construcció subterrània i més concretament la seva entrada per poder-ne valorar el seu estat de conservació. L'actuació es va fer aprofitant i coincidint amb la pausa de l'activitat docent de la Setmana santa.

Gràcies a aquestes intervencions es pot confirmar que es conserva íntegrament en el subsòl d'una part del pati i d'algunes de les edificacions de l'actual IES Pau Vila (sota una part del gimnàs i també sota un angle de l'aulari est), però avui encara no s'ha pogut localitzar cap dels dos accessos originals, i per tant no se n'ha pogut explorar l'interior. La seva morfologia és la d'un refugi de triple galeria, amb les galeries intercomunicades, amb doble accés i estructura de formigó. Un dels sondejos arqueològics va permetre localitzar una part de la llosa explosiva de sostre i un forat de ventilació lateral, a una cota prou superficial.

La intervenció arqueològica ha estat finançada per l'Ajuntament de Sabadell amb el suport del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya.

- *Seguiment tècnic d'intervencions arqueològiques.*

Al llarg de l'any 2008 s'ha assistit a diverses visites d'obra i reunions de treball, de les següents intervencions:

- *Passeig de la Plaça Major* (obres del Metro de Sabadell). Excavació dirigida per Àtics SL. A banda del seguiment de l'obra i de les excavacions, es va participar activament en la preparació d'una Jornada de Portes Obertes als treballs arqueològics, la qual va tenir lloc el dia 13 de juliol, sobretot en l'elaboració dels continguts dels materials de difusió i d'informació que es van editar amb motiu de la jornada (tríptic i full de mà). En aquesta preparació hi van participar, per part de l'Ajuntament de Sabadell, Alcaldia, Urbanisme, l'Oficina de Patrimoni i el MHS, i també responsables dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya i del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya i de l'empresa Àtics SL.
- *Antic Vapor de La Farinera* (c. d'Alfons Sala/Covadonga). Excavació dirigida per Dracma SCCP, Amria Carme Carmona. Intervenció dita a terme amb motiu de l'obertura d'un nou carrer en aquest sector de profunda transformació urbanística, abans ocupat per les instal·lacions de l'Institut de Batxilelrat Vidal i Barraquer. En aquests treballs s'ha posat al descobert l'antic nucli energètic del vapor d'una farinera documentada de finals del segle XIX: base de la xemeneia i fumeral, carboneres, pou d'aigua, etc.
- *Masia de Can Roqueta* (Associació Pro Disminuïts Psíquics de Sabadell i Comarca). Excavació dirigida per Arrago SL. S'han fet reunions, conjuntament amb la direcció arqueològica, la promoció i la Generalitat de Catalunya, per discutir aspectes de conservació i de la futura integració d'algunes restes arqueològiques al projecte de rehabilitació i nova urbanització de la masia i del seu entorn.
- *Sant Pau de Riu-sec* (Parc Empresarial). Excavació dirigida per Arrago SL. S'han fet reunions, conjuntament amb la direcció arqueològica, la promoció i la Generalitat de Catalunya, per discutir aspectes de la conservació i de la futura integració d'algunes restes arqueològiques al projecte de la nova urbanització de l'entorn de l'església.

- *Masia de Ca n'Oriac* (propietat municipal). Estudi arqueològic dirigit per Dracma SCCP, Maria Carme Carmona. S'ha fet un seguiment puntual de l'estudi arqueològic, històric i arquitectònic previ a l'execució de les obres d'enderrocs parcials de part de les edificacions existents, en el marc del projecte de rehabilitació d'aquest conjunt catalogat al Pla Especial de Protecció del Patrimoni de Sabadell.

- *Altres recerques*

A continuació es resumeixen algunes de les recerques externes que s'han atès des del MHS:

- Maria Casal, estudiant de la UB, per a la realització de la seva tesis doctoral que té com a objectiu fer una catalogació revisada dels vestits modernistes a Catalunya, ha consultat la base de dades tots els vestits i peces d'indumentària compresos, aproximadament, entre 1880 i 1920 del fons del MHS.
- Elena García, arqueòloga, ha estudiat els elements constructius de terracuita del jaciment de Can Roqueta per tal de completar les recerques i ampliar els resultats de les excavacions realitzades en aquest jaciment. Aquest estudi li ha encarregat l'empresa Arqueolític, que ha realitzat les intervencions arqueològiques en aquest jaciment.
- Mònica Oliva Poveda, per a la realització de la seva tesis doctoral L'aprofitament de les matèries primeres biòtiques i abiòtiques entre el V i II mil·lenni per a la fabricació d'ornaments i estris al nord-est peninsular ha consultat els materials dels següents jaciments: Can Roqueta 1989, Can Piteu I, Carretera B-140 Avinguda de Can Bordoll - Carrer de Can Llobateres, Carrer de Can Camps, nº 1, Can Piteu II, Estació de bombament EDAR Sabadell - riu Ripoll, Carrer Ca n'Alzina – carrer del Mas Carbó, Can Roqueta. Centre de Transports, torre Berardo, Serra de can Borgonyó, can Marçet, can Torres, carrer d'Espronceda i camp d'aviació.
- Albert Martín Menéndez, arqueòleg, per a un estudi que està realitzant, consulta l'àmfora romana fabricada a la tarraconense del tipus Laietana 1 amb grafit al pivot, núm. inv. 15239 procedent del jaciment de Castellarnau, Sabadell.
- Margarita Alcobé, retauradora, per al treball de recerca de postgrau *Els mosaics romans de paviment musealitzats a Catalunya (s I a C- s.IV dC). Estudi comparatiu dels sistemes de presentació al públic*, el mosaic romà amb la representació de Neptú procedent de la vil·la romana de la Salut, Sabadell.
- Jean Vaquer, Directeur de Recherche del CNRS a l'Universitat de Toulouse 2 i Pierre Pétrequin, Directeur de Recherche du CNRS a l'Universitat de Besançon, per un estudi sobre la dispersió de les destrals alpines al Neolític Mig Europeu, s'anomena *Jade. Haches polies alpines en Catalogne*, van fer una anàlisi visual de les destrals polides dels jaciments neolítics dels sepulcres de fossa del fons del museu, concretament els jaciments de Bòbila Madurell i Can Gambús, de Sabadell i les de la Bòbila Padró de Ripollet. D'aquestes en seleccionaren 9 que van ser analitzades per espectrometria, per tal de validar el seu origen alpí. Concretament van ser les núm. inv. 2736, 2325, 2735, 2726, 2733, 2664, 2733, 2724 i 2734.

- Laura Celià Gelabert, conservadora d l'Institut Català de Paleontologia, per a la realització de la seva tesi doctoral que versa sobre la història de la gestió del patrimoni paleontològic a Catalunya va consultar l'Arxiu històric del Museu, atesa la vinculació històrica que existeix entre ICP i el Museu.

2.2.2 BIBLIOTECA

Entre els mesos de juny i octubre s'han dut a terme tasques de catalogació i ordenació de les noves entrades a la biblioteca del MHS. Aquesta feina va ser encarregada a Roser Buscarons Trilles, bibliotecària. S'hi han destinat 100 hores de treball. El programa utilitzat per a catalogar les novetats ha estat el Winisis.

En total s'han catalogat uns 444 exemplars (220 monografies i altres documents en suport paper; 24 materials audiovisuals i 220 publicacions periòdiques). La seva feina va consistir en:

- Catalogació, amb el programari informàtic Winisis, de les noves entrades de material bibliogràfic i hemerogràfic que ha rebut el MHS fins la data d'inici del contracte, les quals es troben sense registrar, i de les noves entrades que es s'han produït mentre ha durat el contracte.
- Ordenació física i sistemàtica de totes aquestes noves publicacions.
- Incorporació a la base de dades informàtica de les noves entrades de materials de videoteca i audioteca del MHS.
- Elaboració d'un llistat de duplicats i retirada dels mateixos.

Els criteris de classificació i indexació seguits han estat els existents i ja fixats prèviament. Per tal de classificar el fons audiovisual s'ha seguit el mateix model de classificació afegint al davant els epígrafs següents segons el format:

- DVD: Video en DV i recurs electrònic en DVD
- CDR: Recurs electrònic en CD-Rom
- CD: Enregistrament sonor en CD

Els vídeos ja segueixen una classificació pròpia a base de nombres correlatius.

La classificació permet intercalar els documents audiovisuals i multimèdia entre els altres documents de la mateixa matèria o bé agrupar-los a part per tipus de suport (s'ha seguit aquesta segona opció, utilitzant un prestatge reservat per a aquesta tipologia documental).

3. RECERCA AL MITL, MUSEU DE LA INDÚSTRIA TÈXTIL LLANERA

3.1 Objectius

1. Continuar el seguiment de les llicències d'enderroc dels conjunts industrials tèxtils d'interès històric, en coordinació amb el Servei d'urbanisme, per promoure'n el seu estudi previ a l'enderroc.
2. Promoure la investigació de la col·lecció de mostraris tèxtils en procés de catalogació, per conèixer millor les seves característiques i analitzar les línies de treball més adients per a la seva divulgació.

3.2 Actuacions

3.2.1 PROJECTES ESPECÍFICS DE RECERCA

- *Recuperació de la memòria històrica dels treballadors del tèxtil de Sabadell*

Atès que durant el primer trimestre de l'any el MHS va comptar amb la col·laboració d'Eloi Castells, Tècnic d'Animació Cultural (TAP) de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, es va poder iniciar aquest projecte de recerca que de fa temps el MHS veia la necessitat de treballar.

Durant aquests mesos el TAP va redactar la proposta *EL TÈXTIL ENS PARLA. Proposta per al projecte de recuperació i dinamització de la memòria dels treballadors/es del tèxtil de Sabadell* i va realitzar diverses entrevistes a alguns dels teòrics tèxtils membres de la Comissió de Mostraris Tèxtils que col·laboren en la catalogació dels llibres de referències tèxtils del fons del MHS. Aquestes entrevistes van ser enregistrades en vídeo –format digital-, que després van ser transcrites, per ell mateix.

- *La col·lecció de teixits històrics*

Vist que actualment el MHS té tots els seus fons documentats en suport informàtic, el museu ha continuat amb la tasca, endegada l'any passat, d'aprofundir i ampliar el coneixement de les col·leccions; aquesta tasca es realitza amb l'assessorament tècnic i científic d'especialistes en la temàtica que es tracti en cada moment.

La tasca s' inicià el 2007 amb els teixits estampats dels segles XVIII i XIX, i es continuà amb els disset fragments de teixits coptes del fons. Enguany s'ha realitzat la recerca i documentació de la col·lecció de teixits històrics corresponents als segles XVI i XVII.

L'estudi l'han efectuat Rosa Ma. Martín reconeguda historiadora del teixit i la indumentària, conjuntament amb Montserrat Bargalló Sánchez i Antoni Bargalló Pi, tècnics tèxtils. Aquests especialistes han realitzat una anàlisi tècnica dels teixits: material, lligament, dibuix, tècniques decoratives; així com una anàlisi històrico-estilística dels mateixos. D'aquesta manera es poden determinar amb precisió la cronologia, el lloc de fabricació, el tipus de teler emprat i els tipus d'acabats.

CAPÍTOL IV. LA DIFUSIÓ

1. DIFUSIÓ DES DE L'ARXIU HISTÒRIC

1.1 Objectius

Els objectius generals d'aquest programa són l'atenció presencial dels usuaris a la sala de consulta de l'AHS, l'atenció escrita i la generació de productes editorials per a la difusió dels fons o de les activitats de l'AHS, inclosa la web de l'AHS.

1. Atenció presencial dels usuaris de la multiplicitat de fons i formats de l'AHS.

Servei de reprografia documental i fotogràfica (processos analògics o digitals). Pel que fa a l'atenció a l'usuari, l'atenció significa atendre presencialment, a la sala de consulta, telefònica, per escrit, via e-mail, etc. les demandes de consulta i/o reproducció de materials de tot tipus, inclosos els audiovisuals dels usuaris de l'Arxiu. També es duran a terme les recerques i la preparació per a la consulta en els diferents epígrafs dels fons de l'Arxiu que contenen documents, fotografies, vídeos, cassettes...que poden satisfer les necessitats de consulta. I per últim gestionar les possibles demandes de reproducció i els usos pels quals es farà servir el material. Tot això en un context de creixement de la demanda de consultes i reproduccions.

Les demandes de reproducció generen una comptabilitat que es gestiona a la SIS de manera integrada dins l'AHS. Totes les noves reproduccions s'inventarien i completen el contingut de la base de dades de la SIS el manteniment i alimentació de la qual és feta pels seus tècnics.

2. Gestionar les sortides de protocols del notari-arxiver i els préstecs als Jutjats de la Ciutat.
3. Realitzar les tasques de selecció de documentació, preparació per al transport, préstec administratiu, etc...de documentació històrica sol·licitada per entitats i associacions o necessària per als projectes de l'OAMA.
4. Gestionar l'aplicació específica de les ordenances fiscals, els eventuais drets d'autor i els drets morals derivats de l'autoria.
5. Coordinació editorial de la Revista *Arraona*, 31.
6. Elaboració de la memòria anual.
7. Manteniment de la web.
8. Realitzar les visites tècniques i escolars.
9. Realitzar les visites comentades de la Festa Major.
10. Gestionar el préstec d'expedients a l'Ajuntament.

1.2 Actuacions

1.2.1 SERVEI AL PÚBLIC

Nombre d'usuaris i consultes per tipus d'usuari

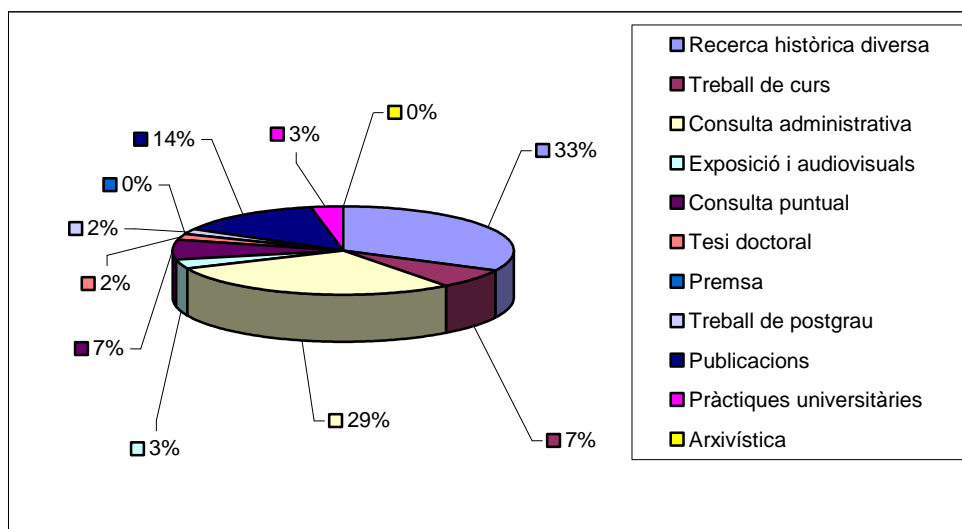
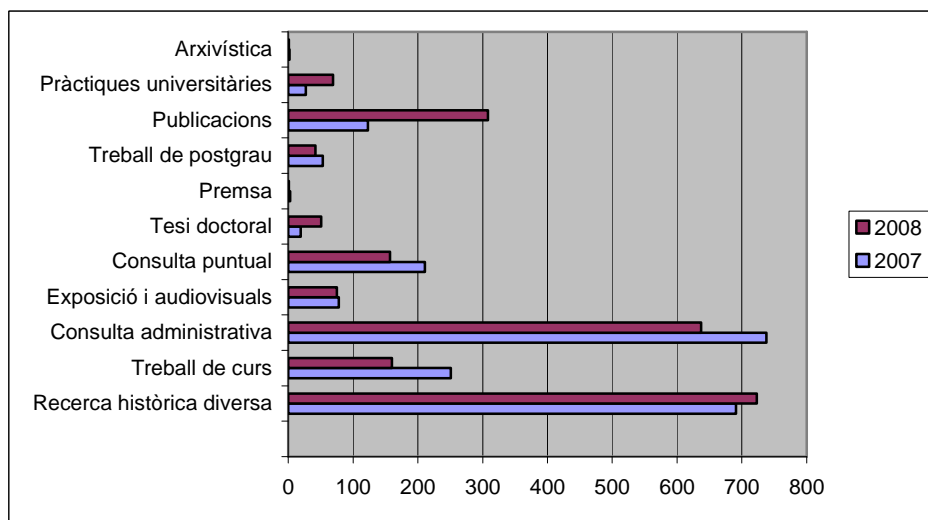
	Usuaris	Consultes
Investigador	745	2304
Ciudadà –no investigador-	579	1432
Personal de l'Ajuntament	296	780
Estudiant	74	83
Estudiant universitari	209	387
Administratius de la gestió privada	228	365
Documentalista i periodista	88	272
Altres administracions públiques	5	8
	2224	5631

Al llarg de 2008 s'ha produït un notable increment del nombre total de consultes (+ 7,5%) i l'increment ha estat variable d'acord amb les tipologies: investigador pròpiament dit: 17,3%; ciudadà no investigador, 22%; consultes d'estudiants universitaris (-38%), consultes d'administratius de la gestió privada (-29%). Allò que més ha augmentat, han estat les investigacions pròpiament dites. Com veurem en el quadre referit als objectes de recerca, continua una remuntada molt important de les investigacions per a tesis doctorals (+131%), per a l'elaboració de publicacions (+ 40%) i les consultes històriques de caire divers (+ 16%).

Nombre d'usuaris i consultes per objecte de recerca

	Usuaris	Consultes
Recerca històrica diversa	723	2194
Treball de curs	160	262
Consulta administrativa	637	1233
Exposició i audiovisuals	75	259
Consulta puntual	157	256
Tesi doctoral	51	192
Premsa	1	2
Treball de postgrau	42	87
Publicacions	308	1060
Pràctiques universitàries	69	86
Arxivística	1	-
	2.224	5.631

Distribució percentual dels usuaris segons l'objecte de recerca

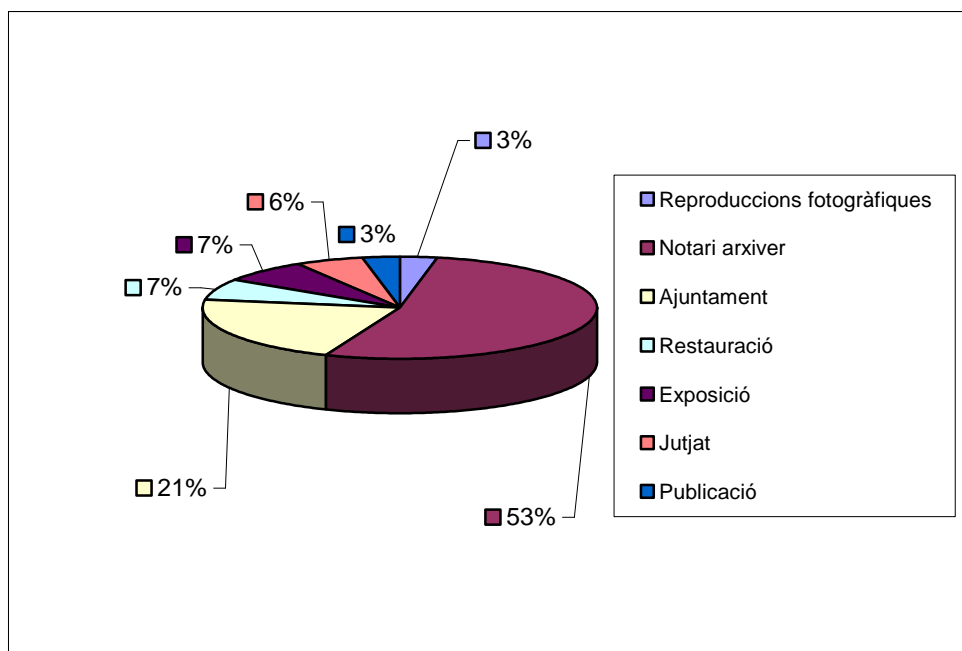

Evolució dels usuaris per objecte de recerca, 2007-2008

	2007	2008
Recerca històrica diversa	691	723
Treball de curs	251	160
Exposició i audiovisuals	78	75
Publicació	123	308
Consulta administrativa	738	637
Consulta puntual	211	157
Treball de postgrau	53	42
Tesi doctoral	19	51
Premsa	3	1
Arxivística	2	1
Practiques universitàries	27	69
Total	2.196	2.224

Nombre de préstecs per tipus de sortida

Reproduccions fotogràfiques	34
Notari arxiver	591
Ajuntament	239
Restauració	76
Exposició	80
Jutjat	62
Publicació	34
Total	1.116

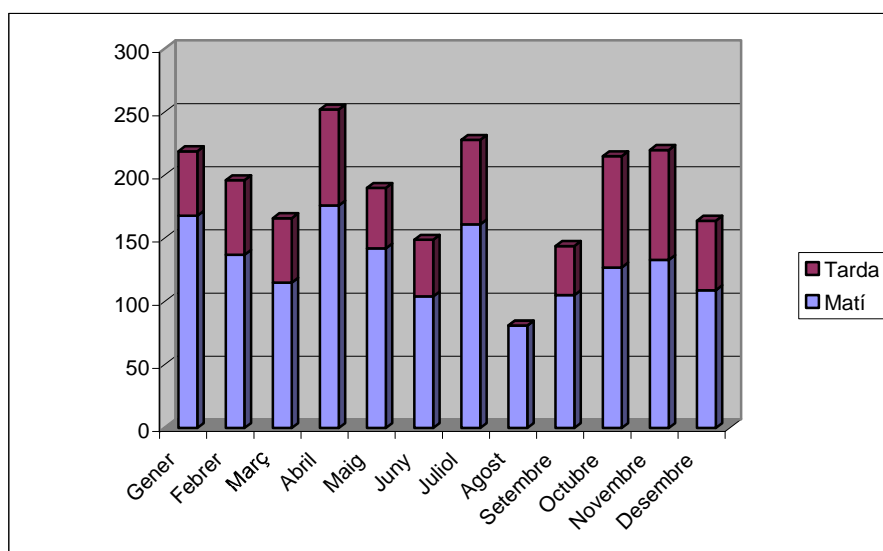
Tipus i nombre de documents utilitzats en el préstec

Aquarel·la	1
Capsa	1
Carpeta	1
Cartell	2
Cinta cassette	4
Diapositiva	21
Document solt	34
Expedient	281
Fotografia	17
Negatiu fotogràfic	2
Pel·lícula	1
Pergamí	5
Plànol	21
Publicació periòdica	14
Vídeo	6
Volum	699
Altres	6
Total	1.116

El servei de préstec s'ha incrementat globalment un (+18%), accentuant-se la tònica de 2007 (+5%).

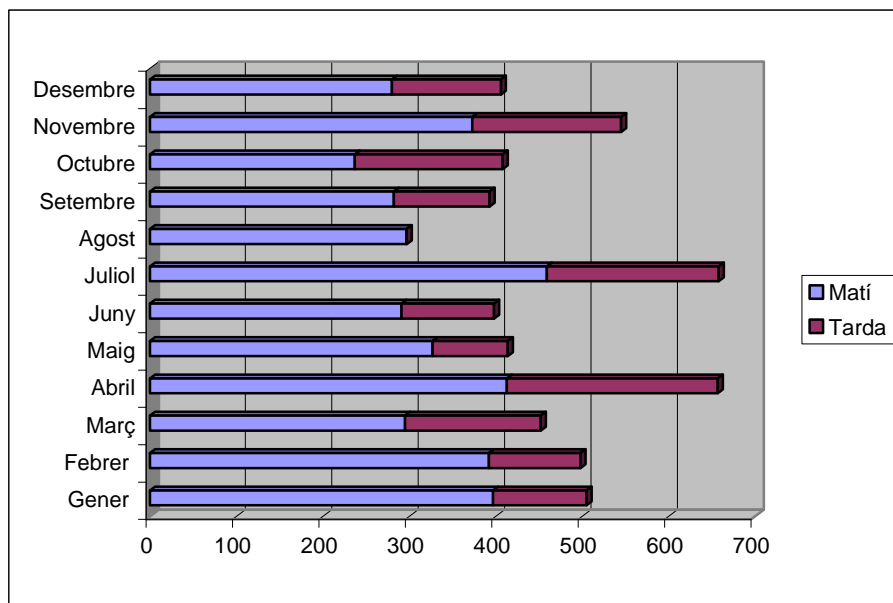
Distribució d'usuaris per mesos i torns

	Matí	Tarda	Total
Gener	168	51	219
Febrer	137	59	196
Març	115	51	166
Abril	176	76	252
Maig	142	48	190
Juny	104	45	149
Juliol	161	67	228
Agost	81	-	81
Setembre	105	39	144
Octubre	127	88	215
Novembre	133	87	220
Desembre	109	55	164
Total	1.558	666	2.224

Distribució de consultes per mesos i torns

	Matí	Tarda	Total
Gener	397	108	505
Febrer	392	106	498
Març	295	157	452
Abril	413	244	657
Maig	327	87	414
Juny	291	107	398
Juliol	459	199	658
Agost	297	-	297
Setembre	282	111	393
Octubre	237	171	408
Novembre	373	172	545
Desembre	280	126	406
Total	4.043	1.588	5.631

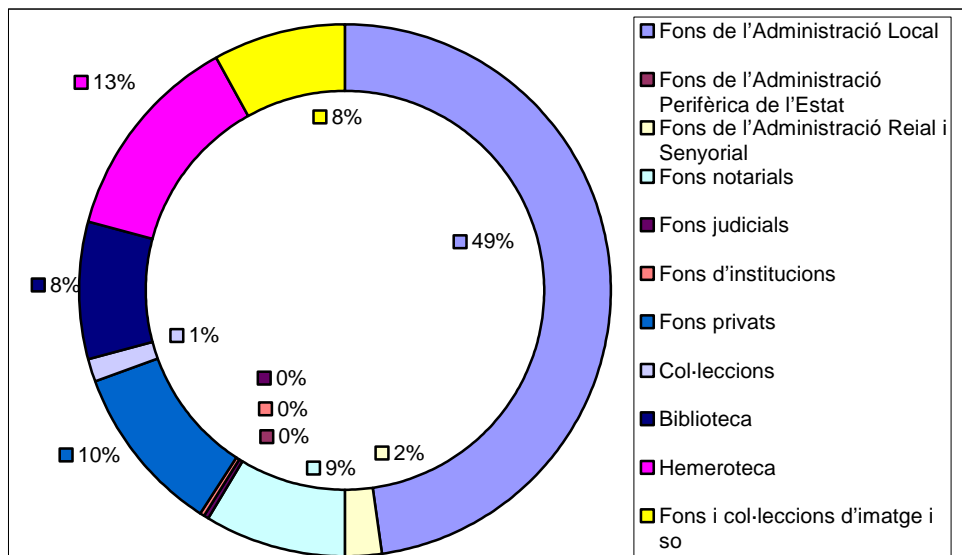
Distribució d'usuaris per mesos. Comparatiu respecte de 2007

	2007	2008
Gener	164	219
Febrer	216	196
Març	219	166
Abril	138	252
Maig	190	190
Juny	189	149
Juliol	187	228
Agost	109	81
Setembre	159	144
Octubre	234	215
Novembre	203	220
Desembre	188	164
Total	2196	2224

Consultes per fons d'arxiu

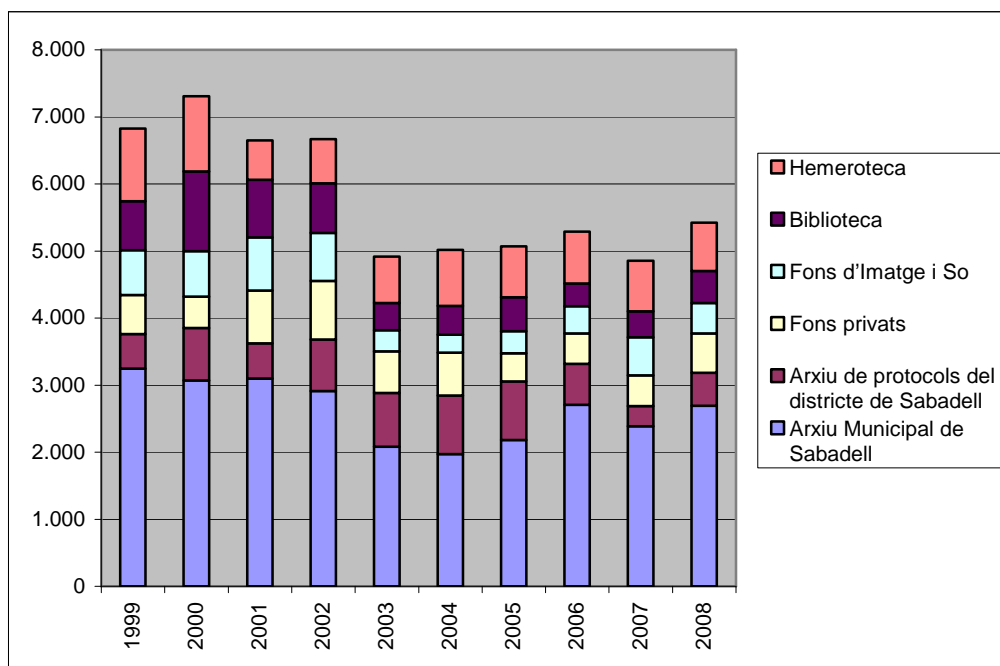
Fons de l'Administració Local	2693
Fons de l'Administració Perifèrica de l'Estat	3
Fons de l'Administració Reial i Senyorial	117
Fons notariais	490
Fons judicials	13
Fons d'institucions	10
Fons religiosos	18
Fons d'associacions i entitats	35
Fons professionals, comercials i d'empreses	164
Fons patrimonials	29
Fons personals	343
Col·leccions	67
Biblioteca	476
Hemeroteca	720
Fons i col·leccions d'imatge i so	453
Total	5631

Distribució percentual de les consultes per fons d'arxiu

Evolució decenal. Fons més consultats

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Arxiu Municipal de Sabadell	3.245	3.071	3.097	2.912	2.080	1.970	2.181	2.707	2.388	2.693
Arxiu de protocols del districte de Sabadell	517	780	526	767	804	873	873	612	298	490
Fons privats	582	467	786	876	618	643	422	454	461	589
Fons d'imatge i So	670	678	796	715	319	264	327	403	568	453
Biblioteca	729	1.192	857	738	404	433	509	338	387	476
Hemeroteca	1.083	1.120	587	658	692	832	758	775	751	720
Total	6.826	7.308	6.649	6.666	4.917	5.015	5.070	5.289	4.853	5.421

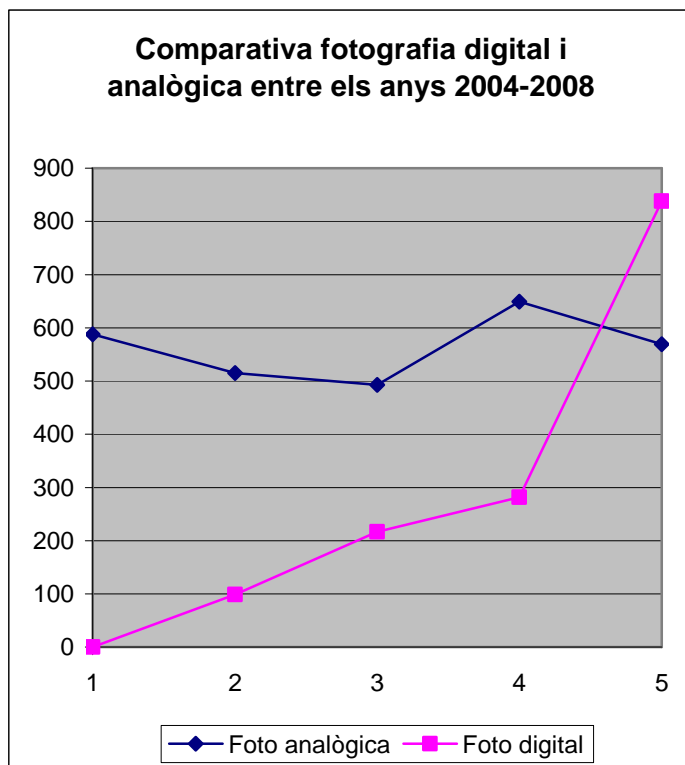

Reproducció documental generada pel servei d'atenció al públic

	2006	2007	2008
Fotocòpies b/n (DIN A4 / DIN A3 / plànols)	9.824	9.947	7.072
Fotocòpies color (DIN A4 / DIN A3)	47	15	249
Impressions des de CD/DVD (DIN A4 / DIN A3)	712	1.665	675
Impressions de captures digitals (color / tòner)	1.064	1.009	964
Imatges carregades en CD/DVD	491	391	1.134
CD/DVD	40	48	69
Fotografies (en suport paper)	496	649	570
Altres (diapositives, vídeos, cintes cassette,...)	11	8	9

Evolució de les sol·licituds de reproducció de la secció d'Imatge i So

ANY	Foto analògica	Foto digital	Diapositiva	Negatiu	Reutilització	TOTAL
2004	588	0	42	12	0	642
2005	515	99	26	0	14	654
2006	493	217	0	0	2	712
2007	649	282	0	0	14	945
2008	569	838	0	0	9	1416

Les dades del servei mostren una evolució ascendent de les reproduccions efectuades a través de sistemes digitals des de la seva introducció l'any 2005, al mateix temps que un estancament (però manteniment, tanmateix) de les reproduccions efectuades mitjançant sistemes analògics o tradicionals. Això és indicatiu de l'increment de les càrregues de treball de la secció, que ha comptat en els darrers anys amb el suport puntual d'un fotògraf extern. El nombre total de reproduccions fotogràfiques respecte 2007 s'ha incrementat un 50 %, mentre que concretament les digitals ho han fet en un 197%.

1.2.2 DIFUSIÓ I EXPLOTACIÓ DEL FONDS

Abad Sentís, Josep

La guerra de Successió a Sabadell. Recerca particular.

Alavedra Bosch, Josep

Biografies d'empresaris sabadellencs. Publicació del Gremi de Fabricants.

Alvarez Martínez, Patrícia

Projecte de final de màster de Gestió de Patrimoni Cultural de la Universitat de Barcelona. Títol: Castell de Can Feu, valoració patrimonial de l'edifici i proposta d'ús.

Alfredo Arribas, Arquitectos Asociados.

Estudi arquitectònic de l'edifici del vapor de "l'Escapçat"

Barderi, Montse; Ajuntament de Sabadell

Imatges antigues de Sabadell pel programa "Sabadell Actual" de Canal Vallès. Emissió setmanal. Data inici: novembre 2008.

- Barberan Mas, Joan
Recerques diverses sobre el món de l'esport sabadellenc.
- Batlle Santasuana, Marc
Els comerços a Sabadell, 1940-1957. Investigació particular.
- Benaul Berenguer, Josep Maria
"Organització empresarial i ciutat industrial. El Gremi de Fabricants en la història de Sabadell. 1559-2009". Data prevista de publicació: 2009.
- Bengoechea Echaondo, Soledad
Els barris de la zona nord de Sabadell: ca n'Oriac, can Deu, can Puiggener. Exposició al Museu d'Història de Sabadell.
- Birulés, Maria Rosa; B& Associats SCP
Exposició "Les veus de la igualtat". 2008: Any de la igualtat. Universitat Pompeu Fabra. Campus de la Ciutadella de Barcelona.
- Bonet, Ester; UFEC Unió de Federacions esportives de Catalunya.
Publicació d'una monografia en motiu del 75 aniversari de la UFEC. Data prevista de publicació: juny de 2008.
- Bragulat Majoral, Anna Maria
Història de l'edifici de Gas Natural a la Plaça del Gas. Projecte museogràfic de Fundació Gas Natural.
- Burriel Rodríguez, Pepa
Evolució històrica dels convenis col·lectius a Espanya. Tesi doctoral de la *Universidad Complutense de Madrid (Dpto. de Trabajo y Seguridad Social de la Facultad de Derecho)*.
- Busqué Barceló, Jaume
Recerca sobre Xavier Vinader. Possible publicació fundació Bosch i Cardellach.
- Cabeza Gutés, Anna
Informació per a la preparació de les "Rutes Literàries" per Sabadell.
- Calvet Puig, Jordi
Història del Gremi de Fabricants. Publicació.
- Carmona Marín, Maria Carme i Junyeny Carreras, Eugeni
Estudis patrimonials d'edificis diversos de Sabadell.
"La força del vapor a l'Eixample de Sabadell". Treball becat per l'Obra Social de Caixa Sabadell del 2007.
- Carrió Montserrat, José
Memorial del 75 aniversari del Centro Gimnástico Barcelonés.
- Castells Buenaventura, Eloi
"Vida quotidiana, oficis i cultura popular al s.XVIII" Oficina de Patrimoni Cultural. Diputació de Barcelona.

Celià Gelabert, Laura

Tesina. Història de la gestió del patrimoni paleontològic (segles XIX-XXI). Aproximació històrica a partir de l'anàlisi de col·leccions. Facultat de Geografia - Història de la Universitat de Barcelona.

Centre Metal·lúrgic

Díptic informatiu i caixa de recordatori per al sopar "Nit empresarial del Vallès".

Comasòlivas i Font, Joan

"El fons arxivístic de l'empresa ABB Generación, SA, antiga La Electricidad, S.A., 1896-1996". Butlletí dels Amics del MNCTC (Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya), en representació de l'AHS.

Delgado Viñas, Carmen

Transformació urbanística de les ciutats entre els segles XIX i XX. Projecte de la *Universidad de Cantabria*.

Deu Baigual, Esteve

Història del Gremi de Fabricants. Publicació.

Diaz Ortells, Jaume

Evolució urbanística de la Plaça Major de Sabadell. Empresa ATICS SL

Díez, Natàlia; Naono S.L.

Col·lecció de monografies amb el títol "La Guerra Civil a Catalunya. Crònica". Publica el Periódico de Catalunya. Utilització de les imatges en els volums 1 "*La vida sota les bombes*"; 3 "*Diversions*"; 7 "*Indústria de guerra*"; 8 "*Salvar vides en temps de mort*" i 9 "*Malgrat la guerra la vida continua*"

Dockhorn, Mauro

Estudi de l'empresa "La Electricidad". Tesi doctoral dirigida per Esteve Deu. UB.

Douet, James, i Arqueociència Serveis Culturals S.L.

Exposició al molí de Sant Oleguer.

Escolà Ramia, Ramon

Genealogia familiar. Recerca particular.

Esquerra Corominas, Carles

Informe sobre nous edificis pendents d'incloure al PEPPS. Ajuntament de Sabadell.

Espuny Tomàs, Maria Jesús

Portada del díptic de les "1eres Jornades internacionals universitàries sobre responsabilitat social a les empreses". Facultat de dret de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Estadella Serrat, Marcel

Història dels autobusos de Sabadell. Investigació particular.

Esteva Selva, Ramon

Butlletí AA.VV. Barri de Can Feu

Fernández Álvarez, Anna

Els fotògrafs Molins, Boixadera, Obradors i Ballester. Futura publicació a la revista Terme editada pel Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, sobre l'obra terrassenca d'aquests fotògrafs. Data de publicació: novembre de 2009

Projecció de cinema documental en la darrera sessió del IX Cicle de Cinema Català, organitzat pel CNL (Consorti de Normalització Lingüística) de Sabadell, que tindrà lloc el mes de novembre del 2008, al Casal Pere Quart de Sabadell

Fernández Augusto, Maria Jesús

Investigació sobre el pintor Ramon Noé Hierro. Museu d'Art de Sabadell.

Folch Vázquez, Rosa Maria

Projecte de rehabilitació i canvi d'ús de Vapor Pissit. Treball de postgrau d'Arquitectura tècnica. EPSEB.

Fortuny Bonet, Eusebio

Els Viver de la Torre Bonica. Genealogia familiar. Recerca particular.

Fundació La Mirada.

Publicació d'una "plaquette" amb el títol "Quim i Elvira".

Garcia Caballero, Marta

Treball de recerca. Patrimoni industrial de Sabadell.

García, Federico; AAVV Nous Barris Oest-Can Llong

Publicació d'una fotografia de la masia de Can Llong a la portada de la revista de la Festa Major del Barri. Data prevista de publicació: 20-21 de setembre.

Garcia-Planas Marcet, Plàcid

Exposició "Teixint Glamour" a la casa Arimon de Sabadell. Fundació Col·lecció Tèxtil Antoni de Montpalau. Data d'inauguració: 20 de setembre de 2008.

Giner Olcina, Josep

Història urbana de Santa Perpètua
Genealogia familiar. Investigació particular.

González Graupera, Marc

Història familiar. Investigació particular.

Guarch Castro, Josep Maria

Història del C.E. Mercantil. Pàgina web.

Julià, Toni; Televisió de Catalunya. TV3/C33

Reportatge pel programa Parlament del Canal 33. Data d'emissió dissabte 28 de juny de 2008

Marín, Mireia; Estudi de Comunicació Àlvar Comerma S.L.V.

Publicació d'un catàleg sobre l'edifici de Fira Sabadell, antigues naus de l'ABB.

Marín Corbera, Martí

Actes del congrés "Migraciones, mercados de trabajo y desarrollo económico del Franquismo a la Transición".

Martín Berbois, Josep Lluís

Biografies de personatges del Gremi de Fabricants. Publicació.
Cultura i política al primer terç del s. XX de Sabadell. Conferència a la Fundació Bosch i Cardellach i publicació de l'Institut d'Estudis Catalans.

Màrquez Marquès, Albert

Publicació d'un quadern de l'Associació de Veïns de la Creu Alta amb el títol "Les nostres places".

Martínez Rodríguez, Susana

Les Cooperatives de consum. Treball de post-doctoral. UAB.

Masagué Torné, Josep Maria

Quadern de patrimoni pel Museu d'Història de Sabadell sobre les xemeneies de Sabadell.

Masjuan Bracons, Eduard

Jaume Viladoms. Exposició al Museu d'Història de Sabadell.
L'ensenyament obrer a Sabadell en el primer terç del segle XX. Article per la revista Arraona núm. 31.

Mauri De Los Rios, Marcel

Premsa catalana al segle XIX a Sabadell. Per a l'edició del "Catàleg general de la premsa en català 1640-1898". Universitat Pompeu Fabra i Institut d'Estudis Catalans.

Moragues Olabarrí, Jone

El Vapor de l'Escardat. Memòria històrica i projecte de rehabilitació.

Morcillo, Emilio, i Televisió de Catalunya TV3/C33

Emissió de les imatges de la jornada electoral de 1933-34 en el TN Comarques de Tarragona el 8 de març de 2008.

Multimèdia Lua

Capítol núm. 4 de "El somni de Barcelona". Barcelona Televisió.

Muset Pons, Assumpta

La Casa Duran. Exposició permanent. Museu d'Història de Sabadell.

Naranjo Muñoz, Eladio

Paper segellat en diversos fons documentals: notariais, eclesiàstics, municipals.
Recerca particular.

Pladevall Fontanet, Josep Maria

Obra inèdita d'Agustí Borguñó. Recerca per a la Coral Belles Arts (repertori sabadellenc).

Primera Impressió

Fotografies murals per decorar l'espai de Fira Sabadell en motiu de la visita guiada als ex-treballadors de l'ABB.

Pulido, Laia; Goroka TV

Vídeo- espot dels 150 anys de la Caixa de Sabadell

Ramos Altamira, Ignacio

Fernando Gausante Valls i el Centre Musical de Sabadell. Futura publicació a la revista *Roseta* (Madrid).

Ribalta Puig, Pere

Història de l'aviació a Sabadell. Publicació i pàgina web.

Ribé Monge, Genís

"Trets de la foscor. Els refugis antiaeris de la Guerra Civil a Sabadell". Exposició al Museu d'Història de Sabadell.

Riera Viladot, Martí

Història familiar. Investigació particular.

Ríos, Ester; Dopec S.L.

Estudi històric de patrimoni.

Roca Tubau, Jordi

50 aniversari de Joventuts Musicals.

Roig Deulofeu, Albert

Història de l'edifici de La Electricidad (pl. del Gas). Fundació Gas Natural. Estudi històric-arquitectònic de la casa Grau.

Ros Hernández, Marc

Genealogia familiar. Investigació particular.

Rovira, Mercè - Regidoria de Comerç i turisme

Díptic "Descobreix la història de Sabadell". Ajuntament de Sabadell

Rutés Caba, Josep

Història de Correus a Sabadell.

Sánchez Villegas, Juan

Història de Ràdio Sabadell. Exposició al Museu d'Història de Sabadell.

Sardà Masllovet, Josep Maria

Recerques genealògiques diverses. Investigació particular.

Selma Lorente, Gonzalo

Buidat de la sèrie "Matrius dels rebuts d'enterraments" del fons Municipal. Elaboració d'una base de dades. Dins el projecte "*Enxarxeu-ho*" de la Societat Catalana de Genealogia, Heràldia, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària.

Subirana Reboloso; Lluís

Estudi per a la revista *Quadern* en motiu del 150 aniversari del naixement de Narcisa Freixa.

Torra Fernández, Lúdia

Història del Gremi de Fabricants. Publicació

Torrabadella Flix, Xavier

Antecedent esportius del segle XIX a Sabadell. Possible publicació.

Trullàs, Berta

Vídeo de l'Ajuntament de Sabadell sobre el projecte als FF.CC.

Valdenebro MANRIQUE, Raquel

Estudi de Can Borrell (Sant Pau de Riusec). Arqueociència Serveis Culturals S.L.

Vernet Obradors, Maite

Treball acadèmic per la facultat d'Història de l'Art sobre l'exterior de l'edifici de l'ABB

Viada VILAJUANA, Joan Antoni

Article sobre l'estació de tren de Sabadell. Butlletí nº 2 de l'Associació CENFES (Centre Ferroviari de Modelisme de Sabadell)

Xandri Guitart, Marcel

Tesi doctoral sobre els monuments als caiguts al Vallès. Facultat d'Història de l'Art. Universitat Autònoma de Barcelona

Participació en exposicions

Exposició al MHS sobre la història de Ràdio Sabadell

"Sabadell nord: ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener...", 27 maig - 13 juliol

Exposició al MHS: "Xemeneies (que ja no fumegen...)"

MHS. Trets de la foscor. Els refugis antiaeris de la Guerra Civil a Sabadell

1.2.3 PROGRAMA PEDAGÒGIC

- 10 de març. IES Ribot i Serra. 1r d'Animació Sociocultural. 4 alumnes.
- 22 d'octubre. IES Escola Industrial. 4art ESO. 10 alumnes.
- 27 de novembre (tarda). IES Ferran Casablanças. 4art ESO. 14 alumnes.
- 27 de novembre (matí). IES Ferran Casablanças. 4art ESO. 12 alumnes.
- 4 de desembre (tarda). IES Ferran Casablanças. 4art ESO. 14 alumnes.
- 4 de desembre (matí). IES Ferran Casablanças. 4art ESO. 11 alumnes
- 11 de desembre. IES Ferran Casablanças. 4art ESO. 17 alumnes.

1.2.4 PUBLICACIONS DE L'ARXIU

Durant el 2008 es treballa en l'edició del número 31 de la revista *Arraona*, que apareix publicada el mes d'octubre, amb un dossier dedicat a la Història de l'Ensenyament a Sabadell. Es treballa també amb en l'edició del proper número 32 amb el dossier dedicat als setanta anys de la fi de la Guerra Civil.

2. DIFUSIÓ DES DEL MUSEU D'ART

2.1 Objectius

1. Continuar presentant exposicions d'interès per al gran públic.

A partir de la disponibilitat econòmica i d'espais, incentivar la presència de mostres d'interès per al gran públic, les quals han de ser d'alta qualitat artística i d'importància a nivell nacional, potenciant al mateix temps les col·laboracions i el patrocini tant d'entitats públiques com d'entitats privades.

2. Consolidar el MAS com a centre de recerca i de recuperació d'autors i de temes artístics d'abast nacional.

La trajectòria del MAS, pel que fa a la recerca i la difusió d'autors i de moviments artístics locals, la convertit al mateix temps en un centre de referència per als investigadors que volen portar a terme estudis i edicions d'autors o i de temes d'un abast ja més nacional, i fora sempre de l'àmbit que suposa la ciutat de Barcelona.

3. Continuar la línia de recerca d'autors històrics i de temes d'història de l'art local.

El MAS ha de continuar l'estudi d'aquells autors o temes artístics locals que han conformat la nostra història de l'art, malgrat la seva poca transcendència a un nivell més nacional. Aquestes recerques han de permetre anar configurant la segona part de l'exposició permanent que abasta des de la guerra civil als nostres dies.

4. Ampliar el continguts de les ofertes expositives: intensificant la presència de creadors locals en actiu.

El MAS ha d'intensificar la difusió d'aquells creadors de la nostra ciutat que difícilment poden donar a conèixer la seva obra fora dels àmbits comercials. Així es proposa oferir els espais d'exposició per mostrar trajectòries i propostes temàtiques d'alguns d'aquests artistes més representatius i que configuren l'actiu artístic local.

5. Continuar la difusió de la creació artística més contemporània local i nacional.

El MAS és un centre ja consolidat pel que fa a l'ajut i difusió de la creació contemporània més actual.

6. Continuar amb l'estudi i difusió de les col·leccions pròpies.

Els Museu d'Art de Sabadell incideix especialment en l'estudi de les col·leccions pròpies, a partir però, vol oferir una altra tipus de lectura d'aquests fons, més àmplies i transversals, sempre exigents i rigoroses, però que sobrepassin els objectius purament historiogràfics, per oferir al gran públic enfocaments renovadors, que enriqueixin el coneixement dels objectes artístics, a partir de contextualitzacions no només artístiques, sinó també històriques, antropològiques, socials, estètiques, tècniques, entre d'altres.

7. Aquelles altres arts

El MAS continuarà destacant l'estudi i la difusió d'aquelles disciplines artístiques considerades erròniament com a menors, com són la fotografia, el còmic, la ceràmica, etc.

8. Activitats de dinamització

Cal intensificar les activitats de dinamització, entenent-les com aquell tipus d'activitats puntuals de curta durada, com conferències, presentacions, cursos, petites mostres, etc., amb l'objectiu d'afavorir una major presència del públic al Museu d'Art.

9. Arts visuals a la Nau Sud de l'Estruch. Centre de creació i producció artística.

Durant l'any s'ha continuat la programació d'arts visuals a la nova nau sud de l'Estruch, consistent en exposicions, residències, cursos, workshops, entre d'altres, d'acord amb la transversalitat en les tipologies de la producció contemporània, per esdevenir una més gran i compacta plataforma sabadellenca d'ajut a la creació contemporània.

10. Continuar el programa d'exposicions itinerants de producció pròpia.

Durant els darrers anys s'ha portat a terme amb gran èxit el programa d'exposicions itinerants del MAS, amb l'ajut de la xarxa de museus locals de la Diputació de Barcelona. Durant l'any, es coordinaran aquestes mostres i es seguiran promocionant, per millorar així la difusió del nostre treballs i dels nostres fons.

11. Continuar el treball conjunt entre entitats públiques i privades locals i nacionals.

El MAS continua i intensifica la col·laboració amb d'altres entitats públiques i privades, locals i nacionals, per portar a terme projectes de co-organització o de col·laboració, en els àmbits de la recerca i de la difusió artística, així cal entendre gran part de la programació d'aquest any.

12. Ampliar i intensificar l'oferta d'activitats didàctiques del MAS.

Cal continuar intensificant l'oferta didàctica del MAS, per aquest any els objectius de treball se centren en trobar millors estratègies per incrementar el rendiment educatiu de les visites escolars de tots els grups d'edats, millorar la comunicació externa, o sigui fer més visible les activitats ofertades, així com d'altres propostes noves i renovades que s'especifiquen en el capítol corresponent, destacant les que es refereixen al públic adolescent.

13. Ampliar i millorar la difusió del patrimoni artístic local

Sempre cal seguir treballant per millorar la difusió al gran públic de les col·leccions del museu i del patrimoni artístic local, a través dels materials de difusió editats, la publicitat, etc.

2.2. Actuacions

2.2.1 EXPOSICIÓ PERMANENT

Les intervencions portades a terme l'any 2008 han estat les següents:

- Recerca sobre *La col·lecció 1875-1936*. S'ha seguit treballant per millorar el coneixement existent sobre la història de l'art local, a través de les obres que es mostren a l'exposició permanent.
- *L'exposició permanent i les escoles*. S'ha millorat l'oferta de les activitats didàctiques de l'exposició permanent i la Casa Turull.

2.2.2 EXPOSICIONS TEMPORALS

Tal com es definia en el pla d'actuació, s'ha continuat la línia d'exposicions temporals centrada en diverses temàtiques, ja sigui d'art local, o forani, d'artistes consagrats a nivell català, de temes històrics o de contemporanis, de produccions pròpies o alienes, de col·laboracions amb d'altres entitats de la ciutat o de fora, entre d'altres; en el sentit que aquesta sala d'exposicions està oberta a qualsevol d'aquelles propostes que es consideri d'interès per al públic sabadellenc, partint d'una qualitat i rigor històric, i sobre tot de la diversitat d'interessos dels diferents públics que assisteixen al museu.

S'han presentat 10 exposicions, que han estat: *Autoretrat d'una època. Sabadell i la col·lecció Emili Morgui, Josep M. Brull. L'artista, el mestre, l'home, Cultura-Cultures. La col·lecció de Montserrat, Sant Jordi. El llibre i l'artista, Presències recuperades. El retrat a la col·lecció, Descobreix la joia del Museu. Dia Internacional dels Museus, Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars Propis. Artistes sabadellencs contemporanis, El plasticisme espiritual de Francesc Domingo i Talent Latent*, a més de les respectives activitats complementàries, com són conferències i /o presentació de catàlegs.

El detall de les exposicions temporals és el següent:

- **A la planta baixa:**

- **Josep M. Brull: l'artista, el mestre, l'home.
Any Brull**

Dates: 20 de desembre – 24 de febrer 2008

Coordinació i Producció: Museu d'Art de Sabadell i Patronat Municipal de Cultura i Joventut. Ajuntament de Ripollet,

Organització: Patronat Municipal de Cultura i Joventut. Ajuntament de Ripollet, Diputació de Cultura, Generalitat de Catalunya i Obra Social Caixa Sabadell

Comissariat: Elena Vilalta Gómez

Amb la col·laboració de l'Associació de Pessebristes de Sabadell i el Gremi de Fabricants

Amb publicació.

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per grups.

Amb activitats de dinamització:

- **Visita comentada** a l'exposició. Diumenge 13 de gener de 2008, d'11 a 14h. Activitat gratuïta.
- **Tallers de Nadal: "El pessebre, fem-lo!"**
Del 24 de desembre de 2007 al 4 de gener de 2008. Museu d'Art de Sabadell. Activitat de pagament.

El Museu d'Art de Sabadell i el Museu d'Història de Sabadell van oferir, com cada any, diversos tallers adreçats al públic infantil. Enguany, al Museu d'Art els infants podran fer el seu propi pessebre, des de les figures fins al paisatge. Els més petits utilitzaran materials de fàcil manipulació i els més grans portaran materials reciclats per treballar-los.

- **El Pessebre del paraire.** Del 20 de desembre de 2007 al 13 de gener de 2008. Activitat gratuïta.

Exposició de l'anomenat Pessebre del paraire realitzat per Josep Maria Brull l'any 1956 per al Gremi de Fabricants de Sabadell.

- **Els pessebres de Josep M. Brull.** Itinerari individual.

Es facilità informació sobre tots els pessebres de Josep M. Brull que durant les festes de Nadal s'exposen a Sabadell, Ripollet, Barcelona i altres poblacions.

El Museu d'Art de Sabadell presentà l'exposició *Josep M. Brull: l'artista, el mestre, l'home*, que mostrava una quarantena de peces d'aquest escultor nascut a Ascó (Ribera d'Ebre) però força actiu arreu de Catalunya. L'exposició formava part dels actes de l'Any Brull que es van succeir al llarg del 2007 en diversos municipis catalans, molt especialment a Ripollet, atès que Josep Maria Brull (1907-1995) hi va residir gran part de la seva vida.

Escultor, dibuixant i figurista, Josep Maria Brull és un dels noms més representatius de l'escultura noucentista catalana. L'obra de Brull recull peces de format i grandària diversos, amb materials variats que van des de la terra cuita a la pedra o el marbre. Educat sota l'esperit noucentista, les seves primeres peces presenten el caràcter mediterrani d'aquest període artístic, per passar posteriorment a una sintetització de les formes, molt més abstractes i simbòliques.

L'any 1927 arribà a Ripollet per treballar com a mestre i de seguida es relacionà amb el món artístic de Sabadell. Inicià la seva formació artística al costat d'Antoni Vila Arrufat, com a membre de l'Acadèmia de Belles Arts de la ciutat, i a l'Escola de Llotja de Barcelona, com a condeixeble de Màrius Vilatobà i Lluís Molins de Mur. El 1930 anà a l'Escola de Belles Arts d'Olot, on rebé lliçons de Xavier Nogués, Francesc Labarta i Manuel Humbert, i com a escultor es formà amb Josep Clarà i Martí Casadevall. Durant més de trenta anys Josep Maria Brull fou professor d'escultura i ceràmica a l'Escola Industrial d'Arts i Oficis de Sabadell.

Treballà la pedra, esculpint obres de caràcter senzill i mediterrani d'entre les que destaquen les fetes amb pedres de riu subtilment retocades. Com a ceramista practicà principalment les tècniques de la terracota i el gres i s'especialitzà en la realització de figures per a pessebres de ceràmica d'un gran realisme. Com a dibuixant també estigué immers en la temàtica nadalenca i realitzà moltes felicitacions. Els seus temes preferits foren la figura femenina i les maternitats, que es poden veure ben representades a l'exposició.

Exercí com a professor d'infants, amb els quals féu diverses revistes –destaca Germanor-, per tal d'incitar-los a expressar-se per mitjà del dibuix i l'escriptura. També realitzà obres de decoració mural amb ceràmica vidriada i marbre, com el dossier del Crist de la Bona Mort a l'església de la Puríssima Concepció (1956) i el mosaic de la Sagrada Família per a la parròquia de Sant Feliu (1959), ambdues de Sabadell.

La seva obra gaudí d'un gran reconeixement, tant del públic com de la crítica, i al llarg de la seva vida rebé una quantitat important de guardons i distincions. El Museu d'Art de Sabadell conserva a la seva col·lecció vuit obres de Josep M. Brull, realitzades entre 1944 i 1960, de les quals la meitat són escultures. Algunes d'aquestes obres completaren l'exposició.

▪ **Cultura-Cultures. La col·lecció de Montserrat**

Dates: 18 març – 1 de juny

Coordinació i Producció: Museu d'Art de Sabadell i Museu de Montserrat

Organització: Museu de Montserrat

Comissariat: Josep Corredor Matheos

Amb publicació.

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per grups.

Amb activitats de dinamització:

- **Visites comentades** el diumenge 6 d'abril, d'11 h. a 2h. Activitat gratuïta

L'exposició *Cultura – Cultures* va estar nomenada als premis ACCA de la crítica d'art l'any 2006, pel seu discurs i per la importància de les peces, 102, les quals van arribar en una sola donació procedents de Caja Madrid.

Cultura- cultures presentava un conjunt variat de materials arqueològics i etnològics. Aquestes peces tan heterogènies reagrupades per cultures, oferien una lectura de gran interès, com és el diàleg intercultural en un món tan interrelacionat com el que vivim. En el fons, l'home és el mateix i idèntic en totes les cultures, amb les seves necessitats biològiques i psíquiques i els mateixos plantejaments profunds sobre la vida i sobre la mort. Cada cultura presenta trets característics però les arrels són les mateixes. El visitant era convidat a fer una excursió a través del temps i de l'espai i descobrir la veritat primària que tots els humans són iguals i observar que les diferències són enriquidores i apunten totes cap un punt central de confluència.

Els àmbits en que es dividia la mostra eren:

- Cultures antigues d'Egipte, Xipre i del Pròxim Orient.
- Orient Asiàtic. Cultures asiàtiques
- Cultures aborígens
- Ameríndia
- Món Clàssic

- **Matèries personals. Llibres d'artista a la col·lecció del Museu d'Art de Sabadell**

Dates: 17 al 27 d'abril, amb motiu de la Diada de Sant Jordi

Coordinació i Producció: Museu d'Art de Sabadell

Comissariat: Museu d'Art de Sabadell

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per grups.

Amb activitats de dinamització:

- **Visites comentades** el diumenge 20 d'abril, d'11 h. a 2h. Activitat gratuïta

Molts artistes han compaginat la seva obra pictòrica o escultòrica amb la creació d'uns volums impresos que, per la seva originalitat i bellesa plàstica, van transformar la idea que es tenia del llibre. El llibre d'artista o llibre objecte no és un llibre convencional, ja que respon a una voluntat de renovació creativa i d'expressió personal.

El llibre es converteix en un suport creatiu més. Els llibres d'artista poden estar formats per apunts, pintures, anotacions personals, fotografies, retalls, objectes, etc. De vegades ni tan sols es presenten relligats i els textos tenen, més enllà del contingut, un interès des del punt de vista plàstic. Alguns són fruit de la col·laboració entre diversos artistes o entre un escriptor i un artista plàstic.

S'hi van mostrar revistes d'art com *Èzcema*, *Artics* i *Cave Canis*; carpetes de gravats de Joan Vila Casas, Fina Miralles, Alfons Borrell, Ramiro Fernández, Agustí Puig, Jesús Llamas, Josep Sallès i Oriol Vilapuig; llibres d'artista d'Anna Recasens i de Atsuko Arai ; i publicacions d'artistes que havien guanyat la beca d'intercanvis europees Catalunya/ Roine-Alps

- **Descobreix la joia del museu. Dia internacional dels museus. Abans del soterrament. Set passos a nivell. Noves visions**

Dates: 17 de maig – 29 de juny

Coordinació i Producció: Museu d'Art de Sabadell

Comissariat: Museu d'Art de Sabadell

Col·laboració: Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, Institut d'Educació Secundària Jaume Viladoms i Institut d'Educació Secundària Ferran Casablanca

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per grups.

Amb activitats de dinamització:

- **Visites comentades** el diumenge 18 de maig, d'11 h. a 2h. Activitat gratuïta.

El Dia Internacional dels Museus, el 18 de maig, és una celebració que té lloc anualment, des del 1977, amb l'objectiu d'apropar als ciutadans la tasca que fan els museus com a institucions al servei del desenvolupament cultural de la societat, de la cooperació i de l'enriquiment de les cultures.

La joia seleccionada enguany, que portava per títol: “Abans del soterrament. Set passos a nivell. Noves visions”, era un conjunt de set pintures de Josep Mª Cañadell, que mostraven els set passos a nivell dels ferrocarrils de la Renfe que hi havia al seu pas per Sabadell. Els quadres van ésser pintats poc abans del soterrament del tren, entre 1971 i 1972, quan el projecte de l'actual Gran Via ja començava a prendre forma.

És un conjunt poc conegut de la col·lecció del MAS, que s'ha restaurat especialment per a l'ocasió, i que al marge de l'interès artístic que tenen, aporta molta informació de la història recent de la nostra ciutat.

El subtítol de “Noves visions” remet a les obres d'estudiants de batxillerat artístics d'instituts d'ensenyament secundari de Sabadell que es mostren a la vegada, fetes a partir dels “Passos a nivell” de Josep M. Cañadell, especialment per a aquest dia.

Un dels objectius del programa d'actuació del MAS per a l'any 2008 era augmentar el contacte amb el públic jove i adolescent, en una aposta per trobar activitats i processos que els poguessin interessar i servissin per apropar-los a la cultura artística local.

Per això, es va convidar els instituts de batxillerat artístic de la ciutat a col·laborar amb el MAS i, fruit d'aquests contactes, va sorgir la participació de professors i alumnes de 2n curs de batxillerat artístic de IES Jaume Viladoms i de l'IES Ferran Casablanques en la joia del museu.

Els estudiants d'aquests instituts han fet, com a exercici, una peça partint dels olis pintats per Josep M. Cañadell, sobre els passos a nivell del ferrocarril del nord; una mostra de les obres realitzades pels joves estudiants s'exposa junt a la joia del museu.

Els alumnes participants de l'IES Jaume Viladoms són: Adrià Bernabeu, Laia Bosch, Laura Castaño, Carolina Fernández, Cinthya Garrido, Rebeca Gavilán, Melania Gómez, M. Mar Graells, Marta Larrubia, Elena Manzano, Sara Ortega, Núria Palau, Gemma Pujol, Laura Rovira, Arancha Sánchez, Alba Sangenís, Mireia Segú, Alba Valverde i les professores Gemma Fernandez i Sol Punsola

Per part de l'IES Ferran Casablanques hi participen els alumnes: David Arredondo, Míriam Baeza, Raquel Canales, Laura Chacón, Júlia Coma, Montse Delgado, Alba Gómez, Alba Loncan, Pilar López, Sergio Martín, Sandra Pascual, Míriam Pelegrina, Cristina Pérez, Marina Schkot, Sílvia Trillo, Nerea Ungueti, Sara Ureña, Bru Uyà, Nadima Vassallo i els professors: Miguel Andrino, Marta Arner, Alberto Del Cerro i Daniel Moya.

- **Presències recuperades. El retrat a la col·lecció**

Dates: 12 de juny – 20 de juliol

Coordinació i Producció: Museu d'Art de Sabadell

Comissariat: Museu d'Art de Sabadell

Amb publicació.

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per grups.

Amb activitats de dinamització:

- **ESPAI FAMILIA'RT.** Durant tota l'exposició, espai d'activitats per a petits i grans. Activitat gratuïta.

- **Visites comentades** el diumenge 15 de juny, d'11 h. a 2h. Activitat gratuïta

- **Taller "Sóc retratista!"**. Diumenge, 6 de juliol, de 2/4 de 12 a 1 del migdia. Activitat gratuïta.

- **Taller organitzat en dues parts**. La primera consistirà en una visita guiada a l'exposició i, a continuació, es farà una activitat participativa a partir d'una selecció de les obres de l'exposició realitzada pels mateixos participants. A la segona part es descobrirà tot el que un retrat pot explicar si se sap escoltar-lo. A partir de totes les reflexions, es farà un retrat emprant diverses tècniques de representació.

El retrat a la col·lecció, una mostra de producció pròpia que tenia com a objectiu explicar les característiques de l'art del retrat a la col·lecció, com a reflex del tractament d'aquest gènere a l'àmbit local de l'art sabadellenc.

Tots els museus d'art tenen retrats. No en va, des del Renaixement el retrat ha estat un dels grans temes i gèneres de la història de l'art occidental. Era qüestió de temps, doncs, que el Museu d'Art de Sabadell decidís dedicar una exposició al retrat com a gènere.

Durant la darrera dècada els objectius de treball intern del MAS han estat, bàsicament, la documentació, conservació i el coneixement de la pròpia col·lecció, així com la recerca per a la construcció d'una historiografia artística local. Entrat el segle XXI, i amb aquesta feina ja ben encaminada, busquem renovades lectures de les obres que es conserven al nostre museu, lectures transversals que mostrin la riquesa de l'objecte artístic com a tal, que ens permet múltiples significats i significants, així com de la nostra col·lecció. *Presències recuperades* esperava assolir aquests objectius.

No es pretenia explicar què és el retrat, ni fer una història exhaustiva del retrat a Sabadell, sinó poder conèixer millor, valorar i gaudir d'aquest conjunt d'obres que formen part de la col·lecció, situant-les en el seu marc històric, estilístic i tipològic.

Entre la imitació i la representació de la realitat, senyores, senyors, nens o personatges que havien presidit parets, despatxos i salons de Sabadell es desvetllen del seu son per explicar-nos històries, d'ells mateixos o dels seus artífexs, i recuperar el seu diàleg amb l'espectador. Al cap i a la fi, un retrat està fet perquè el mirem.

Els àmbits de l'exposició eren: *El retrat com a gènere, Tècnica, observació i estudi, El model desconegut, Retratistes nòmades, El retrat a Sabadell i Joc de mirades*.

- **Cine Ateneo. Isidre Manils**
Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis

Dates: 11 de desembre – 2 de novembre

Coordinació: Museu d'Art de Sabadell i Museu Abelló. Fundació Municipal d'Art

Organització: Fundació Banc Sabadell, Obra Social Caixa Sabadell, Museu Abelló. Fundació Municipal d'Art i Museu d'Art de Sabadell/ Ajuntament de Sabadell.

Comissariat de l'exposició: Jesús Martínez Clarà

Concepte de la publicació: Jesús Martínez Clarà i Ferran Gimenez

Amb publicació.

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per grups.

Amb activitats de dinamització:

- **Actuació de dansa** a càrrec de Dansa Contemporània Effekten, amb Blanca Noguerol i Àfrica Manils, amb música de Murnau, el dia de la inauguració.

- **ESPAI FAMILIA'RT.** Durant tota l'exposició, espai d'activitats per a petits i grans. Activitat gratuïta

- **Visites comentades** el diumenge 9 de novembre, al Museu d'Art de Sabadell i Museu Abelló de Mollet del Vallès, amb l'assistència de l'artista. Servei d'autocar gratuït.

15 de juny, d'11 h. a 2h. Activitat gratuïta

La Fundació Banc Sabadell, l'Obra Social Caixa Sabadell, la Fundació Municipal Joan Abelló de Mollet del Vallès i el Museu d'Art de Sabadell han unit esforços per portar a terme un nou projecte expositiu —el setè, ja— dins el marc del cicle *Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis*. Enguany el protagonista va ser el pintor Isidre Manils, nascut a Mollet del Vallès l'any 1948 i resident a la ciutat de Sabadell des de ja fa trenta anys.

Es continuà mantenint la voluntat de fer visibles les trajectòries artístiques dels artistes visuals contemporanis més destacats del nostre territori, a través d'una acurada i treballada mirada enrere.

Per primera vegada, es gaudí de dues exposicions simultànies, a Mollet i a Sabadell, que malgrat que desenvolupaven conceptes diferenciats s'emmarcaven en un discurs conjunt sota un únic títol, *Cine Ateneo*.

L'exposició del Museu d'Art de Sabadell portava per títol *La visió*. Era un bloc temàtic, homogeni, unitari i complet de l'obra de l'artista, un gran mural fet d'obres representatives del període 1990-2008, on es trobaven els principals temes tractats per Isidre Manils, com ara: Les fosques estances de la identitat, La forma, El cossos i els "frames", L'amor resplendent, i La bellesa i La mort. Aquest conjunt mural era molt divers, no era cronològic i responia a un criteri de facilitar les lectures en totes les direccions físiques de l'espai. Una mena de palíndrom visual que es podia llegir en qualsevol direcció.

L'exposició del Museu Joan Abelló de Mollet del Vallès portava per títol *La seqüència* i era una mostra cronològica i clarament retrospectiva, on es representaven les etapes fonamentals de l'evolució creativa de l'artista fins avui, amb els blocs temàtics següents: Època de formació (60), La seducció conceptual (70), Intuïcions del futur: acoblaments, La voluntat expressiva (80), Icones contemporànies i La fascinació de les imatges (1990-2008).

- **Talent latent**

Dates: 4 de desembre – 18 de gener del 2009

Coordinació: Museu d'Art de Sabadell

Organització: Entitat autònoma de difusió cultural i programa de circuits i gires de la direcció general de cooperació cultural, àrea de difusió i cooperació artístiques de la Generalitat de Catalunya i Museu d'art de Sabadell

Comissariat: Álvaro de los Ángeles, Marta Dahó i Tanit Plana

Amb publicació.

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per a grups.

Amb activitats de dinamització:

- **ESPAI FAMILIA'RT.** Mirades. Durant tota l'exposició, espai d'activitats per a petits i grans. Activitat gratuïta

- **Visites comentades** el diumenge 15 de juny, d'11 h. a 2h. Activitat gratuïta.

El MAS ha prioritzat la fotografia en els diferents programes de treball que desenvolupa, ja sigui històrica o contemporània, bàsicament d'autors locals però també nacionals i internacionals. D'aquesta manera, volia instaurar aquesta tècnica al mateix nivell que les tradicionals anomenades Belles Arts, al costat de la pintura, l'escultura i d'altres.

Així, en aquesta història, volem destacar l'habitual participació del MAS a l'antic certamen de la Primavera fotogràfica, autèntic festival bianual que la Generalitat de Catalunya organitzava. Ja uns anys després de la seva desaparició, el departament de cultura i mitjans de comunicació de la Generalitat – juntament amb l'Ajuntament de Tarragona – organitza una nova manifestació fotogràfica de caràcter públic i anual, l'SCAN.

SCAN'08 comptà amb un comitè artístic integrat per David Balsells, Pep Benlloch, Marta Dahó, Joan Fontcuberta i Tanit Plana, amb la coordinació de Mariona Fernández.

SCAN es basa en dos eixos: la presentació internacional de nous autors i l'establiment de plataformes de reflexió, investigació i difusió al voltant del llenguatge fotogràfic. En aquest sentit s'ha d'entendre l'exposició *Talent latent*, la qual es va presentar a Tarragona i a Mataró, i ara es podrà veure a Sabadell.

Talent latent és el títol que va rebre l'exposició organitzada i presentada a Tarragona el mes d'abril en el marc d'SCAN 2008, comissariada per Álvaro de los Ángeles, Marta Dahó i Tanit Plana.

En aquesta gran exposició col·lectiva es van presentar 15 artistes triats entre més de cent, seleccionats a partir de les propostes de dos-cents professionals de tot el món que estan habitualment en contacte amb autors que es troben en la fase incipient de la seva trajectòria o bé que, malgrat estar consolidada, és desconeguda.

El MAS vol seguir estant present en la recerca i difusió dels llenguatges més actuals de la fotografia contemporània, aquesta mostra n'és un gran exponent. És per aquesta raó que es presenta a Sabadell, una selecció dels treballs més importants que hi van formar part.

Talent Latent va presentar-se a l'SCAN '08 com a espai on s'interseccionen diverses maneres de pensar i veure la societat d'aquest segle. I es planteja com l'embrió d'un futur observatori de les noves tendències fotogràfiques del món.

El títol del projecte emfatitza el "talent" de creadors emergents de diversos països en el terreny "latent" de la fotografia. Es tracta d'una plataforma de visibilitat per a autors rellevants, al voltant d'un argument que els uneix: reflexionar sobre com aquest gènere incideix en la configuració de la societat caracteritzada per l'omnipresència de les imatges.

Els autors i els respectius registres viatgen des d'espais íntims a d'altres de col·lectius, a partir d'afirmar o qüestionar la fotografia com a mitjà artístic.

Dels quinze artistes que van presentar-se a l'Scan, els comissaris n'han seleccionat sis per a presentar a Sabadell, aquests són: Magda Stanová (Eslovàquia): "In the shadow of photography", Aleix Plademunt (Girona/Catalunya): "Cult", Bruno Arbesu (Madrid/Espanya): "Mítimes", Fiona Hackett (Irlanda): "Extraterritorial spaces", Yan Gross (Suïssa): "Horizonville" i Tehnica Schweiz (Hongria): "Identikit Photographs"

- **Sala del primer pis i Casa Turull:**
 - **Autoretrat d'una època. Sabadell i la col·lecció Morgui**

Dates: 10 de gener – 24 de febrer

Organització i coordinació: Museu d'Art de Sabadell

Comissariat: Rossend Lozano

Amb publicació, a càrrec de la família Morgui Torrella.

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per a grups.

Amb activitats de dinamització:

- **Visita comentada a l'exposició.** Diumenge 3 de febrer, d'11 a 14h. Activitat gratuïta.
- **Presentació del llibre Autoretrat d'una època. Sabadell i la col·lecció Morgui,** a cura de Rossend Lozano, editat per la família Morgui Torrella. Dijous, 8 de febrer, a les 7'30h.

El Museu d'Art de Sabadell va presentar l'exposició *Autoretrat d'una època. Sabadell i la col·lecció Morgui*, gràcies a la generositat de la família Morgui Torrella, la qual conserva tot el llegat del seu pare, que ha posat a disposició del Museu d'Art de Sabadell.

La família Morgui Torrella va preparar l'edició d'un llibre, a cura de Rossend Lozano, doctor en història de l'art i especialista en art sabadellenc, el qual es presentà durant la mostra.

Els estudis d'història de l'art local ens posen constantment de manifest que la vida social i cultural d'un país sovint es nodreix de moltes persones que habitualment romanen en l'anonimat. La figura d'Emili Morgui i Cabal (Sabadell 1906-2001) té un significat especial en aquest sentit per a la nostra ciutat. Lluny dels grans escenaris i de l'actualitat mediàtica i publicitària dels moments que els toca viure, aquestes persones desenvolupen tasques que ajuden en la construcció i el desenvolupament del teixit associatiu que fa possible la creativitat i l'activitat cultural a les nostres ciutats. Amb la seva iniciativa i el seu suport es promouen la realització d'esdeveniments artístics, exposicions, concerts, creació literària i teatral, ajuden artistes i fomenten el mercat.

Es pot dir que durant la segona part del segle XX, Emili Morgui ha contribuït especialment al desenvolupament de les arts plàstiques a Sabadell. Entre les diverses actuacions d'Emili Morgui, destaca la col·lecció d'autoretrats de pintors sabadellencs que va promoure en les dècades dels setanta i dels vuitanta, amb autoretrats d'artistes com Camil Fàbregas, Vila Casas, Vila Arrufat, Durancamps,... fins arribar a més de setanta obres. Una col·lecció tan singular com interessant des del punt de vista ciutadà i des del punt de vista historiogràfic per a la història de l'art.

- **Cultura-Cultures. La col·lecció de Montserrat**

Dates: 18 de març al 31 de maig

Coordinació i Producció: Museu d'Art de Sabadell i Museu de Montserrat

Organització: Museu de Montserrat

Comissariat: Josep Corredor Matheos

Amb publicació.

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per grups.

Veure planta baixa

- **Presències recuperades. El retrat a la col·lecció**

Dates: 12 de juny – 20 de juliol

Coordinació i Producció: Museu d'Art de Sabadell

Comissariat: Museu d'Art de Sabadell

Amb publicació.

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per grups.

Amb activitats de dinamització:

Veure planta baixa

- **Ramon Noè, ocell de bardissa**

Dates: 2 de setembre – 2 de novembre

Organització i coordinació: Museu d'Art de Sabadell

Comissariat: Museu d'Art de Sabadell

Amb publicació. Coeditada pel Museu d'Art de Sabadell i la família Noè Antolí

Servei educatiu del Museu d'Art de Sabadell. Visites guiades per a grups.

Amb activitats de dinamització:

- **Visites comentades**, sense concertació prèvia. Durant la Festa Major, dies 6, 7 i 8 de setembre, de 17 a 21h. Diumenge 12 d'octubre, d'11 a 14h. Activitat gratuïta.
- **Taula rodona** a càrrec d'Anna Cabeza, Maria Peña i Imma Fontanals, el dia 23 d'octubre a 2/4 de 8h.
- **Taller:** Espai Família'RT "Cels d'un país", del 2 de setembre al 2 de novembre. Activitat lliure i gratuïta.
Destinatari: públic familiar.

Però per lo vist la meva formació tenia que ésser com "ocell de bardissa", d'ací d'allà...

L'ocell de bardissa és menut, humil, discret. L'ocell de bardissa no fa grans migracions, però va amunt i avall del territori. L'ocell de bardissa viu sense fer terrabastall i va a la seva. L'ocell de bardissa s'alimenta de gra; amb poca cosa en té prou i sap treure profit d'allò que l'envolta.

Ramon Noè es considerava un pardal de bardissa i, certament, vivia, treballava i es comportava com aquest petit ocell migratori de color gris i bru molt comú a tot Europa i a la major part del territori català. Però una cosa era el seu caràcter honest i discret, distintiu de tota una manera d'entendre la vida, i una altra de molt diferent el que la seva obra expressava.

Era un pintor extraordinari. Més enllà de la seva capacitat tècnica d'execució del dibuix i d'utilització del color, sabia captar tota la vida i la bellesa de les coses més senzilles del carrer. D'altra banda, era un artista complet, de la mateixa manera que ho eren els artistes renaixentistes. Una formació sòlida li proporcionà les eines per a crear i un talent innat li aportà la capacitat expressiva per emprendre el coneixement de diferents tècniques pictòriques i artístiques.

Ramon Noè forma part d'un grup d'artistes catalans molt poc coneguts encara, que desenvoluparen la seva trajectòria professional a partir de la postguerra i al llarg de tota la segona meitat del segle XX. Són artistes figuratius, tots amb una formació molt consistent, que no han encapçalat cap moviment de renovació de l'art del país, ni tan sols l'han seguit, sinó que s'han mantingut fidels, coherents i còmodes dins dels límits del realisme. Això és precisament el que els fa especials i, paradoxalment, el que els ha allunyat dels grans estudis de l'art català.

Aquesta exposició d'homenatge mostrava la trajectòria d'un artista ben conegut a la ciutat i ho feia precisament remarcant allò més desconegut de la seva obra. El pintor del Mercat, dels carrers de Sabadell i del Ripoll és també el pintor d'animals, d'escenes de circ, dels paisatges de la seva vida, de les parets d'esglésies i de seus empresarials. I, encara més, Ramon Noè es presentava com un esmaltador d'una gran qualitat que, hereu de l'obra del mestre Miquel Soldevila, treballà al costat d'orfebres tan destacats com Alfons Serrahima, Xavier Corberó o Aureli Bisbe.

- **El plasticisme espiritual de Francesc Domingo**

Dates: Del 13 de novembre de 2008 al 18 de gener de 2009

Coordinació: Museu d'Art de Sabadell

Organització Museu Abelló de Mollet del Vallès, Thermalia Museu de Caldes de Montbui, Ajuntament de Sabadell. Museu d'Art de Sabadell, Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú i Museu de Valls

Comissariat de l'exposició: Natàlia Barenys

Col·laboració: Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona, Fundació Caixa de Catalunya i Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació

Amb publicació.

Amb activitats de dinamització:

- **Visita comentada a l'exposició**

Diumenge 7 de desembre, d'11 a 14h. Activitat gratuïta.

El Museu d'Art de Sabadell ofereix la possibilitat de concertar visites comentades per a grups, qualsevol dia amb concertació prèvia al telèfon 937 257 144. Gratuïtes.

- **Família'Rt:**

- . Activitat autònoma del 14 de novembre al 18 de gener de 2009

- . Taller amb monitor dissabte 27 de desembre de 17 a 20h.

El Museu d'Art de Sabadell, un cop més, va voler participar en la recuperació d'un autor destacat a nivell nacional però gairebé oblidat en el panorama historiogràfic català, amb l'organització d'una exposició i l'edició d'un llibre, ens referim al pintor Francesc Domingo, de qui en conserva diverses obres, permeten així l'adequada i correcte valoració i documentació d'aquestes.

Aquesta tasca es va portar a terme gràcies al suport de la Xarxa de museus locals de la Diputació de Barcelona, i en cooperació amb el Museu Abelló de Mollet del Vallès, Thermalia Museu de Caldes de Montbui, Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú i Museu de Valls, on també es va poder veure la mostra.

Es pretenia "posar" a Francesc Domingo en el lloc que li pertoca dins l'àmbit de la pintura catalana de les avantguardes, en el primer terç del segle XX. Al costat de Miró i Dalí, els quals han seguit un camí de reconeixement prou sabut i també merescut. Fou un dels fundadors realment actius de l'Agrupació Courbet, amb Miró i Llorens Artigas. Fou posat pel crític Sebastià Gasch com a paradigma de l'art d'avançada, al costat de Dalí i Miró, al llarg dels anys 20. El seu domini sobre la línia el situa entre un dels dibuixants més bons de tots els temps. Però l'allunyament de la nostra terra (visqué molt de temps a França, i s'acabà exiliant a Sao Paulo, al Brasil), ha motivat un desconeixement per part de col·leccionistes i crítics i el públic en general, que no es correspon amb el nivell altíssim de la seva producció.

Les obres exposades eren gairebé inèdites i representaven una autèntica sorpresa en el món de l'art, ja que s'hi ensenyava un Domingo desconegut, fora de la pintura realista i els retrats de dames burgeses amb què als anys 30 i 40 fou reconegut. Era el Domingo cezannià, cubista i fins i tot surrealista, avalat per les tesis primer de J. Llorens Artigas i després de Sebastià Gasch. Les obres provenien tant de col·leccions privades, com de museus i entitats. En aquest sentit, és important perquè es van desempolsar gairebé totes les obres de Domingo que tenen els museus de la Xarxa als seus magatzems, amagades dels ulls del públic. Un motiu excel·lent per donar a conèixer els fons dels museus, reagrupats a l'entorn d'aquest temperamental artista.

- **Altres espais**

- **Concurs i exposició del Cartell de la Festa Major 2008**

Dates: 6, 7 i 8 de setembre, en el marc de la Festa Major

Lloc: Vestíbul de l'edifici central de l'Ajuntament

Coordinació i producció: Museu d'Art de Sabadell

Des del Museu d'Art de Sabadell es va organitzar i coordinar el concurs del cartell de la Festa Major de 2008 així com l'exposició i el muntatge de l'exposició que es fa durant els dies de la Festa Major per mostrar el cartell guanyador i els finalistes.

Per a la realització del concurs es redactaren, aprovaren i publicaren les bases amb un díptic, disseny del departament d'Imatge Corporativa de l'Ajuntament, que segueix el disseny d'anys anteriors. El díptics s'adreçaren als centres especialitzats i altres punts de distribució de la ciutat i de fora. Se'n editaren 4.500 exemplars.

El jurat es va reunir el dia 20 de maig de 2008, al casal Pere Quart, i va estar format per: Sr. Lluís Monge Presència, Tinent d'alcalde de Presidència, Sra. Eva Vilarrubí Marmol, cap del Servei de Cultura, Sra. Anna Duran Domènech, d'Imatge Corporativa, Sra. Engràcia Torrella Suñé, directora del Museu d'Art de Sabadell, Sr. Pere Escudero Ayuso, Cap de Festes i Cultura Popular, Sr. Txema Alriols Serra, dissenyador gràfic professional i Sr. Alfons Borrell, artista pintor.

Es van presentar un total de 56 obres, de les quals 41 eren d'estudiants l'Escola Municipal d'Art Illa.

Després de valorar cada una de les obres presentades seguint els criteris acodats, el jurat va decidir de manera unànime seleccionar tres finalistes, que varen ser: Carla Papiol Orga, Anna Font Guiu i Carmen Ansio Ruiz i concedir el premi a l'obra presentada per Vèlia Bach Creus, per adequar-se a la funció anunciadora i alhora transmetre el caràcter festiu de la festa major.

Es van renovar els suport que fins ara es feien servir. Així, es van adquirir un peus d'alumini i uns plafons nous de mides i materials més adequats per aquest ús. Els cartells dels finalistes i del guanyador quedaren instal·lats en aquest plafons i s'hi aplica en vinil la categoria (guanyador o finalista) i els noms dels concursants. Es van col·locar al vestíbul de l'Ajuntament, al costat de l'escala durant els dies de la Festa Major.

2.2.3 ACTIVITATS DE DINAMITZACIÓ

- **Curs d'història del cinema: Del classicisme nord-americà al cinema asiàtic**

Dates: 19, 21, 26 i 28 de febrer i 4, 6, 11, 13 i 18 de març de 2008

Horari: de 17 a 19h

Lloc: Centre de Documentació del MAS

A càrrec: Cristina Álvarez de Lamardecine

Organització: Museu d'Art de Sabadell

El curs estava pensat per a les persones que tenen interès en conèixer les característiques i la metodologia que empren els cineastes més reconeguts dins del panorama cinematogràfic internacional. A tal fi s'explicaven els codis i les constants temàtiques dels directors més emblemàtics, per tal de comprendre millor les seves pel·lícules.

Les classes eren teòriques i s'hi donaven els coneixements bàsics de les tècniques cinematogràfiques que utilitza cada cineasta. Totes les explicacions anaven acompanyades de projeccions per tal de facilitar la comprensió de la teoria. Les seqüències eren extrems de films molt coneguts que ja formen part de la història cinematogràfica.

Els principals objectius del curs eren:

- Veure des d'una perspectiva més amplia, documentada i conscient seqüències cinematogràfiques que formen part de la història del cinema.
- Conèixer la metodologia, les característiques conceptuals i lingüístiques dels cineastes més representatius del cinema internacional i reconèixer la seva iconografia i el seu llenguatge artístic.
- Analitzar amb més profunditat les imatges i els continguts de les pel·lícules en el context de la història del cinema.

El curs era gratuït i el programa va ser el següent:

El classicisme nord-americà: John Ford, Billy Wilder

El trencament dels clàssics: Fritz Lang, Alfred Hitchcock

Cinema italià: Rossellini, Fellini

La *nouvelle vague* francesa: Godard, Truffaut

Cinema espanyol: Berlanga, Buñuel

Cinema europeu: Tarkovski, Bergman

El Neohollywood: Scorsese, Coppola

Cinema postmodern: Lynch, Cronenberg

Cinema asiàtic: Kitano, Kim ki duk

Al darrer dia es va passar als assistents una enquesta per avaluar el curs. En resum els assistents van valorar molt positivament el contingut del curs així com la preparació de la professora, la documentació donada i la tria de seqüències de pel·lícules.

▪ **Curs d'història del cinema: 6 autors contemporanis**

Dates: : Dies 10,12, 17, 19, 24 i 26 de novembre de 2008

Horari: de 18 a 20h

Lloc: Centre de Documentació del MAS

A càrrec: Cristina Álvarez de Lamardecine

Organització: Museu d'Art de Sabadell

El curs volia respondre a les preguntes: Quins són els mecanismes que ens fan identificar una pel·lícula amb el seu director? Què entenem per cinema d'autor i com s'arriba a ser un autor?

L'objectiu del curs era conèixer l'estil, la metodologia i les influències que caracteritzen a aquests sis cineastes per crear un univers propi i únic, convertint les seves pel·lícules en una marca d'autor identificada per l'espectador. Es van analitzar les seves filmografies per descobrir universos iconogràfics personals plens de contingut cinematogràfic.

El curs estava pensat per a les persones que volien conèixer les característiques i la metodologia que empren alguns dels cineastes més reconeguts dins del panorama cinematogràfic actual. S'hi explicaven els conceptes, les obsessions, la biografia i les influències de cada un dels directors per tal de comprendre millor les seves pel·lícules. Totes les explicacions anaven acompanyades de projeccions de cada autor per tal de facilitar la comprensió de la teoria.

El curs era gratuït i el programa va ser el següent:

- Michael Haneke (10 de novembre)
- Quentin Tarantino (12 de novembre)
- M. Night Shyamalan (17 de novembre)
- Luc i Jean-Pierre Dardenne (19 de novembre)
- Gus van Sant (24 de novembre)
- Michael Mann (26 de novembre)

Michael Haneke (1942, Munich, Alemanya)

Haneke va començar a dirigir pel·lícules per a la televisió durant els anys setanta, però va ser a principis dels noranta quan els seus films van començar a circular internacionalment. La seva filmografia parteix de l'estudi quirúrgic de les societats del benestar amenaçades pels perills d'un món globalitzat. El cinema de Haneke intenta despertar en l'espectador la seva passivitat enfront un món en què la imatge s'ha convertit en un ítem de consum. Proposa al públic una reflexió sobre la representació de la violència.

Quentin Tarantino (1963, Knoxville, USA)

El 1992 Quentin Tarantino va presentar al festival de Sundance *Reservoir dogs*, un film de culte que revolucionaria el panorama cinematogràfic dels anys noranta. Consumidor fervorós de tot tipus de cinema Tarantino ha sabut aglutinar un munt d'influències i referències, apropiant-se'n i renovant-les amb un segell propi. El 1994, amb la seva segona pel·lícula, *Pulp Fiction*, el director aconseguia la Palma d'Or al Festival de Cannes i es convertiria en la futura promesa del setè art. Des de llavors la seva carrera ha estat exitosa i la seva filmografia s'ha erigit en una icona de la postmodernitat cinematogràfica.

M. Night Shyamalan (1970, Mahé, Índia)

Nascut a l'Índia però criat a Filadèlfia, Shyamalan va començar la seva carrera dins el món del cinema a principis dels anys noranta. *El sexto sentido*, la seva tercera pel·lícula, va revelar un director amb una envejable potència visual i narrativa, capaç d'obrir nous camins dins el gènere fantàstic. Especialment dotat per crear històries de suspens a partir de les pors que habiten en el subconscient individual i col·lectiu dels seus personatges. La filmografia de Shyamalan l'ha confirmat com un director capaç de conjuguar la comercialitat amb la experimentació formal i narrativa i una reflexió sobre els mecanismes propis de la ficció.

Jean-Pierre Dardenne (1951, Engis, Bèlgica) i *Luc Dardenne* (1954, Awirs, Bèlgica)

Dues de les figures més importants dins el panorama cinematogràfic europeu. Guanyadors, en dues ocasions, del màxim guardó al Festival de Cannes (amb *Rosetta* i *El niño*), els germans Dardenne han demostrat que es pot fer un cinema amb una vessant social sense caure en el maniqueisme ni en la factura televisiva. El seu és un cinema de personatges que evita el psicologisme i on la tensió ve donada per un treball de càmera que s'apropa als cossos dels actors d'una manera extremadament física.

Gus van Sant (1952, Louisville, USA)

Artista multifacètic, Gus Van Sant va debutar com a director de cinema el 1985. La mirada extremadament personal del director ja es deixa notar en les seves primeres pel·lícules, que s'allunyen dels patrons comercials i s'emmarquen dins els canons de la contracultura i del cinema independent. A finals dels anys noranta Van Sant adquireix una certa popularitat gràcies a un parell de títols destinats a captar un major espectre de públic. Però amb *Gerry*, el director comença una nova etapa dins la seva carrera i les seves últimes pel·lícules es mouran dins una radicalitat absoluta que busca nous camins d'expressió, reflexió i planteja noves formes narratives.

Michael Mann (1943, Chicago, USA).

Michael Mann va començar la seva carrera als anys setanta en el camp de la televisió. Aviat va destacar com a productor gràcies a la mítica sèrie *Corrupción en Miami*. El 1981 debuta com a director de cinema amb *Ladrón*, una pel·lícula que ja presenta, tant en l'àmbit temàtic com estilístic, moltes de les característiques que han fet de Michael Mann un dels directors en actiu més interessants dins el panorama de Hollywood. Una referència ineludible per comprendre els canvis experimentats pel gènere policíac dels últims anys.

- **IX Mostra de curtmetratges, en el marc del Festival 30 nits**

Dates: dimecres 2 i dijous 3 i dimecres 16 i dijous 17 de juliol del 2008

Horari d'exhibició : 2/4 d'11 de la nit

Lloc: Pati del Museu d'Art (entrada pel carrer de les Comèdies, 2)

Organitza: Museu d'Art de Sabadell

Comissariat: Elisabet Giravent

Col·labora: Cines Imperial

La mostra constà, com ja es habitual , de dues programacions i cadascuna d'elles es projectà dos dies consecutius per tal de donar cabuda a major número de públic. L'aforament ha estat limitat a 400 persones per sessió, l'entrada es gratuïta.

La primera sessió (dies 2 i 3) estigué dedicada a les escoles de cinematografia de l'estat Espanyol i a les productores independents. La segona sessió (els dies 16 i 17) es dedicà, seguint la línia encetada l'any 2002, a les produccions d'un país convidat en aquest cas a uns quants països de africans: Marroc, Algèria, Tunísia i Burkina Faso.

Aquesta edició també comptà amb la participació del públic que pogué votar el curt que més li havia agradat en cada una de les sessions. Aquest premi no està dotat de cap compensació, però es tramet una carta a les escoles guanyadores per fer-los saber el veredict de dels espectadors i es fa una nota de premsa a fi de fer-ho públic en els mitjans de comunicació locals. Pel que fa als curts espanyols va ser seleccionat "Vestido nuevo" de Sergi Pérez d' Escandalo Film ESCACC, amb 30 vots i pel que fa al curt africà "La pelote de laine" (La pilota de llana)de Fatma Zorha Zammoum amb 49 vots.

Les escoles convocades de l'estat espanyol varen ser: ECAM-Madrid, ESCAC-Barcelona, CECC-Barcelona, MICRO OBERT-Barcelona, IDEP-Barcelona, OBSERVATORIO DE CINE Barcelona, AICB-Barcelona, SAROBE-Gipúzkoa, EGACI –Galicia, Escuela de Imagen i Sonido -Vigo(Pontevedra), Escuela de Cine de Ponferrada –Ponferrada, EAC-Madrid, EAV Escuela de Artes Visuales-Madrid, Séptima Ars-Madrid, Escuela de Cine i Video-Andoaín-Guipúzcoa, IMVAL-Bilbao, MFA-Palma de Mallorca (Mallorca), Zona 6 Media Digital – Balerars, EIMA- Madrid, ECA-Escuela de Aragon, Centro de Estudios Ciudad de la Luz –Alicante, EAP- Escuela de Animación Plastilina - Barcelona, 9zeros –Escuela de Tecnicas de Animacion de Catalunya - Barcelona, Tooon Factory,

Les escoles i els directors convidats de països africans varen ser:

SELMA BARGACH del Marroc, MOHAMED BEN ATTIA de Tunísia, ADAMA ROAMBA de Burkina Faso, FATMA ZORHA ZAMMOUM d'Algèria DANIEL TAYE WORKOU I MESERET ARGAW de Etiòpia, ANIS LASSOUED de Tunísia.

A l'annex de la memòria s'inclou el programa de la sessió dedicada a les escoles de l'estat espanyol i la dedicada als països africans.

▪ **ART A L'ABAST. VIII Fira d'art i disseny, en el marc de la Festa Major**

Dates: 6 i 7 de setembre Festa Major

Horari d'obertura al públic: 11 a 14 h i de 18 a 20 h.

Lloc: Plaça del Gas

Organitza: Museu d'Art de Sabadell

En el marc de la Festa Major de 2008 es celebrà la vuitena edició de la fira, els dies 6 i 7 de setembre a la plaça del Gas, tal i com s'havia fet l'any anterior. Hi hagueren 34 sol·licituds i 2 no foren admeses donat que les propostes presentades no s'adequaven als criteris de la fira.

La Fira d'Art i Disseny *Art a l'Abast* te un doble objectiu:

- Facilitar l'accés del gran públic al món de l'art, presentant propostes artístiques fora dels seus àmbits propis, com poden ser les galeries d'art i els museus, i comercialitzant-les a un preu econòmic, fàcilment a l'abast de tota aquella persona interessada.

- Oferir als artistes que visquin a la ciutat i a la comarca un espai on, d'una manera lliure i directa, poden donar a conèixer i comercialitzar les seves propostes artístiques.

La participació queda oberta a tota persona interessada, que visqui a Sabadell o a la comarca, i que ofereixi propostes artístiques sense cap límit de tema, tècnica ni corrent estètica; així queden inclosos: la pintura, el dibuix, l'escultura, la fotografia, els objectes de disseny, entre d'altres. Queden excloses totes aquelles entitats o col·lectius que d'una manera habitual comercialitzen en l'art.

Els treballs es venen a un preu màxim de 40 Euros. Els beneficis de les vendes son íntegrament per a l'artista. Cada persona és responsable del trasllat, la venda i l'atenció al públic els dies de la Fira.

El tríptic amb les bases per participar a la fira es va fer arribar a totes les Escoles d'Art de Sabadell i comarca, participants de la darrera edició, artistes que han residit a La Nau o bé a l'Estruch i punts de distribució de la ciutat.

▪ ***Difusió de les activitats***

Amb la finalitat de millorar la difusió de les activitats organitzades pel Museu d'Art aquestes es presenten a la façana del MAS en forma de banderoles i es reparteixen cartells i tríptics per a la ciutat, el que comporta unes despeses d'actualització, trameses i mailing, entre d'altres.

2.2.4 CENTRE DE PRODUCCIÓ I CREACIÓ ARTÍSTICA

El Museu d'Art de Sabadell ha seguit dirigint i gestionant el programa d'arts visuals de la regidoria de cultura, que es desenvolupa a l'Estruch, fins el mes de setembre del 2008, quan s'incorporà un nova direcció específica. A partir d'aquest moment la direcció dels MMS seguí col·laborant per portar a terme la programació prevista, en termes generals i en assessoraments diversos.

El programa d'arts visuals de la Nau Sud continua tenint com a objectius principals potenciar la creativitat artística a partir de la confluència de creadors de diversa procedència disciplinària i sempre amb una estreta relació entre la producció i la reflexió, la investigació i la formació.

2.2.4.1 Les residències

Es seguí treballant per als creadors facilitant-los uns espais dotats d'una infraestructura tècnica i documental bàsica, així com d'altres mitjans que facin possible l'expansió de les seves capacitats artístiques tant des del punt de vista pràctic com conceptual.

L'oferta dels tallers de treball en residència ha anat dirigida tant als joves creadors, als de nivells intermedis de consolidació com als artistes amb una trajectòria ja consolidada. Tanmateix, es volia afavorir el treball dels artistes joves en fase de formació, deixant oberta la porta al desenvolupament de creacions en grup.

Es tractava de crear les condicions necessàries per tal que es produeixin intercanvis entre artistes de diferents procedències estilístiques i geogràfiques. Precisament, en el marc general de les arts visuals no es preveuen límits pel que fa als estils, procediments i suports, incidint especialment en els processos de recerca i a l'experimentació de nous llenguatges artístics, i en aquells projectes que promoguin la transversalitat de les arts.

La condició d'accés implicava la presentació d'un projecte. Els projectes podien ser individuals o col·lectius.

El temps d'ocupació era d'un mínim de 3 mesos i d'un màxim de 6 mesos, el termini dels quals es pactava entre ambdues parts, segons el projecte presentat. Els artistes residents sense allotjament proper tenien la possibilitat d'ocupar els apartaments de l'Estruch, segons la disponibilitat.

El règim de cessió dels espais era gratuït, tot i que hi havia un programa de contraprestacions diverses (cessió d'obra, jornades de portes obertes, exposició del seu projecte, visites comentades per a grups) que l'artista havia de complir i que s'elaborava tenint en compte les característiques de cada cas.

Les residències de l'any 2008 han estat les següents:

2008	TALLER 1	TALLER 2	TALLER 3	TALLER 4	TALLER 5
GENER	COL·LECTIU OBLIQUE	ON SBD. TALLER LÍMITS	TERESA PAMPALONA	MARC TORRAS	TAMARA KUSELMAN
	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	OSCAR PADILLA	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER
FEBRER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	OSCAR PADILLA	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER
MARÇ	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	OSCAR PADILLA	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER
ABRIL	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	OSCAR PADILLA	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER	TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER HONORIO
	MIREIA MASSANA	ANDRE TINDRADE		ESTER CORREA. BECARIA TALLER S. FINKENAUER	
MAIG	MIREIA MASSANA	ANDRE TINDRADE	EDUARD FIGOLS	ESTER CORREA. BECARIA TALLER S. FINKENAUER	HONORIO
JUNY	MIREIA MASSANA	ANDRE TINDRADE	EDUARD FIGOLS	ESTER CORREA. BECARIA TALLER S. FINKENAUER	HONORIO
JULIOL	BECHARIS BATXILLERATS ARTÍSTICS	WORKSHOP SALVADOR JUANPERE	EDUARD FIGOLS	ESTER CORREA. BECARIA TALLER S. FINKENAUER	HONORIO
AGOST					
SETEMB	NARCÍS DIAZ DAVID BONET	NURIA JANSANA	BECARI WS S. JUANPERE	ORIOI GARRIGA	ARIADNA SOLSONA
OCTUB	NARCÍS DIAZ DAVID BONET	NURIA JANSANA	BECARI WS S. JUANPERE	ORIOI GARRIGA	ARIADNA SOLSONA
NOVEM	NARCÍS DIAZ DAVID BONET	NURIA JANSANA	BECARI WS S. JUANPERE	ORIOI GARRIGA	ARIADNA SOLSONA
DESEM	NARCÍS DIAZ DAVID BONET	NURIA JANSANA	BECARI WS S. JUANPERE	ORIOI GARRIGA	ARIADNA SOLSONA

- Col·lectiu *Oblique* (Oriol Vilapuig, Mim Juncà i Ricardo Massari). *Mus in pice*

Oblique és un grup d'artistes visuals i sonors, que treballen amb diferents mitjans i formes. Les tècniques que utilitzen *Oblique* són projeccions de dibuixos, fotografies, pel·lícules, art-sonor, música, textos i performance. L'ànima d'aquest grup d'artistes és crear actes únics que és impossible de reproduir amb els mitjans habituals (CD;DVD, etc.). L'espai i el temps s'usen de forma que és impossible qualsevol intent d'explicar la història d'una forma lineal, com pot ser per exemple una pel·lícula.

El grup va ser fundat per Oriol Vilapuig i Ricardo Massari, té la seu a Sabadell, i està format per: Oriol Vilapuig (arts visuals), Mim Juncà (arts visuals), Pere Ginard (cinema i imatge), Riccardo Massari (só i música) i Floriana Asperti (so i arts visuals). Els artistes treballen en petits grups, parelles o tríos, segons les produccions.

La idea inicial era la creació d'una performance on interactuessin el so i la visió en una línia temporal contínua on tot esdevingués davant l'espectador en temps real. La part visual, a diferència de l'espectacle "Tiro al Fantoccio", no va ser gravada i projectada, sinó que s'interpretà en viu utilitzant com a material expressiu essencial la llum i l'ombra mitjançant la projecció d'objectes manipulats. En la part musical, també en directe, s'utilitzaren una combinació d'instruments electro acústics d'auto construcció: guitarra elèctrica, voltatges i electrònica. També cal destacar la construcció d'instruments-objecte que van servir alhora com a material acústic i visual.

L'obra va ser presentada a l'auditori del l'Estruch.

- Marc Torras. *Conceptes i línies*

L'obra del barceloní, resident a Sabadell, Marc Torras (escultor) gira al voltant del diàleg, de l'espai creat en les relacions persona-persona, persona-objecte, institució-persona. La creació d'aquests espais i l'abstracció dels conceptes que és generen dona solidesa a la seva proposta. Torres té preferència per la cultura urbana i les seves intervencions en el terreny pretenen distorsionar i capgirar els sentits per crear noves ressonàncies. El seu taller d'experimentació del caos és una invitació a recórrer vies gens lineals d'acció i pensament.

- Tamara Kuselman. *Happy family*

L'artista argentina, resident a Barcelona, Tamara Kuselman (fotògrafa) obra l'àlbum familiar i desgrana vivències com aquesta, retalls de vida, petits tresors quotidians que diuen molt sobre les relacions. Per què es tracta d'això, de parlar de la família. La mirada sobre l'univers més proper és la base de *Happy family*, el nou projecte fotogràfic que ha desenvolupat al taller 4 de la nau sud de l'estruch.

Kuselman s'endinsa en el complex món de la personalitat de l'ésser humà, que es va construint, inicialment, en la relació amb els que han estat els seus interlocutors primaris: els seus familiars. Aquestes relacions col·loquen a cadascú en un paper, com si es tractés d'una obra de teatre. La creació fotogràfica investiga aquests rols, fa memòria, compara infantesa i actualitat per després desdibuixar-los –fins i tot ridiculitzar-los- amb medis teatrals de caracterització, vestuari i localització. En una aproximació desinhibida i curiosa, Kuselman aconsegueix retrobar, en la seva fesomia, aquella gestualitat recordada del pare i la mare.

- Teresa Pampalona. Macro-utopies/microutopies

La sabadellenca Teresa Pampalona (arts gràfiques) ha desenvolupat *macro-utopies/micro-utopies*, un projecte que vol difuminar les barreres entre pintura, escultura i obra gràfica. Partint de la base que el concepte d'obra mestra i de virtuosisme han deixat de ser condicions intrínseques de la cultura, Pampalona considera que l'apropiacionisme és un recurs prou vàlid i reconegut i en això basa el seu treball. Hi ha apropiació d'imatges de revistes, de diaris, d'internet, els que ha captat amb la càmera... amb l'estampació serigràfica ho aplica en diversos suports, construint un petit món caòtic que respira imaginació pels quatre costats.

- Òscar Padilla. Cosmos 3

L'obra del barceloní Òscar Padilla (pintor) evidencia un lligam amb l'avantguarda d'inspiració científica i amb el llenguatge crític propi de l'abstracció. Construeix les seves imatges sobre fines retícules que defineixen un espai de llum i color subtil on, malgrat una aparent fredor metodològica, es pot endevinar emoció i lirisme. El poder hipnòtic de la seva obra ens xucla cap a espais celestials infinits, en un lent però imparabile esllavissament dels elements constructius de la pintura. Padilla fa una obra acuradíssima, amb voluntat d'essencialitat.

Desapareguts el gruix, el traç, la dicció del pinzell, la pintura que s'aplega sota el títol de *Cosmos 3* defuig la denominació de "quadre". La lluminositat del color dels elements gràfics, els colors foscos lleugerament degradats es transmuten en fantasmagories digitals. Tot i que podria semblar-ho, poc hi queda de minimalisme i d'arquitectura reductiva: el sentiment de silenci aflora amb subtileza.

- Mireia Massana

Pintora de Barcelona, resident a Barberà del Vallès, desenvolupà un projecte al voltant de la idea de ciutat post-it de Giovanni La Barra, a través d'una sèrie de pintures que tenien la intenció de plasmar la idea de ciutat mòbil, constantment canviant de caos i ritme frenètic, propi de la societat actual contemporània.

- André Trindade. Heavy metal

El portuguès, André Trindade (pintor) dona continuïtat al seu treball d'exploració de l'univers irònic i tràgic que constitueix la matèria primordial de les seves obres. Encarat a la tela a pit descobert, sense idees preconcebudes, Trindade crea una simfonia pictòrica inofensivament estrident. Produeix pintures de grans dimensions que transporten l'espectador més enllà de l'imaginari quotidià. Barallant-se amb la saturació, amb la construcció i la destrucció, fa una particular incursió a les arenes movedisses dels grans mites: naixement i mort, fetitxe i falsedat, individualitat i globalitat. Els seus herois, més o menys pop, permeten ridiculitzar comportaments i conviccions de la societat actual.

- Reflexos. Esther Correa.

Guanyadora de la beca del Taller de Creació de l'artista plàstica Sabine Finkenauer, Esther Correa treballà el projecte *Reflexos*, una investigació sobre el comportament de la llum i l'ombra i el seu ús com a recurs creatiu. Si la llum es mou, l'obra es mou, si canvia, la intensitat es matisa o es dilueix. Correa proposava obres efímeres, ombres projectades, que no són matèria, malgrat que la necessiten per formar-se. Diferents personatges de fil metàl·lic s'interposaven entre la llum i el mur i a manera de línia, es multiplicaven; altres dibuixades a la paret, es barrejaven i confonien entre màgiques ombres.

- Honorio. Como animales que es lo que somos

La trajectòria com a il·lustrador del sabadellenc d'Honorio (il·lustrador) pren cos de manera sobtada i els seus esbossos es converteixen en quadres. El canvi de discurs és dràstic, i el títol del projecte *-como animales que es lo que somos-* ho reflecteix fidelment. El seu procés de treball es va nodrint amb documentació, amb esbossos i seguint una tècnica pluridisciplinària on acrílic i esmalt es barregen amb altres tècniques més innovadores –com l'ús d'esprais– per tal de traslladar l'art urbà a l'interior de l'espai expositiu.

- Eduard Fíguls. Dolor

El títol del projecte que desenvolupa el manresà Eduard Fíguls (dibuix i pintura) és prou explícit: *dolor*. Es tracta d'entrar en el territori poc agraït de les comparances entre malestar i felicitat, i Fíguls ho fa a partir d'imatges de premsa actuals. El resultat final és pictòric, un registre que l'artista recupera després d'haver-se aventurat en intervencions en espais i instal·lacions –com les realitzades al carrer Francesc Moragas de Manresa (2006) i *El cerclador* (2005), proposta per a la Torre Lluvià de la mateixa ciutat, on posava en relació l'espai públic i l'espai privat.

- Montse Delgado i Elena Manzano. Becaris dels batxillerats artístics

Montse Delgado Cuenca de l'IES Ferran Casablanca i Elena Manzano Fera de l'IES Jaume Viladoms van ser les estudiants que van guanyar la beca de residència als tallers de l'Estruch per desenvolupar les seves capacitats creatives, entre els estudiants que com a exercici van col·laborar amb el Museu d'Art de Sabadell en l'activitat *Descobreix una joia* del museus del Dia Internacional dels museus. Es tractava de fer una obra personal partint dels olis pintats per Josep M. Cañadell, sobre els passos a nivell del ferrocarril del nord.

- David Bonet

Pintor barceloní. Per a ell l'art, com la religió o la filosofia, són medis amb els quals podem qüestionar l'espai que ens envolta, els altres éssers amb els que vivim o la societat en general, i fins i tot a nosaltres mateixos com una identitat individual i concreta.

Mitjançant el propi llenguatge, entès com un nexa entre la cultura visual i la cultura de la lectura, intenta construir un espai complex on es fa al·lusió a les diferents formes d'identitat, ja siguin històriques i culturals o procedents de la identitat electrònica. El seu interès principal recau en aquestes connexions concretes i atemporals, aquestes xarxes que configuren un entramat mitjançant signes lingüístics o signes purament visuals, que van en la recerca de la relació entre passat i futur.

- Narcís Díaz

Pintor barceloní, resident a Figueres. El seu treball funciona a partir de la combinació de diferents imatges o icones. Aquestes imatges tenen unes determinades connotacions estètiques que el posicionen conceptualment i permeten un joc de relacions.

- Petit conte de mort. Ariadna Solsona

Pintora i il·lustradora de Sabadell. El seu treball es centra en un particular descarat i oníric món personal. L'argument de la conegudíssima novel·la de Lewis Carroll, *Alicia en el país de les meravelles*, publicada per primera vegada l'any 1865 va ser el *leit motiv* d'aquest projecte.

Sintetitzant, la novel·la de Lewis Carroll ens conduí a través de lo oníric a una estranya dimensió paral·lela on succeeixen estranys episodis protagonitzats per personatges estrambòtics, molts dels quals representen sàtires del context de l'autora.

El que proposava era una revisió actual des de la perspectiva del seu univers estètic personal que compren referents i símbols variats com: Suehiro Maruo; Daniel Clowes, Simon Larbalestier, David Lynch, Tod Browning i en general el cine de terror sèrie B, el circ en concret, els pallasos, los freak, el gust per la caspa, Elvis the king, el rock, i el món del col·leccionisme, els fanzines, els còmics, els vinils antics, etc.

Comptà amb la col·laboració del músic Gerard Pastor.

- Núria Jansana

Pintora barcelonina. El seu treball s'inscriu en el paisatge, reflexiona al voltant del paisatge entre els "No llocs" de Marc Augé i el paisatge del hiperespai de Baudrillard, sobre idees i conceptes diversos, com poden ser: la convivència entre futur, present i passat; el temps real com a sincronia de tots els temps i llocs en la mateixa virtualitat temporal; l'era digital; la superficialitat, l'artificialitat...la pantalla o el filtre artificial; la finestra al món virtual ¿és l'accés al món real?....

Utilitza la fotografia com a vehicle per qüestionar la realitat i la ficció, per capturar amb la càmera allò que transcorre aliè als nostres ulls. Entén la pintura com a vehicle per qüestionar on som, una reflexió entorn l'espai i el temps.

- El fer et fa. César Aguilar, Maria Balcells, Lluís Modrego, Teresa Pampalona i Montserrat Senserrich, becaris del workshop de Salvador Juanpere

Arran del workshop *Poètiques del treball* de Salvador Juanpere on es proposava una mirada transversal a l'entorn de les pràctiques laborals i les seves més àmplies connotacions, es van desenvolupar diferents línies de treball que convergien en la frase *el fer et fa*.

Així doncs, els diferents participants del taller, César Aguilar, Maria Balcells, Lluís Modrego, Teresa Pampalona i Montserrat Senserrich, van portar a terme una residència conjunta on treballar sobre aquest concepte.

El fer implica una acció, una intervenció, que s'adequa, en menys o més mesura a un procés on l'atzar també hi té cabuda. El fer està condicionat a una seqüència temporal, a un ritme, a un tempo. Aquest anar fent, la constància del dia a dia, com un pèndol que et marca el pas del temps, et deixa una empremta un desgats, una marca que et fa. I cada acció pot ser punt de partida d'una altra perquè mai serà la mateixa.

El resultat d'aquest treball creatiu es va poder veure en el marc d'unes jornades de portes obertes els dies 19 i 20 de desembre.

- Retorns, d'Oriol Garriga.

Artista visual, dedicat a les noves tecnologies, de Sabadell. Treballa petits fragments d'imatges que es repeteixen, bucles, miralls, retorns no finalitzats, eters binaris.... En definitiva un collage d'imatges fixes i *guif*.

La seva intenció era reproduir aquests petits moments de l'existència, arxius comprimits del caos de l'emoció amb el món, moments que es mira amb atenció i el provoquen.

2.2.4.2 Les Jornades de portes obertes

Les jornades de portes obertes és la fórmula trobada per donar a conèixer, al públic en general, els treballs portats a terme pels creadors durant una residència als tallers de la nau sud. Així doncs, durant dos dies es podia gaudir, en l'ambient que proporciona el taller, la proximitat de l'obra acabada de fer sempre amb la presència de l'artista. En el quadre adjunt es relacionen les jornades de portes obertes per a l'any 2008.

2008	GENER	MARÇ	JUNY	JULIOL	DESEMBRE
TERESA PAMPALONA MARC TORRAS	18/19				
TALLER DE CREACIÓ SABINE FINKENAUER: ESTHER CORREA ALEJANDRO MARTÍN MARÍN ESTER SOLÀ CÉSAR AGUILAR TERESA PAMPALONA MARC MORERA MONTSE. SENSERRICH JOANA DEMESTRE OLEGUER FERRAN		11/12			
MIREIA MASSANA			27/28		
EDUARD FÍGULS HONORIO				25 / 26	
NURIA JANSANA ARIADNA SOLSONA BECARI S. JUANPERE					5/6

2.2.4.3 La formació

Amb l'objectiu de mantenir i millorar les activitats adreçades a la formació, intercanvi i diàleg entre companyies i artistes residents s'han incrementat les activitats de formació pràctica mitjançant els tallers especialitzats, entrenaments oberts, demostracions i classes magistrals, incidint en la interdisciplinarietat de les arts, que permetin analitzar i explorar els diferents processos de creació. Es vol potenciar les activitats de reflexió i anàlisi amb seminaris, converses i debats que possibilitin l'estudi i intercanvi.

Les accions que es porten a terme durant el 2008 en l'àmbit de la formació d'arts visuals són les següents:

- *Taller Límits. Condió i Acció Cultural Metropolitana.* Fins finals de gener

Sessions de treball conduïdes per Isaías Griñolo (artista visual)

Direcció i coordinació: Anna Recasens + Sitesize (Joan Vila Puig i Elvira Gaspar). artistes visuals, residents a Sabadell.

Taller Límits, és una activitat vinculada a ON BCN. Observatori Nòmada Barcelona

Podem definir un lloc com una condició, la de l'espai metropolità com a manifestació complexa de la vida social. A la seva indefinició morfològica, feta de fragments i superposicions, ens hi cal aportar i provocar una singular resposta cultural: La que enllaça a allò personal amb el que és col·lectiu, la memòria històrica i social amb les projeccions urbanístiques. L'experiència del que és subjectiu amb les polítiques de comunicació mediàtica. Una construcció complexa d'un lloc que vetlla pels seus valors ambientals, culturals i socials com una condició de qualitat de vida a l'abast de la creativitat compromesa.

Explorar els límits de la ciutat extensa. Assumir el territori metropolità com una àmbit que cal definir culturalment. Aportar propostes creatives a la identitat imprecisa de la ciutat difusa. Partir del concepte de límit com una referència que pot ajudar-nos a entendre i actuar en la ciutat i en la cultura contemporània.

Treballar i experimentar les fronteres urbanes intangibles, a vegades físiques, altres vegades imaginaries. Lligades a les percepcions, a les lleis, als acords, a les possibilitats de reconeixe'ns personal i col·lectivament.

El Límit del creixement urbà

El Límit entre natura i ciutat dispersa

El Límit en que la memòria històrica interroga i esdevé present

El Límit de la comunicació pública en la vida quotidiana

El Límit del cos i el de la perifèria

El Límit, els Límits...

Es definia com un taller pràctic d'apostes creatives, que es complementava amb tot un seguit de presentacions, debats, ponències, visites, recorreguts...

Xerrades a càrrec de: Maties Serracant (membre del grup ecologista ADENC), Josep Vaguean (geògraf), Eduard Masjuan (historiador), Núria Brugués (periodista), Francesco Careri (membre del grup Stalker de Roma), Carme Martínez (ballarina), entre d'altres.

L'objectiu del taller era aportar, debatre, propiciar propostes creatives per part dels participants. Partir de l'encontre entre l'artista i els col·laboradors convidats. Aquest taller anava dirigit a exploradors urbans que volguessin acostar-se als límits per indagar, analitzar, conèixer i aprendre de l'experiència directa de la ciutat. Aportar des d'un rol actiu, respostes creatives d'implicació cultural en la seva definició.

- *Confíar en lo extraño, taller de creació amb Sabine Finkenaue*r. Coorganitzat amb l'Escola Municipal d'Art Illa. Des del 17 de gener fins el 18 d'abril.

Una vegada més, i després dels bons resultats de les anteriors edicions en les que van participar els artistes Joan Hernández-Pijoan, Pep Durán, Yamandú Canosa, Ramiro Fernández Saus i Isidre Manils, tant des de l'Escola Illa com des de Ca l'Estruch. Nau Sud, ens hem tornat a encoratjar per consolidar aquest projecte conjunt, els Tallers de Creació, amb aquesta sexta edició.

Els Tallers de Creació consisteixen en una estada de tres mesos als tallers de *Ca l'Estruch. Nau Sud* on deu creadors poden portar a terme projectes artístics lliures i experimentals que responguin a una inquietud i a una necessitat d'anar a la recerca i a l'aprofundiment d'un llenguatge artístic personal. Els Tallers de Creació s'insereixen en una dinàmica de "taller" que supera els trets acadèmics a favor d'un taller en el qual conflueixin inquietuds i sensibilitats individuals de caire creatiu, artístic, lliure i experimental, per assolir un nivell de discurs artístic amb un registre i uns paràmetres diferents als acadèmics.

Aquest camí de recerca individual és guiat per les aportacions realitzades per un artista de reconegut prestigi nacional i internacional que durant els tres mesos de durada del taller tutoritza els projectes desenvolupats per cada un dels creadors participants.

És des d'aquesta perspectiva que es plantejava aquesta sexta edició del Taller de Creació, el Taller de Creació Sabine Finkenauer, amb la filosofia i els objectius, tant per part de *l'Escola Illa* com de *Ca l'Estruch. Nau Sud*, d'aprofundir en el món de l'art com a forma de coneixement i de cultura, oferint a la ciutat una oferta de formació i de divulgació de la creació artística contemporània de qualitat.

Confiar en lo extraño, era la consigna del taller, centrat en la pintura i el dibuix, no es pretenia tant aprendre alguna cosa sinó al contrari desaprendre. Desprendre'ns dels judicis i prejudicis, i dels conceptes artístics i estètics que hem anat acumulant durant l'època de formació és necessari per arribar a una percepció pròpia i per tant radicalment subjectiva i clara.

Es va comptar amb la col·laboració del psicoanalista i pintor Francesc Puntí, amb una xerrada sobre conceptes psicoanalítics que tracten la relació entre l'art i l'inconscient, entre la imatge i la paraula.

Després d'una selecció dels currículums i propostes enviades es varen seleccionar 10 creadors, el límit admès, que van ser: Ester Correa, Alejandro Martin, M. José Gómez Marin, Esther Solà, Cèsar Aguilar, Teresa Pampalona, Marc Morera, Montserrat Senserrich, Joan Demestre i Oleguer Ferran.

Ester Correa, va ser seleccionada per gaudir d'una beca per perllongar la seva estada als tallers de treball, i la realització d'una exposició.

- *Els instruments pensats*, workshop amb l'escultor Salvador Juanpere. Mes de juliol

Salvador Juanpere (Vilaplana, 1953) és Doctor en Belles Arts (2003), professor d'escultura a l'Escola Massana (des del 1986) i a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona (des del 1997), ha realitzat les exposicions *Paradigma* (1994); *Azimut* (1998), i *Nel Mezzo del Camin...* (2003). Té obra pública a Terrassa (*Columna Rostrata*, 1992); Reus (*Nucli*, 1994), i Kyonggi, Corea del Sud (*Beyond*, 2003), així com a les col·leccions de La Caixa, del MACBA, i de la Fundació Vila Casas.

Prenent com a punt de partida el context urbà i cultural de la ciutat de Sabadell i referenciat en la seva tradició industrial, tèxtil, i en la seva memòria social i econòmica, el Workshop *poètiques del treball* proposava un conjunt de mirades transversals a l'entorn de les pràctiques laborals i les seves més àmplies connotacions. El treball laboral, el treball artístic i les seves conjuncions, intercanvis, dissolucions i contaminacions seran contemplades com potencialitats poètiques, generadores de signes visuals i textualitats artístiques. En aquest creuament de mirades, els assistents al Workshop es veien interpel·lats a elaborar projectes artístics (visuals, poètics, textuals..) que donessin forma i matèria poètica a diferents percepcions i relacions amb el treball: la seva observació socioeconòmica, la seva pràctica dilatant o com a refugi existencial.

El Workshop incidí en el treball i la seva activitat laboral productiva, en el treball i la seva activitat improductiva, en el treball com a producció de pensament, en el treball domèstic, en el treball intel·lectual, en el treball polític, en el treball social, i en el pensament poètic sobre el treball. El Workshop pensà el treball i la seva negació, la transformació del treball i les seves condicions, les relacions socials del treball, la producció d'afectes i desafectes del món laboral, i va fer una especial significació del treball manual, del treball i el seu lèxic, dels seus instrumentals disciplinaris, funcionals o intel·lectuals i molt especialment dels recursos metodològics del treball artístic i com aquests, en el moment actual, es veuen íntimament lligats al sentit de l'obra.

Es proposà que cadascú dels assistents elaborés un projecte artístic propi (sota qualsevol format) a partir del material pensat en el Workshop i les referències sorgides al llarg del taller, així com des de les aportacions que la ciutat de Sabadell els pogués oferir.

Es va comptar amb la col·laboració, a través d'un cicle de conferències de: Jordi Marminyà, figura clau, emblemàtic i teòric de la memòria històrica del tèxtil de Sabadell, Francesc Abad, artista conceptual de reconeguda trajectòria i que ha estat, en el seu passat, treballador del sector tèxtil, Carles Hac Mor i Ester Xargay, polipoetes, poetes conceptuals i treballadors del lèxic, Miquel Romans i Paula Juanpere van presentar una producció de video-entrevista que recollia la reflexió d'un artista contemporani al voltant del seu procés de producció i els recursos de treball de la seva obra.

Van participar del taller les persones següents: César Aguilar, Maria Balcells, Lluís Modrego, Teresa Pampalona i Montserrat Senserrich.

- *Taller de creació amb Francesc Ruiz*. Coorganitzat amb l'Escola Illa.

A finals d'any s'obrí la convocatòria per a la matriculació del setè taller de creació coorganitzat amb l'Escola Illa.

Aquesta vegada l'artista convidat a portar a terme el mestratge fou Francesc Ruiz.

L'artista barceloní Francesc Ruiz explora nous models narratius a partir del que es podria anomenar còmic expandit, en el que inclou constants referències a la ciutat i a les diferents subcultures que s'hi poden trobar. Sovint, el seu treball consisteix en dibuixos de multituds o d'escenaris múltiples en els quals tenen lloc moltes accions. El sistema narratiu de la seva obra està format a partir de diverses escenes sense cap connexió aparent. Els dibuixos mostren mapes de situacions, és a dir, escenaris que revelen les diferents accions que els personatges hi poden dur a terme. La Muntanya de Montjuïc (lloc molt freqüentat per a ràpides trobades homosexuals nocturnes), la plaça Catalunya (amb El Corte Inglés, els carrers que l'envolten, així com tota la xarxa subterrània, amb els pàrkings i els vagons de metro) o la platja (com a lloc de relació i d'intercanvi) han estat alguns dels escenaris triats per Francesc Ruiz per a presentar amb tota cura i minuciositat les mil i una escenes i situacions que hi tenen lloc. En aquest tipus de treball, el procediment de treball de l'artista consisteix en una base de dibuix que digitalitza i exhibeix en forma de *collage* de fotocòpies encolades a la paret.

Alguns dels seus treballs més recents han estat *Yaoi Ayori* (un dibuix de gran format, inspirat en els yaoi, una variant del manga japonès, que proposa una reflexió sobre la idea de projecció de les fantasies privades, així com la revisió dels discursos de gènere, des de la seva desdramatització) i *Francesc Ruiz y QDQ* (una instal·lació de dibuixos que recreen i tradueixen la zona propera al carrer Doctor Fouquet, de Madrid, realitzats a partir de la informació trobada a Internet a la guia QDQ i en la que les imprecisions i les zones mortes, permeten a l'artista moure's entre la realitat i la ficció, a l'hora que evidencia les ambigüitats que tot sistema de representació genera), també *Soy Sauce*, per a l'Espai 13 de la Fundació Miró consistent en la creació d'una col·lecció de *comic-books* (denominació que respon a un format establert de 24 pàgines, de 26 x 17 cm., en blanc i negre i coberta en color) que narren les aventures d'un peculiar grup de personatges a la ciutat de Barcelona.

- *Workshop. Noves pràctiques curatorials. David G. Torres.* Del 20 al 24 d'octubre

Activitat paral·lela a l'exposició *Intensities. Inconformisme, incorrecció i rebel·lió entre art i escena musical.*

El workshop es plantejava com un espai de reflexió sobre el treball del comissari com a generador d'idees i continguts d'art. Aquestes noves pràctiques tenen a veure amb el fet que lo important en el treball del comissari d'art no es tant assenyalar artistes com configurar espais de treball, explicació i transmissió de la cultura i de l'art. Tot això implica un replantejament de l'exposició com una simple suma d'obres i inclòs de la pròpia exposició com únic lloc per al desenvolupament de projectes artístics. Tanmateix, aquestes noves pràctiques posen en qüestió, o al menys obren preguntes sobre la divisió dels rols en l'art (crític comissari / artista).

Aquest workshop prenia com a punt de partida l'exposició "Intensities", la qual pretenia establir un relat i les connexions entre obres i artistes que configuren un mapa conceptual on recuperar la intensitat com la base del treball en l'art i la cultura.

Els participants van ser Helena Rodriguez, Damian, Aitor Rei i Ricardo Trigo.

2.2.4.4 Les exposicions

El programa d'exposicions que es desenvolupa a la nova sala de la Nau sud, pretenia oferir propostes ben diferenciades per continguts i disciplina, sempre partint de la creació més actual. S'oferí una mostra diferent cada més, amb la voluntat de ser un espai dinàmic i ric, de creadors que han desenvolupat el seu projecte en residència a l'Estruch, siguin novells o consolidats, d'altres convidats especialment per la qualitat i validesa de la seva proposta, siguin de la nostra ciutat, o de fora, d'altres propostes temàtiques d'exposicions produïdes per entitats externes, etc.

La sala d'exposicions de l'Estruch ha sumat en el panorama expositiu de Sabadell un nou espai, especialment en una zona de la ciutat mancada d'aquest tipus de propostes. A nivell de públic i de mitjans de comunicació ha tingut un bon ressò i ha creat unes bones expectatives, sobre tot entre el món artístic local, que ha valorat com a molt satisfactori poder gaudir d'un espai expositiu especialitzat en creació contemporània a la nostra ciutat, fins el moment inexistent, amb el tipus de format que s'utilitza.

La sala d'exposicions permet oferir al creador resident un millor suport, ja que ofereix un espai de difusió, inexistent a la nau sud del barri de Gràcia, tancant d'una manera lògica i coherent el procés de creació.

Les exposicions han estat les següents:

- *Happy family*, de Tamara Kuselman. Artista visual (fotografia). Argentina, resident a Barcelona. Del 11 de gener al 3 de febrer.

(veure resum de la seva residència)

- *Audio. El so com a format de creació*. Mediateca/CASM. Del 8 de febrer al 2 de març.

La producció sonora progressivament ha anat adquirint importància en les pràctiques artístiques contemporànies. L'element sonor, ha deixat de ser un element complementari de les instal·lacions multimèdia o de les bandes sonores de produccions audiovisuals, per a convertir-se en un format expositiu autònom més.

Els centres d'art l'han anat introduint dins de les seves programacions, en les quals predominaven els projectes amb paràmetres visuals i/o objectuals. Amb aquesta filosofia, des de juliol del 2003, el Centre d'Art Santa Mònica va obrir una línia de treball que acollia el so com un format més de les arts plàstiques.

El so, tot i que per la seva naturalesa, incorpora un mecanisme de recepció diferent, marcat principalment per l'element temporal de la duració de les peces, ha permès obrir altres vies de connexió i relació amb el receptor: sent l'usuari el que pot establir una relació més directa amb el producte que se li ofereix.

Malgrat això segueix sent complicat exposar i/o mostrar projectes sonors, ja que els sistemes de presentació als que l'usuari està acostumat, es basen principalment en fenòmens visuals i requereixen un replantejament de les arquitectures expositives (molt semblant al que va passar amb el vídeo farà aproximadament uns 30 anys).

Aquests nous formats –sent arxius i/o fitxers d'informació–i la popularització tecnològica, han fet que la xarxa hagi aconseguit convertir-se en un bon lloc per a la seva distribució, exhibició i l'intercanvi d'aquest material. Internet es presenta doncs com un espai de recepció individual, que ofereix unes condicions bastant dignes, en paral·lel a les sales d'exposició, de presentació del so. Amb aquesta filosofia, aquesta mostra ofereix al usuari la possibilitat de continuar la consulta del material, un cop a sortit de la sala d'exposicions, mitjançant una edició que recull un seguit de links i textos del material exposat.

La mostra es dividia en tres àmbits:

- TOT ALLÒ QUE SEMPRE VA VOLER SABER SOBRE EL TECHNO PERO QUE MAI NO VA GOSAR PREGUNTAR

Una hipertrofiada genealogia musical para el siglo XXI a càrrec de Javier Blánquez, Oriol Rosell i Philip Sheburne.

Va ser un taller impartit per especialistes en l'estudi de les músiques avançades contemporànies: Lluís Bres (*house*), Dravid Broc (*hip hop*), Dj Zero (*techno*), Javier Blánquez (*break-beat*) i Oriol Rosell (*ambient*). Durant una setmana va oferir cinc conferències plantejades com una introducció a la terminologia de la música electrònica. Com a complement als continguts del taller, es va plantejar un espai de consulta en una de les àrees d'activitats del centre, que mostrava bibliografia destacada, articles referencials i un area d'audicions comissariada pels responsables del taller.

- SOUND AND ME

Producción sonora i recepció a càrrec de David Armengol i Martí Manen

Consistia a donar la paraula a persones implicades en el camp del so. Amb l'objectiu de construir un espai neutre i horitzontal de recepció del so, l'exposició s'articulava en tres canals sense categoritzacions ni diferenciacions, reduint la mostra a uns auriculars que permetien a l'oient escoltar-la i visitar-la movent-se lliurement per les sales del CASM. La selecció intenta comprendre a alguns dels agents sonors fonamentals en la creació contemporània, ja siguin artistes, músics, gestors, comissaris, teòrics, productors, tècnics o d'altres professionals.

- ROCK THE JURY

A càrrec de Mery Cuesta dintre del projecte *Hem pres la Radio*

Va retransmetre en directe les deliberacions de tres jurats i comissions de selecció de subvencions culturals. Va néixer amb la finalitat de visibilitzar el procés de selecció i amb la d'explicar-ne el seu funcionament. A la vegada que s'exposava de manera directe les argumentacions i motius que guien la distribució de recursos econòmics per al foment de la creació artística.

Rock the jury! va treballar el medi radiofònic com espai públic de debat, vinculant-t'ho amb l'àmbit de les arts visuals i la reflexió artística.

Aquesta mostra anava acompanyada de dues activitats:

- dijous, 14 de febrer (18.00 h)

Conferència de Mery Cuesta (responsable del projecte *Rock the Jury!*)

- dijous, 21 de febrer (18.00 h)

Màster Class d'Oriol Rossell (un dels responsables de *Tot allò que volia...*)

Audio era una mostra coproduïda per l'Estruch, el Centre d'Art Santa Mònica (CASM) i la Subdirecció General de Difusió Artística del Departament de Cultura i Mitjants de Comunicació, coordinada per Ferran El Otro.

-*Soledad de emergencia de Federico Duret*. Artista visual (pintura). Argentí, resident a Barcelona. Del 7 al 30 de març

Federico Duret —que va ser resident a la Nau de Gràcia durant l'any 2007—, des de la seva mirada de sud-americà, travessa l'òptica de l'immigrant i, mitjançant la pintura, busca l'altre que opera com a mirall; el reflex de l'altre que, de manera legal o clandestina, també ha travessat una frontera.

En veure l'obra, és impossible no sentir la noció de doble temporalitat. Les imatges denoten un temps que remet el moviment, el flux, el desplaçament, mentre que les tècniques pictòriques reflecteixen les pauses i els silencis d'un ofici que es resisteix a ser funcional als sistemes de producció contemporània. Persones que ens transporten, caminen, es mouen, sobreviuen, veus i elements que es mesclen i interactuen en allò social per donar pas a noves identitats híbrides.

Federico Duret també reflexiona a l'entorn de certs factors psicosociològics de les transformacions i els hàbits quotidians d'una societat multicultural, contraposant realitat humana, orgànica, subjectiva a elements objectuals i urbans fragmentaris per parlar-nos del pas del temps, del moviment, de les transformacions, dels intercanvis socials que experimentem en l'espai públic i d'aquells silenciosos exercicis de poder capitalista que s'amaguen darrere diverses formes.

A més, exhibí el procés creatiu, els registres fotogràfics i sons realitzats en espais públics de Barcelona i diversos elements de l'imaginari personal que l'artista va anar recol·lectant des que va arribar a Catalunya, els quals ens parlen tant de la reconstrucció de la seva pròpia memòria i identitat com d'una memòria i una identitat col·lectives.

-*Continuum Electronica. 10 años de MECAD/ESDi*. Del 4 al 27 d'abril

Continuum Electronica era una mostra d'art interactiu que sorgí a partir de la importància d'exposar i difondre les produccions desenvolupades en el context de les beques de creació Expansión Digital 07-08. Aquesta nova sèrie de beques, que proposa una periodicitat anual, està destinada a creadors que treballen en entorns digitals. Tanmateix, l'exposició tenia com a objectiu celebrar els 10 anys del media centre, i recordar les seves activitats i investigacions més valuoses.

La mostra s'articulava en diferents esferes. Per una banda, es podien veure les peces d'Anaisa Franco (*Connected memories*), Esteban Gutiérrez (*Deseo, la persona del vidente*) i Daniel González Mellado (*Avatar, God Simulation*). Aquestes tres obres interactives es van portar a terme durant les residències que els artistes van desenvolupar al MECAD entre octubre de 2007 i febrer de 2008.

Per una altra banda, s'hi va allotjar el projecte mikrogalleri d'Axel Roch i Mehi Yang (ZKM | Centre per l'art i la tecnologia dels media de Karlsruhe), comissariat per Federica Matelli, directora de LiminalB, i que comptava amb la participació de l'artista Jacopo Miliani.

A més, la totalitat de l'espai s'articulava a través d'una peça interactiva pensada específicament per explicar de forma sensible els events destacats dels passats 10 anys i de l'actualitat. Durant la seva passejada per la sala, els visitants eren captats per una càmera que a partir de les seves coordenades espacials activaven els diferents arxius de la base de dades.

Finalment, l'exposició comptava amb un espai destinat a la documentació.

-*Cosmos, d'Oscar Padilla*. Artista visual (pintura). De Barcelona. Del 2 al 25 de maig

(Veure resum de la seva residència)

-*Els instruments pensats de Salvador Juanpere*. Artista visual (escultura) de Reus, resident a Sant Cugat. Del 30 de maig al 22 de juny.

A *Els instruments pensats* reflectí el plantejament que té l'artista del fet creatiu, que és el de ser raó de vida i persistència en construir i elaborar. "*Uso l'art com una reflexió sobre el nostre pas per la vida*", ha dit més d'un cop. I ho fa amb una obra "amarada d'ofici i reflexió, lluny de la gratuïtat i de l'estridència", ha escrit l'historiador Pere Anguera.

L'exposició acollí una instal·lació i una escultura. Les dues obres feien referència als processos de treball, el seus instruments formals i conceptuals. Les obres van posar en escena una certa "*escenografia*" del procés de treball. La instal·lació "*Gli strumenti dell'arte...*" i l'escultura "*El taller de l'escultor*" apareixen com "l'univers objectual que fa possible la forma", la forma hi és per l'evocació de la seva possibilitat d'existir, de fer-se, de projectar-se de pensar-se. Era una exposició sense obres, les reproduccions de les eines d'escultor dipositades a la lleixa, l'escampall de fragments de marbre, la reproducció del *transpalet* amb el volum del propi taller de l'escultor són una evocació pensada de l'escultura. L'escultura és un procés de pensament que organitza indicis per a fer-se visible, comunicable...Els instruments del pensament.

- *Heavy metal, d'André Tindrade*. Artista visual (pintura). Portuguès, resident a Oeiras. Del 27 de juny al 20 de juliol

(Veure resum de la seva residència)

Interferències. Nous continguts audiovisuals. Amb la col·laboració del Mercat e les Flors, Escandalo Films i ESCAC. Del 5 al 28 de setembre.

Un dels nous projectes que s'han posat en marxa enguany ha estat la col·laboració amb l'escola de cinema ESCAC a través de la productora Escándalo Films. L'objectiu era posar a disposició de les companyies i col·lectius artístics que treballen a l'Estruch la possibilitat de enregistrar clips d'imatge de diferents durades que els ajudessin a donar a conèixer els seus treballs de la manera més professional possible i amb la màxima qualitat. El projecte segueix la línia de facilitar recursos a aquests artistes millorant en aquest cas la difusió dels seus treballs.

D'altra banda, l'equip tècnic i artístic que ha produït els clips són alumnes de postgrau de l'Escola ESCAC, que s'han posat en contacte amb les companyies seleccionades, han realitzat una feina prèvia conjunta, han fet la filmació i després la postproducció del material. D'aquesta manera hem posat en contacte dos col·lectius artístics i creiem que ambdós n'han sortit beneficiats. Cal esmentar que aquesta iniciativa, que ha partit de l'Estruch, ha estat compartida pel Mercat de les Flors i el Teatre Nacional de Catalunya.

En el cas de l'Estruch, les companyies i artistes beneficiats han estat: Lanònima Imperial, Cobosmika, Oblique, Marina Ramoneda, Los Corderos, Raravis, Senza tempo, Amaranto i el col·lectiu Kònic. L'objectiu és consolidar aquesta oferta durant els anys vinents.

- *Intensities. Inconformisme, incorrecció i rebel·lió entre art i escena musical.* Del 7 de novembre al 14 de desembre.

L'objectiu d'aquesta exposició, organitzada per l'ODA de la Diputació de Barcelona, i comissariada per David G Torres, era mostrar un dels múltiples punts de confluència que al llarg del segle XX i fins avui han tingut les escenes musical i artística: la reivindicació de la cultura com a espai d'intensitat i propens a una certa rebel·lió i incompostura.

L'exposició inclou obres i documents, tant sonors com audiovisuals, de John Baldessari, Joseph Beuys, Black Flag, William S. Burroughs, Kalles Brodin, Salvador Dalí, Guy Debord, Brice Dellsperger, Jon Mikel Euba, Iñaki Garmendia, Diouglas Gordon, Dan Graham, Nam Jun Paik, Mike Kelley, Martin Kippenberger, Yves Klein, Christina Marclay, Paul McCarthy, Joan Morey, Filippo Tomaso Marinetti, Gordon Mumma, Raymond Pettibon with Super Sessions, Pau Riba, Guy Richards-Smit, Antonio Russolo, Jurt Schwitters, Sex Pistols, Sonic Youth, The Static, Julien Temple, T R Uthco & Ant Farm i The Velvet Underground and Nico.

- *Activitats complementàries:*

Dimecres 8 d'octubre, a les 21,30 h. Sessió especial de curtmetratges del MECAL: música i imatges.

Dissabte 11 d'octubre, a les 21,30 h. Cabaret Voltaire, Yeatre Kaddish

Del 20 al 24 d'octubre. Taller Noves pràctiques curatorials a càrrec de David G. Torres.

Del 3 d'octubre al 8 de novembre. Visites guiades i tallers, a càrrec de La Fundició.

- *Reflexos. Esther Correa.* Del 21 de novembre al 13 de desembre.

(Veure resum de la seva residència).

- *Francesc Ruiz. Del 19 de desembre al 1 de gener del 2009.*

Francesc Ruiz (Barcelona, 1971) va estar seleccionat per portar a terme el taller de creació anual, coorganitzat conjuntament amb l'Escola d'art municipal Illa, per l'any 2009.

Amb la finalitat de donar a conèixer el seu treball, i durant el període de matriculació, la sala d'exposicions presentà els seus treballs.

Francesc Ruiz (Barcelona, 1971) viu i treballa entre Barcelona i Berlín. Actualment es considera com un dels noms amb més projecció en l'escena de l'art contemporani espanyol. Des dels anys noranta el seu treball es centra bàsicament en el dibuix i en l'exploració de nous models narratius a partir del que es podria anomenar còmic expandit, en el que inclou constants referències a la ciutat i a les diferents subcultures que s'hi poden trobar.

Després de fer estudis de Belles Arts el 1995 desenvolupa juntament amb el col·lectiu *Creatures* una sèrie de projectes de comissariat experimental, que compagina amb la seva feina en una llibreria especialitzada en art i la pràctica artística. Des de 2002 coordina el programa d'art contemporani del Centre Cívic Sant Andreu (Barcelona) i col·labora amb la galeria Estrany-de la Mota (Barcelona). Entre altres llocs ha desenvolupat els seus projectes *Bcn Eye Trip* a la Galeria Estrany de la Mota (2008), *Game Over Expanded* a Maribel López Gallery de Berlín, (2007), *Kiosk Downtown* al Centre d'Art Santa Mònica (2006), *Trait d'union 4ème sequènce* al CRAC Languedoc Roussillon-Septimanie, *Soy Sauce* a l'Espace 13 de la Fundació Joan Miró (2005), *Esta es mi playa* al Museu d'Art de Sabadell (2004).

2.2.4.5 Les col·laboracions

Amb l'objectiu de millorar l'àmbit d'actuació de l'Estruch, en totes les seves vessants, territorial, de difusió, de continguts, entre d'altres, es potencià la col·laboració amb d'altres centres o espais de creació, producció i difusió, nacionals i internacionals.

Així destaquem les col·laboracions amb:

L'Escola Municipal d'art Illa, pel que fa a tallers de formació en l'àmbit de les arts visuals tradicionals (pintura, escultura, entre d'altres) i les residències de creadors.

L'Escola Massana. Centre d'Art i Disseny de Barcelona, pel que fa a beques de formació i residència específicament interdisciplinars, per alumnes en fase d'elaboració del projecte de final de carrera del cicle superior.

L'Escola superior de Disseny ESDI, pel que fa a tallers de formació, residència i difusió en els camps de l'art electrònic i el disseny digital.

Centre d'Art Santa Mònica, pel que fa a la presentació de Mediateques temàtiques.

Experimentem amb l'art en l'àmbit de la pedagogia de la creació contemporània, per a grups.

Museu d'Art Contemporani de Barcelona, MACBA, pel que fa a tallers de formació paral·lels al programa d'exposicions temporals.

Facultat de Belles Arts de Barcelona, pel que fa a tallers de formació teòrico-conceptuals, vinculats als seus programes d'ensenyament universitaris, i residències.

Amb Can xalant. Centre de Creació i Pensament Contemporani de Mataró, pel que fa al projecte Límits. Condició i Acció Cultural Metropolitana, dirigit per Anna Recasens i Sitesize, i vinculat amb On Bcn. Observatori Nòmada.

ESCAC i Escándalo Films per tal de produir sis productes audiovisuals per a crear nous continguts.

Amb els centres de producció d'arts visuals de Catalunya en general, a través de Xarxa Prod.

2.2.4.6 La creació de públics

Una de les prioritats de l'Estruch ha estat crear nous programes de divulgació i formació, treballant per a la creació de públic especialment entre els infants i joves i proposant iniciatives dirigides a augmentar el públic en general.

A partir del curs 2007-2008 l'Estruch ha ofert una activitat per a grups, fossin escolars o procedents d'altres entitats o agrupacions, s'anomena, *L'Estruch en viu*; és una visita guiada, on s'explica què era l'Estruch històricament (indústria tintorera) i sobretot què és l'Estruch ara. Els grups poden visitar tots els espais pel desenvolupament de les arts i establir un diàleg amb els artistes residents mentre els veuen treballar. Amb la sala d'Exposicions de la Nau Sud i el teatre, poden veure els diferents moments de procés del creador, des de la idea inicial i esbós, l'assaig o elaboració de l'obra, fins al producte final.

Coneixedors de l'ampli potencial pedagògic que té l'Estruch, es volia ampliar i millorar l'oferta d'activitats per a grups, així doncs, ens vam proposar establir les línies estratègiques del servei educatiu de l'Estruch mitjançant metodologies de participació i desenvolupament cultural comunitari, per tal d'assolir l'apropament i la creació de nous públics.

La presència dels artistes als diversos tallers de treball i sales d'assaig i en ple procés de creació, així com la multidisciplinarietat de la creació contemporània que es desenvolupa a l'Estruch, li confereixen el seu fet més important i diferenciador que cal comunicar i ensenyar a les diverses tipologies de públics.

En aquesta línia, es va encarregar a l'empresa *Experimentem amb l'art*, amb àmplia experiència en pedagogia artística, el desenvolupament de diverses propostes educatives. Així per al curs 2008-2009, s'oferiren els tallers següents:

Els tallers i els artistes. Una activitat educativa dirigida a grups de diferents edats, que pretén en general un acostament als espais de creació contemporània. Es treballa a partir de l'observació i la reflexió i una actitud crítica en el marc d'unes visites als tallers de creació multidisciplinars de l'Estruch.

Espai, so i memòria. Cases de Sabadell. Visita guiada i taller experimental per conèixer i entendre com són els espais per als desenvolupaments de les arts des d'un punt de vista sonor. L'objectiu de l'activitat és qüestionar-nos i investigar com podem crear un espai i un temps imaginaris mitjançant els sons.

Què creus que és una performance? L'objectiu d'aquest taller és aproximar-se a la performance. Es parteix de certes obres representatives, algunes de l'artista sabadellenca Fina Miralles, pionera als anys setanta en aquest vessant de l'art contemporani. Es fa un recorregut participatiu d'introducció a les formes més actuals d'expressió i experimentació en aquesta branca de l'art.

2.2.4.7 La comunicació

Amb l'objectiu de treballar per a la millora de la comunicació i difusió de les activitats de l'Estruch per aconseguir un major ressò mediàtic i augmentar la projecció de totes les programacions obertes al públic.

S'han portat a terme les accions següents:

- . Edició de dos programes semestrals
- . Edició d'un díptic/tríptic de difusió de cada exposició, jornades de portes obertes o acció programada
- . Preparació del catàleg de serveis
- . Elaboració de dossiers de premsa
- . Trameses
- . Elaboració de mailings

2.2.5 ALTRES ACTIVITATS I COL-LABORACIONS

2.2.5.1 Col·laboracions amb d'altres entitats

- **Xarxa de Museus Locals. Diputació de Barcelona**

Els Museus Municipals de Sabadell participen a la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona, creada per afavorir el treball en comú i la difusió dels museus que hi participen, des de tots els àmbits, ja sigui conservació, documentació i restauració dels fons, exposicions itinerants, publicitat, activitats pedagògiques, etc.

Durant l'any 2008 cal destacar els treballs portats a terme per la comissió d'art amb l'objectiu de tirar endavant treballs en col·laboració, especialitzat en temes artístics i en els fons i les col·leccions dels diferents museus.

Volem destacar la participació a les XXI Jornades de Museus i Administració Local de la Diputació de Barcelona, que es celebren anualment, aquest any a Sant Adrià del Besos sota el lema: *El repte dels museus davant el diàleg intercultural, el dia 3 d'octubre*.

- **ODA. Oficina de Difusió Artística. Diputació de Barcelona**

El Museu d'Art de Sabadell participa activament a l'ODA, Oficina de Difusió Artística de la Diputació de Barcelona, creada per afavorir el treball en comú i la difusió en l'àmbit de la creació artística contemporània.

Durant aquest any la col·laboració s'ha centrat bàsicament en participar en algunes de les exposicions itinerants que patrocinen, així com assistir a les reunions de treball.

- **Comissió d'arts visuals. Subdirecció General de Difusió Artística. Direcció General de Cooperació Cultural. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya**

Engràcia Torrella forma part de la comissió d'arts visuals, encarregada d'elaborar propostes de noves exposicions itinerants per al 2008-2009, entre d'altres temes d'interès i de debat per al plenari de programadors d'arts visuals, que es reuneix al llarg de l'any.

La comissió està formada a més per Jordi Abelló de Tarragona, Jesús Navarro de Lleida, Gisel Noé de Mataró, Ció Pallarès de El Vendrell, Carme Sais de Girona, Pepa Ventura de Mollet del Vallès i Leonardo Escoda de Tortosa.

- **Institut Municipal del Paisatge urbà de Barcelona. Ruta europea del Modernisme**

El Museu d'Art de Sabadell continua adherit a la Ruta Europea del Modernisme promoguda per l'Institut Municipal de Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida de Barcelona. L'objectiu de la Ruta Europea del Modernisme és promocionar els valors culturals i artístics del modernisme a Europa i arreu del món i revaloritzar aquest element cultural comú que caracteritza el canvi de segle del XIX al XX.

- **Dia Internacional dels Museus**

Amb motiu del Dia Internacional dels Museus, que és 18 de maig, els museus de Catalunya participen en una activitat comuna: *Descobreix una joia dels museus!*, que compta amb el suport de l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i la Xarxa de municipis de la Diputació de Barcelona. Enguany a més hi va col·laborar l'Institut d'Ensenyament Secundari Jaume Viladoms i Institut d'Educació Secundària Ferran Casablanca (vid. apartat exposicions).

- **Concurs de dibuix CASSA**

El MAS col·labora, com és habitual, en els premis de dibuix de CASSA, en els quals participà Isabel Argany, tècnica superior, com a membre del jurat, el dia 3 d'abril.

- **Concurs de pintura ràpida. Agrupacions Professionals Narcís Giralt/Aplec de la Salut**

El MAS col·labora, com és habitual, amb les Agrupacions Professionals Narcís Giralt en el concurs de pintura ràpida, durant l'Aplec de la Salut de Sabadell, el dia 11 de maig, i en el qual participà Engràcia Torrella, directora del MAS, com a membre del jurat.

- **Jornades Europees de Patrimoni**

Un any més el MAS participà el dia 28 de setembre en les Jornades Europees de Patrimoni, amb l'itinerari El Modernisme a Sabadell.

- **XXII Fira de la Ceràmica de Sabadell**

Amb motiu de la XXII Fira de la Ceràmica de Sabadell, es van portar a terme diverses activitats:

- Dijous 2 d'octubre presentació de l'opuscle *La rajola decorativa*. Escenaris d'Art nº 2 amb la conferència *Aplicació i funció de la ceràmica a l'arquitectura*. A càrrec de Marta Saliné, conservadora de Can Tinturé, d'Esplugues de Llobregat.
- Diumenge 5 d'octubre, es va fer el taller familiar *Fes la teva rajola!* en el que els nens pintaven una rajola en la que hi havia incís un motiu decoratiu de la casa Turull i l'itinerari guiat *La rajola decorativa aplicada a l'arquitectura*, a càrrec de Marta Bertran i Mercè López.

- **Col·laboracions diverses**

Durant l'any 2008 s'ha continuat una tasca de major vinculació dels museu d'art de Sabadell amb l'entorn institucional, patrimonial, acadèmic, cultural i museístic de la ciutat i forà. Així, al llarg de l'any, diverses entitats i institucions han treballat conjuntament amb els museus en diversos programes.

2.2.5.2 Col·laboracions amb d'altres departaments de l'Ajuntament de Sabadell

- **Participació en el Programa Ciutat i Escola del Departament d'Educació**

Des del Museu d'Art s'ha continuat participant amb el programa *Ciutat i Escola* del Departament d'Educació, amb l'assistència a reunions del Consell d'Entitats, així com en la participació en la difusió de les activitats per escolars en la revista i en la pagina web. Tanmateix s'ha col·laborat en la tramesa de les dades del públic escolar, per nivells educatius, assistent a cada una de les activitats fetes al llarg del curs.

La presentació del programa Ciutat i Escola pel curs 2008-2009 es va portar a terme al mercat central el dia 9 de setembre.

- **Participació a la Taula de patrimoni de la regidoria d'Urbanisme de l'Ajuntament de Sabadell**

A partir del mes de novembre, Engràcia Torrella, directora dels Museus Municipals, participa a la taula de patrimoni de la regidoria d'Urbanisme de l'Ajuntament de Sabadell.

- **Col·laboració amb el departament de turisme de l'Ajuntament de Sabadell**

A través d'assessoraments, informacions diverses, entre d'altres.

- **Programa d'escultures de l'Ajuntament de Sabadell**

El Museu d'Art ha seguit col·laborant en la programació i coordinació de diverses tasques del programa d'escultures vinculat a la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell, com és l'estudi tècnic i l'elaboració d'informes de conservació, restauració i ubicació.

En concret durat l'any 2008 s'han portat a terme les següents actuacions:

- *A Ramon Torres*, situada al carrer de Sol i Padrís junt al Pavelló Municipal d'Esports, obra de Lluís Ortega amb pedestal de d'Adolf Salanguera, de 1974. En aquesta escultura s'ha fet una neteja general de la degradació provocada pels agents atmosfèrics i dels diversos grafitos que tenia.
- *Al ciclista*, situada al carrer de Sol i Padrís junt al Pavelló Municipal d'Esports, obra de Joan Maurí i Espadaler de 1978. En aquesta escultura es va portar a terme una neteja general i es van eliminar els grafitos que s'hi havien fet.
- *Edicle amb la mare de Deu del Roser*, situada a la plaça dels jocs florals junt al carrer Ferran. L'actuació va consistir en netejar la imatge i reintegrar les parts que mancaven, també es va restaurar i netejar la fonícula i la reixa. A la part frontal de la reixa se va posar una malla, seguint el model de la dels laterals. El Departament de Relacions ciutadanes i espai públic van fer la neteja de l'edicle.

- **Participació a la jornada Descobreix Sabadell.**

El dia 26 d'abril es celebrà la jornada Descobreix Sabadell, organitzada per l'Ajuntament de Sabadell. En horari de matí i tarda els museus i diferents punts patrimonials obrien les portes a la ciutadania, i s'oferien visites guiades.

- **Col·laboració amb l'Escola Illa**

L'Escola Municipal d'art Illa va presentar el passe de moda de final de curs de l'assignatura de moda al pati del museu d'art el dia 22 de maig.

- **Pati del Museu d'Art. Regidoria de Cultura**

Durant l'any el pati del MAS ha estat utilitzat per portar-hi a terme diverses programacions de la Regidoria de Cultura, com el Festival 30 nits, i la Festa Major.

2.2.6 PROGRAMA PEDAGÒGIC

Durant l'any 2008, tal com s'havia proposat en el programa d'actuació, s'han endegat nous projectes didàctics i s'ha continuat treballant en millorar la difusió de les activitats ja existents.

Volem destacar la posada en marxa l'espai **Família'RT**, vinculat a les exposicions temporals. L'objectiu d'aquest espai es augmentar i donar el caràcter de programació estable a les activitats per famílies.

Per un altra banda, en el marc del Pla d'ocupació de la Diputació de Barcelona, el Tècnic d'Animació del Patrimoni Cultural, Eloi Castells, adscrit als Museus Municipals de Sabadell, va redactar els guions de les diverses activitats didàctiques del MAS. Aquests guions tenen l'objectiu de recollir i ordenar els continguts i les pautes de les diverses activitats didàctiques, amb la finalitat de facilitar el traspàs d'aquesta informació cada cop que sigui necessari. En concret el dossier de cada activitat conté una descripció del tema central, la metodologia, els objectius didàctics, la durada i els destinataris i una detallada descripció de tota l'activitat i els seus continguts: la rebuda del grup, cada una de les part o parades, l'acomiament i les activitats complementàries que es poden fer a l'escola.

Noves propostes didàctiques

▪ *Sóc retratista!*

Aquest nou taller vol apropar als alumnes al gènere del retrat molt present a la col·lecció del museu. L'objectiu és donar a conèixer aquest gènere i alhora potenciar l'observació, la reflexió, el diàleg i l'experimentació dels infants. El taller incideix en els components bàsics del què es un retrat, perquè ens retratem, que ens pot explicar un retrat i les diferències entre els diferents tipus de retrats.

La proposta va dirigida als alumnes de primària. La primera part del taller es desenvolupa en els espai de la casa Turull i de l'exposició permanent on es veuen i comenten els retrats exposats. La segona part del taller es realitza a l'aula didàctica, aquí els nens experimentaran amb diversos materials i tècniques produint una obra que respongui a una idea determinada que plasmi alguns dels seus sentiments, pensaments i emocions.

▪ *Escenaris d'art. Sabadell del meu record*

El taller es planteja com un exercici amb teatrins i titelles. Aquest teatrins són de fet quadres de l'exposició permanent del museu que són observats i analitzats des d'un punt de vista històric i plàstic. El fil conductor són un seguit de petites històries basades en les anècdotes de Maria Burgués del llibre "Sabadell del meu record". Així, els nois i noies treballen alhora continguts plàstics, artístics, històrics, lingüístics i teatrals.

La proposta va dirigida als alumnes de cicle mitjà i superior de primària. La primera part del taller es desenvolupa en els espais de l'exposició permanent on es veuen les obres que contenen personatges o paisatges que després s'utilitzen a l'obra. A la segona part del taller els nens es divideixen en grups i a cada grup se li adjudica un teatrí i uns personatges i se'ls dona un guió amb una part de la història. Assagen i després es fa l'obra sencera.

Activitats didàctiques i per grups

L'oferta d'activitats didàctiques s'estructura en les següents tipologies:

- Les visites guiades: que tenen com a finalitat conèixer en profunditat les exposicions permanents i temporals del museu.
- Els tallers: que serveixen per estimular la creativitat amb una vessant pràctica i participativa.

- Els itineraris: que ens donen a conèixer un tema a partir d'un recorregut per la ciutat.
- L'espai Família'RT: on ofereixen activitats didàctiques per famílies de les diverses exposicions temporal.

S'han continuat oferint les activitats establertes des d'anys anteriors: *Descobreix la col·lecció permanent*, *L'estudi d'un quadre: "El Corpus de sang"*, *"Fes visible l'invisible"*, *"Els Turull reben visites"*, *"Què és el MAS?"*, *"Mira qui et mira. Els retrats de la permanent"*, *"Paraules amagades. Art i llenguatge"*. També s'han seguit oferint els itineraris *El modernisme a Sabadell i Escultures al carrer... quina hi ha prop de l'escola*.

Els responsables de portar a terme aquestes activitats didàctiques són els educadors. És a dir les persones- normalment llicenciades superiors- que atenen al grup des de la seva arribada al museu i que transmeten els continguts específics i guien les activitats. El col·lectiu de d'educadors i educadores del MAS està integrat per Alba Oliver, Chús Fernández, Isabel Gómez, Marc Garcia, Sara Fuente i Carles Camon, també hi han col·laborat les empreses "Experimentem amb l'Art" i "Recrea Accions Culturals S.L".i "Projecte L"

En l'annex d'aquesta memòria es descriuen totes les activitats que es porten a terme des del Museu d'Art.

Activitats dominicals

- Diumenge 13 de gener

A càrrec de Chús Fernández, historiadora de l'art

Visita guiada a l'Exposició temporal *Josep Mª Brull: l'artista, el mestre, l'home*.

- Diumenge 3 de febrer

A càrrec de Chús Fernández, historiadora de l'art.

Visita guiada a l'Exposició temporal *Autoretrats d'una època. Sabadell i la col·lecció Morgui*.

- Diumenge 2 de març

A càrrec de Chús Fernández, historiadora de l'art

Taller familiar *La casa fàbrica Turull fa goig*.

- Diumenge 6 d'abril

A càrrec Chús Fernández, historiadora de l'art

Visita guiada a l'exposició *Cultura-Cultures. La col·lecció del museu de Montserrat*.

- Diumenge 15 de juny

A càrrec de Chús Fernández, historiadora de l'art

Visita guiada a l'exposició temporal *Presències recuperades*. El retrat a la col·lecció.

- Diumenge 6 de juliol

A càrrec de Carles Camon, filòleg.

Taller familiar Sóc retratista

A càrrec de Marta Bertran i Mercè López

Itinerari La rajola decorativa aplicada a l'arquitectura

- Diumenge 12 d'octubre
A càrrec de Chús Fernández
Visita guiada a l'exposició temporal Ramon Noé. Ocell de bardissa
- Diumenge 9 de novembre
A càrrec d'Isidre Manils
Visita guiada a les dues seus de l'exposició a Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulares propis. Artistes sabadellencs contemporanis. La visió a Sabadell i La Seqüència a Mollet
- Diumenge 7 de desembre
A càrrec de Chús Fernández
Visita guiada a l'exposició temporal El plasticisme espiritual de Francecs Domingo

Esdeveniments ciutadans

Aplec de la Salut

- Diumenge, 11 i dilluns 12 de maig
A càrrec Chús Fernández, historiadora de l'art
Visita guiada a l'exposició Cultura -Cultures. La col·lecció del museu de Montserrat

Dia Internacional dels Museus

- Diumenge 18 de maig
A càrrec de Chús Fernández, historiadora de l'art
Visita guiada a la Joia del Museu

Festa Major

Durant la Festa Major s'ofereixen visites guiades a les exposicions del museu i es fan activitats adreçades als diversos públics, especialment per al públic familiar.

- Visites guiades

Dissabte 6, diumenge 7 i dilluns 8
Visita guiada l'exposició Cine Ateneo. Isidro Manils. Singulares propis. Artistes sabadellencs contemporanis, i a l'exposició Ramon Noé. L'ocell de bardissa
A càrrec de Chús Fernández, historiadora de l'art

- Espai Família'RT

- *Cels d'un paisatge*, activitat paral·lela a la mostra *Ramon Noé. Ocell de bardissa*, Els nens feien el cel a un paisatge de Ramon Noé

- *Quadre de quadres*, activitat paral·lela a la mostra *Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulares propis. Artistes sabadellencs contemporanis*,

Dissabte 6, diumenge 7 i dilluns 8
Es va reproduir en un gran pòster la disposició dels quadres de l'Isidre Manils a la paret de la sala d'exposicions. Cada nen omplia uns quadrats amb dibuixos, entre tots es feia el pòster.

- Itinerari

Dilluns 8 de setembre
Escultures de la via pública
A càrrec d'Alba Oliver, historiadora de l'art

Jornades de Patrimoni

▪ Diumenge 28 de setembre
A càrrec de Chús Fernández, historiadora de l'art
Itinerari *El Modernisme a Sabadell*

Fira de la Ceràmica

▪ Diumenge, 5 d'octubre, A càrrec de Carles Camon, filòleg
Taller familiar *Fes la teva rajola!*

Tallers de Nadal

Dates: 23, 24, 27, 28, 30, 31, de desembre de 2008 i 2, 3, 4 de gener de 2009
Lloc: Museu d'Art, Museu d'Història i Estruch
Preu sessió: 8,00 € tallers per nens/ 2,00 € adultstallers per famílies (nens gratuït)
Horari: 10 a 1h. els tallers per nens i horaris diversos els tallers per famílies
Edat: tallers per nens sols, nens i nenes de 6 a 12 anys; tallers familiars totes les edats
Organitza: Museu d'Art, Museu d'Història, l'Estruch i Ajuntament de Sabadell

Seguint la dinàmica dels darrers anys els Museus Municipals de Sabadell (el d'Art i el d'Història) van realitzar tallers per a nois i noies durant les vacances de Nadal.

La proposta va recollir l'experiència d'anys anteriors i va introduir dues novetats. La primera va ser l'extensió dels tallers a l'Estruch, espais per al desenvolupament de les arts. La segona novetat va ser la introducció d'espais per a famílies, amb tallers i activitats dinamitzades pensades per fer conjuntament grans i petits.

La proposta va incloure activitats en dies laborables i en dies festius, en horaris de matí i de tarda i, algunes activitats pensades perquè les famílies hi portessin els nens des dels 3 anys, tot amb l'objectiu d'ampliar el ventall i d'arribar al màxim de ciutadans.

Els tallers per nens solts, com en d'altres anys, es van adreçar a dos grups d'edat: nens i nenes d'entre 6 i 8, grup de petits, i d'entre 9 a 12 anys, grup de grans. Les sessions es van desenvolupar entre les 10 del matí i la 1 de la tarda, amb una pausa per esmorzar.

Al Museu d'Art s'hi van realitzar els tallers "Soc retratista!" i "Histories al museu d'art". En el primer es veien diversos retrats del museu i després es feia una part de taller de plàstica. L'altre taller consistia en imaginar històries a través de l'art per acabar en una petita representació.

En total, a les tres sessions dels tallers del Museu d'Art hi van assistir 21 nens, del que en resulta una mitjana de 7 nens per taller, una xifra molt inferior a la mitjana dels dos darrers anys, que havia estat cada any de 21 nens per sessió.

Per famílies, al MAS es van portar a terme els tallers "Coneguem Francesc Domingo" i "Mira qui et mira". En el primer es feia una aproximació a l'obra d'aquest artista amb especial atenció als objectes i vivències de quan era infant i que després van formar part de la seva obra. Finalment els infants feien la seva pròpia creació. El taller "Mira qui mira" és una adaptació del taller que es fa per les escoles i s'estructura a partir d'uns contes en que els protagonistes són personatges dels quadres.

Entre els dos tallers familiars fets al MAS hi van assistir 24 persones entre nens i adults.

Programa de tallers al Museu d'Art:

. Coneguem Francesc Domingo (taller familiar)

Data: dissabte 27 desembre

Assistents: 1 adult i 3 nens/Total: 4

Monitors: Chús Fernández

."Sóc retratista!" (taller per nens de 9 a 12 anys)

Data: dimarts 30 desembre

Assistents: 5

Monitors: Marc Garcia i Cales Camon

."Sóc retratista!" (taller per nens de 6 a 8 anys)

Data: dimecres 31 desembre

Assistents: 9

Monitors: Marc Garcia i Cales Camon

."Histories al museu d'Art (taller per nens grans)

Data: divendres 2 de gener

Assistents: 7

Monitors: Marc Garcia i Cales Camon

."Mira qui et mira (taller familiar)

Data: diumenge 4 de gener

Assistents: 11 adults i 9 nens /Total: 20

Monitors: Sara Fuente

2.2.7 PUBLICACIONS I PUBLICITAT

Durant l'any 2008 s'han continuat editant diversos **catàlegs** vinculats a les exposicions produïdes pel propi MAS. Ja passats uns anys des de la normalització de les diverses col·leccions, tant pel que fa a format com pel que fa a continguts, es pot valorar que l'aportació editorial del museu a la historiografia local és abundant i de qualitat, ja que sempre s'intenta que aquests catàlegs vagin més enllà d'una finalitat purament divulgativa, per recollir els resultats de recerques encarregades als comissaris, així com anàlisis crítics renovadors per part de multitud d'especialistes del nostre país.

Les noves publicacions editades i/o distribuïdes durant l'any 2008 des del MAS han estat les següents:

- **Autoretrat d'una època. Sabadell i la col·lecció Morgui**
Editat per la família Morgui Torrella.
- **J.M. Brull i Pagès (1907-1995). Vers la síntesi**
Reeditat conjuntament pel Patronat Municipal de Cultura i Joventut de l'Ajuntament de Ripollet i l'Obra Social Caixa Sabadell, amb el suport de l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, la Xarxa de Municipis de la Diputació de Barcelona i el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, amb motiu del centenari del naixement de Josep Maria Brull.
- **Petita història de Josep Maria Brull**
Editat pel Patronat Municipal de Cultura i Joventut de l'Ajuntament de Ripollet, amb el suport de l'Obra Social Caixa Sabadell, l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, la Xarxa de Municipis de la Diputació de Barcelona i el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya.
- **Cultura-Cultures. La col·lecció de Montserrat**
Editat pel Museu de Montserrat
- **Presències recuperades. El retrat a la col·lecció**
Editat pel Museu d'Art de Sabadell
- **Ramon Noè, ocell de bardissa**
Coeditat pel Museu d'Art de Sabadell i la família Noè-Antolí
- **Cine Ateneo. Isidre Manils. Singulars propis. Artistes sabadellencs contemporanis**
Editat per la Fundació Banc Sabadell, Obra Social Caixa Sabadell, Museu Abelló. Fundació Municipal d'Art i Museu d'Art de Sabadell/Ajuntament de Sabadell.
- **El plasticisme espiritual de Francesc Domingo**
Editat per Museu Abelló de Mollet del Vallès, Thermalia Museu de Caldes de Montbui, Ajuntament de Sabadell. Museu d'Art de Sabadell, Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú i Museu de Valls
- **Talent latent**
Editat per l'Entitat autònoma de difusió cultural i programa de circuits i gires de la direcció general de cooperació cultural, àrea de difusió i cooperació artístiques de la Generalitat de Catalunya.
- **La rajola decorativa. Escenaris d'Art nº 2**

A càrrec de Marta Bertran i Mercè López. Conté una breu història de la rajola decorativa en general i una documentada ressenya de la rajola decorativa a la nostra ciutat, amb molts exemples i la localització i descripció dels principals edificis que tenen rajola a les seves façanes o interiors, amb una proposta d'itinerari urbà.

- **Revista Arraona 31**

Durant l'any els museus municipals han participat en la direcció tècnica del número 31 de la revista Arraona, conjuntament amb l'Arxiu Històric de Sabadell. El dossier temàtic es dedicà a la història de l'ensenyament a Sabadell al segle XX, coordinat per Isidre Carné, amb les seccions habituals que són recerques, notes, Des de l'Arxiu, Des dels Museus, Ressenyes, novetats bibliogràfiques i Resúmenes/Abstract. La presentació no es portà a terme fins el mes de febrer del 2009.

Entre els productes i accions de difusió i **publicitat** destaquem:

- **Revista Activitat per grups**

També ha continuat l'edició de la **revista per a difondre les activitats per a grups**, en un segon número, corresponent al curs 2008 – 2009, conjuntament amb el Museu d'història. S'inclouen les seccions “*El museu recomana*” i “*Les notícies del museu*” a més de la relació exhaustiva de totes les activitats que es porten a terme.

- **El Portal dels Museus. Agenda semestral d'activitats**

- **Full volant mensual de difusió de les activitats**

- **Diada de Sant Jordi.**

Venda de publicacions a la parada de llibres que munta la Regidoria de cultura a la plaça de l'Ajuntament.

- **Fira de turisme de Barcelona.**

Els Museus Municipals de Sabadell van tenir una forta presència a l'estand muntat per Sabadell en la Fira de Turisme de Barcelona, el mes d'abril.

2.2.8 DADES D'ASSISTÈNCIA AL MUSEU D'ART

ANY 2008	INDIVIDUAL	EN GRUP		TOTAL
	Visitants	Grups	Visitants	
gener	611	17	401	1012
febrer	568	39	851	1419
març	330	26	572	902
abril	576	32	617	1193
maig	1437	30	702	2139
juny	369	11	240	609
juliol	3753	5	92	3845
agost	16	0	0	16
setembre	6255	3	74	6329
octubre	1739	25	625	2364
novembre	516	26	599	1115
desembre	807	12	303	1110
TOTAL	16977	226	5076	22053

3. DIFUSIÓ DES DEL MUSEU D'HISTÒRIA

3.1 Objectius

1. Continuar amb el discurs de l'exposició permanent sobre la història de Sabadell i realitzar l'exposició sobre l'època moderna.
2. Planificar, coordinar i gestionar la programació d'exposicions temporals de petit format a la sala del vestíbul i de gran format a la planta segona del museu, i les seves itineràncies per la ciutat i fora d'ella.
3. Continuar l'oferta de visites, tallers didàctics, itineraris i xerrades als centres d'ensenyament per a grups escolars i altres col·lectius interessats per tal de difondre la història de Sabadell.
4. Fomentar les visites lliures de grups al museu, proporcionant les eines adients al col·lectiu de docents i oferint la possibilitat a altres tipologies de grups.
5. Continuar el programa "El diumenge fem història" que consisteix en activitats mensuals de diferent format- visites guiades, demostracions pràctiques, tallers, itineraris- per al públic en general (incidint amb més força en el públic infantil).
6. Continuar participant en els diferents esdeveniments de la ciutat.
7. Incorporar activitats de dinamització cultural al Museu d'Història i altres punts patrimonials de la ciutat.
8. Planificar, coordinar i gestionar el desenvolupament dels diferents projectes d'intervenció museística en edificis patrimonials, com són la Casa Duran.
9. Editar nous volums de la col·lecció dels Quaderns de Patrimoni i dels Quaderns d'Arqueologia.
10. Editar els catàlegs de les exposicions temporals de producció pròpia (sales del segon pis).
11. Promoure la difusió i/o edició d'estudis d'història local que tenen un interès d'àmbit més ampli.

3.2 Actuacions

3.2.1 EXPOSICIÓ PERMANENT

El poblament al territori de Sabadell, de la prehistòria a l'antiguitat tardana.

L'amulet ibèric

Sabadello, El naixement d'una vila (segles XI-XV)

Manufactura i menestrals. Sabadell segles XVI-XVIII

El mes de setembre es va incorporar, a l'àmbit de l'exposició de la planta baixa, apartat del món ibèric, una troballa arqueològica recent de gran valor científic i històric: *l'amulet ibèric de Can Gambús* (segles II-I aC). És un penjoll fet sobre un fragment de pissarra, retallada i polida, de forma ovoidal, amb una inscripció ibèrica de 28 signes distribuïts en quatre línies. La peça es va recuperar en les excavacions del jaciment de Can Gambús 3.

S'ha interpretat com un element ofert per una persona a una altra, com una mena d'amulet d'amistat. És una hipòtesi, perquè de l'escriptura ibèrica (una adaptació de l'alfabet fenici) se n'ha pogut desxifrar el valor fonètic dels signes, però el significat tot just es comença a desxifrar... De l'amulet se n'ha fet una transcripció acurada, a càrrec del professor Javier Velaza, de la Universitat de Barcelona, en col·laboració amb Noemí Moncunill, i del text se n'ha fet aquesta interpretació:

“A Desailur, filla de Bersir, li regalà (donà, oferí) Astebei, fill de Bas (o fill seu?)”

Segons l'estudi paleogràfic, el tipus de signari utilitzat és el dual, considerat més antic que el signari simplificat posterior.

3.2.2 EXPOSICIONS TEMPORALS

AL MUSEU D'HISTÒRIA

Xemeneies (que ja no fumegen...)

Del 7 de novembre del 2007 al 13 de gener del 2008

Organització: MHS

Amb el suport de: Fundació Caixa de Catalunya i Diputació de Barcelona

Lloc: sala del vestíbul

En el marc del projecte de senyalització patrimonial de les xemeneies de Sabadell, projecte que ha rebut l'ajut de la Fundació Caixa Catalunya, aquesta mostra ha fet un pas endavant per divulgar l'estat actual de la recerca a l'entorn del coneixement d'aquests elements del nostre patrimoni industrial.

L'exposició ha donat a conèixer quines són, una a una, les xemeneies que s'han conservat fins avui, on es localitzen, qui les va construir, a quin establiment industrial pertanyien, etc. Amb aquesta finalitat s'ha presentat un exhaustiu reportatge fotogràfic fet recentment, a càrrec del fotògraf Juanma Peláez. El càlcul de les alçades de les xemeneies ha anat a càrrec de l'empresa Astergeo SL.

La mostra també ha posat en relleu l'important paper dels diferents enginyers industrials, molts d'ells sabadellencs, que van participar en els projectes d'obra d'aquestes xemeneies.

Finalment s'ha pretès informar, de manera planera, sobre les característiques tècniques i constructives de les xemeneies, així com descriure la seva tipologia.

Com a complement de la mostra, es va presentar una petita mostra de maquetes procedents del taller del maquetista barceloní Txema Vidal, autor d'una extensa obra artesana de maquetes de xemeneies i d'establiments industrials del Poblenou industrial.

Egipte, entre el sol i la mitja lluna / Els teixits coptes del MHS

Del 30 de gener a 27 d'abril

Organització: Centre de Documentació del Museu Tèxtil de Terrassa i Museu d'Història

Des del sol dels faraons fins a la mitja lluna otomana, el teixit ha vestit les persones i les cases. Aquesta exposició ens ha permès contemplar gairebé un centenar de peces del fons del CdMT, la majoria de les quals no havien sortit mai a la llum.

En el fons del Museu d'Història de Sabadell es conserva una important i nombrosa col·lecció de teixits històrics formada per més de 400 fragments de teles i per peces d'indumentària antiga de diverses èpoques i procedències geogràfiques. Els teixits més antics d'aquesta col·lecció són 17 fragments de teixits coptes que cronològicament es situen entre el s.VI i el segle IX. Coincidint amb l'exposició Egípte entre el sol i la mitja lluna el MHS es va creure oportú tornar-los a exposar.

S'edità un opuscle amb la fotografia i catalogació de cada un d'aquests teixits. Els autors van ser Antoni i Montserrat Bargalló i Ma. Rosa Martín, especialistes en teixits.

Una cuina moderna. Descobreix una joia del museu. Dia Internacional dels museus.

Del 18 de maig al 30 de juny

Organització: Museu d'Història de Sabadell

Enguany el MHS en l'activitat Descobreix una joia del Museu en el marc del Dia internacional dels Museus, ha presentat una cuina de gas de la marca Corberó, que data dels anys 30 del segle XX.

Sabadell nord: Ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener... Sabadell i els seus barris

Dates: del 27 de maig al 13 de juliol

Organització: Museu d'Història de Sabadell Amb la col·laboració de: Memorial Democràtic / Generalitat de Catalunya i Diputació de Barcelona

Lloc: sales del segon pis

Material de difusió: cartell, tríptic i catàleg

El Museu d'Història de Sabadell ha presentat la cinquena exposició del cicle Sabadell i els seus barris. Enguany, la mostra s'ha dedicat a un extensa zona situada al nord del centre urbà de Sabadell i que comprèn els barris de Can Deu, Ca n'Oriac, Torreguitart, la Plana del Pintor, la Roureda, Sant Julià d'Altura, el Torrent del Capellà i Can Puiggener. Aquest territori, fa uns segles pertanyia a les antigues parròquies de Sant Julià d'Altura i Sant Vicenç de Jonqueres. Ambdues parròquies depenien del municipi de Sant Pere de Terrassa i foren agregades a Sabadell el 1904.

L'exposició va oferir al visitant una passejada pel procés de configuració d'aquests barris a partir dels testimonis d'aquells que hi visqueren i d'aquells que hi viuen actualment. Fa visible el pas d'uns suburbis —mancats de tots els serveis— a uns barris moderns i dinàmics que s'enfronten, actualment, a un nou procés migratori.

La mostra analitzava els trets comuns de tota la zona (migracions, condicions de vida en els suburbis, reivindicacions polítiques o religiositat popular, entre d'altres), però també feia un repàs individualitzat de la història de cada barri.

Tot plegat amb el suport d'una extensa documentació fotogràfica procedent de diverses institucions i entitats públiques i privades i de particulars, com també amb la presentació d'un documental que recull els testimonis d'alguns dels veïns i veïnes que van contribuir amb el seu treball i el seu esforç a fer d'aquests barris allò que són avui dia.

Una vegada més, el muntatge va comptar amb un documental que contenia diverses entrevistes a veïns i veïnes i altres persones que havien estat vinculades als diferents barris estudiats, i imatges històriques i actuals d'aquest sector de la ciutat.

Finalment cal fer especial menció del suport rebut per les empreses locals Cansaladeries Medrán i Forns de pa Valero, les quals tenen els seus orígens en aquests barris.

Mira què he fet!

Del 3 al 28 de setembre del 2008

Organització: Museu d'Història

Visites guiades:

Diumenge 7 de setembre, d'11.00 a 14.00 i de 17.00 a 21.00 , a càrrec de Montse Carbó. Participants: 86 persones.

El Museu d'Història de Sabadell ha estat pioner, en el conjunt de museus catalans, en les iniciatives pedagògiques de difusió dels seus continguts. Ja als anys 30 Joan Vila Cinca ofería visites guiades el diumenge al matí. Aquesta pràctica perdurà i s'incrementà oferint atenció als grups escolars.

A partir dels anys 80, el museu va començar a tenir un paper molt important en la tasca educativa de les escoles. L'arribada de molts grups al llarg del curs va portar a la preparació d'activitats específiques per a cada grup d'edat. Es van dissenyar propostes educatives i lúdiques (tallers i altres activitats) per apropar la història de Sabadell a tots els estudiants i també, més tard, a tots els ciutadans, tasca que s'ha anat actualitzant i que s'ha anat adaptant a les noves tendències.

Així, de mica en mica, s'ha anat creant un gran ventall de tallers, visites, itineraris i activitats lúdiques per a totes les edats: des de la visita al Museu amb companyia de la Musa per als més petits fins a la realització d'un taller de cuina romana per a tota la família.

La mostra presentava treballs que els participants a les activitats pedagògiques han realitzat en els darrers anys.

Ràdio Sabadell (75 anys). De l'EAJ20 al 94.6

Del 3 de setembre a 9 de novembre

Organització: Museu d'Història de Sabadell i Ràdio Sabadell 94.6

Col·laboració: COMRàdio i Diputació de Barcelona

Ràdio Sabadell EAJ-20 va ser una de les emissores pioneres a la radiodifusió espanyola. Durant 63 anys d'història, va mantenir informada la ciutat i va esdevenir una institució transcendental a la ciutat de Sabadell.

Ràdio Sabadell EAJ20 va ser inaugurat el 5 d'agost de 1933 dins els actes de la Festa Major de la ciutat . Per commemorar aquest aniversari el MHS i l'actual Ràdio Sabadell 94.6, han volgut retre un homenatge a la història de l'emissora i als professionals que amb el seu esforç van contribuir al seu progrés.

Activitats paral·leles: mentre l'exposició va estar muntada al Museu, s'establí connexió directa amb l'actual emissora de Ràdio Sabadell. Cada divendres a la tarda-vespre , es van realitzar programes radiofònics en directe des de l'estudi muntat a l'exposició.

El socarrat, un ornament oblidat

Del 3 a 26 d'octubre

Organització: Museu d'Història de Sabadell

El socarrat és un element estructural, el cairó d'entrebigat dels sostres, que adquireix una funció ornamental al ser recobert, la cara vista, per una lletada de calç i decorat amb dibuixos de color. S'ha detectat la seva presència bàsicament en el Vallès Occidental. Cronològicament abracen una període que va del segle XVI, fins el segle XVIII.

El fons del MHS compta amb socarrats procedents de Sabadell: Can Mimó, Can Rull i la Casa Duran.

Coincidint amb la Fira de la Ceràmica d'enguany el Museu d'Història els dona a conèixer amb aquesta exposició, en la que es mostra el fons de socarrats del museu; i altres exemplars deixats per particulars de Sabadell i altres localitats veïnes.

Acompanyant l'exposició s'ha editat un full de sala generosament il·lustrat en el que s'explica al visitant què són els socarrats, quin és el seu ús i funció i és donen exemples dels diferents tipus d'ornamentació.

Trets de la foscor. Els refugis antiaeris de la Guerra Civil a Sabadell

Dates: del 20 de novembre de 2008 al 23 de gener del 2009

Organització: MHS

Amb la col·laboració de: Memorial Democràtic / Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, Ajuntament de Cerdanyola del Vallès i Unió Excursionista de Sabadell.

Lloc: sala del vestíbul

En aquests darrers anys, el MHS ha estat investigant quins són els elements del patrimoni que ens va llegar el dolorós i llarg conflicte de la Guerra Civil espanyola.

Després de l'estudi i la recuperació del refugi antiaeri i polvorí de l'aeroport, era el torn de donar a conèixer què sabíem de la resta de refugis antiaeris documentats arreu de la ciutat, a través d'una exposició.

Així s'ha pogut confirmar que d'aquests refugis, uns de caràcter civil i altres de caràcter militar, se'n conserven alguns, i que després d'haver estat degudament analitzats, ja podien sortir de la foscor i ser mostrats al públic. Per primera vegada s'ha presentat un mapa complet i actualitzat dels refugis antiaeris documentats a Sabadell, dels conservats i dels desapareguts.

L'exposició ha comptat amb un mòdul en què es podran escoltar els testimonis sonors de persones que han estat entrevistades amb motiu d'aquesta recerca, les quals ens recorden l'episodi de la guerra, els bombardejos i allò que sabien dels refugis.

L'exposició ha comptat amb la col·laboració de molts particulars, veïns i veïnes, responsables d'equipaments i col·laboradors del museu, que han ajudat a redescobrir aquestes construccions i que han permès el seu accés i estudi.

Pau Vila. El país en la mirada

Al Museu d'Història

Del 27 de novembre del 2008 al 29 de març del 2009

Organització: Museu d'Història

Amb el patrocini del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya

Amb la col·laboració: Universitat Autònoma de Barcelona, la Fundació Bosch i Cardellach i la Diputació de Barcelona.

El contingut de l'exposició era bàsicament biogràfic, il·lustrat amb moltes fotografies inèdites, i ordenat cronològicament seguint el fil de la trajectòria, sobretot professional, de Pau Vila.

Pau Vila i Dinarès (Sabadell, 1881 – Barcelona, 1980), geògraf i pedagog, és, sens dubte, un dels catalans més rellevants del segle XX. Fill de teixidors, va adquirir una formació fonamentalment autodidacta. Considerava la pedagogia i la geografia fermament lligades, de tal manera que, per una banda, entenia l'educació com un aprenentatge vinculat a l'entorn i, per l'altra, transmetia els seus coneixements geogràfics amb tarannà de mestre. Fou un excursionista infatigable i això li va permetre interpretar el territori a la llum de l'observació directa.

Com a pedagog, fou un dels introductors de la pedagogia moderna a Catalunya. A Barcelona, va fundar l'Escola Horaciana (1905) segons el lema d'Horaci "ensenyar delectant", en una línia d'educació integral de la personalitat de l'alumne que encara avui pot ser considerada renovadora.

Com a geògraf, és conegut sobretot per la redacció de la Ponència de la Divisió Territorial de la Generalitat de Catalunya (1931), efectuada sota la seva coordinació, i que fructificà en el Decret de Divisió Territorial de Catalunya de 1936. Hem de pensar que aquella divisió republicana ha servit de base a l'actual, adoptada el 1987 i modificada lleument el 1988. Pau Vila ha estat qualificat com a fundador de la moderna geografia catalana. Però la seva figura pren, a més, una projecció cosmopolita per la seva contribució cabdal a la geografia de Colòmbia i de Veneçuela, països on visqué molts anys per motius professionals i d'exili. Com a geògraf, sabé crear escola tant allà com aquí.

Pau Vila era també un escriptor que sabia comunicar el seu pensament amb erudició i transparència, en un estil directe i amè. Aquesta qualitat li valgué, l'any 1976, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Avui, la seva obra conserva una vigència que sorprèn a qui s'hi apropa.

La mostra es complementava amb un audiovisual, realitzat a partir d'un guió del mateix Joan Avellaneda, i titulat "Rera les passes de Pau Vila" on es mostrava a través de frases del propi Pau Vila i d'imatges antigues i actuals la vigència del pensament del geògraf. Per a la realització de l'audiovisual es comptà amb la col·laboració d'estudiants de Ciències Mediambientals. Les filmacions es realitzaren en diversos punts de Catalunya.

L'exposició és itinerant.

ALTRES ESPAIS

Marededéus

Capella de Sant Iscle i Santa Victòria

10, 11 i 12 de maig

Organització: Museu d'Història de Sabadell

Durant els dies de l'Aplec de la Salut el MHS instal·là una mostra d'imatges de marededéus i altres elements litúrgics procedents del fons del MHS, a la capella de Sant Iscle i Santa Victòria.

Jaume Viladoms i Valls (1913- 1979): treball, cultura i compromís social.

Al Casal Pere Quart

De l'1 al 28 de setembre del 2008

Organització: MHS/ Ajuntament de Sabadell

Hi col.laboren: Comissió Promotora per a la Recuperació de la Memòria del Mestre Jaume Viladoms i Valls i la Diputació de Barcelona.

L'exposició s'inscriu en les activitats per a la Recuperació de la Memòria Històrica incloses en el programa d'actuació del MHS.

L'objectiu de la mostra era donar a conèixer la trajectòria vital de Jaume Viladoms i Valls (1913-1976) que representà la lluita per la dignificació i qualificació del treball i la cultura en un període molt diferenciat de la nostra història del segle XX. El recorregut es dividia en una primera etapa fins al tràgic desenllaç de la Guerra Civil i una segona que s'emmarcava dins el transcurs de la llarga dictadura del general Franco, contra la qual Viladoms va lluitar amb totes les seves forces.

L'exposició abordava tres vessants destacables de la figura de Viladoms: el moviment esperantista, la formació professional vinculada al desenvolupament del sector metal·lúrgic i la lluita antifranquista i prodemocràtica.

Davant la gran riquesa de la persona de Viladoms, la mostra intentava oferir una visió sintètica, documental i fotogràfica mitjançant un recorregut temàtic que pogués contribuir al coneixement de l'obra d'aquest magnífic pedagog i lluitador social.

Jaume Viladoms va ser un personatge excepcional: un supervivent i ensems resistent de l'intent de genocidi cultural i polític en què la societat democràtica de Sabadell es veié immersa a partir de 1939 i fins a 1975. Fou un dels escassos intermediaris culturals que, per les seves conviccions democràtiques i per la seva generositat envers els de la seva condició treballadora, transmeté part d'aquella cultura obrera autodidacta que s'havia bastit a Sabadell durant el primer terç del segle XX. Una cultura no professional sorgida del conflicte social i vàlida per a l'emancipació social de la classe obrera. Una cultura obrera que en establir-se la II República tingué la seva oportunitat en l'intent d'obtenir el dret a la igualtat d'oportunitats. Una cultura que, com deia Viladoms, en aconseguir la igualtat econòmica havia d'assolir el progrés moral i humanístic.

El muntatge audiovisual que acompanyava la mostra seguia els mètodes de la història oral com a recurs per oferir valuosos testimonis històrics que tractaren personalment amb en Viladoms i compartiren amb ell anhels i repressió, i que són de gran valor per al llegat de futur de la nostra història.

Pels continguts pluridisciplinars de l'exposició aquesta fou cedida en préstec a:

-Centre d'Estudis Viladoms. Del 20 d'octubre al 6 de novembre del 2008, per a ser instal·lada al vestíbul de la seva seu del Carrer Dr. Almera, 33.

-Associació Cultural Esperantista. Kultura Asocio Esperantista Amb motiu del Congrés Internacional d'Esperanto celebrat a Sabadell al Casal Pere Quart del 5 al 9 de desembre del 2008 .

Indianes estampats. Preparació de la itinerància.

Atesa la bona acollida que tingué l'exposició Indianes Estampats quan es mostrà al MHS l'any passat, el Museu considerarà oportú oferir-la en itinerància en col·laboració amb la Xarxa de Museus Locals i l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona.

Xemeneies (que ja no fumegen...)

Del 14 al 30 de maig el MHS va cedir en préstec l'exposició a l'Associació del Museu de la Ciència i la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya, per a ser exposada a la seva seu de la Via Laietana número 39 de Barcelona. Aquest muntatge també va contextualitzar una campanya reivindicativa del patrimoni de les tres xemeneies de Sant Adrià de Besòs.

Sabadell nord: Ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener... Sabadell i els seus barris

Un cop finalitzada l'exposició al Museu d'Història, la mostra va circular per diferents centres cívics i espais de la ciutat: Centre Cívic de de Can Puiggener (setembre-octubre), Mercat Central (octubre), Mercat de la Creu Alta (novembre), Centre Cívic de la Concòrdia (novembre-desembre) i Centre Cívic de Can Rull (desembre 2008-gener 2009).

3.2.3 PUNTS MUSEÍSTICS I PATRIMONIALS

Durant l'any 2008 s'ha seguit vetllant per a la conservació dels elements dels espais patrimonials museïtzats que el MHS gestiona.

S'han renovat els elements museogràfics deteriorats, s'han projectat activitats per a dinamitzar els diferents espais, s'han fet jornades de portes obertes i s'han seguit editant publicacions que els posin en valor.

Destaquem les accions següents:

- Molí de Sant Oleguer

Al llarg de tot aquest any el MHS ha participat activament, conjuntament amb la regidoria de Joventut i el Departament d'Obres Públiques de l'Ajuntament de Sabadell, en el procés d'execució del projecte de museïtzació d'aquest punt patrimonial del Riu Ripoll, el qual va ser encarregat a l'empresa Arqueociència SC, SL l'any 2007. Se n'han discutit els criteris generals de la museïtzació, s'ha fet el seguiment tècnic dels treballs realitzats per l'empresa adjudicatària, s'han revisat els continguts dels plafons informatius que s'hi instal·laran i s'ha fet el seguiment, també, de diferents intervencions de consolidació i restauració d'elements històrics de l'edifici que s'han mantingut en la rehabilitació del futur alberg de joventut.

Aquest projecte de museïtzació s'ha encarregat (departament d'Obres) a l'empresa Arqueociència SC, SL, i serà dirigit per l'especialista en arqueologia industrial James Douet, sota la coordinació de l'Ajuntament de Sabadell i el MHS.

- Amb data d'abril del 2008, s'han col·locat dues noves plaques informatives de xemeneies:

Xemeneia del vapor Gran del Cotó. Plaça de Daniel Sanahuja. Aquesta plaça ha estat recentment urbanitzada. La xemeneia té una alçària 29,61 m i ja està documentada l'any 1881. El vapor, que es dedicava a la indústria tèxtil cotonera, es va construir l'any 1854. Entre el 1874 i el 1913 va ser la fàbrica amb més treballadors de la ciutat. Placa tipus tòtem.

Xemeneia de Cal Marçet. Carrer de Riu-sec. Té una alçària de 33,44 m, és de l'any 1947 i és obra dels enginyers sabadellencs Antoni Forrellad i Josep Salvador. L'empresa SA Marçet es va implantar en aquest indret entre els anys 1942-1947 i es dedicava a la indústria tèxtil llanera (rentatge de llanes, filatura i tissatge). Placa de paret.

3.2.4 ESDEVENIMENTS CIUTADANS

- **Sant Jordi**

Es programà l'activitat següent:

. Itinerari *Sabadell, escrit i descrit*
Continguts elaborats per Anna Cabeza.

- **Descobreix Sabadell**

Es programaren les activitats següents:

. Dissabte, 26 d'abril de 2008. Visita guiada. El campanar de Sant Fèlix.
Assistents: 259

. Dissabte, 26 d'abril de 2008. La Torre de l'aigua. Visita guiada. Assistents:
380

- **Aplec de La Salut**

Les activitats programades han estat:

.Visites a l'ermita de Sant Iscle i Santa Victòria
Diumenge 11 d'11 a 14 i de 19 a 20. Dilluns 12 d'11 a 14 i de 17:30 a 19:30
A càrrec de: M.Jesús Fernández i Alba Oliver

.Visites a la Torre de l'aigua
Diumenge 11 d'11 a 14. Dilluns 12 d'11 a 14
A càrrec de: Carles Olmedo i Montserrat Pinar

. Itinerari "l'antic camí de la Salut"
Diumenge 11. Sortida de la Torre de l'Aigua a les 11 del matí; final a l'ermita
de Sant Iscle i Santa Victòria.
A càrrec de: Gemma Ramos

- **Aplec de Sant Nicolau**

L'activitat programada va ser:

. Visita guiada a l'ermita de Sant Nicolau
Dissabte, 6 de desembre
A càrrec de Chus Fernández

- **Vacances escolars d'estiu**

El MHS ofereix les visites guiades a les sales del museu i als edificis patrimonials de la ciutat que estan detallats en el programa Ciutat i Escola. A més dels tallers següents:

- *He anat al Museu!*, per infants de 3 a 6 anys.

La Musa, una simpàtica titella que viu al museu, us ensenyarà casa seva i els personatges que hi viuen: la romana Clàudia o la pagesa Caterina o la filadora Tuyes. Elles us explicaran històries de fa molts anys.

- *Alerta! Arriba en Rocaguinarda!*, de 6 a 9 anys

Una aventura de bandolers. Ho heu sentit? Les campanes avisen Tothom. S'ha vist en Rocaguinarda i els seus homes voltant per la vila. Tots els homes s'han reunit al Consell de la Vila. Ens espera una llarga nit de por.

- *Xip-xap al safareig. El safareig de la Font Nova*, de 3 a 6 anys.

Aquest taller permet, per una banda conèixer un safareig públic i, per l'altra, treballar diversos aspectes relacionats amb l'aigua.

- *Un pou en una maleta. El Pou de Glaç de Sant Oleguer*, de 6 a 9 anys

El taller ens permet conèixer com funcionava un pou de glaç, d'on s'obtenia el gel, com es transportava i perquè es feia servir. Tot plegat ens transporta a una altra època i a una altra manera de viure. Es veu l'interior del pou i es fan exercicis amb puzzles, vinyetes, etc.

- *Un joc de rol: Sabadell a l'època moderna*, de 9 a 12 anys

Les sales del museu seran el tauler de jocs on descobrirem què va passar a la vila de Sabadell entre els segles XVI i XVIII. Ens posarem a la pell dels personatges que hi van viure, recorrerem els carrers i edificis de l'època i haurem de resoldre amb enginy i imaginació alguns dels problemes amb que es trobaven a diari. T'atreveixes a llençar el dau? Si guanyes, t'enduràs a casa la maqueta del pou de glaç de Sant Oleguer.

- **Festa Major**

Com cada any el MHS aprofita la Festa Major per obrir les portes de tots els edificis patrimonials i oferir activitats diverses en aquestes edificis i en les sales del propi museu. Les activitats van adreçada a diferents segments de públic, tot i que es treballa sobretot amb el públic familiar.

Per al 2008 les propostes al programa de la Festa Major foren les següents:

- Horari obertura: 6, 7 i 8 de setembre, d'11.00 a 14.00 i de 17.00 a 21.00

- **Visites guiades:**

- *Museu d'Història*

Diumenge 7 de setembre, d'11.00 a 14.00 i de 17.00 a 21.00

. Casa Duran_ (C. del Pedregar)

Dissabte 6, de 12 a 14 (Alba Oliver i Mireia Andújar) i de 18 a 20.30 (Alba Oliver i Laura Gual)

Diumenge 7, de 12 a 14 (Alba Oliver i Marina Barrull) i de 18 a 20.30 (Alba Oliver i Mireia Andújar)

Dilluns 8, de 12 a 14 (Mireia Andújar i Marina Barrull) i de 18 a 20.30 (Alba Oliver i Mireia Andújar)

. Campanar de Sant Fèlix (Racó del campanar)

Dissabte 6, de 20.00 a 23.00 (Carles Olmedo i Xavi Cabré)

Diumenge 7, de 12.00 a 14.00 (Carles Olmedo i Josep Ma. Almuni), de 18.00 a 21.00 (Carles Olmedo i Laura Tricuera) i de 22.00 a 00.00 (Carles Olmedo i Laura Tricuera)

Dilluns 8, de 12.00 a 14.00 (Carles Olmedo i Josep Ma. Almuni)

.Campanar i Arxiu Museu de la Puríssima (Via de Massagué,19)

Diumenge 7, de 13.00 a 14.00 (Mireia Andújar i Núria Garcia)

Hi col·labora: Parròquia de la Puríssima.

.Torre de l'Aigua_(C. de Francesc Izard)

Diumenge 7, d'11.00 a 14.00 i de 18.00 a 21.00 (Montserrat Pinar i Juanjo Llorente) i de 22.00 a 24.00 (Montserrat Pinar i Juanjo Llorente)

Dilluns 8, d'11.00 a 14.00 i de 18.00 a 21.00 (Montserrat Pinar i Anna Vargas)

.Pou de glaç (Av. de Pablo Iglesias, s/n)

Diumenge 7, d'11 a 14 h (Glòria Soler)

. Safareig de la Font Nova (C. de la Font Nova/C. de les Paus)

Dilluns 8, de 17 a 20 h. (Núria Garcia)

.Forns de l'Escaiola_(Via de Massagué, 5-7)

Dissabte 6, de 18.00 a 21.00

Hi col·labora: Ventura.

. El refugi antiaeri de l'Aeroport (Carretera de l'aeroport-aparcament del Club de Tir Sabadell-)

Dilluns 8, d'11 a 14 h (Sergi Mestre i Carles Camón)

Organització: Museu d'Història de Sabadell, Aeroport de Sabadell- AENA

Hi col·labora: Club de Tir Sabadell

- Itineraris*. Històries del carrer.*

Passejada a la fresca amb anècdotes i llegendes de la ciutat.

Dissabte 6, de 21.30 a 23. Júlia Lora

. El sabadell de les àvies, besàvies i rebesàvies

Itinerari pel centre de la ciutat tot recuperant biografies de dones, algunes reconegudes altres no, que van fer la ciutat dels segles XIX i XX.

Diumenge 7, de 21.30 a 23 . Júlia Lora

. *Sabadell escrit i descrit*

Dilluns 8, d'11 a 13. Júlia Lora

. *Sabadell barri a barri*

Dilluns 8. Visita amb autocar. Horari: de 17 a 20. Laura Gual i Josep Ma. Almuni

- **Activitats infantils:**

. *La Musa i l'inventor romà*, (de 0 a 6 anys)

Al Museu d'Història de Sabadell, Sílvia Ricart i Albert González.

Dissabte 6, d'11 a 14h.

. *La Musa i el mercat medieval*, (de 0 a 6 anys)

Al Museu d'Història de Sabadell, Sílvia Ricart i Júlia Lora

Dissabte 6, de 17 a 20 h.

. *Escola de bandolers*, (de 6 a 12 anys)

Al Museu d'Història de Sabadell, Arqueolític.

Dilluns 8, d'11 a 14 i de 17 a 20 h

. *Què s'hi amaga?*, (de 4 a 10 anys)

Al Museu d'Història de Sabadell

6, 7 i 8 de setembre, d'11 a 14 i de 17 a 21 h.

Participants: accés lliure.

• **Jornades Europees del Patrimoni a Catalunya 2008**

- Dissabte, 27 de setembre de 2008. Els forns i obrador de ceràmica dels Escaiola (segle XVIII). A càrrec d'Eva Ventura, historiadora de l'art. Visites guiades.

- Dissabte, 27 de setembre de 2008. Forn i obrador de pa. Visites lliures.

- Diumenge, 28 de setembre de 2008. La Casa Duran. A càrrec de Laura Gual, historiadora de l'art i Marta Maragall, arqueòloga. Visites guiades.

- Diumenge, 28 de setembre de 2008. La feina dels arqueòlegs. A càrrec d'Arqueolític Taller.

- Diumenge, 28 de setembre de 2008. El campanar de Sant Fèlix. Visites guiades.

- Diumenge, 28 de setembre de 2008. Ermita de Sant Iscle i Santa Victòria. Visites guiades.

• **Vacances de Nadal**

L'oferta de Nadal d'enguany s'adreça grups familiars i les sessions tinguren lloc a les tardes i els cap de setmana.

Es proposaren els següents tallers:

. *La feina dels arqueòlegs*

Fer d'arqueòlegs és una feina apassionant i més si el que trobes són esquelets amb el seu aixovar de collarets i fletxes.

S'ha de treballar amb mètode i cura per tal de recuperar tots els ossos i objectes d'aquest avantpassat prehistòric.

.La musa i els romans

No coneixeu la Musa, el personatge que viu al Museu? Ella té moltes ganes d'explicar-vos com és el museu i presentar-vos en Claudi, un romà que hi entén molt d'àmfores i sap explicar contes molt bonics.

. Estampa't el nadal

El Nadal és un bon moment per oferir regals, que tenen més valor si els hem fet nosaltres mateixos. Us proposem fer regals amb història, un estampat realitzat amb un sistema tradicional que el farà únic.

. Escola de bandolers

En Perot Rocaguinarda ha tornat a Sabadell per refer la seva quadrilla. Si vols fer-te bandoler o bandolera, caldrà que demostris les teves habilitats superant les cinc proves que trobaràs repartides pels espais del Museu d'Història.

. La musa i el mercat medieval

No coneixeu la Musa, el personatge que viu al Museu? Ella té moltes ganes d'explicar-vos com és el museu i presentar-vos la seva padrina Caterina, que té una parada al mercat i fa unes coques molt bones!.

2.2.5 ALTRES ACTIVITATS I COL-LABORACIONS

Programa de conferències i presentacions

Durant l'any 2008 el Museu d'Història ha organitzat diverses activitats de divulgació més especialitzada a través de conferències i presentacions diverses.

- 16 d'abril de 2008. *Presentació del Quadern d'Arqueologia V*. A càrrec Maica Carmona i Eugeni Junyent (Dracma).
- 28 de maig de 2008. *Presentació de l'opuscle del Refugi antiaeri i polvorí de l'aeroport de Sabadell*. David Íñiguez i David Gesalí.
- *Amics de l'Art Romànic de Sabadell*: continuant amb l'habitual programa de conferències que cada any organitzen els Amics de l'Art Romànic de Sabadell, durant el 2008 s'han celebrat 6 conferències. Han estat les següents:
 - 23 de gener de 2008. *Iconografia dels vaixells en l'art medieval català*. A càrrec d'Àngels Casanovas.
 - 6 de febrer de 2008. *El Monestir de Sant Benet de Bages*. A càrrec de Francesc Villegas.
 - 12 de març de 2008. *Dos monestirs empordanesos: St. Pere de Rodes i Sant Quirze de Colera*. A càrrec de Jordi Merino i Serra.
 - 9 d'abril de 2008. *Principals dominis templers a Catalunya i Aragó*. A càrrec de: Joan Codina Bernaus.
 - 22 d'octubre de 2008. *Mil·lenari de l'Abat Oliba*. A càrrec d'Antoni Pladevall i Font.

- 10 de desembre de 2008. *Vídeos Vall d'Aran i Occitània*. A càrrec de Lluís Fernández i López.
- *Concerts de música de cambra*. Durant l'any 2008 s'ha dut a terme el VI cicle de "Concerts al museu", organitzat pel Museu d'Història de Sabadell i l'Escola de Música i Conservatori Municipal de Grau Mitjà de Sabadell. Aquest cicle va ser protagonitzat per estudiants de música del centre municipal, i tenia per objectiu que aquests estudiants sortissin del seu entorn habitual i oferissin el seu concert a tota la ciutat en un marc diferent i emblemàtic de la ciutat. El programa fou el següent:
 - 12 de febrer. *Cambra!*. Grups de música de cambra.
 - 26 de febrer. *De 6 en 6...cordes*. Grups de guitarres, formacions de cambra i Cor de cambra de l'Aula de cant.
 - 11 de març. *Tots d'acord*. Grup d'acordions i música de cambra.
 - 1 d'abril. *Vents amb bec*. Grup de flautes de bec i música de cambra.

3.2.6 PROGRAMA PEDAGÒGIC

El Museu té un ampli programa de visites, itineraris i tallers que té per l'objectiu apropar la història local al món escolar i a tothom qui hi estigui interessat. Any rere any aquest programa es millora, fruit de les recerques que, des de les diverses disciplines, es duen a terme entorn de la història i el patrimoni local i que són la base sobre la qual s'elabora la proposta didàctica. Aquesta proposta també està condicionada per les accions que es fan al mateix museu i als elements que aquest gestiona. Un altre element que condiona les accions didàctiques que el MHS dissenya i ofereix és la demanda que els mateixos centre educatius ens fan: l'intercanvi d'experiències, les propostes, l'anàlisi de les activitats en curs són cabdals per a millorar el resultat d'aquestes.

Al setembre del 2008 es van incorporar com a noves dues activitats adreçades a nenes i nens d'educació infantil i primer cicle d'Educació Primària que tenen com a protagonista la titella Musa i el recorregut literari adreçat als alumnes de secundària.

Els títols i els continguts de les activitats apareixen també al catàleg de Ciutat i Escola que publica el Departament d'Educació de l'Ajuntament de Sabadell.

El col·lectiu de monitors col·labora en les tasques de manteniment i de reciclatge del programa pedagògic de museu.

Enguany han col·laborat en la realització de les activitats didàctiques del museu: Arqueolític, Xavi Cabré, Montse Carbó, Chús Fernández, Isabel Forrellad, Núria Garcia, Isabel Gómez, Juanjo Llorente, Jordi Marmiñà, Carles Olmedo, Glòria Soler, Laura Tricuera, Anna Vargas, Josep Ma. Almuni, Laura Gual, Júlia Lora, Gemma Ramos, Eva Ventura, Montse Callarisa, Mireia Andújar, Alba Oliver, Albert González, Carles Camón, Gemma Junyent, Marina Barrull, Mont Callarisa, Montserrat Pinar, Sergi Mestre, Sharon Gunning i Sílvia Ricart.

Els Museu d'Història de Sabadell és un punt de referència i de consulta per als docents. Així el personal tècnic del museu atén als professors que s'adrecen al museu per tal d'orientar-los en les seves tasques educatives i per orientar als seus alumnes ja sigui per als treballs de recerca de batxillerat, ja per altres temes afins al museu i a la història de Sabadell.

L'oferta per al curs 2008-2009 s'ha presentat organitzada cronològicament, amb un apartat previ adreçat als més menuts:

- *Els més menuts.* Aquest apartat recull les activitats , de tipologia i temàtica diverses, adreçades a nenes i nens de 2 a 6 anys. Són activitats especialment dissenyades per a facilitar la visita al museu i altres edificis patrimonials de forma comprensible, participativa i lúdica.
- *La Prehistòria.* El fons del museu conté una important quantitat de material procedent dels excepcionals jaciments arqueològics que s'han excavat per la zona de Sabadell. La sala de prehistòria compta amb una selecció d'aquest material i amb la reconstrucció d'una cabana prehistòrica amb reproduccions de molts estris i atuells, que eren d'ús quotidià en època prehistòrica. La sala es completa amb un multimèdia interactiu en què s'explica com es fabricaven i per a què servien algunes d'aquestes eines i atuells.

Al voltant d'aquest tema es proposen gran quantitat de tallers i visites que ens ajudaran a comprendre com era la vida dels primers pagesos i pastors que es van instal·lar a les fèrtils planes del Vallès. També trobareu una xerrada sobre les feines dels arqueòlegs.

- *L'època ibèrica i romana* D'aquestes cultures han quedat moltes restes materials que es poden conèixer en les sales del museu. Com eren els poblats ibèrics, què va significar la romanització... L'herència dels romans s'ha incorporat a la nostra cultura i a través de les activitats del museu descobrim els punts de confluència i ens apropem a aquesta forma de vida.
- *L'època medieval (segles XI-XV).* Les sales del museu dedicades a la vida en l'època medieval ens parlen de l'origen de la vila de *Sabadello*, ara Sabadell, de la importància del riu Ripoll per als pobladors medievals, del creixement de la vila... Referents a aquesta època trobareu tallers, visites i una xerrada.
- *L'època moderna , la vila preindustrial (segles XVI-XVIII).* Actualment les sales d'exposicions permanents abracen- cronològicament- fins aquest període. Als itineraris per a conèixer l' empremta que ha deixat l'època moderna als carrers de la ciutat, a través d'un recorregut que ens expliqui com era la vida a la vila i perquè es van construir edificis com la Casa Duran, la casa de l'Estudi, el campanar de sant Fèlix, les forns i obrador de l'Escaiola, s'afegeixen els tallers i les visites a les sales del museu.
- *La ciutat industrial (segles XIX i XX).* Aquests segles han posat les bases de la fesomia de la ciutat actual. Per conèixer com es treballava en una fàbrica tèxtil, com eren les cases i els carrers, com funcionaven els vapors... hem dissenyat un ampli ventall d'activitats.
- *El Museu d'Història de Sabadell.* El museu té diverses cares. Podem conèixer com funciona un museu, com és per dintre... i també fer un recorregut global per la història local a través de les seves exposicions.

- *Sabadell des d'un altre punt de vista.* Els treballs que es porten a terme des del museu (recerca, exposicions, publicacions) donen lloc a diverses activitats que poden ser del màxim interès per a les escoles i el públic en general. Aquest apartat inclou les activitats que proposen un passeig per la història de Sabadell des de perspectives tan diverses com la visita al cementiri, un recorregut per la ciutat de la mà de les nostres besàvies o per conèixer els autors literaris de més renom.
- *Sabadell, en anglès.* En el marc dels programes educatius que proposen la utilització d'un idioma estranger per impartir matèries diverses, el museu proposa la possibilitat de fer la visites guiades en anglès a els edificis més emblemàtics i coneguts de la ciutat.
- *Les exposicions temporals del Museu.* S'ofereixen visites guiades a l'entorn de les exposicions temporals que es presenten enguany al Museu d'Història, i s'ofereix el taller "Quan estampar teixits era un art", en el marc de l'exposició "Indianes, estampats".

Cada un dels apartats té diferents tipologies d'activitats, ja que els temes es poden treballar des de moltes perspectives:

- *Els tallers*, que ens permeten, mitjançant la manipulació i l'experimentació, viure d'una manera directa episodis de la història de Sabadell.
- *Les visites*, que ens permeten conèixer a fons els espais i les exposicions del Museu i els edificis històrics.
- *Els itineraris*, que ens donen una visió àmplia i global d'un tema concret, una determinada època o els diferents espais històrics de la ciutat.
- *Les xerrades*, que faciliten l'accés a la informació des de la mateixa escola.

En l'annex a aquesta memòria es descriuen cada una de les activitats que es desenvolupen des del MHS

A més de desenvolupar-se en la pròpia seu del MHS ho fan també en els diferents elements patrimonials, que creixen d'any en any en la mesura que s'incorporen els elements restaurats i que ja es poden oferir a la visita pública:

- Campanar de Sant Fèlix
- Casa Duran
- Forns i Obrador dels Escaiola (amb col·laboració amb Ventura)
- Pou de Glaç de Sant Oleguer
- Sant Nicolau
- Sant Vicenç de Jonqueres
- Sant Pau de Riu – sec
- Torre de l'aigua
- Vapor Buxeda Vell
- Safareigs de la Font Nova
- Els molins del riu Ripoll i la Sèquia Monar
- El cementiri de Sabadell
- Les xemeneies senyalitzades de la ciutat
- El refugi antiaeri de l'aeroport de Sabadell (amb col·laboració amb AENA)

Activitats de dinamització

El diumenge fem història

El Museu d'Història organitza activitats, normalment dominicals o coincidint amb festivitats ciutadanes, dirigides al públic general i familiar (Veure apartat d'esdeveniments ciutadans). Es tracta d'accions que tenen per objectiu donar a conèixer temes relacionats amb la història local d'una forma lúdica i participativa.

Ja l'any 2001 s'inicia el programa "El diumenge fem història" que proposava, un diumenge al mes, visites guiades, demostracions, itineraris i activitats per a famílies amb infants. Aquest programa ha continuat fins ara, amb les modificacions puntuals que han calgut per mantenir-lo vigent.

- . Diumenge, 20 de gener de 2008. De Sabadello a Sabadell. Itinerari.
- . Diumenge, 17 de febrer de 2008. Visita guiada exposició "Egipte". Visites guiades.
- . Diumenge, 16 de març de 2008. Sabadell, de vila a ciutat. Itinerari.
- . Diumenge, 20 d'abril de 2008. La vida al Neolític. A càrrec d'Arqueolític. Activitat per a famílies.
- . Diumenge, 18 de maig de 2008. He anat al museu!. A càrrec de Sílvia Ricart i Albert González. Activitat per a famílies.
- . Diumenge, 19 d'octubre de 2008. Taller socarrats. A càrrec d'Arqueolític. Taller.
- . Diumenge, 23 de novembre de 2008. Refugi Antiaeri de l'Aeroport de Sabadell. Visita guiada.
- . Diumenge, 21 de desembre de 2008. Pau Vila, el país en la mirada.

3.2.7 PUBLICACIONS I PUBLICITAT

Catàlegs

- Edició del catàleg de l'exposició Sabadell nord: Ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener... Sabadell i els seus barris, amb el suport de la Diputació de Barcelona i el Programa per al Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya, a càrrec de Soledad Bengoechea i Ricard Desola.

Publicacions

- Preparació dels continguts per a la publicació *Jaume Viladoms i Valls (1913- 1979): treball, cultura i compromís social*, a càrrec d'Eduard Masjuan. Edició a càrrec de la Comissió Jaume Viladoms.

Quaderns d'Arqueologia

- Edició del *Quadern d'Arqueologia núm. 5 El Buxeda Nou. Vapor i vaporistes*, a càrrec de Maria Carme Carmona i Eugeni Junyent, amb la col·laboració de: Cèsar Sánchez, arqueòleg i Francesc Bacardit i Ferran Pont, arquitectes.

Aquest llibre és la segona monografia d'arqueologia industrial que es publica en el marc de la col·lecció dels *Quaderns d'Arqueologia (QA)* del MHS, i és el número 5 de la sèrie.

Com a novetat, aquest nou quadern té un complement d'informació en suport digital: un CD-ROM interactiu que conté una àmplia documentació fotogràfica i diferents gràfics amb la representació de les diferents fases constructives d'aquest conjunt industrial.

El llibre va ser presentat el dia 17 d'abril, a la sala d'actes al MHS.

- *Preparació del Quadern d'Arqueologia núm. 6 Can Roqueta. El bronze inicial (títol provisional)*

A finals de desembre s'ha encarregat, en una primera fase, la redacció i preparació dels continguts d'una nova monografia de la col·lecció dels Quaderns d'arqueologia. Com en el cas del Quadern d'Arqueologia núm. 4, aquesta publicació serà una obra col·lectiva en la qual hi participaran diversos autors i especialistes, sota la coordinació d'un equip d'arqueòlegs i arqueòlogues: Antoni Palomo, Alba Rodríguez, Mònica Oliva, Noemí Terrats, Xavier Carlús i Javier López Cachero. Aquests professionals han dirigit diverses campanyes d'excavacions en aquest important complex arqueològic.

Aquesta primera redacció dels continguts s'ha encomanat a Xavier Carlús i Martín, arqueòleg i un dels coordinadors de l'anterior quadern d'arqueologia també dedicat al jaciment de Can Roqueta. La feina d'elaborar l'índex i d'un primer original la realitzarà conjuntament amb altres persones, i s'ha previst la intervenció d'un ampli nombre d'especialistes de diferents disciplines científiques.

Està previst que l'any 2009 es faci un segon encàrrec de preparació dels continguts d'aquesta publicació i que es dugui a terme la maquetació i impressió del llibre.

Quaderns de patrimoni

- *Preparació del Quadern de Patrimoni XI De l'Electricidad SA a l'ABB. Història i evolució d'un complex industrial*, a càrrec de Josep Maria Romero i Gemma Ramos.

A banda dels continguts de text i d'imatges, s'ha estat treballant en el muntatge d'un DVD amb entrevistes fetes a diferents persones que van treballar a la fàbrica de l'ABB.

L'edició del llibre i del DVD està previst per a l'any 2009.

- Preparació del Quadern de Patrimoni XII. La casa Duran del Pedregar

L'any 2008 s'ha començat a treballar en els continguts d'aquest quadern. S'han encarregat els diferents articles que el compondran i s'ha encomanat la coordinació d'aquest número XII a Assumpta Muset.

- **Opuscles de Patrimoni**

- *Edició de l'opuscle de patrimoni El refugi antiaeri i polvorí de l'aeroport de Sabadell*

Amb data de 28 de maig es va presentar, a la sala d'actes del MHS, un nou opuscle dedicat, per primera vegada a Sabadell, a un element del patrimoni històric de la guerra civil. Aquesta publicació és un fruit més del conveni de col·laboració que en el seu moment es va signar entre el Museu d'Història de Sabadell i AENA, per a l'adequació, recuperació i difusió del refugi antiaeri i polvorí que es localitza en terrenys propietat d'AENA.

Aquest nou opuscle és el que fa 12, i ha estat objecte d'un nou disseny formal que incorpora el color en les fotografies i il·lustracions el que el fa molt més atractiu.

- **Guia de serveis del Museu d'Història**

S'edità la guia de serveis del museu d'història amb l'objectiu de recollir totes les propostes del museu adreçades als ciutadans, des de les exposicions permanents fins als tallers per a grups. Amb el sumari següent: breu història del museu, el Museu a l'actualitat, els serveis, les publicacions, les dades i com arribar .

3.2.8 DADES D'ASSISTÈNCIA AL MHS

Les dades d'assistència al MHS inclouen tots els visitants que d'una forma individual o en grup han visitat les sales del museu i els diferents punts patrimonials que es gestionen dels del MHS, inclòs el Vapor Buxeda Vell.

MHS 2008

ANY 2008	INDIVIDUALS	EN GRUP		TOTAL
	Visitants	Núm. grups	Visitants	
gener	479	21	476	955
febrer	650	37	878	1528
març	444	59	1575	2019
abril	1453	54	1330	2783
maig	1624	47	1087	2711
juny	661	51	1392	2053
juliol	153	31	699	852
agost	122	1	20	142
setembre	11185	4	97	11282
octubre	1114	37	911	2025
novembre	1047	53	1216	2263
desembre	809	39	1034	1843
TOTAL	19741	434	10715	30456

*En grup: són escoles i altres col·lectius concertats

4. DIFUSIÓ DELS DEL MITL, MUSEU DE LA INDÚSTRIA TÈXTIL LLANERA

4.1 Objectius

1. Impulsar la realització del projecte de senyalització de les xemeneies i antics vapors i fàbriques tèxtils de Sabadell, com a referent de les actuacions patrimonials relacionades amb la difusió del patrimoni industrial tèxtil que es fa des del MITL i com a contribució clara al desplegament d'aquest museu al territori.
2. Continuar l'oferta de visites i itineraris relacionats amb el Vapor Buxeda Vell i el Sabadell del segle XIX, per a grups escolars.
3. Continuar l'oferta periòdica de visites guiades en els punts museístics i patrimonials de la ciutat que formen part del desplegament al territori del MITL, així com també dels diferents itineraris urbans, per al públic general i familiar i per a altres col·lectius.

4.2 Actuacions

De les activitats de difusió realitzades entorn el patrimoni tèxtil i que ja han estat enumerades i descrites més amunt destaquem com especialment singular que durant la Festa Major es proposà al públic general una visita dramatitzada al Vapor Buxeda Vell. Fou a càrrec de la companyia de teatre Al Galliner. La visita era conduïda per tres personatges del segle XIX que introduïen als visitants, a través d'anècdotes i gadgets musicals, en la història del vapor i el funcionament de la màquina WOLF que s'hi conserva.

4.3 Dades d'assistència

Les visites que es realitzen en aquest espai estan incloses al còmput del MHS.

CAPÍTOL V. ANNEXOS

1. PROGRAMA de la IX MOSTRA CURTMETRATGES

PRIMERA SESSIÓ

Dimecres, 2 de juliol

Dijous 3 de juliol, repetició del programa

Premonicións, Victor Marque

Ficció, DvCam, color, 9'

Guió i direcció: Victor Marque

Fotografia: María Villar

Repertiment: Mariana Carballal, Sara Casasnovas, Manu Fernández

Sinopsi: Després d'un accident, una dona que viu amb la seva filla perd la visió, però té premonicions, que escriu en papers i penja a la cuina

ESIV- Escuela de Imagen y Sonido de Vigo, 2006

Vestido nuevo, Sergi Pérez

Ficció, 35mm, color, 13'

Guió i direcció: Sergi Pérez

Fotografia: Alex Sans

Repertiment: Ramon Novell, Mireia Prats, Sara Martin, Kevin Puertas

Sinopsi: Mario, un nen de vuit anys, es presenta a l'escola vestit com una nena. Entre la senyoreta, el director, el psicopedagog, el pare i la seva amiga Elena intentaran esbrinar per què ho ha fet

Escándalo Films -ESCAC, 2007

Aire, Paulo Alfaya

Animació 2D, 1'03

Realització: Paulo Alfaya

Ars Animación, 2007

Malanga Amarilla

Animació amb plastilina, 2'07

Realització: Marcos González, Daniel Smallman, Dan Vogel

Ars Animación, 2007

Hijas del amor, Beatriz Naranjo i Flavio Florencio

Documental, Mini Dv, color, 16'

Idea, realització, càmera i muntatge: Beatriz Naranjo i Flavio Florencio

Sinopsi: Cada dissabte les dones de la comunitat dominicana es reuneixen en una perruqueria del Poble Sec. Allà es "posen guapes", comparteixen somnis, enyorances, riures i ball

Observatorio de Cine, 2007

5 segundos, Jean François Rouzé

Ficció, 35mm, color, 13'

Guió: Jean François Rouzé, Daniel Méndez

Direcció: Jean François Rouzé

Fotografia: Pedro Martín-Calero, Paloma León

Repartiment: David Durán, Inés Blanco, Elena Maurandi

Sinopsi: Des d'un accident en bicicleta, Frank no veu les imatges en moviment. El cop al cap li ha provocat l'anomalia de veure només les imatges fixes cada cinc segons
ECAM, 2006-07

Clase de baile, Carlos Gómez

Ficció, HDV, color, 3'30

Guió i direcció: Carlos Gómez

Fotografia: Carlos Gómez

Repartiment: Frank Feyes, Mark Schardan, Carmen Ortega

Sinopsi: Un home és atacat al seu pis per un assassí a sou mentre mira un DVD sobre classes de ball. El DVD i els esdeveniments tenen una curiosa semblança.

Micro Obert / EICB, 2006

Quand ché l'heure ché l'heure, Fred Menier

Ficció, 35mm, color, 13'

Guió i direcció: Fred Menier

Fotografia: Gastón García

Repartiment: Joel Templeur, Alain Defer, Marcelle Fontaine

Sinopsi: Guy és l'amo d'un taller de cotxes en un poblet del nord de França. Es desperta en la foscor i no reconeix el lloc on és. A poc a poc intenta recordar què li va passar el dia anterior...

CECC, 2008

Caballos de tiza, Daniel Cánovas

Animació 2D i 3D, 10'

Guió: Miguel Angel Múnera i Daniel Cánovas

Direcció: Daniel Cánovas

Sinopsi: Un sinistre grup d'avions causa el terror i el caos en una població. Una nena, per evadir-se d'aquesta situació, dibuixarà cavalls amb un guix i recorrerà a la seva fantasia

9zeros, 2006

Estación diciembre, Martín Rodríguez

Ficció, color, 16'40

Guió i direcció: Martín Rodríguez

Fotografia: David Porto

Repartiment: Santi Prego, Iolanda Muiños

Sinopsi: Un viatger dibuixant i una dona misteriosa que fa mitja a les estacions de tren. De mica en mica anirà sorgint l'amor. S'interposaran barreres que aniran superant, totes menys una

EGACI- Escuela Superior de Artes Cinematográficas de Galicia, 2006

SEGONA SESSIÓ

Programació especial: CURTMETRATGES AFRICANS (SECCIÓ OFICIAL FESTIVAL PANAFRICÀ - FESPACO)

Dimecres 16 de juliol

Dijous 17 de juliol, repetició del programa

Jamais Plus (Mai més) MARROC

Ficció, color, 9'40

Guió i direcció: Selma Bargach

Fotografia: Gil Pannetier

Repartiment: Abdelmalak Akhmiss, Driss Laraki, Amina Saadi, Meryem Garny

Sinopsi: L'any 2003 un greu atemptat a Casablanca sorprèn i atemoreix els habitants d'aquesta ciutat

Big Shot, 2004

La pelote de laine (La pilota de llana) ALGÈRIA

Ficció, 35mm, color, 14'

Guió i direcció: Fatma Zohra Zamoum

Fotografia: Jacques Boumendil

Repartiment: Fadila Belkebla, Mohamed Ourdache, Louise Danel

Sinopsi: Quan Mohamed se'n va a treballar, tanca la seva dona Fatiha i el seu fill amb clau. Fatiha buscarà la seva pròpia manera per comunicar-se amb el món exterior

5ème Planète, 2005

Humanitaire! (Humanitari!) BURKINA FASO

Ficció, 35mm, color, 15'

Guió i direcció: Adama Roamba

Fotografia: Paul Djibila

Repartiment: Issiaka Sawadogo, Aïcha Ouedraogo, Fatou Traore

Sinopsi: Cada dia, Barou, un humanitari, surt a la carretera per recollir refugiats i conduir-los cap a un camp d'acollida. Cada dia, els refugiats del camp esperen veure arribar els seus éssers estimats que han perdut en l'èxode

La Luna productions, 2006

Saba Flouss (La moisson magique) TUNÍSIA

Ficció, 35mm, color, 17'30

Guió i direcció: Anis Lassoued

Fotografia: Ahmed Bennys

Repartiment: Montassar Màngli, Salah Jeddi, Lamia Ameri

Sinopsi: Un nen de sis anys, després d'una estranya trobada amb un desconegut, s'aventura a provar un altre tipus de collita: cultivar diners...

Amilcar Films, 2005

Menged - ETIÒPIA

Ficció, 35mm, color, 21'

Guió i direcció: Daniel Taye Workou

Fotografia: Ian Blumers

Repartiment: Sewaferaw Dessalegn, Bewketu Belete, Tesfaye Gesesse

Sinopsi: Pels camps d'Etiòpia, en direcció al mercat, un pare, un fill i el seu ase van seguint els consells de la gent que van trobant pel camí... abans de recuperar el sentit comú.

BiraBiro Films, 2006

Kif Loukhrin (Comme les autres) TUNÍSIA

Ficció, 35mm, color, 22'

Guió i direcció: Mohamed Ben Attia

Fotografia: Chekib Essafi

Repartiment: Mounem Chouayet, Saousen Maaley

Sinopsi: Entre una feina ingrata i les seves “chicha” quotidianes al cafè, K vol deixar de ser un jove frustrat i introvertit. Per conquistar Chahra, anirà a fer-se uns massatges xinesos especials que l'ajudaran a modelar la seva personalitat segons les exigències canviants del seu entorn
Nomadis Images, 2006

2. PROGRAMA PEDAGÒGIC DEL MAS. ACTIVITATS.

- El Museu

1. Els Turull reben visites

Objectius:

Conèixer com vivia la burgesia sabadellenca del segle XIX

Conèixer l'estructura arquitectònica d'una casa fàbrica

Apropar-se a les arts decoratives del segle XIX

Descripció:

Amb la visita a la casa fàbrica Turull ens submergirem en l'ambient burgès del segle XIX, coneixerem les estances públiques i privades de la casa, els mobles i la decoració. tot en el context de la industrialització de Sabadell. Amb el suport d'objectes, materials i jocs participatius, els alumnes s'aproparan a aquest moment històric capdal en la història de Sabadell, veuran com era la manera de viure de la burgesia del XIX i el paper que homes i dones i tenien, tot comparant-ho amb l'actualitat.

Al final els alumnes realitzen un quadern de treball on es reforcen els conceptes explicats duran la visita, sobre la casa fàbrica, la família Turull i la seva forma de vida, presa com a model de la burgesia local. El més petits fan un joc basat en el mobiliari i complements de la casa.

2. Què és el Museu d'Art de Sabadell?

Objectius:

Conèixer un equipament de la ciutat.

Conèixer que és un museu i concretament que és un museu d'art.

Conèixer una casa burgesa del segle XIX.

Descripció:

L'activitat s'inicia en la planta baixa de la Casa Turull i ja des de l'inici es parla de la dualitat de l'edifici, que havia estat casa fàbrica i actualment la seu del Museu d'Art de Sabadell. Es visiten les estances de la casa i les diverses dependències del museu, sales, magatzem, aula didàctica, explicant les funcions de cada una d'elles.

- La col·lecció

1. Paraules amagades. Art i llenguatge

Objectius:

Aprendre a gaudir de les obres que fan els artistes.

Prendre consciència i aprendre a comunicar les emocions que l'art desperta.

Descobrir nous significats en l'art, els significats de cada un de nosaltres.

Desenvolupar la interrelació dels diversos llenguatges.

Despertar la creativitat de cadascú

Aprendre a respectar les opinions dels altres.

Descripció:

Visita participativa que consta de diverses activitats i jocs d'empatia per despertar la fantasia i la creativitat a partir de les obres de la permanent. El llenguatge oral i corporal en els més petits i l'oral i l'escrit en els més grans, seran els vehicles per expressar les històries i les paraules amagades dels quadres. El treball en equip i la posada en comú ens ajudaran a avançar en l'expressió de les emocions que l'art desperta.

2. Mira qui et mira. Els retrats de la col·lecció permanent**Objectius:**

Apropar els nens i nenes a diferents maneres de representar figures i cares, per tal d'ajudar-los a avançar en la pròpia representació.
 Aprendre a diferenciar expressions i sentiments de la cara i del cos.
 Fomentar la imaginació i la creativitat a partir de l'expressió plàstica i corporal.
 Conèixer les diferents tècniques i suports utilitzats pels artistes.
 Veure la relació entre les obres d'art i el moment històric i social.
 Apropar l'art sabadellenc als infants.

Descripció:

Un personatge explicarà un conte als infants en el qual els protagonistes són personatges dels quadres centrant així la mirada sobre les obres, alhora que ens submergeix en el Sabadell d'aquell temps. Després un monitor amb l'ajut d'objectes, materials i jocs participatius ajudarà a prendre consciència de les expressions i dels sentiments que podem trobar a les obres i de la varietat de maneres de com els artistes s'expressen.

3. Descobreix la col·lecció permanent del Museu d'Art de Sabadell**Objectius :**

Apropar-se a la història de l'art local a partir de l'exposició de la col·lecció del Museu d'Art de Sabadell, centrada en dos àmbits cronològics: els academicismes del segle XIX i l'Art Nou als anys trenta.
 Conèixer els estils, els gèneres pictòrics i les tècniques emprades en les obres més representatives, com també la personalitat d'alguns artistes sabadellencs.
 Valorar la riquesa i la informació que ens ofereix el patrimoni.

Descripció:

L'activitat consisteix amb una visita guiada la sala de l'exposició permanent, s'hi explica l'evolució històrica i artística de l'art sabadellenc des de finals del XIX fins a la guerra civil, que és el període que avarca l'exposició, després es repassen alguns conceptes fent un quadern de treball.

4. Estudi d'un quadre: "El corpus de sang"**Objectius:**

Establir les pautes d'estudi d'una obra d'art a partir d'un quadre emblemàtic de l'exposició del Museu, *El Corpus de Sang*, d'Antoni Estruch.
 Conèixer la significació i el contingut del quadre i saber apreciar-ne la qualitat artística.
 Valorar la riquesa i la informació que ens ofereix el patrimoni.

Descripció:

L'activitat s'inicia amb un breu recorregut guiat per l'exposició permanent fins arribar a l'obra d'Antoni Estruch. Després el treball es centra en aquesta obra, es fan preguntes sobre el que hi passa, s'observa la composició, el tema, els colors, els símbols i després es repassen els conceptes en un quadern de treball. A l'espai didàctic es realitza entre tot el grup un puzzle gegant que reproduïx el *Corpus de sang* i ens ajuda a observar novament tots els detalls de l'obra.

5. *Descobreix una joia del museu*

Objectius:

Celebrar el Dia Internacionals dels Museus.

Treballar d'una forma lúdica una peça emblemàtica del museu.

Fomentar l'interès pels objectes originals que els museus conserven.

Descripció:

Cada any i, amb motiu del Dia Internacional dels Museus, el Museu d'Art exhibeix una peça que per la seva importància, originalitat o per ser d'ingrés recent destaca d'entre totes les que formen el fons del museu. Amb la visita participativa analitzarem que té de singular la peça triada i en quin moment cultural i històric va ésser creada.

- Art contemporani

1. *Fes visible l'invisible*. Taller d'art contemporani

Objectius:

Iniciar-se en l'art contemporani

Prendre consciència de que l'art "explica" móns interiors

Realitzar una activitat participativa

Fomentar el respecte envers les diferents manifestacions artístiques.

Descripció:

El taller consta de dues parts. En la primera ens apropem a l'art a través de la imatge, la música, les textures i les paraules i sensacions de cadascú. Després es treballa amb obres de l'artista sabadellenc Alfons Borrell. La segona part es un espectacle de mim on els colors i la música formen una particular poesia.

2. *Imatges en moviment*. Vídeo i debat

Objectius:

- Formar a l'alumnat a la visió conscient i crítica de la imatge.

- Conèixer l'art més actual fet amb imatges en moviment.

- Treballar l'expressió artística a partir dels interessos dels propis joves.

- Fomentar la creativitat, el treball en grup i el respecte a les opinions dels altres.

Descripció:

L'objectiu d'aquest taller es aproximar-se a l'art contemporani a través de la força i de la presència de la imatge en moviment, no només en les practiques artístiques actuals sinó, també en la nostra pròpia vida quotidiana. Es visionaran algunes obres per després conversar sobre elles amb el suport i les aportacions de l'educador. Després, per grups i seguint unes pautes i temàtiques donades, crearem la nostra història i buscarem la millor manera d'explicar-la, per finalment fer-ne un vídeo.

- Art al carrer

1. Escultures al carrer... quina hi ha prop de l'escola?

Objectius:

Conèixer la història i les característiques de les escultures públiques.

Aprendre a observar l'entorn

Relacionar l'obra d'art amb l'espai públic

Fomentar el respecte pel patrimoni ciutadà

Descripció:

L'activitat s'inicia en la mateixa escola amb una petita xerrada il·lustrada sobre el significat i tipologia de les escultures dels carrers de Sabadell. Després, en funció de la ubicació del centre es realitza un breu itinerari que permeti observar diverses escultures al carrer.

Després el treball es centrarà en una de les escultures de l'itinerari. Es tractarà de conèixer els motius pels quals es va instal·lar, quan, qui en va ser l'autor i treballar sobre la temàtica de l'obra en si. Després per apreciar-la millor en la seva volumetria se'n fa un dibuix.

2. El modernisme a Sabadell

Objectius:

Conèixer els elements arquitectònics i decoratius d'aquests corrent a la ciutat.

Reconèixer els materials i tècniques emprats.

Fomentar el respecte pel patrimoni

Descripció:

Es tracta d'un recorregut pel centre de la ciutat per tal d'observar els edificis i altres elements modernistes. Se'n explica la història, la funció que tenia inicialment, les característiques i els elements decoratius.

- Exposicions temporals

S'han ofert visites guiades a totes les exposicions temporals fetes al llarg del 2008.

3. PROGRAMA PEDAGOGIC DEL MHS. ACTIVITATS

- Els més menuts

Xip-xap al safareig . El safareig de la Font Nova.

Objectius: conèixer la història, les funcions i la construcció d'un safareig públic. Manipular i experimentar amb l'aigua.

Descripció: Aquest taller permet, per una banda, conèixer un safareig públic i, per l'altra, treballar diversos aspectes relacionats amb l'aigua: el moviment d'un objecte dins l'aigua, identificació dels elements que suren i que s'enfonsen, barreja de diversos elements amb l'aigua per comprovar-ne la transformació...

He anat al museu: la musa i el mercat medieval

Objectiu: Conèixer el museu com espai públic. Conèixer què hi ha i què es fa en un museu i valorar i respectar el patrimoni.

Descripció: Una visita dissenyada per a familiaritzar els més petits amb el museu. Durant la visita els participants podran acostar-se als diferents elements del museu (vitriures, plafons...) d'una forma adequada i manipularan materials de suport especialment dissenyats per a ells.

- La prehistòria

Tallers

Viure en una cabana

Objectius: conèixer la forma domèstica en un temps passat, mostrar les diferents eines i els múltiples materials utilitzats, valorar les diferents formes de vida.

Descripció: L'activitat permet familiaritzar els participants amb la forma de vida en la prehistòria i per tant conèixer altres formes de vida. La qual es pot triar entre els títols següents: "Viure en una cabana i l'art prehistòric", "Viure en una cabana i el treball de l'argila en la prehistòria" o "Viure en una cabana prehistòrica i viure l'any 2009".

El treball de l'argila en la prehistòria: els atuells ceràmics.

Objectius: conèixer la forma de vida domèstica en la prehistòrica, mostrar les diferents eines i els múltiples materials utilitzats, valorar les diferents formes de vida.

Descripció: el taller permet conèixer una altra forma de vida basada en l'aprofitament dels recursos. S'expliquen especialment les tècniques de fabricació de ceràmica de mà. Finalment els participants elaboren una peça de ceràmica imitant les tècniques, els models que han vist els atuells de l'exposició i utilitzant per a les decoracions punxons d'os i petxines.

Com vivim nosaltres? Com vivien en la prehistòria?

Objectius: conèixer la forma de vida domèstica en la prehistòria, mostrar les diferents eines i els múltiples materials utilitzats, valorar les diferents formes de vida per a ser crítics amb la nostra.

Descripció: el taller consisteix a descobrir formes de viure a través de jocs d'observació i associació entre diversos objectes prehistòrics i actuals. Els objectius antics es relacionen amb dibuixos d'activitats, que es pinten i retallen i enganxen per formar un mural sobre la vida durant la prehistòria.

Els rituals de la mort en la prehistòria

Objectius: conèixer les diferents formes d'enterrament que es practicaren al llarg de la prehistòria, aprofundir en el sentit de la mort en diferents cultures, inclosa la nostra, valorar les diferents formes de vida.

Descripció: Les necròpolis prehistòriques són una font important d'informació. Els participants realitzen un treball de deducció arqueològica, basat en l'observació i estudi de dues reproduccions d'enterraments prehistòrics (una inhumació i una incineració) i els seus aixovars, per descobrir com vivien i morien els nostres avantpassats. Els treballs també inclou la identificació dels ossos del esquelet.

Els colors de la natura

Objectius: conèixer les formes d'expressió artística en la prehistòria, conèixer especialment el tractament i la utilització de pigments naturals en època de prehistòrica, valorar les diferents formes de vida.

Descripció: les manifestacions artístiques en la prehistòria ens apropen els pensaments d'aquestes comunitats. El taller comença amb una introducció al tema a partir d'un audiovisual. Després es realitza el treball pràctic que consisteix en la preparació de pintures amb pigments naturals, fabricació de pinzells vegetals i realització d'un mural amb motius inspirats en representacions prehistòriques originals.

Viure a la prehistòria: les eines i el foc

Objectius: conèixer la forma de vida en la prehistòria, mostrar les diferents eines i els múltiples materials utilitzats, conèixer especialment el treball en sílex, conèixer els mecanismes per a l'obtenció del foc, valorar la importància del foc, valorar diferents formes de vida per ser més crítics amb la nostra.

Descripció: Els estris (ganivets, puntes de fletxa, punxons...) que ens han quedat de les comunitats prehistòriques del Vallés ens parlen de la seva forma de vida i gràcies a aquests estris podem reconstruir els seus processos de fabricació. El monitor fa demostracions de talla de sílex i d'encesa de foc i després els participants fabriquen una eina de sílex amb mànec de fusta.

Una recepta prehistòrica: un àpat artesà i natural

Objectius: conèixer la forma de vida domèstica a la prehistòria, conèixer especialment el procés de transformació de la farina en època prehistòrica, valorar les diferents formes de vida i alimentació.

Descripció: L'agricultura era una de les activitats més importants entre les comunitats prehistòriques. La tria de llavors per a la sembra, l'emmagatzematge del gra per a èpoques de males collites eren primordials per a la supervivència del grup. Es treballa de forma pràctica els processos per a la obtenció d'aliments: mòlta de blat amb un molí manual, preparació de la massa amb la farina obtinguda i fruits secs i cocció de les galetes en un forn de lloses, per menjar-les cobertes de mel.

Teixir un cistell... prehistòric

Objectius: conèixer la forma de vida en la prehistòria, conèixer especialment el procés de fabricació d'un cistell, mostrar les diferents eines i materials múltiples utilitzats, valorar les diferents formes de vida per ser més crítics amb la nostra.

Descripció: El taller permet conèixer diferents tipus d'atuellis segons les necessitats de les comunitats prehistòriques. Es fa especial incidència en els atuellis de vímet, que de fet no s'han recuperat gairebé mai en els jaciments arqueològics. Finalment els participants teixeixen una cistella amb fibres vegetals, utilitzant tècniques prehistòriques.

Sota un sostre de bruc: viure un dia en una cabana prehistòrica

Objectiu: conèixer la forma de vida en la prehistòria i les diferents activitats econòmiques i els rituals que les caracteritzen, imbuir-se en una forma de vida diferent, mostrar les diferents eines i els múltiples materials utilitzats, valorar les diferents formes de vida.

Descripció: El taller proposa passar tot un dia al museu practicant diverses activitats relacionades amb la prehistòria, per obtenir-ne una visió completa. Després de la introducció general al tema de la prehistòria, els participants realitzaran els tallers prèviament s'hauran escollit entre els que s'ofereixen totes les activitats anteriors.

visites

Els primers pobladors (del Neolític a l'Edat del Ferro)

Objectiu: conèixer els orígens del poblament a la zona de Sabadell, conèixer com era la vida d'aquests.

Descripció: La visita permet observar els objectes que s'han recuperat en les diverses excavacions arqueològiques i que expliquen com vivien les diferents comunitats prehistòriques: els atuellis per guardar cereals, els estris de sílex, les joies de bronze, les destrals de pedra, les urnes funeràries, també es poden manipular rèpliques d'aquests objectes en la reproducció de la cabana que hi ha a la sala.

Xerrada a l'escola

Vols ser arqueòleg? Una professió possible.

Objectiu: conèixer el que es l'arqueologia, sobretot la seva vessant de treball de camp, conèixer les ciències i eines que utilitzen els arqueòlegs per interpretar les restes arqueològiques, aprofundir en el coneixement del jaciment prehistòric de Can Roqueta (Sabadell), un jaciment únic a escala europea.

Descripció: Aquesta activitat permet treballar el tema des de l'aula del centre. Una persona de l'equip d'arqueòlegs responsable de les excavacions de Can Roqueta (Sabadell) farà una xerrada on, a través d'imatges, s'explicaran en diversos processos del projecte de recerca als jaciments prehistòrics de Sabadell, per tal d'il·lustrar el procés del treball arqueològic.

- L'època ibèrica i l'època romana

Tallers

Una casa ibèrica de fang i bruc

Objectius: conèixer la forma de vida domèstica en època ibèrica, conèixer especialment els sistemes de construcció de cabanes en època ibèrica, mostrar les diferents eines i els múltiples materials utilitzats per a la construcció d'una cabana, valorar les diferents formes de vida.

Descripció: La tècnica emprada en època ibèrica per a la construcció de cabanes era ben elaborada. A través de l'activitat, que consisteix a realitzar la maqueta d'una cabana prehistòrica amb tobots de fang i branques vegetals, es treballa el tema de la forma de vida a la prehistòria.

Escriure una carta a un laietà

Objectius: conèixer les característiques d'una cultura desapareguda, familiaritzar-se amb un altre tipus d'escriptura, fomentar el respecte pel patrimoni.

Descripció: El taller familiaritza els participants en la cultura ibèrica a través dels objectes que ens han quedat. Es treballa especialment l'aspecte de l'alfabet iber i l'activitat consisteix a transcriure un text inventat a aquest alfabet i reproduir-lo sobre una plaqueta de plom utilitzant un punxó.

El mosaic de Neptú

Objectiu: conèixer la vida quotidiana en el món romà, identificar els principals objectes i materials que feien servir per viure, conèixer els tipus d'activitats productives a què es dedicaven, assimilar vocabulari històric i arqueològic, prendre consciència del pas del temps, despertar interès en el descobriment d'unes societats passades, desenvolupar la creativitat per mitjà de la implicació directa en els tallers, aprendre a respectar el patrimoni arqueològic i natural.

Descripció: La cultura romana és en la base de la nostra pròpia cultura i per tant molts són els punts de contacte que podem descobrir acostant-nos als objectes que han quedat dels romans. Es treballa especialment en els sistemes constructius de l'època romana i els elements decoratius. La part pràctica consisteix en la composició i realització d'un mosaic romà sobre un suport de fusta, utilitzant tesselles de diferents colors.

Visites

La cultura ibèrica i la romanització.

Objectiu: conèixer el poblament en època ibèrica i romana en la zona, conèixer com era la vida d'aquests pobladors, observar els objectes que ens han deixat (matèries que utilitzaven, eines...)

Descripció: La visita permet observar els diferents objectes procedents de les excavacions arqueològiques que ens parlen de la vida dels ibers i els romans: els atuells per guardar cereals, les eines del camp, les joies, les vaixelles, els elements arquitectònics...

- L'època medieval (segles XI-XV)

Tallers

Manuscrits, tinters i pergamins

Objectius: Conèixer la forma de vida en època medieval, aprofundir en els aspectes de l'origen de Sabadell, fomentar el respecte per altres formes de vida, fomentar el respecte pel patrimoni.

Descripció: El recorregut per la sala ens introdueix en la vida en època medieval a Sabadell. L'activitat es centra a treballar l'escriptura medieval (qui escrivia, què s'escrivia...) utilitzant diferents reproduccions de textos originals de Sabadell (pergamins o documents en paper). També es confeccionen les plomes d'escriure amb càlam i plomes d'oca, i es reproduïx un text manuscrit.

Lliures i sous al mercat del dissabte

Objectius: conèixer la forma de vida en època medieval, aprofundir en els aspectes del funcionament del mercat medieval, fomentar el respecte per altres formes de vida, fomentar el respecte pel patrimoni.

Descripció: El mercat és un dels elements clau en l'origen de Sabadell. Els alumnes poden experimentar amb el funcionament del mercat medieval de Sabadell, quins eren els productes venuts, els sistemes de mesura i els d'intercanvi. S'encunyen monedes per percussió i es confecciona un moneder amb teixits tradicionals.

Com era Sabadell fa 1.000 anys

Objectius: tenir una imatge visual global del Sabadell medieval, reconèixer els edificis i personatges medievals de Sabadell, fomentar el respecte pel patrimoni.

Descripció: Els participants fan un joc de recerca d'imatges per a l'exposició. Es pinten i retallen les siluetes d'edificis i personatges del Sabadell medieval. Amb les imatges es completa un mural que representa el paisatge de l'època. Els dibuixos que representen personatges es munten com una marioneta.

Visites

De Sant Feliu d'Arraona a Sant Nicolau: els antecedents de Sabadell

Objectius: conèixer els antecedents de l'actual Sabadell, conèixer la capella de Sant Nicolau. Valorar la importància de la conservació del patrimoni. Fomentar el coneixement del rodal de la ciutat.

Descripció: L'actual ermita de Sant Nicolau va ser, fins el segle XIV, la parròquia del terme d'Arraona, Sant Feliu. La visita al lloc permet familiaritzar-se amb el topònim Arraona i conèixer la seva evolució fins que va desaparèixer per passar a anomenar-se Sabadell. Es comenten les característiques de l'art romànic.

L'ermita de Sant Iscle i Santa Victòria.

Objectius: conèixer una ermita d'època romànica i la seva evolució. Conèixer l'origen de l'Aplec de La Salut. Valorar la importància de la conservació del patrimoni. Fomentar el coneixement del rodal de la ciutat.

Descripció: L'ermita de Sant Iscle i Santa Victòria data del segle X. Durant els segles XVI XVII s'habilità com a morberia per acollir els infectats de pesta. La llegendària troballa d'una imatge d'una marededéu, anomenada de la font de la Salut, amb poder per guarir els malalts feu que l'advocació de l'ermita passés a la Mare de Déu la Salut. Es comenten les característiques dels diferents estils arquitectònics presents en l'edifici.

Sabadello, el naixement d'una vila (segles XI – XI)

Objectiu: conèixer com es va anar formant la vila de Sabadell al voltant de l'església de Sant Salvador i el mercat del dissabte. Conèixer la importància del castell i els senyors d'Arraona i el paper de la parròquia de Sant Feliu d'Arrona. Conèixer com era la vida en les masies del voltant de la vila. Veure com es fa complexa l'organització de la vila en el segle XVI, l'aparició del Consell de la Vila. Conèixer el paper del riu Ripoll en el desenvolupament de la vila.

Descripció: La visita transcorre en les diverses sales de l'exposició S'inicia amb restes arqueològiques més antigues d'època medieval i el funcionament dels molins. Es parla de l'origen de l'assentament i del nom de Sabadell. Un paper important és el del mercat al voltant del qual s'estructurava tota la vida econòmica de la vila.

Itineraris

L'origen de Sabadell: un riu d'històries

Objectiu: conèixer els antecedents històrics de la ciutat actual, familiaritzar-se amb el terme Arraona, reconèixer en el paisatge i en els edificis les traces que han quedat d'aquests antecedents, posar en relleu els valors del patrimoni cultural del riu Ripoll i el seu entorn, incitar a l'observació de l'entorn immediat, fomentar el respecte pel patrimoni històric i natural.

Descripció: Sabadell és una ciutat d'origen medieval, nascuda al voltant d'un mercat i una petita església... L'itinerari ens permet descobrir els antecedents d'aquesta vila, que es situen al voltant del castell d'Arraona i la parròquia de Sant Feliu d'Arraona, actual de Sant Nicolau.

L'Horta major, una horta d'origen medieval al Ripoll

Objectius: conèixer la història de l'explotació agrícola en època medieval a Sabadell i la seva evolució fins avui, mostrar les tècniques d'aprofitament hidràulic del Ripoll: horta, molins i sèquia. Aproximació a un element de rec i parlar dels productes que s'hi conreaven en època medieval, s'explica la transformació de la zona pel que fa a l'aprofitament agrícola, preindustrial (molins) i industrial (vapors).

Descripció: Durant l'itinerari es comenten tots els elements que es van trobant: els camins d'accés, el molí d'en Torrella, les passeres i el pont, la pròpia horta i la sèquia. Durant el recorregut es comenten els canvis que ha sofert l'entorn i la vida de les persones en els darrers segles, inclòs els canvis en el conreu i l'alimentació.

Les esglésies del rodal

Objectius: Conèixer les diferents parròquies que existien a l'edat mitjana al voltant del terme d'Arraona i de Sabadell. Conèixer l'evolució arquitectònica d'aquests edificis romànics. Conèixer els antecedents del poblament en aquests territoris. Valorar el patrimoni local.

Descripció: La ruta es realitza en autocar i transcorre per les quatre parròquies que existien al voltant de l'antic terme d'Arraona- Sant Pau de Riu-sec, Sant Julià d'Atura i Sant Vicenç de Jonqueres- i per l'antiga parròquia d'Arraona- Sant Feliu d'Arraona, ara anomenada Sant Nicolau.

- L'època moderna (segles XVI-XVIII)

Tallers

Alerta, arriba en Rocaguinarda! Una aventura de bandolers.

Objectius: Conèixer com era la vida en una vila d'època moderna. Conèixer el fenomen del bandolerisme i la organització per a combatre'l. Experimentar amb cançons i activitats l'actitud dels bandolers i participar en una activitat ludico-educativa ambientada en una altra època a Sabadell.

Descripció: L'activitat s'articula al voltant de l'exposició dedicada a l'època moderna i consisteix en familiaritzar-se amb el fenomen del bandolerisme a partir de reproduir activitats i actituds dels bandolers. L'excusa del bandolerisme serveix per explicar els mecanismes d'organització, solidaritat i defensa dels vilatans d'una vila catalana, en aquest cas de Sabadell, durant l'època moderna.

L'època moderna. Un joc de rol.

Objectius: Conèixer els principals fets històrics i socials que van definir l'època moderna. Aproximació al coneixement i respecte del patrimoni de la ciutat. Potenciar el treball en grup. Potenciar la deducció com a mètode d'aprenentatge.

Descripció: L'activitat s'articula al voltant de l'exposició dedicada a l'època moderna i consisteix en familiaritzar-se amb el fenomen del bandolerisme a partir de reproduir activitats i actituds dels bandolers. L'excusa del bandolerisme serveix per explicar els mecanismes d'organització, solidaritat i defensa dels vilatans d'una vila catalana, en aquest cas de Sabadell, durant l'època moderna.

Oficis i gremis: els terrissers.

Objectius: Conèixer els principals fets històrics que defineixen l'època moderna. Conèixer l'estructura social de l'època. Aproximar-se als costums de l'època moderna. Conèixer els gremis i els oficis. Destacar la importància de l'activitat terrissera al segle XVIII. Conèixer el patrimoni de la ciutat.

Descripció: L'activitat s'articula al voltant de l'exposició dedicada a l'època moderna i consisteix en familiaritzar-se amb els oficis i gremis. Molts dels oficis de l'època han estat recollits en les rajoles d'oficis i els alumnes en realitzaran una on dibuixaran un artesà amb una plantilla i hi posaran un nom.

Pagesos, paraires, terrissers. El joc dels oficis.

Objectius: Conèixer els gremis, les confraries i els oficis. Conèixer el patrimoni de la ciutat.

Descripció: L'activitat s'articula al voltant de l'exposició dedicada a l'època moderna i consisteix en reproduir aspectes dels diferents oficis a través d'un joc de preguntes i estris. Els alumnes es reparteixen per grups que representen alguns oficis i realitzaran una sèrie de proves relacionades amb aquest i amb el patrimoni d'època moderna de la ciutat.

Un pou en una maleta. El Pou de glaç de Sant Oleguer.

Objectius: Conèixer la construcció, la funcionalitat i la història d'un edifici patrimonial. Acostar-se a l'edifici de pouer i les tasques que se'n deriven. Experimentar amb el gel.

Descripció: El taller permet conèixer com funcionava un pou de glaç, d'on s'obtenia el gel, com es transportava i per a què es feia servir. Tot plegat ens transporta a una altra època i a una altra manera de viure. És possible veure l'interior del pou. L'activitat inclou diversos exercicis i jocs: dibuix al natural, orientació amb brúixola, càlcul de capacitat, puzzles, ordenació de vinyetes.

Un campanar per anar a experimentar

Objectius: conèixer la història, les funcions i la construcció, d'un dels edificis més antics i emblemàtics de la ciutat, entendre la funció religiosa i comunicativa dels campanars, treballar les matèries bàsiques de l'ensenyament per mitjà d'un edifici (llenguatge, arquitectura, arts plàstiques i geografia), fomentar el respecte i l'apropament i el treball en grup, apropar a la ciutat la tasca de les escoles.

Descripció: El campanar de Sant Fèlix es va construir al segle XVIII i acollia diverses estances: L a Capella del Roser, el comunidor, de l'habitació del rellotge, el pla de les campanes i el terrat. Durant el taller es treballen aspectes relacionats amb l'arquitectura, el llenguatge específic, la flora...

Visites

El Pou de glaç de sant Oleguer

Objectiu: conèixer la història, les funcions i la construcció d'un edifici patrimonial, acostar-se a l'ofici de puer i a les tasques que se'n deriven, experimentar amb el gel.

Descripció: Els pous de glaç servien per conservar el glaç que de forma natural s'havia format en basses. El glaç es recollia i es guardava durant tot l'hivern gràcies a les característiques del pou. A l'estiu, quan feia falta, s'anava retirant el glaç que es portava sobretot als hospitals, encara que també era un element de luxe per fer sorbets.

Els forns i obrador de ceràmica dels Escaiola (segle XVIII)

Objectiu: conèixer les característiques arquitectòniques i funcionals d'un forn de ceràmica, valorar la importància de la conservació del patrimoni, apropar-se a l'ofici de terrisser al segle XVIII, conèixer la importància de la indústria terrissera a la ciutat, conèixer els resultats dels treballs arqueològics, conèixer una saga de terrissers local.

Descripció: Al segle XVIII Sabadell era una vila coneguda per la seva producció de ceràmica. Aquest material tenia múltiples funcions: vaixelles, totxos, teules, elements arquitectònics ornamentals. Es fabricava en forns especialitzats com els que s'han descobert a Cal Ventura. La visita descobreix com funcionaven aquests forns i quin tipus de ceràmica s'hi coïa.

El campanar de Sant Fèlix. Una visita participativa.

Objectiu: conèixer la història, les funcions i la construcció d'un dels edificis més antics i emblemàtics de la ciutat, entendre la funció religiosa i comunicativa dels campanars, fomentar el respecte i l'apropament al patrimoni i valorar-ne la recuperació, apropar a la ciutat la tasca de les escoles.

Descripció: El campanar és una part important de l'església però també aconsegueix funcions socials: avís en cas de perill, marcar les hores... La visita al campanar ens permet conèixer com funciona el rellotge que mana les campanes, quins tipus de campanes hi ha i per què serveixen...

La manufactura de la llana a Sabadell , del segle XVI al XVIII.

Objectius: conèixer les diferents matèries tèxtils, l'origen i les característiques, conèixer especialment el treball de la llana i la seva evolució, conèixer els diferents instruments i tècniques del procés de fabricació del teixit, conèixer els diferents instruments i tècniques del procés de fabricació del teixit, conèixer la importància d'aquesta indústria a la ciutat, ampliar el vocabulari relatiu a les tasques de producció del teixit de llana.

Descripció: La visita a la sala ens explica, a través dels estris tradicionals, cada un dels processos que s'aplica a la llana, des que s'obté del xai fins que es converteix en teixit. La perspectiva històrica des de la qual s'expliquen aquests continguts serveix per entendre els antecedents de la indústria llanera sabadellenca.

La Casa Duran

Objectius: Conèixer la forma de vida a la vila de Sabadell a l'època moderna. Conèixer el funcionament i la fesomia d'una casa senyorial amb funcions productives: celler, fàbrica de sabó... Conèixer la família Duran, les seves activitats econòmiques, polítiques i familiars...

Descripció: La visita s'inicia a la planta baixa on es conserven alguns dels elements associats a l'activitat agrícola de la família: cavallerisses, celler... A la planta superior es poden visitar la sala noble i diverses cambres, de les que destaquen les pintures de les parets. Una de sales s'ha habilitat amb plafons que expliquen els processos de restauració que s'han realitzat a la casa per tal de recuperar aquest element patrimonial. També es visita el pati del primer pis.

Manufactura i menestrals. Sabadell del segle XVI al XVIII

Objectius: conèixer el pas de la vila medieval, emmurallada i rural, a la vila moderna que traspasa la muralla i diversifica les activitats econòmiques, entre les que sobresortirà l'activitat tèxtil artesanal. La vila d'època moderna és la vila de l'augment demogràfic, de l'engrandiment dels temples, de la prosperitat dels gremis i de la proliferació d'oficis. Conèixer com, durant aquests segles, es posen les bases del Sabadell industrial.

Descripció: La visita es desenvolupa en les sales del museu dedicades a aquest període històric. L'estructura que segueix el discurs expositiu facilita la comprensió dels continguts expositius: demografia, activitats econòmiques, la vida quotidiana, l'organització política, la cultura, la vida religiosa, els gremis i el mercat, que es representa amb una recreació que permet fer la comparació amb el mercat medieval i trobar-ne les similituds i les diferències.

Itineraris

Sabadell a l'època moderna (segles XVI-XVIII)

Objectius: conèixer la configuració urbanística de la ciutat als segles XVI, XVII i XVIII. Mostrar els diferents edificis o elements arquitectònics que han romàs i les seves característiques... resseguir les muralles, observar l'evolució de la ciutat, el pas d'una vila agrícola a una ciutat industrial, incitar a l'observació de l'entorn immediat.

Descripció: Encara es possible passejar pel centre de Sabadell i observar la trama urbana de l'època moderna i l'antic emplaçament de les muralles que van condicionar el creixement de la vila. També es conserven alguns edificis, la plaça Major i alguns carrers que es comenten durant el recorregut i que il·lustren la forma de vida de la vila els segles XVI, XVII, XVIII.

. La ciutat industrial (segles XIX-XX)

Tallers

1. Teixint

Objectiu: conèixer les matèries tèxtils i el seu origen i característiques, conèixer especialment el treball de la llana i la seva evolució, conèixer els diferents instruments i tècniques del procés de fabricació de teixit, conèixer la importància d'aquesta indústria a la ciutat.

Descripció: Els antecedents del Sabadell industrial són cabdals per comprendre la ciutat actual. A través del taller és possible conèixer tots els processos necessaris per a la fabricació d'una peça de teixit de llana, des de l'esquilada del xai fins als acabats, i com han evolucionat aquestes feines al llarg del temps. Els alumnes fan un exercici de "teixir" que els familiaritza amb la mecànica del tissatge i el vocabulari específic del tèxtil.

Sabadell: aigua i entorn

Objectiu: conèixer la història i les característiques arquitectòniques i funcionals d'un dipòsit públic d'aigua, conèixer els elements més característics del rodal i de la ciutat, apropar-se a la ciutat industrial i al subministrament d'aigua.

Descripció: La Torre de l'Aigua és un dipòsit elevat i la visita que ens permet conèixer el seu complex funcionament, el context històric en què es va construir i gaudir d'una panoràmica inusual de la ciutat i el seu rodal des del mirador. Es proposen diversos exercicis relacionats amb l'aspecte tècnic, arquitectònic i amb l'observació de l'entorn des del mirador: càlcul de capacitat, identificació de parts de l'edifici i la seva funcionalitat, dibuix a escala, identificació d'elements naturals de l'entorn i edificis emblemàtics de la ciutat..

Quan estampar teixits era un art

Objectiu: Conèixer les diferents formes d'estampació de teixits del segle XVI al XX. Conèixer els motius decoratius, els usos dels teixits estampats i les tècniques d'estampació. Conèixer com es realitzen avui els dissenys dels estampats i conèixer un ofici antic, avui molt de moda.

Descripció: La visita a l'exposició és un recorregut cronològic que ens permet conèixer les tècniques d'estampació, les modes i el significat social dels teixits estampats en època moderna. La visita es completa amb una activitat pràctica d'estampació a "la lyonesa".

Visites

La Torre de l'Aigua

Objectiu: conèixer les característiques arquitectòniques i funcionals d'un gran dipòsit, conèixer un edifici històric, valorar la importància de la conservació del patrimoni, apropar-se a diferents aspectes de la vida en l'època industrial per conèixer la importància històrica del subministrament d'aigua.

Descripció: L'abastament d'aigua per a la ciutat ha estat una preocupació constant dels sabadellencs que es convertí en vertader problema amb la industrialització de la ciutat. La Torre de l'Aigua és un dipòsit elevat i la visita ens permet conèixer el seu complex funcionament, el context històric en què es va construir i gaudir d'una panoràmica inusual de la ciutat i el seu rodal des del mirador.

El safareig de la Font Nova

Objectiu: conèixer les característiques arquitectòniques i funcionals d'un safareig, conèixer un edifici històric, valorar la importància de la conservació del patrimoni, apropar-se a la vida quotidiana del segle XIX, veure un dels serveis públics de la ciutat, observar un edifici emmarcat dins el modernisme.

Descripció: Quan les cases no tenien aigua corrent la bugada es feia als safareigs públics. Les obreres i les minyones anaven amb els coves a rentar la roba: cantaven, discutien i sobretot "feien safareig". El safareig de la Font Nova és, a més, una peça de l'arquitectura modernista.

El Vapor Buxeda Vell: del vapor a l'electricitat

Objectiu: conèixer les característiques arquitectòniques del nucli energètic d'un vapor tèxtil, conèixer un edifici històric i més correctament el seu emplaçament a l'eixample, un espai històric molt rellevant del Sabadell industrial, conèixer el funcionament d'una màquina semifixa Wolf, única en el país, conèixer diferents aspectes de l'evolució tecnològica i més específicament del pas de la força motriu generada pel vapor a la generada de l'electricitat, com també el seu impacte social i econòmic, apropar-se a diferents aspectes de la història de la indústria tèxtil llanera a Sabadell (mitjan el segle XIX- primeres dècades del segle XX)

Descripció: Del que va ser un gran vapor industrial de la família Buxeda n'ha quedat la sala de la màquina de vapor i les seves dependències més properes: el soterrani, el taller...

La visita al vapor Buxeda Vell s'inicia amb un audiovisual que ajuda a entrar en l'ambient de la industrialització a Catalunya i a Sabadell. Després la visita es desenvolupa pels diferents espais de la sala de la màquina fins a arribar a la màquina pròpiament dita, una Wolf semifixa de fabricació alemanya, per tal de comprendre com funcionava aquesta instal·lació.

Refugi antiaeri i polvorí de l'aeroport de Sabadell

Objectiu: Introduir-nos a la guerra civil espanyola. Conèixer la importància militar de l'aeroport de Sabadell. Conèixer les dues tipologies de refugi: civil i militar. Entrar en un refugi antiaeri militar.

Descripció: La visita és un recorregut per l'interior del refugi. S'expliquen les característiques formals i constructives. A meitat del recorregut hi ha una petita mostra que a través de fotografies explica aspectes de la guerra a la ciutat i de la fabricació d'avions "xatos" a l'aeroport.

Itineraris

Sabadell, segle XIX

Objectiu: conèixer la configuració urbanística del centre de la ciutat al segle XIX, mostrar els diferents edificis industrials, despatxos, habitatges i les seves característiques...

Incitar a l'observació de l'entorn immediat, conèixer el cas del vapor Buxeda Vell.

Descripció: L'actual fesomia de la ciutat de Sabadell es decideix al segle XIX, quan apareixen noves infraestructures, nous barris i nous edificis dedicats sobretot a l'activitat tèxtil. Aquests ambients urbans són l'escenari ideal per a evocar i explicar com era Sabadell, com s'hi vivia al segle XIX. El recorregut inclou una visita a la casa fàbrica Turull i al Vapor Buxeda Vell.

Visites

1. *Què és un museu?*

Objectiu: conèixer la funció dels museus en la ciutat, conèixer les dependències que formen un museu: magatzem, sales, espais tècnics...

Conèixer la feina dels diferents treballadors del museu.

Descripció: La possibilitat d'entrar en els espais ocults del museu, conèixer el camí que fan els objectes des que entren al museu fins que arriben a la vitrina de les sales d'exposició... en definitiva saber quina és la funció dels museus i com la porten a terme.

2. Seguint el fil de la història de Sabadell, al museu

Objectiu: conèixer la història de Sabadell des de la prehistòria, fins l'època medieval a través dels objectes que ens han quedat, fomentar l'interès per la nostra història local i aprendre a valorar-la, fomentar el respecte del patrimoni.

Descripció: La visita a les sales d'exposició permanent del museu ens permet fer un recorregut a través de les diferents cultures que van ocupar el territori actual de Sabadell des de la prehistòria fins al segle XV. Els objectes que el museu recull i conserva il·lustren aquest recorregut que ne s donarà una visió global del nostre passat.

3. Visita guiada a l'exposició "La ràdio: 75 anys d'història".

Objectiu: Conèixer les diferents formes d'estampació de teixits del segle XVI al XX. Conèixer els motius decoratius, els usos dels teixits estampats i les tècniques d'estampació. Conèixer com es realitzen avui els dissenys dels estampats i conèixer un ofici antic, avui molt de moda.

Descripció: La visita a l'exposició és un recorregut cronològic que ens permet conèixer les tècniques d'estampació, les modes i el significat social dels teixits estampats en època moderna.

Visita guiada a l'exposició "Sabadell Nord: Ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener..."

Objectiu: la itinerància de les exposicions del cicle "Sabadell i els seus barris" inclou l'assistència, per part del museu, dels grups que les voleu visitar. Amb l'objectiu, doncs, d'acostar la història dels barris a tots els ciutadans s'ofereixen visites guiades.

Sabadell des d'un altre punt de vista:

Històries del carrer. Ramblejar

Objectiu: conèixer històries, anècdotes i fets curiosos que han anat passant pel centre històric de Sabadell i per la Rambla al llarg del temps, apropar-se a la història i a la cultura popular de Sabadell a partir de refranys, llegendes...

Descripció: També formen part de la història de Sabadell les anècdotes i vivències dels seus ciutadans. L'itinerari és una passejada pel centre de la ciutat escoltant esdeveniments curiosos que ens parlen del caràcter sabadellenc d'altres èpoques i costums... en definitiva, d'una altra manera de viure. Es pot escollir entre el centre de Sabadell i la Rambla.

Reixes i rajoles, arquitectura i ornamentació

Objectiu: conèixer una part del patrimoni local, conèixer l'obra d'artistes locals, apropar-se a la producció, els usos i les tècniques decoratives de les rajoles.

Descripció: Un recorregut per observar diferents detalls ornamentals que es conserven en molts edificis de la ciutat. Es comenten els diferents corrents arquitectònics i les diferents tècniques per a la decoració de les rajoles. També es comenta el perquè d'aquests elements ornamentals i es situen en el seu context històric.

Mirades sobre el cementiri de Sant Nicolau

Objectiu: conèixer l'ús i l'evolució del cementiri de Sabadell, conèixer una part del patrimoni artístic i arquitectònic lo cal, conèixer l'obra d'artistes locals.

Descripció: El cementiri guarda moltes manifestacions artístiques en forma d'escultures també en l'arquitectura dels mausoleus i les tombes. El recorregut comentat per les manifestacions més interessants ens parla de diverses tendències artístiques i de la simbologia dels múltiples elements utilitzats en les decoracions. Tot plegat en el seu context ampli d'història local i més concret del mateix cementiri.

Saps què feia la teva besàvia?

Objectiu: Explicar la història de dones anònimes. Reconèixer el valor de les aportacions menys públiques a la societat. Conèixer la societat dels segles XIX i XX a través dels personatges femenins. Conèixer anècdotes de l'època

Descripció: El recorregut és un passeig pel centre de la ciutat amb parades en llocs relacionats amb la vida d'aquestes dones singulars i molt diverses: Fidela renom (regidora), Dolors Miralles (pedagoga), Joaquina Tomàs (brodadora), Júlia Sabaté (farmacèutica) ...

Would you like to know Sabadell?

Objectiu: Fer pràctiques d'anglès tot visitant un element de la ciutat. Facilitar una sessió de "listening" en un espai diferent de l'aula. Familiaritzar-se amb vocabulari anglès referit al patrimoni i a la història.

Descripció: Es tracta de fer una immersió lingüística per una estona, com visitar un monument en un país de parla anglesa. Es pot escollir un dels edificis històrics que gestiona el MHS.

4. RELACIO D'ENTITATS I PERSONES QUE HAN CEDIT DOCUMENTACIÓ A L'AHS

AAVV Concòrdia-Can Borgonyó (Sabadell)
Acadèmia Catòlica de Sabadell
Acadèmia de Belles Arts Sabadell
ADENC
Agrupació Astronòmica Sabadell
Agrupació Coral "La Industrial" (Sabadell)
Agrupació Cultural Folklorica Sabadell Sardanista (Sabadell)
Agrupacions Professionals Narcís Giralt (Sabadell)
Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Gandia
Ajuntament de Matadepera
Ajuntament de Terrassa. Arxiu Municipal de Terrassa
Ajuntament del Masnou
Alliance Française (Sabadell)
Amics de l'Art Romànic de Sabadell
Amics del Ripoll (Sabadell)
Amics dels Goigs Sabadell
ANABAD
Teresa Aragall i Borrell
Artilletres
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
Arxiu Històric de Tarragona
Arxiu Històric Municipal Reus
Arxiu Nacional de Catalunya
Arxivers Sense Fronteres
Associació Antics Militars República
Associació Catalana d'Esperanto - Kataluna Esperanto Asocio
Associació Cultural Ordint la Trama (Sabadell)
Associació d'Arxivers de Catalunya
Associació de Bipolars i Depressius del Vallès
Associació de Sords de Sabadell
Associació del Vallès Amics de la Neurologia (Sabadell)
Associació Pares CP Joanot Alisanda (Sabadell)
Ayuntamiento de Errenteria
Salvador Balaguer i Callís
Joan Barberan Mas
Banc Sabadell
Lluïsa Barcons i Vilaplana
Josep Bascompte i Ubach
Josep M. Benaül i Berenguer
M. Dolors i Oriol Busquets i Prat
M. Dolors Calvet i Puig
Isidre Carné i Grané
Caixa de Sabadell
Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Sabadell
Càmera Club Sabadell
Candidatura d'Unitat Popular (Sabadell)
Carme Casablanças i Carlà
Joan Casañas i Guri
Manela Casanovas

Castellers de Sabadell
Rosa M. Castells i Solà
CEIP Joanot Alisanda (Sabadell)
CEIP Nostra Llar (Sabadell)
Centre de Normalització Lingüística (Sabadell)
Centre d'Estudis Molletans
Centre Parroquial Sant Vicenç (Sabadell)
Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver
Cine Club Sabadell
Magdalena Clerch Regull
Club Falcons Sabadell
Club Natació Sabadell
Col·legi de Notaris de Catalunya
Col·legi Oficial Agents Comercials de Sabadell
Confraria del Sant Crist Sallarès (Sabadell)
Consorti de Biblioteques Universitàries de Catalunya
Coordinadora "Un altre món és possible"
Corporació Sanitària Parc Taulí de Sabadell
El Corte Inglés (Sabadell)
Albert Curto i Homedes
Joan del Olmo
Diputació de Barcelona
Entesa per Sabadell
Gustau Erill i Pinyot
Escola de Sords CRAS (Sabadell)
Escola Serra (Sabadell)
Cristina Escrivà i Moscardó
Església Evangèlica Baptista del Redemptor (Sabadell)
M. Jesús Espuny i Tomàs
Esquerra Republicana de Catalunya (Sabadell)
Ramon Esteva Selva
La Factoria
Federació Sindical Tèxtil Ràdium
Manuel Foraster Cladellas
Josep Forca
Bel Forrellad i Vives
Fòrum per la Memòria del País Valencià
Ramon Freixas Batsi
Fundació Bosch i Cardellach (Sabadell)
Fundació La Mirada (Sabadell)
Fundació Noguera
Fundació Privada Joaquim Busquets
Fundació Rafael Campalans
Ramon Galí i Boadella
Manuel Galicia Marcet
Josep Ignasi Garcia i Ninet
Alvaro García Trabanca
Plàcid García-Planas i Marcet
Francesc Garriga Gusi
Josep O. Garriga Gusi
Generalitat de Catalunya
Teresa Gili Ferrando
Lluís Giralt Llordés
Alfons Guri i Comallonga
Institució Bíblica Evangèlica de Catalunya (Sabadell)

Institut d'Estadística de Catalunya
Institut d'Estudis Catalans
Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida
Institut Ramon Llull
Joventut Atlètica de Sabadell
Kolektivo Esperantista Komunista (Sabadell)
Kultura Asocio Esperantista (Sabadell)
Marta Lladó i Morgades
Lliga dels Drets dels Pobles (Sabadell)
Lliga Protectora d'Animals de Sabadell
Maria Llobet Blanquer
Joan Lonch i Andreu
Montserrat Mañosa Rifé
Martí Marín Corbera
Albert Márquez i Marqués
Òscar Masó i Garcia
M. Teresa Matas i Torra
Vicenç Mayor Pujadas
Jaume Mercadé Vergés
Tania Mercader (PRT)
Josefina Molinero Ruiz
Pere Monistrol Pujante
Diego Muelas Fernández
Museu d'Arenys de Mar
Museu d'Art de Sabadell
Museu de Badalona
Museu d'Història de Catalunya
Museu d'Història de Sabadell
Mutual de Conductors. Delegació de Sabadell
OAR Gràcia. Club d'Handbol (Sabadell)
Obra Social Caixa Sabadell
Josep Olivé Muntada
Manel Oller Garcia
Orfeo de Sabadell
Papers de Versàlia (Sabadell)
Isabel Pardo Navarro
Parc Central del Vallès
Parròquia de la Puríssima Concepció (Sabadell)
Parròquia de la Santíssima Trinitat (Sabadell)
Parròquia de Sant Jordi (Sabadell)
Parròquia de Sant Vicenç de Jonqueres (Sabadell)
Rafael Peláez Sánchez
Joaquim Pera i Isern
Antoni Pons Llobet
Port de Tarragona
Llibert Puig Gandia
Josep Pujadó Garcia
Jaume Quintanilla i Guinot
Antoni Ramon Clusella
Esteve Renom i Pulit
Rafael Ribas Oliver
Montserrat Rifé Fontdevila
Jordi Roca
Roberto Román Guillot
Màrius Rosas Pera

Palmira Rosas Pera
Joan Rosell
Núria Rosell i Pajares
Joan Rosselló Muñoz
Maria Rubies Coca
Teresa Ruiz Díaz
Sabadell Solidari
Sabadell Universitat
Sílvia Saiz
Jaume Salat Falcó
Àngela Saló i Comas
Montserrat Salvador Padrosa
Simón Saura Conesa
SEDECU (Sabadell)
Joan Segura Bonet
Andreu Segura Juncosa
M. Teresa i M. Lluïsa Serra i Llorens
Síndic Municipal de Greuges de Sabadell
Antoni Sorolla i Artola
Montserrat Sotorra Garriga
Lluís Subirana Reboloso
Teatre del Sol (Sabadell)
M. Carme Tello Sarret
Montserrat Torruella Ventura
Xavier Tortajada Estruch
Eliseu Toscas Santamans
Traç d'Art (Sabadell)
Unió Excursionista de Sabadell
Universitat Autònoma de Barcelona
Universitat Politècnica Catalunya
Francesc Valls
Joan Vila Grau
Santiago Vila-Puig i Codina
Vicepostuladuría Marista